דבר

יום שישי, כ"ה בסיון תשמ"ח, 10 ביוני 1988 ● גליון 19440
היום 64 עמודים כולל „דבר־השבוע" ● המחיר – 2.- ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.74 ש"ח

היום בדבר

מלחמת הזירות. בחינת מבררות. ועידת אלג'יר. „הבמיליבי" מתכנסים. מי בודד יערות. חוקרי בלאס. מוסקווה 88. טבריה חוגגת. יומן אמריקאי.

יהודה סמילנסקי, חיים גורי, יצחק בדנר, דני רובינשטיין, אמנון דנקנר, שלי ולינגר, איתמר רבינוביץ, גדעון קרן, אברהם בורג, חגי אשד, יעל פישבין, יקיר צור, נתן רועי, שמעון וייס, ורדה צימרמן, יורם לוי, אריה איסר, ראובן עשור, מירי פז, טוביה מנדלסון, יוני להב, אהרן שמי מושיק

ב.ב.ק.
ציוד מטבחים מוסדיים בע"מ
רח' הבונים 50 בת־ים
טל. 03-5518432 5519355
ייצור תנורים וציוד מטבחים:
מחבתות, קונבקטומטים, כיריים גז, ציפסרים, שולחנות חימום וקרור וכו'

משלחת קונסולארית ישראלית תוכל לצאת למוסקווה ביולי – הבטיח שוורנאדזה לשמיר

שר החוץ הסובייטי הציע ערבויות בין־לאומיות לוועידה – שמיר דחה ● פגישה בסימן מחלוקת

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר") – שר החוץ הסובייטי אדוארד שוורנאדזה הציע אתמול לראש הממשלה יצחק שמיר כי במסגרת של ועידה בין־לאומית ידידינו ארה"ב וברה"מ בי..תן ערבות לקיומן ולבטחונן של ישראל ושל מדינות־ערב.

שמיר דחה את ההצעה, ואמר כי הערבות הטובה ביותר של ישראל לקיומה היא יכולתה להגן על עצמה.

בפתיחות שיחתם של השניים, שנערכה אתמול בבניין האו"ם בניו־יורק, שאל שר החוץ הסובייטי את ראש הממשלה האם ישראל מוכנה לוותר על הגדה, רצועת עזה ורמת הגולן תמורת שלום. שמיר השיב כי ישראל מוכנה למו"מ ישיר בלא תנאים מוקדמים. אולם היא לא תתחייב מראש על ויתורים לפני פתיחת המו"מ.

שוורנאדזה אמר לשמיר כי ברה"מ תומכת בקיום ועידה בין־לאומית, מכיוון שהיא מהווה

(המשך בעמוד 2)

חוסיין־ערפאת: חיוכים

ראש אש"ף יאסר ערפאת לוחץ את ידו של חוסיין מלך ירדן בפגישתו אתמול בוועידת הפסגה הערבית באלג'יר. (צילום: א.פ.)

פסגת אלג'יריה: יש לכנס ועידה בין־לאומית רק עם סמכות כפייה

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

ועידת הפסגה הערבית שהסתיימה אמש בשעה מאוחרת באלג'יריה, הביעה תמיכה בכינוס ועידה בין־לאומית מעילה לענייני המזרח־התיכון עם סמכויות מלאות, שבה צריכים להשתתף כל הצדדים הנוגעים לסכסוך, לרבות אש"ף, במעמד שווה.

עם זאת, הוועידה נמנעה מלציין באיזה סוג משלחת ישתתף אש"ף בוועידה הבין־לאומית, האם במשלחת עצמאית, במשלחת ירדנית־פלשתינית משותפת או במשלחת כלל־ערבית. המנהיגים הערבים הדגישו שהוועידה הבין־לאומית צריכה לסלול את הדרך לנסיגת ישראל מכל השטחים הכבושים ולהעביר שטחים אלה בד בבד עם הנסיגה תחת פיקוח זמני של האו"ם. כמו כן הביעה הוועידה תמיכה מחודשת בתוכנית השלום הערבית שהתקבלה בפסגת פאס ב־1982. הוועידה מתחה ביקורת על מדיניותה הפרו־ישראלית של ארה"ב במזרח־התיכון אך נמנעה מלשלול את יוזמת שולץ. כמו כן שיבחו המנהיגים הערבים את ההתקוממות בשטחים והתחייבו להושיט סיוע לתושבים כדי שההתקוממות לא תיפסק. הוועידה הביעה תמיכה בארגוני הפרוד הלבנוניים הלוחמים נגד אזור הבטחון בדרום־לבנון. בנושא המלחמה האיראנית־עיראקית

(המשך בעמוד 2)

עיקרון תחילה

- נפתחה תערוכת הד"40 / עמ' 3 ר"5
- המשטרה תחקור תלונת נערים מאבר גוש בעקבות תחקיר „דבר" / עמ' 2
- הפגנת עובדי „אליאנס" / עמ' 2
- התעללויות ומשכבי זכר ב„אנצאר 3" – בעדויות חדשות / עמ' 3
- רפי לוי הורשע ב־9 אישומים / עמ' 3
- הפאטארים יוכלו לחזור לקרים – קבעה ועדה בראשות גרומיקו / עמ' 4
- נפתחה המסעדה היהודית הראשונה במוסקווה: „אצל יוסף" / עמ' 4
- בבורסה: שיפור במסחר במניות / עמ' 6
- ספורט: אליפות אירופה בכדורגל נפתחת הערב / עמ' 7

היום דיון בתוכנית מנהלי בתיה"ח

ועדת השרים לבריאות לשלב סיכום הפתרונות

רופאי המרפאות הקהילתיות צורפו למגעים ● נכונות בקופ"ח לדיון בהצעות צוות מנהלי בתיה"ח – אך לא על בסיס תשלומים ישירים של החולים

מאת דנקה הריניש, סופרת „דבר"

ועדת השרים המיוחדת נכנסת היום לשלב הדיון המכריע על סיכום הפתרונות לבעיות המיידיות של מערכת הבריאות, לאחר שאתמול הסתיימו השיחות הפרלימינאריות עם נציגי המקצועות השונים.

השרים פרס, נסים ואלמוגינו שמעו אתמול, בפגישות נפרדות, את נציגות האחיות של בתי־החולים, עובדי המינהל והמשק בבתי־החולים הממשלתיים, ועובדי המעבדות – המיקרו־ביולוגים והביוכימאים. כל הקבוצות תבעו לשתפם בכל ההחלטות שתקבל הוועדה, בטענה שהם חלק בלתי־נפרד ממערכת האשפוז.

שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו הביעה אמש את שביעות רצונה מהקצב המהיר של עבודת ועדת השרים, והיא מקווה שעם שובו היום לארץ של ראש הממשלה יצחק שמיר תמשיך הוועדה בעבודתה האינטנסיבית, ותגיע לסיכומים במסגרת לוח הזמנים שניתן לה.

את הבעייה מהווים עיצומי הרופאים. ועדת השרים אינה מוכנה לשבת עם נציגי הרופאים כאשר בבתי־החולים נמשכים

(המשך בעמוד 2)

ההסתדרות תחליט כנראה על שביתת אזהרה של המגזר הציבורי בשל קיפאון מו"מ השכר

הברפלד ביטל בזעם פגישת המו"מ עם המעסיקים בשל ריבוי פניות הממשלה לערכאות משפטיות

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

הוועד הפועל של ההסתדרות, שיתכנס מחרתיים, יחליט ככל הנראה על שביתת אזהרה בכל המגזר הציבורי בעוד שבועיים אם ימשך הקיפאון במשא ומתן על הסכמי השכר הכוללים.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, ביטל את פגישת המשא ומתן שעמדה להיערך אתמול אחה"צ בלשכתו, בהשתתפות הממונה על השכר באוצר, יעקב דנון, נציגי המעסיקים הציבוריים וראשי חמישה איגודים מקצועיים גדולים בשירות הציבורי.

בשעה שלוש אחה"צ הגיעו ללשכתו כל המוזמנים לפגישת המו"מ ואז הודיע המזכיר בזעם כי הדיון לא יתקיים, בשל ריבוי המקרים שבהם פונה הממשלה לערכאות משפטיות כדי לאסור על קבוצות עובדים להכריז על סכסוך עבודה או לקיים עיצומים. „ב־40 שנות המדינה לא היתה התערבות כל כך בוטה של ממשלה בחופש העבודה, תוך פגיעה ביסודות הדמוקרטיה", אמר הברפלד. „מאז פברואר אנחנו מנסים להביא את נציגי האוצר לשולחן המשא ומתן כדי לחתום על

(המשך בעמוד 2)

הפגנות אלימות במלאת שישה חודשים לאינתיפאדה ● בן 16 נהרג בסבאסטיה

פייצל אל־חוסייני שוחרר ממעצר מינהלי ממושך ● תושב כפר סמוך לאדהיישה מת מהתקף־לב, לאחר שמכוניתו נרגמה באבנים

מאת דני רובינשטיין, סופר „דבר"

התפרצות מחודשת של הפגנות אלימות ושביתה כללית היו אתמול בגדה המערבית וברצועת עזה במלאת שישה חודשים להתקוממות. צעיר נהרג בכפר סבאסטיה מירי של חיילי צה"ל וליד מחנה הפליטים אדהיישה מת מהתקף־לב ערבי מכפר־סמוך, שנפגע מאבן בשעה שנסע במכוניתו.

בהתאם להנחיית כרוז מספר 19 של „מפקדת ההתקוממות" הצטרפו אתמול להפגנות גם רבים מהתלמידים בגדה המערבית ובעזה. עד כה, נמנעו התלמידים מהשתתפות בהפגנות בשעות הלימודים, מחשש שבתי הספר, שהלימודים בהם חודשו רק לאחרונה, ייסגרו שוב. מקורות צבאיים הגדירו אתמול את יום השביתה וההפגנות כיום הקשה ביותר שהיה בחודש האחרון. נראה, שמארגני ההתקוממות ביקשו אתמול למשוך את תשומת הלב של ועידת הפסגה הערבית באלג'יר, שכונסה במיוחד לדיון בנושא ההתקוממות.

בכפר סבאסטיה שממערב לשכם נהרג עמאר אל־חוארי, בן 16, מירי של חיילי צה"ל שהותקפו. מהירי נפצעו שני צעירים נוספים, ועל הכפר הוטל עוצר. שלושה פצועים היו גם בהפגנה בשכם ובעיר התקיימה תהלוכת־מחאה של תלמידות. פצועים נוספים היו בכפר בית־אומר (מחנק של רימוני גאז) בטול־כרם ובקלקיליה.

(המשך בעמוד 12)

בקבוק תבערה ליד שער הפרחים

(ע.)– בקבוק תבערה נזרק אתמול בלילה באיזור שער הפרחים במזרח־ירושלים.

בקבוק התבערה לא התלקח, איש לא נפגע ולא נגרם כל נזק. כוחות המשטרה ערכו סריקות באיזור.

„אליאנס": הפגנה לוהטת

6 מעובדי „אליאנס" נפצעו ו־6 נעצרו במהלך הפגנה שקיימו בוועד־הפועל של ההסתדרות, אתמול (צילום: ישראל סמיונסקי) ראה ידיעה בעמוד 2

רבין 2, נבון 3 – ברשימת העבודה

פרס: השיקול שהכריע – להבליט השלום והבטחון במרכז הבחירות

שתיים־שלוש

שביעות־רצון אתמול באולם „אוהל שם" בתל־אביב על מינוים של רבין ונבון (צילום: שאול רחמים)

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

יו"ר מפלגת העבודה, שמעון פרס, הודיע אתמול בישיבת מרכז מפלגת העבודה, על החלטתו להציב את שר הבטחון יצחק רבין, במקום השני ברשימת מפלגת העבודה לכנסת ואת סגן ראש הממשלה ושר החינוך יצחק נבון, במקום השלישי. „השיקול שהכריע את הכף היה הרצון להבליט כי השלום והבטחון, הבטחון והשלום, יעמדו במרכז מערכת הבחירות", אמר פרס.

לאחר הבחירה של פרס אמר נבון, כי כל מחלוקה היתה מקובלת בעיניו. „מה שחשוב הוא שההנהגה תהיה מלוכדת והיא תהיה מלוכדת". הוא הדגיש את הצורך ללכת לא רק בהנהגה מאוחדת, אלא גם במסר מאוחד, ללא ההפרדה המיותרת בין יונים לנצים. נבון אמר כי אין ספק שהחתירה לשלום היא הנושא המרכזי, אבל לא היחידי. „מפלגת העבודה לא תהיה נאמנה לדרכה, אם תתעלם מבעיות חברתיות, בעיקר בתחום החינוך והבריאות".

ישיבת מרכז מפלגת העבודה, שנוהלה על־ידי דוד ליבאי, במקומו של מזכ"ל המפלגה עוזי ברעם, המרותק למיטתו, הוקדשה ברובה לנאום מדיני של פרס, אשר ניתח את השפעת ההתקרבות בין ארה"ב לבין ברה"מ והשינויים המתחוללים בברה"מ, על המצב באזורנו. פרס התפלמס עם הליכוד, שאנשיו טוענים ששום שינוי לא אירע בברה"מ. „לאט־לאט מגיעות החדשות גם לליכוד, ויתברר להם שאין כבר שלטון צארים בברה"מ ושהיתה שם גם מהפיכה" אמר פרס. לדבריו, השינויים החלים בברה"מ אינם תיאורטיים בלבד, שאם כן היה מציע להתייחס אליהם בסלחנות. אבל העניין מתבטא לא רק בהגבלה על הנשק, אלא גם בפירוק נשק קיים, ביציאה מאפגניסטאן, בריכוך רציני על יציאה מאנגולה ובשיפור גדול במצב זכויות האדם. „אני, כאזרח במדינת ישראל", אמר פרס, „מברך על כך שברה"מ משנה את עמדתה מתמיכה חד־צדדית בעמדות הקיצוניות של העולם הערבי, לתפיסת עמדות מרכזיות וממלאת תפקיד במאמצים להביא פתרון

(המשך בעמוד 2)

המשביר לצרכן
11.6.-17.6.88
השבועיים היפים של מרקס אנד ספנסר
אופנה ומוצרים
15% הנחה
St Michael
MARKS & SPENCER
פתוח במוצאי שבת
קניית השכוס
שמשיות למרפסת ולגן 37.90
כסא לים סופר 27.90
כסא לפיקניק 21.90
קבקבים לים לנשים וגברים תוצרת איטליה 15.90
הצעות מיוחדות
שמיכות קיץ ופיקה -כיתן -נעם אורים -אילטקס 30% הנחה
מצעי מיטה מקורית 30% הנחה
חליפות חצאית ושמלות לילדות 15% הנחה
מגבות רחצה ומטבח CANNON DUNDEE MILLS 25% הנחה
כרטיס היופי של מקס פקטור
על כל קניה מעל 25 ש"ח מתנה פרס ללא הגרלה כל אחת זוכה
MAX FACTOR
שבוע יצרן Baruch
כל מבחר חולצות לנשים וגברים מכנסים לגברים 25% הנחה
הקונים במוצאי שבת 11.6.88 משלמים ב־2.8.88
עד אזילת המלאי

هكذا من الأصل

مكان الأصل

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

נערים מאבו־גוש סיפרו על חקירה במשטרה

בן 13 צווה להכות את אחיו בן ה־16 באלה בחדר החקירות

מאת יעל פישביין ונתן רועי, סופרי „דבר"

"השוטרים הכניסו את היאם אברהים בן ה־13 לחדר החקירות, נתנו לו אלה ביד ואמרו לו להכות את אחיו הגדול עלי אברהים בן ה־16. היאם לא רצה ופרץ בבכי, אבל השוטרים אמרו לו שהם ירביצו לו אם לא ירביץ והוא בכה והיכה את אחיו" – כך סיפר שאוקי עבדול רחמן, בן 16, מהכפר הערבי־ישראלי אבו־גוש בדרך לירושלים.

"השוטרים אמרו לי לשכב על הרצפה ועם הנעלים הם דרכו לי על ידים" ונערים ערבים־ישראלים, הלומדים בבית הספר באבו־גוש ונחקרו במשטרת ירושלים באפריל השנה, לאחר שנחשדו ביידוי אבנים בכביש ירושלים־תל אביב. הנערים ספרו שנעצרו על ידי אנשי משמר הגבול והובלו לחקירה במגרש הרוסים בירושלים. שם נכלאו עם נערים מתושבי השטחים והובאו לחקירה בפני אנשי משטרה וכפי הנראה לא בפני חוקרי נוער, כמקובל על פי חוק הנוער.

יצויין כאן כי כל הנערים שראיינו וסיפורם המלא מופיע היום ב„דבר השבוע", אמרו כי הם מסוגלים לזהות את השוטרים שעל האצבעות. ציפורן נעקרה לי, מהאצבעות נזל דם, אבל הם לא הפסיקו. הם כיסו אותי בכל הגוף. כשחזרתי לחדר המעצר, לא יכולתי לשבת והחברים העלו אותי למיטה – מספר אשרף ג'אבר בן 16 מאותו הכפר.

"השוטרים אמרו לי להתפשט עירום. אחד מהם הפך כסא ואמר לי לשבת על הרגל של הכסא כדי שיכנס לי בתחת. הם אמרו לי שהם רוצים לזיין אותי והכריחו אותי לדפוק את הראש בקיר ולבקש ממנו סליחה" – מספר נער אחר, אחמד סאלח בן 17, גם הוא מאבו־גוש.

אלה חלק מן העדויות שמסרו פי הנוער והעלולו בהם.

מבדיקה שערך "דבר" התברר כי מספר הנערים והילדים העצורים מגיע לכחמישים. חלקם הגדול תלמידי בית ספר ועד עצם היום הזה הם חששו להתלונן במשטרה על המעשים שנעשו להם בחקירה להוציא חליל ואשרף ג'אבר. מורי בית הספר שידעו על המעשים חששו אף הם להתלונן מפחד שהם עצמם יהפכו לחשודים ויובו לחקירה דומה. מורי בית הספר סיפרו ל„דבר" כי חלק מהילדים שעברו את החקירה נזקקו לטיפול פסיכולוגי ועד עצם היום הזה לא התאוששו. חלקם הפסיקו ללמוד.

בעקבות חקירת "דבר" פנה חבר הכנסת דדי צוקר (ר"צ) לשר המשטרה חיים בר־לב על מנת שיפתח בבדיקה דחופה של המקרים. אתמול הודיע רב פקד שאול עזר קצין החוליה הארצית לבירור תלונות הציבור בלשכת הממונה על הביקורת לתלונות הציבור במטה הארצי כי חלק מהנערים יזומנו בימים הקרובים למסירת תלונות בפניו. הוא הוסיף כי לגבי האחרים הוא מבקש להעביר את הפרטים החסרים שיאפשרו המשך חקירה בעניין.

6 נפצעו ו־6 נעצרו בהפגנת עובדי „אליאנס" נגד סחבת

מאת אבי שורשן

שישה מפועלי מפעל הצמיגים „אליאנס" נפצעו ושישה נעצרו, במהלך הפגנה אלימה, שנערכה אתמול בבניין הוועד הפועל של ההסתדרות בתל־אביב.

מאות מפועלי מפעל הצמיגים מחדרה, המושבת זה למעלה מחודש, התקבצו מול בניין הועד הפועל של ההסתדרות, במחאה על הסחבת בה נוקטת ההסתדרות, לדעתם, ביישום תוכנית ההבראה עליה חתמו נציגי העובדים לפני שבוע. הם הניפו שלטים וקראו קריאות קצובות בגנות ההסתדרות.

דובר ועד עובדי „אליאנס", דוד איטה סיפר אתמול: „עם הגיעו של מפקד מרחב ירקון, החלו פרובוקציות מצד השוטרים, שהביאו לתגובה אלימה של העובדים". במהלך הנסיון לפזר את ההפגנה התיזו השוטרים מים באמצעות זרנוקים, והיכו את העובדים באלות. כאמור, שישה עובדים נפצעו ושישה מפגינים נעצרו, ביניהם אשה אחת. הם שוחררו בתום חקירות.

במהלך ההפגנה פגעו עובדי „אליאנס" במכוניות שחנו בקרבת הבניין וניפצו את שמשות קופת הכניסה.

ח"כ רן כהן מרצ תבע אמש לברור מי היו השוטרים שנהגו באלימות כלפי המפגינים. כן תבע ממזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר לפתוח את המפעל לאלתר.

„עוד ו'" יצא אתמול בקריאה אל מזכ"ל ההסתדרות ואל חברי הוועדה המרכזת – לאמץ את תוכנית האגף לאיגוד מקצועי על הסכם שנחתם לאחר משא־ומתן ממושך.

מנכ"ל „כור" בני גאון אמר אמש, כי לא יהיה עוד להסכם הבראה ללא אישור המערך, וכי ישקול בחיוב העברת הבעלות על המפעל לידי העובדים, על־פי בקשת ח"כ יעקב שמאי, ראש סיעת הליכוד בהסתדרות.

הבוקר ייפגש יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד עם המפרק המנוי, עו"ד עמרם בלום, בנסיון להרש את עבודת המפעל.

ועדת השרים לבריאות

(המשך בעמוד 2)

עיצומיהם. השרים פנו במשך השבוע כמה פעמים לרופאים בבקשה להפסיק את עיצומיהם, אבל בקשתם לא נענתה, לא על־ידי רופאי המדינה ולא על־ידי רופאי בתי־החולים של קופת־חולים. מזכירות הסיבת רופאי בתי־החולים של קופת־חולים דחתה אתמול גם את פנייתו של מנכ"ל קופת־חולים, נחום פסה. המזכירות טוענת, כי לא חל כל שינוי בעמדותיהן של הנהלת קופת־חולים וההסתדרות לגבי הפעלה מיידית של הסכם, שנחתם לפני שבעה חודשים. „לאור ההפרה המתמשכת של ההסכם ואי־קיומו הוחלט לא להיענות לפנייה" – נמסר. עם זאת „נוכח המאמצים שמשקיעה ועדת השרים לחיסול המשבר, אף שלא היתה כל התקדמות לפתרון מעשי הוחלט, שלא להעריך את העיצומים בימים הקרובים". בעקבות החלטת המזכירות ממשיכים גם היום לבצע בבתי־החולים של קופת־חולים ניתוחים דחופים בלבד, מרפאות החוץ, המכונים ומחלקות אשפוזיום נשארים סגורים. בבתי־החולים הממשלתיים [illegible]

תוכנית מנהלי בתי־החולים

ועדת השרים נפגשת היום עם מנהלי בתי־החולים לדיון בתוכנית שגיבשו. צוות שמנה את המנהלים, ל„דבר" נודע, כי העקרונות הכלליים של התוכנית מבוססים על הגדלת הפעילות התפוקה בכל תחומי העשייה של בתי־החולים, כדי להקל על בעיית ההמתנה הממושכת לניתוחים, צינתורים ופעולות דיאגנוסטיות שונות. במקביל, עומדת התוכנית על הבטחת תוספת הכנסה על־פי תפוקה, ולא במסגרת של הסכם שכר, ובלי יצירת יחסי עובד־מעביד בין העובדים למוסדות האשפוז. ההכנסה הנוספת תינתן לכל הרופאים והעובדים שישתתפו בפעולות הנוספות על־פי פעילותם. ייקבע גם מחיר קבוע ואחיד לכל סוג של פעולה, ותגמול הרופאים והעובדים יהיה על־פי תעריף אחיד, ארצי. התוכנית תבוצע על־ידי בתי־החולים האזוריים הציבוריים, ותביא בחשבון את האפשרויות של בתי־החולים לבצע פעולות נוספות על־פי הצרכים של הגורמים המבטיחים, ועל־פי החלוקה היחסית בין אזורי האשפוז וסוגי האשפוז. הכוונה היא לביזור ולניידות, כדי לחלק את עומס המבצע בצורה שווה, פחות או יותר, בין בתי־החולים. התקציב לצורכי המבצע יועבר לבתי־החולים באמצעות המבטחים – קופות החולים.

לגבי שיטת התשלום וההתקשרות מציעה התוכנית להפעיל ליד כל בית־חולים גוף (מלכ"ר מוסר ללא כוונות רווח), מבין הארגונים הקיימים ליד בתי־החולים, כגון אגודות ידידי בית־החולים, אשר יוסמך לחתום על הסכמים עם המבטחים ולגמול את העובדים על־פי העבודה הנוספת, שתבוצע בפועל במסגרת המבצע. לא יהיה הסכם אחד לכל בתי־החולים, אלא עם כל בית־חולים בנפרד.

אין תשלום ישיר

מנכ"ל קופת־חולים נחום פסה מוכן לדון בתוכנית שעובדה על־ידי שמונה מנהלי בתי־החולים, אולם „בשום אופן לא על בסיס תשלומים ישירים של החולים", הצעה שאף איננה כלולה בתוכנית.

דובר קופת־חולים דוד תגר הכחיש את כותרת הידיעה שפורסמה אתמול ב„דבר", לפיה כאילו מנכ"ל קופת־חולים מקבל כאופציה תשלום ישיר לקיצור תורים לניתוחים. „בגוף הידיעה אין כל אסמכתה לכך, ואנו מכחישים את הכותרת מכל וכל, ומדגישים כי המנכ"ל נחום פסה, היום כבעבר, מתנגד לתשלום ישיר של חולים בכל דרך ובכל צורה. מימון במבצע קיצור התורים חייב להיות ממקורות קופת־חולים ומתקציבי הממשלה – ולא בתשלום ישיר של החולים", אמר הדובר.

מערכת „דבר" מביעה את צערה והתנצלותה על השיבוש שחל בכותרת לידיעה.

רופאי מרפאות קהילתיות צורפו

הוועדה המרכזית של ההסתדרות הרפואית החליטה אתמול למנות נציגות רשמית למגעים עם ועדת השרים, שתכלול שלושה נציגים של ארגון רופאי המדינה, שלושה נציגים של הסיבת רופאי בתי־החולים של קופת־חולים ושלושה נציגים של רופאי המרפאות הקהילתיות של קופת־חולים הכללית, ואת ההסתדרות הרפואית ייצגו היו"ר ד"ר רם ישי, ויו"ר הוועדה הפרופסיונאלית, ד"ר שמואל פנחסון.

צירופם של רופאי המרפאות הקהילתיות של קופת־חולים לנציגות ההסתדרות הרפואית למגעים עם ועדת השרים עורר ויכוח סוער. חלק מחברי הוועד הארצי, שאם רופאי המרפאות הקהילתיות רוצים להיות מיוצגים – הם חייבים גם להשתתף במאבק שמנהלים רופאי בתי־החולים. ברוב קולות הוחלט לצרף את רופאי המרפאות ונציגיהם ישתתפו בפגישה הקרובה, הצפויה היום או ביום א', בו ההסתדרות הרפואית עומדת להציג את תוכניתה לפתרון הבעיות המיידיות של מערכת הבריאות.

נודע, כי גם אחיות בתי־החולים מכינות תוכנית לפתרון הבעיות הרחופות של המערכת. לטענת האחיות, אין אפשרות להפעיל משמרת שנייה לקיצור תורים לניתוחים, כל עוד לא יוכרע נושא התקינה של האחיות, אותו מעכב האוצר.

יוסף מיכלסקי, סופר „דבר" [illegible]

הפורום ההסתדרותי בחיפה, הכולל חברים בוועדי העובדים ועובדי מועצת הפועלים המקומית, תבע אתמול בכינוס חירום למנוע הכנסת רפואה פרטית לבתי־חולים. הפורום הביע תמיכה במאבק של מזכ"ל ההסתדרות והנהלת קופת־חולים בעד רפואה ציבורית שוויונית וקרא לכנס את הוועדה המרכזת, את מליאת מועצת פועלי חיפה כדי לקבוע את דרכי המאבק. כן החליט הפורום להמליץ לוועדי העובדים לערוך אסיפות הסברה בנושא זה בשעות העבודה. מ"מ מזכיר מועצת פועלי חיפה, יהודה ברזני, אמר בישיבת הפורום כי שר האוצר מנהל ג'יהאד נגד ההסתדרות, וכי הוויכוח הוא לא על ייעול המערכת, אלא מגמתו פוליטית אנטי־הסתדרותית. לדבריו, הכרעה במאבק זה תקבע אם יישמר או יישבר העקרון של העזרה ההדדית.

משלחת קונסולארית ישראלית

(המשך בעמוד 2)

מכאניזם לקירוב הצדדים, וכי ככל שיתעכב ההסדר כן עלול המצב להסתבך. הוא הדגיש את החשיבות של פתיחה מהירה של התהליך.

שמיר השיב, כי הוא מתנגד לקיום הוועידה במתכונת הקיימת. הוא אמר כי בהיסטוריה ידועות ועידות בין־לאומיות שנערכו בהשתתפותה של מדינה מוכתבת. ישראל איננה כזאת, אמר.

שני הצדדים הסכימו, כי היחסים בין ישראל לברה"מ אינם נורמאליים, וכי יש לעשות לשיפורם. שר החוץ הסובייטי הבטיח כי המשלחת הקונסולארית של ישראל תקבל אשרות כניסה ושהייה במוסקווה עד אמצע יולי. השניים דנו בסמכויות המשלחת.

בנושא היהודי לא היו סיכומים בין הצדדים, אולם שמיר אמר לאחר הפגישה, כי שוורנאדזה גילה בקיאות רבה בנושא.

הפגישה, אשר הסתיימה בסימן של מחלוקת בין הצדדים, נמשכה שעה וארבעים דקות. במקורה היא נועדה להימשך שעה בלבד. הפגישה ריכזה התעניינות רבה של התקשורת האמריקאית.

ראש הממשלה ישוב מביקורו בארה"ב היום. עם שובו יתקיים טקס קבלת פנים ממלכתי בנמל התעופה בן־גוריון, ומסיבת עיתונאים.

פטרובסקי: ועידה תפתח הדרך למוסקווה

(ע"מ).– סגן שר החוץ הסובייטי פטרובסקי חזר ואמר כי רק ועידה בין־לאומית תביא עתה לנירמול היחסים שבין ברה"מ לישראל „מאחר שלא תהיה עוד סיבה לניתוקם".

בראיון לעתון הסעודי „אל־שארק אל־אווסט" אמר פטרובסקי כי אין כל יסוד הגיוני למירוץ המתנהל בין שמיר לבין פרס – מי יבקר ראשון במוסקווה. „אם שמיר ופרס רוצים לנרמל את היחסים בין ברה"מ לבין ישראל עליהם ללכת לוועידה בין־לאומית, אשר תפתח את הדרך אל מוסקווה. ומכאן, ששמיר ופרס לא יוכלו לבקר במוסקווה לפני הוועידה הבין־לאומית – עובדה אותה יודעים שניהם היטב".

פטרובסקי הביע את דעתו, כי במידה שיהיה רצון עז בקרב חלק מהגורמים המהססים לגבי רעיון הוועידה הבין־לאומית, יהיו התנאים המתאימים לפעילות ממשית השנה באיזור, למרות הבחירות בארה"ב ובישראל. הבעיה היסודית כעת היא, כמובן, היסוסה של ארה"ב לגבי הוועידה, ההופך כעת להסכמה. עתה נשארה ישראל, ובמידה שתסכים לעריכת הוועידה, ניתן יהיה לערוך אותה עוד השנה.

פרס: סיכוי גדול להידברות

(ע).– „מעולם לא היה סיכוי כה גדול לפתוח במו"מ עם שכנינו כמו היום, הן בגלל ההתקרבות שחלה בין המעצמות הגדולות, והן בגלל ההתרחשות בשטח, מאחר שהאינתיפאדה נכשלה למעשה. היום נוצר הסיכוי להידברות ולמו"מ, ועל ישראל להחליט אם אנו באמת רוצים לפתוח במו"מ ישיר עם שכנינו. צריך להיות ברור שפתיחת מו"מ כזה, ללא נכונות לפשרה טריטוריאלית, אינו ריאלי" – אמר אתמול אחר הצהריים מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, בסקירה שמסר במרכז מפלגת העבודה.

★ 64 חניכי קורס קציני משטרה סיימו אתמול את קורס הקצינים, ביניהם שלוש נשים.

דבר DAVAR دافار
מאוחד עם למרחב
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת: ד"ר יורם פרי
מנהל כללי אמנון בר־יוסף
המו"ל – „דבר" בע"מ
מודפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
שונות:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאוזה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ 33104

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
ותיקת תנועת העבודה, יקירתנו

פרומה טיגר

הלוויה תתקיים ביום א' ה־12.6.88 בצהרים בחדרה.
פרטים ביום א' בטלפונים: 04־320018 04־247098

בניה: אסא רותם,
חני רוזנברג
והמשפחה

שמיר שוחח עם יהודים עשירים ואולמרט ביקש תרומות

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון. (מיוחד ל„דבר").– ראש הממשלה יצחק שמיר אסף בתורמים יהודים־אמריקאים, חלקם יהודים עשירים, יותר ממיליון דולאר למטע הבחירות של הליכוד, במהלך ביקורו בניו־יורק השבוע.

חלק ניכר מזמנו בילה ראש הממשלה במה שהוגדר על־ידי עוזריו כ„שיחות פרטיות", שהתקיימו בחשאי בחדרו במלון ריג'אנסי. לא נמסר דיווח לעתונות על מהות הפגישות, שהתקיימו לצורך השגת תרומות. עוזרי ראש הממשלה טענו כי שמיר אינו עוסק בהשגת תרומות. „ראש הממשלה", אמרו „ממלא כאן תפקיד ממלכתי". ההתרמה אכן נערכה בשיטה, שהוגדרה על־ידי גורם דיפלומאטי ישראלי בניו־יורק כשיטת „העוקץ הכפול": שמיר קיבל אישיות עתירות נכסים לשיחה של כחצי שעה, הסביר את המצב הפוליטי בארץ, ונפרד בלבביות. ביציאה מחדרו של שמיר המתין ח"כ אהוד אולמרט לאותה אישיות, דחק אותה לחדר סמוך, ועבר לפסים מעשיים יותר. אולמרט ביקש את האישיות לתרגם את אהדתה לשמיר ולרעיונותיו לפסים מעשיים־פינאנסיים, כדי לסייע לליכוד לכבוש את השלטון.

באות תודה על מאמציו לטובת קופת הליכוד זכה אולמרט להשתתף בשיחות שמיר־שוורנאדזה.

גוש־אמונים רכש משדר להקמת תחנת רדיו בים

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

גוש־אמונים רכש בארה"ב משדר רדיו לצורך הקמת תחנת רדיו בים, ובנוסח „קול השלום".

בראש הפרוייקט הזה עומדים מאיר אינדור, נעם ארנון ויהודה חזני, מאנשי „גוש־אמונים", ולדבריהם, הושקעו ברכישת המשדר למעלה מחצי מיליון דולאר.

נעם ארנון דובר „גוש אמונים" אמר ל„דבר" כי תחנת השידור של גוש־אמונים תשדר מחוץ למים הטריטוריאליים של ישראל במשך כל שעות היום, ואף בחלק משעות הערב. הוא סירב לאשר אם המשדר שנרכש נמצא כבר בארץ, בטענה שגורמים בתקשורת הישראלית ינסו לטרפד את הפעלתו אם יידעו על כך, משום התנגדותם לתקשורת מאוזנת', כפי שמתכוון „גוש־אמונים" לבצע בשידוריו.

ארנון מסר עוד לסופר „דבר" כי בימים אלה מתנהל מו"מ עם בעל אונייה עליה תופעל תחנת השידור. הוא סירב לציין אם מדובר בגורם ישראלי או אמריקאי. לדבריו, הכסף להקמת תחנת השידור הגיע מתרומות מן הארץ ומחו"ל, וכן אורחים ישראלים, שישלמו בעד מניות לתחנה החדשה, יהיו שותפים גם בעיצוב תוכן השידורים.

ארנון מסר עוד כי התחנה תפעל בעוד כמה חודשים. בימים אלה מתנהל מו"מ עם עתונאים, המזוהים עם הימין, שיעסקו כה בהעברת השידורים. הוא סירב לנקוב בשמות העתונאים האלה, וציין כי הם מתקשים להשתלב באמצעי התקשורת בארץ כיום בשל דעותיהם.

לפי ארנון תטפל תחנת הרדיו של גוש־אמונים, בין השאר, בכיסוי אירועים בחדשות, שאינם זוכים לכיסוי הוגן של התקשורת בישראל, כדבריו. הוא הבטיח כי התחנה תעביר מסר ציוני מעודד ויוצר לעם ישראל.

שאריות המים הכבדים שסיפקה נורווגיה – ייחשפו לפיקוח נורווגי

(עתים).– אתמול הסתיים סיבוב שיחות בין משלחות של ישראל ונורווגיה בנוגע להסכם בין שתי המדינות משנת 1959 בדבר מכירת מים כבדים מנורווגיה לישראל.

פגישות קודמות התקיימו בחודש ספטמבר 1987 בירושלים, בדצמבר של אותה שנה באוסלו ושוב בירושלים באפריל 1988.

הצדדים הגיעו להסכם וחתמו עליו בראשי תיבות, בכפוף לאישור ממשלות נורווגיה וישראל. ההסכם קובע, ששאריות המים הכבדים שסופקו על־ידי נורווגיה – ייחשפו למערכת פיקוח נורווגית. עוד נאמר בהסכם שתישקל העברתם במשותף של תפקידי הפיקוח לידי הסוכנות הבין־לאומית לאנרגיה אטומית, במסגרת הסכם משולש, אשר יוחן בין הצדדים.

בל"ל טרם נענה לדרישה להשעות תשלומי הבכירים

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

בנק לאומי עדיין לא החליט להשעות את ההסכמים האישיים שנחתמו עם בכירי הבנק, למרות שהתבקש לעשות כן על־ידי חברת האם שלו, „אוצר התיישבות היהודים".

אתמול החליט דירקטוריון הבנק לדון בהחלטות מועצת „אוצר התיישבות היהודים", לאחר ישיבה משותפת שתתקיים עם דירקטוריון חברת האם ביום א' הקרוב. על אף הקושי המשפטי בביטול ההסכמים, נראה שלבל"ל לא תהיה ברירה, אלא לפעול על־פי החלטת חברת האם שלו.

בישיבת דירקטוריון בל"ל אתמול הוצגו תוצאות בדיקתו של עו"ד מיכה קירש, שמונה על־ידי הדירקטוריון במטרה לאסוף את כל העובדות הקשורות בהליכי אישור ההסכמים, שנחתמו עם 23 העובדים הבכירים של הבנק בשנים 1985־86. הבדיקה הגיעה לשלב שחייב תחקיר וקבלת הסברים מבכירי הבנק בעבר, שהיו מעורבים בחתימה על החוזים ובדיווח עליהם, בעיקר ארנסט יפת, אינהורן ובוקסבאום.

הליך זה נראה לעו"ד קירש כבלתי מתיישב עם הליכי הבירור והבדיקה הנערכים על־ידי בנק ישראל והרשות לניירות־ערך. לפיכך, החליט להעביר את הממצאים שבאוספו לידיעת הרשויות לשם המשך פעולתן.

הצבירה השלילית בקופות הפנסיה נמשכה גם השנה

מאת אמנון אמר, סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

גם בשנה שעברה נמשכה הצבירה השלילית בקופות הפנסיה.

צבירה שלילית זו מעמיתי הקופות הוחלה בשנת 1986 והסתכמה אז בכ־26 מיליון ש"ח. בשנה שעברה גברה הצבירה השלילית והסתכמה ב־44.5 מיליוני ש"ח.

סך הצבירה בכל קופות הגמל, הכוללת גם קופות פיצויים ותגמולים וקרנות השתלמות, היתה בשנה שעברה חיובית, והסתכמה ב־606 מיליון ש"ח, לעומת 416 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

סך כל נכסי קופות הגמל הסתכם בסוף השנה שעברה ב־39 מיליארד ש"ח, גידול ריאלי של 9 אחוזים בהשוואה לסוף השנה הקודמת.

סמאות וצלבי קרס נתגלו ליד פקועה

מאת יצחק מרידור, סופר „דבר" בעמק

דגלי אש"ף, צלבי קרס, סיסמאות ושמות מנהיגי אש"ף, שצויירו בעזרת מרסס צבע, על שש חביות גדולות, התגלו אתמול, על הגלבוע, סמוך לכפר הערבי פקועה, כ־10 ק"מ צפונית מזרחה לג'נין. משטרת בית־שאן פתחה בחקירה.

פסל דרייפוס הוצב בגנים בהם הפגין לה־פן בצרפת

מאת גדעון קוץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר").– פסלו של קפיטן אלפרד דרייפוס הוצב אתמול בטקס רשמי, במעמד שר המשפטים ושר התרבות של צרפת, בגני הטילרי במרכז פאריס, לאחר שהוצג במשך יותר משנתיים במחסן של האמן טים, משום שלא נמצא לו מקום.

הפסל הוזמן לפני שלוש שנים על־ידי שר התרבות דאז לנג, ביוזמת הנשיא מיטראן, אך ראשי הצבא סרבו להציבו כמתוכנן בחצר האקדמיה הצבאית – שם נשללו מדרייפוס דרגותיו – בטענה שהדבר יפגע במוראל הצבא. מאז לא אישרה עיריית פאריס אתר אחר להצבת הפסל. השר לנג החליט להציב את הפסל בגן הטילרי, שהוא בבעלות המדינה מאז שובם של הסוציאליסטים לממשלה.

בטקס אמר לנג, כי יש חשיבות למקום, משום שבטילרי, ליד מצבת ז'אן דארק, ערכה „החזית הלאומית" את הפגנותיה הגדולות. אנשיו של לה־פן הם יורשיהם של אלה שביקשו לטשטש את חפותו של דרייפוס, והיום, כשיש מי שנבצע לפיתוי להתחם איתם על הסכמים – יזכיר דרייפוס את הערכים האמיתיים. לדברי שר המשפטים פייר ארפיינז' מסמל דרייפוס את ערכי הדמוקראטיה הרפובליקה.

נכדו של דרייפוס ז'אן לוי שנכח בטקס עם בני משפחה אחרים, אמר: „סבי היה בוודאי מופתע אילו הודיעו לו על הצבת פסל לכבודו – אבל היה אוהב את המקום". לדבריו, „פרשת דרייפוס השנייה" של מציאת מקום לפסל, היא „קטנה ומשנית". „פרשת דרייפוס לא תחזור, אבל היא נשארה סמלית ומוכרים אותה בכל התחומים". השר לנג הודיע כי ימשיך ללחוץ על עיריית פאריס כדי שתאפשר להציב את הפסל ליד היכל בית המשפט.

אתמול נמשכו התגובות על הסכם הבחירות בין גוש הימין־מרכז ל„חזית הלאומית" של ז'אן מארי לה־פן. נשיא הארגונים היהודים תיאו קליין קרא לא להצביע למען מועמדי הימין, שהגיעו להסכם באזורי הבחירה שלהם עם אנשי „החזית הלאומית". וזוהי הודעה חסרת־תקדים מצד המוסדות הרשמיים של הקהילה היהודית, הממליצים כיצד להצביע בבחירות. המדינאי היהודי הגוליסטי ז'אן פייר בלוך אמר, כי מצידו עדיף להצביע למען הסוציאליסטים מאשר למען לה־פן. ראש הממשלה לשעבר ז'אק שיראק, שבא לתמוך במערכת הבחירות של בלוך, אמר: „אין לו שום עסק עם לה־פן ועמדותיו".

פסגת אלג'יריה

(המשך בעמוד 2)

הביעה הוועידה תמיכה בעיראק וקראה לאיראן לאמץ את החלטת מועצת הבטחון 598 להפסקת המלחמה. בוועידה הוסגה התקבלה כנראה החלטה להמשיך להושיט סיוע למדינות העימות הערביות ולאש"ף, על יסוד יכולתה הכלכלית של כל מדינה־מסייעת בנפרד.

כמו כן הוחלט שהסיוע החומרי לתושבי השטחים יוזרם חלקו בצינורות השאיים וחלקו האחר באמצעות הוועדה המשותפת הירדנית־אש"פית.

להלן שורת ההחלטות שהתקבלו בפסגה:

● ברכות לאינתיפאדה, שהיא חלק בלתי־נפרד מאש"ף; קריאה לאיסור עקיפת להקים מדינה עצמאית פלשתינית על אדמת העם הפלשתיני, בהנהגת אש"ף.

● יש לסייע בכל הצורות לעם הפלשתיני להמשך התקוממותו בהנהגת אש"ף. מדינות ערב מתבקשות להגיש סיוע כלכלי ל„אינתיפאדה".

● המשך הכיבוש הישראלי של האדמות הערביות הכבושות ו„מעשיה הנפשעים והמתועבים של ישראל" מעידים על היותה גזענית ושואפת להתפשטות.

● קריאה למועצת הבטחון לדאוג להפסיק את הכיבוש הבלתי־אנושי בשטחים ולשגר מיד אליהם כוחות של האו"ם.

● מאמצי השלום (הכוונה ליוזמת שולץ) הם בלתי־ריאליים בשל סירובה של ישראל לשלום במזרח־התיכון. בסעיף מוזכרת החלטת ועידת פאס. יש לכנס ועידה בין־לאומית בעלת סמכויות כפייה. על ישראל לסגת בצורה מלאה מכל השטחים. יש לדאוג להשתתפות אש"ף במשלחת עצמאית ושוות־זכויות במו"מ.

● כל מפגש של מדינאי ערבי עם נציגים רשמיים ישראליים – נוגד את העקרונות הערביים.

● גינוי מדיניות ארה"ב במזה"ת, שנועדה לתמוך בישראל על חשבון הערבים.

רבין 2, נבון 3

(המשך בעמוד 2)

במזרח התיכון".

מרכז המפלגה אישר אתמול את תיקון בר־זוהר בחוקת הבחירות, לפיו יצביע כל חבר מרכז על לא פחות מ־8 מועמדים ולא יותר מ־10, בכל עשירייה. כמו כן, שונה תקנון הבחירות, המתייחס לבחירת העשיריות הרביעית והחמישית, ועל־פיו יתקיים סיבוב בחירות רביעי, בו יודרגו בין 8 ל־10 מועמדים, וכל 17 המתמודדים בסיבוב זה יודרגו על־פי תוצאות ההצבעה.

הסתיים רישום מועמדים לעשיריות

אתמול הסתיים רישום המועמדים לעשיריות השונות. לעשירייה הראשונה נרשמו: אבא אבן, רפי אדרי, לובה אליאב, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, מיכאל בר־זוהר, חיים בר־לב, מושה גוה, שבח וייס, מיכה חריש, גד יעקבי, אברהם כץ־עוז, דוד ליבאי, אורה נמיר, רענן נעים, יעקב צור, חיים רמון, משה שחל. לעשירייה השנייה נרשמו: יצחק אלישיב, באוה ארזי, מנחם אריאב, אברום בורג, יוסי ביילין, גדליה גל, אלי דיין, עמנואל זיסמן, רענן כהן, זכי נסים, עדנה סולודר, אורי עמית, עמיר פרץ, אברהם שוחט (בייגה), שמעון שטרית, אליהו שפייזר. לעשירייה השלישית נרשמו: שרה אלספקטור, שמואל כהן, אפרים בלומס, אלי ברמנטס, מיכה גולדמן, אפרים גור, יעקב גיל, דב גרפונקל, ברוך וגנר, אפרים זינגר (ויגי), גלי טרבלי, יחיאל לקט, חגי מרום, פימה פיינבלום. לעשירייה הרביעית נרשמה: שולה ברציון, מנחם גלעד.

ההסתדרות תחליט

(המשך בעמוד 2)

הסכמי שכר לשנתיים הקרובות".

„הקש ששבר את גב הגמל" מבחינת ההסתדרות, היה צו שהוציא בית הדין הארצי לעבודה, לפי פנייתה של הנהלת התעשייה האווירית ובגיבוי האוצר, האוסר על המהנדסים, הטכנאים ושאר האקדמאים בחברה, להמשיך בעיצומים והמבטל את מכסוף העבודה שהכריזו. באוצר הגיבו בתמורה על ביטול פגישת המו"מ אתמול ועל האפשרות שההסתדרות תשבית את המגזר הציבורי כולו בעוד שבועיים. „לא יבהילו אותנו עם שביתות. אנו מזהירים את ההסתדרות שתשקול את צעדיה העלולים לערער את יחסי העבודה ולפגוע ביציבות המשק לאחר שהושגה בעמל רב".

הסתדרות עובדי המדינה נוטה שלא להמתין שבועיים ולהורות ל־60 אלף העובדים בשירות המדינה לפתוח בשביתה כללית כבר ביום שלישי הקרוב. מזכיר הסתדרות עובדי המדינה ראובן בן־עמי ציין שכל התביעות שהגיש לאוצר נענו בשלילה ולמעשה שורר נתק בין הצדדים.

לעומת זאת, לא ברור עדיין אם שלושת האיגודים המקצועיים האקדמאיים יקיימו את השביתה הכללית שהועידו ליום שישי הקרוב או ש„יתגלבר" בשביתה הכללית במגזר הציבורי שההסתדרות מתכננת. האיגודים האקדמאיים יחליטו על צעדיהם ביום ראשון, לאחר שיוכרע ערעור שהגישו לבית הדין הארצי לעבודה על החלטת בית הדין האיזורי לאסור על עובדי התעשייה האווירית לנקוט עיצומים. אם יפסידו בערעור, יצטרפו לשביתת ההסתדרות בכלל המגזר הציבורי.

קצב ינסה למנוע גינוי ישראל בארגון העבודה הבין־לאומי

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

שר העבודה, משה קצב, יצא ביום ראשון למושב של ארגון העבודה הבין־לאומי בז'נבה, לאחר שחברי המשלחת הישראלית, בה חברים נציגי הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים הודיעו שמדינות־ערב יוזמות גינוי לישראל על מדיניותה כלפי האיגודים המקצועיים בשטחים המוחזקים והיחס אל התושבים הערבים בשטחים אלה.

ההחלטה על יציאתו של השר קצב התקבלה אתמול במשאל טלפוני בקרב שרי הממשלה. שר העבודה יפעל לתיאום עמדות עם משלחת ארה"ב השוהה במושב ארגון העבודה, בראשות שר העבודה האמריקאי. כן יפגש עם המנכ"ל של ארגון העבודה, פרנסיס בלנשאר.

אחת ההצעות – זו של מצרים – מדברת על הקמתה של ועדת מעקב למתרחש בשטחים, אך הצעות קיצוניות יותר, של מדינות־ערב אחרות, מדברות על הוצאת ישראל מהארגון.

הפגנות אלימות

(המשך בעמוד 2)

עוצר הוטל על מחנה הפליטים של טול־כרם וכן על הכפרים עזון וארתאח בשומרון, ועל בית־עור אל־תחתא ואל־ג'ניה בנפת רמאללה. באל־ג'ניה מבוצעים סריקות ומעצרים בנסיון לתפוס מיידי בקבוקי־תבערה, ונמסר כי ייתכן שיהרסו בכפר בתי החשודים שנתפסו.

השביתה אתמול הקיפה את כל היישובים הערבים בשטחים, ונערים יידו אבנים גם על כלי־רכב ערבים, שנסעו בכבישי האיזור. ליד מחנה הפליטים אל־דהיישה נרגמה מכונית של תושב הכפר סעיר, שחזר מירושלים. האיש, רוחי אל־הלייל, בן 40, נפגע בראשו והוחש לבית־החולים בית־ג'אלה, שם נקבע מותו מהתקף לב.

שחרור פייצל אל־חוסייני

אתמול שוחרר ממעצר מינהלי פייצל אל־חוסייני, שנחשב המנהיג הבכיר של תומכי פת"ח בשטחים. אל־חוסייני נעצר לפני יותר משנה לשלושה חודשים, ולאחר מכן שוחרר לזמן קצר ונעצר שוב לתשעה חודשים בקציעות, כך שישב במעצר מינהלי שנה שלמה.

בביתו במזרח־ירושלים נשאל אל־חוסייני לסיבת שחרורו והוא ענה: „איני יודע מדוע נעצרתי, ועל־כן אין לי הסבר לשחרור". הוא הוסיף שההתקוממות בשטחים פרצה בעת היותו בכלא, ולכן לא יכול היה להיות מתכנניה. לגבי ההתקוממות אמר, כי מבחינת ישראל, המאבק במתקוממים מביא לאובדן הצביון הדמוקראטי של המדינה, ובכל זאת היה צפוי. אל־חוסייני ציין כי בכל תקופת מעצרו הממושך לא הוצגו בפניו שם עדויות על הסיבות למעצר, ולדעתו אם היו כאלה – היו מעמידים אותו למשפט.

שביתת־שבת בבית־סחור

בכנסייה האורתודוכסית של בית־סחור התקיימה אתמול שביתת־שבת של תושבים מקומיים, כמחאה על פשיטה לילית של כוחות צה"ל לבתי התושבים.

צה"ל פשט על בתי סוחרים, בנסיון לגבות מסים שלא שולמו באיזור זה חודשים רבים. מקורות צבאיים אמרו אתמול, כי צה"ל דורש את מלוא המסים מסוחרי המזון על כל סוגיו, מכיוון שבמערכת הבטחון בטוחים שקניית המזון נמשכה כסדרה בכל תקופת ההתקוממות. לעומת זאת, לא נגבים המסים הרגילים מסוחרים אחרים.

בבית־סחור פשטו לראשונה בשעות הלילה על בתי הסוחרים ולכן התארגנה שם שביתת השבת.

הפגנה גדולה שעורה בבית חנינה אתמול גם בכפר בית־אומר על כביש חברון ועשרה תושבים הוחשו לבית־החולים כשהם סובלים מפגיעות גאז.

נהרסו בתים בתאקיינס

שלושה בתים של אנשי פת"ח בתאקיינס נהרסו אתמול על־ידי כוחות הבטחון. השלושה אינם על ראשי מועצות, [illegible] מפקד צבאי באיזור אמר כי צה"ל ראה בנעמדה יתרה איומים על עובדי ציבור באיזור ולכן הוחלט לנקוט נגד המאיימים באמצעים מרתיעים.

מרכז חדש לחקר האלימות – ברמת־גן

(ע).– מרכז לחקר אלימות ומניעתה הוקם על שמה של עמליה (אמי) לוין גבעולי, העובדת הסוציאלית שנרצחה במגדל העמק – כך מסר גור הדין ביום עיון לעובדים סוציאליים בנושא האלימות, שהתקיים אתמול בבאר־המכביה ברמת־גן.

רעיון הקמת המרכז עלה בקרב קבוצת עובדים סוציאליים, וקיבל דחיפה לאחר הרצחה של אמי. ביום עובדים במרכז בהתנדבות כ־30 עובדים סוציאליים.

מטרת המרכז לפעול בשיטה של פרוייקטים, שיעסקו על תופעות האלימות במגזרים השונים.

בר־לב: חוסיין היה ונשאר הפרטנר היחיד להסכם

מאת סופר „דבר"

המלך חוסיין היה ונשאר הפרטנר להסכם עם ישראל – זאת אמר אתמול שר המשטרה חיים בר־לב בשיחה עם „דבר".

בר לב הוסיף שלא צריך ללכת שולל אחרי הצהרות שונות, אלא להסיק מסקנות מהעובדות בשטח. „אילו ירדן הגיעה למסקנה שאין לה מה לחפש יותר בגדה, היא היתה צריכה לסגור את המעבר בגשרי הירדן, להפסיק לשלם משכורות לאנשים בשטחים ולהפסיק לקבל משלחות שלהם. זאת היא לא עשתה 21 שנים וגם היום אינה עושה זאת", אמר השר בר לב.

שר המשטרה אמר בעקבות ועידת אלג'יר, כי האינטרס הירדני בגדה הוא כפול: ראשית, בירדן חיים שני מיליון פלשתינים כאזרחים מן השורה הראשונה (ביניהם ראש הממשלה). אין בכוונתם לנתק את ירדן ממליון וחצי פלשתינאים החיים בצד המערבי של הירדן. שנית, הדבר האחרון שבית המלוכה ההאשמי מעוניין בו, הוא הקמתה של מדינה פלשתינית עם עראפאת או אבו־מוסה בראשה.

„הממשל הירדני מבין מה שהרבה יהודים אינם מבינים: שאין פתרון לבעיה הפלשתינית בשתי מדינות ערביות ויהודית, שבכל אחת מהן מתגוררת מחצית מהאוכלוסיה הפלשתינית. גם הירדנים מבינים שהבעיה יכולה להיפתר רק במדינה ערבית אחת שתהיה נשלטת או על ידי ירדן או על ידי אש"ף. לגבי הממשל ההאשמי – אש"ף הוא יריב וחסר פשרות", אמר בר לב.

שר המשטרה אמר עוד, כי מעבר לראייה זאת, ירדן גם מודעת לאינטרסים הכלכליים שלה בהסדר עם ישראל, כגון – מוצא אל הים התיכון. „ברור גם שהאינטרס הישראלי הוא הסדר עם ירדן, שיבטיח את צרכי הבטחון שלנו: בקעת הירדן כאיזור ריבוני ישראלי לאורך הספר שבו אנחנו מאבטחים את הגבול, פירוז השטח האחר בגדה וברצועה והפקדת הטיפול באיזורים צפופי־אוכלוסין בשטחים, כמו שכם ורמאללה, בידי ירדן", אמר שר המשטרה.

חייל המילואים משה נוסבאום:

בקבוק התבערה נחת ביני לבין הנהג, הדובון שלי החל לבעור

מאת יורם לוי, סופר דבר בירושלים

שני קציני מילואים נכוו אתמול בהתפוצצות בקבוק תבערה שהושלך על הג'יפ בו נסעו בכפר אל־בירה בנפת רמאללה.

שני הקצינים, רב־סרן רמי לבידון מקבוץ חולתה וסרן משה נוסבאום מירושלים, בני 35 הוטסו במסוק לביה"ח הדסה עין כרם. ואושפזו ביחידת הכוויות.

שני הקצינים משתייכים ליחידת שריון שהחלה את שרות המילואים שלה בשומרון בראשית השבוע. על נסיבות התקרית ספר אתמול משה נוסבאום, אשר בימים רגילים הוא כתב „קול ישראל" לענייני משטרה, כי סמוך לשעה 1 אחר חצות הם נסעו לטפל באירוע מערבית לכפר ג'ניה. בעוברם את הכפר הושלך לעברם מאחר הגגות בקבוק תבערה. „הבקבוק נחת ביני לבין רמי שנהג בג'יפ והתלקח מיד", סיפר נוסבאום. „הדובון שלבשתי החל לבעור".

כולם עזבו מיד את הג'יפ השניים זנקו מיד החוצה והתגלגלו על הרצפה כדי לכבות את עצמם. חובש שנסע עימם סייע להם להסיר את הבגדים הבוערים. בינתיים המשיך חלקו הקדמי של הג'יפ לבעור. הקצינים חששו להתקרב אליו מחשש שהתחמושת שבו תתפוצץ ולכן הם לא יכלו להזעיק עזרה במכשיר הקשר שמותקן בג'יפ. הם החלו לירות צרורות ארוכים באוויר ולמרות שהיו פצועים צעדו ברגל אל מחוץ לכפר.

למשמע היריות הגיעו למקום חיילי היחידה שלהם שהחלו לטפל בהם. כעבור זמן קצר נחת מסוק שהעביר את שני הקצינים להדסה עין־כרם. שני הקצינים העריכו כי נקלעו למארב מתוכנן.

סרן משה נוסבאום נכווה בידו השמאלית בגב ובפנים. הכוויות ביד עמוקות ופציעתו מוגדרת בינונית. רב־סרן לבידון נכווה קל יותר בידים ובשוקיים.

משה נוסבאום שנפצע מבקבוק תבערה, אתמול בבית־החולים (צילום: יצחק הררי)

הקיבוצים עין־זיוון ואפיק במשבר חמור; עשרות עזבו

השר רבין וחה"כ סולודר הבטיחו להעלות הנושא בממשלה ובוועדת הכספים להשגת סיוע מיוחד

מאת שמעון ויס, סופר „דבר" בצפון

משבר חמור ביותר פוקד בתקופה האחרונה את הקיבוצים עין־זיוון ואפיק שברמת הגולן.

בעיקר חמור מצבו של קיבוץ עין־זיוון. כ־15 משפחות נמצאות על סף עזיבה וחלקן כבר עזבו. בקיבוץ אפיק נמצאות בשלבי עזיבה שבע משפחות ונודע כי אין זה מספר סופי. בתקים מתייחסים בכובד ראש למצבם הקשה של הקיבוצים. בגולן נעשים מאמצים לסייע להם מבחינה תקציבית ובכוח אדם. המצב הכלכלי הקשה ותחושת ההזנחה והזלזול של המוסדות המיישבים היא שגרמה למצב הקשה בקיבוצים המשפיע גם על המצב החברתי וגורם למתחים רבים.

בשיחות עם גורמים מבחוץ משתדלים ראשי הקיבוצים בגולן לשמור על איפוק אך אינם מסתירים את הצורך החיוני בסיוע. גם מפעלי התעשייה של הקיבוצים ובעיקר מפעל בקיבוץ אפיק נמצאים בקשיים גדולים, המשפיעים על מצב הקיבוצים. שר הבטחון יצחק רבין וחברת הכנסת עדנה סולודר ביקרו השבוע ברמת הגולן כל אחד בנפרד ושמעו הסברים מפי חברי הקיבוצים על מצבם הקשה. השר רבין הבטיח לראשי הישובים בגולן להעלות באחת הישיבות הקרובות של הממשלה את נושא יישום החלטת הממשלה הקובעת כי ישובי הגולן השייכים לקטיגוריה של קו עימות זכאים להטבות המתאימות.

ח"כ סולודר הבטיחה להעלות חומרת מצבם של קיבוצי הגולן בפורומים ההתיישבותיים המתאימים לפעול כדי שהממשלה ובוועדת הכספים יכירו את חומרת המצב ויסייעו לישובי הגולן, מחוץ לסיוע הכולל לתנועה הקיבוצית.

תאונה בשער הגיא

פצועי התאונה שארעה בשער־הגיא שוכבים על הכביש בסמוך למכוניות הפגועות וממתינים לפינוי רפואי (צילום: זידן שורר)

אמש בפסטיבל

הנערים מקיל: אכזבה

מאת ישראל וליה

ביצוע ה„מתיאוס פאסיון" של באך ובמבצע הנשים המזמרות והנגנים מבולגריה, בכנסיית ה„דורמציון", התגלו לשיאים מוסיקליים בולטים בפסטיבל.

למרבה הצער הלה ידידה מפתיעה ברמה בתכניות מקהלת הנערים מקיל (המונה 80 תלמידי גימנסיה בקיל השרים בקביעות בכנסיית סנט ניקולאי), ובהשתתפות סולנים וחברי התזמורת הקאמרית מהמבורג בניצוח גונטראם אלטנהוף. התזמורת זו נוסדה כ־1977 ע"י נגנים מהפילהרמונית של המבורג. אין זו התזמורת הפילהרמונית של המבורג כפי שצויין משום מה בפרסומי הפסטיבל.

הביצועים הבינוניים של היצירות הקוליות הכליות של בוקסטהודה, באך והיידן גרמו לאכזבה לאחר שהתרגלנו לאמות מידה גבוהות של איכות מוסיקלית ב„דורמציון".

היום בפסטיבל

"קוזי פאן טוטה" בביצוע בית האופרה של פרנקפורט. תיאטרון שרובר. 1400. כל הכרטיסים אזלו.

סינתיה קלארי ברסיטל שירים אמריקאים קלאסיים ושירי דת כושים. הנרי קראון. 1430

"הנסיך" מחזה לאנטואן דה סנט אקסיפרי. אכסדרת שרובר. 1300

"בטוליה ליברטה" בביצוע התזמורת הקאמרית הקיבוצית. כנסיית הדורמיציון. 1430

סוזאן מרשל ולהקתה. מוזיאון תל אביב. 1430

שבת 11.6

"קוזי פאן טוטה" בביצוע בית האופרה של פרנקפורט. תיאטרון שרובר. 2100. כל הכרטיסים אזלו.

"רקוויאם לגדוד העבודה" בביצוע להקת תמר. תחנת הכוח הישנה. 2030

"איש־נקודה־אשה" בביצוע להקת תמר־ענע. אודיטוריום דוהל. 2100

"בטוליה ליברטה" בביצוע התזמורת הקאמרית הקיבוצית. אהל שם. 2100

סדנה עם סוזאן מרשל. ביכורי העיתים. 1100

נשיא המדינה חיים הרצוג שפתח אמש את התערוכה ל־40 שנות המדינה, ביקר עם רעייתו אורה בביתן „דבר" ועיין במוצגים. בצילום: הנשיא ורעייתו אורה, חנה זמר, מאחוריה יעקב אבן מנהל התערוכה, ולידו עמי גלוסקא מנהל לשכת הנשיא (ידיעה על פתיחת התערוכה – עמ' 5) צילום: ישראל סמילנסקי, אפפ"א

עדויות חדשות מ'אנצאר 3' שהגיעו לסופר „דבר":

קצינים בכירים משפילים עצירים ומכים אותם ● משכבי זכר אכזוריים ב'מכלאה־1'

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

עדויות חדשות מכלא קציעות בנגב (המכונה 'אנצאר 3'), שהגיעו לידי סופר „דבר", מצביעות על כך שבמיתקן הכליאה קיימת נורמה של השפלות והכאת עצירים, בהם מעורבים קצינים בדרגות בכירות. עדויות אלה סותרות את דבריו של מפקד הכלא, אליס תך צמח, שבסיור עיתונאים שנערך במקום לפני כחודש וחצי, התבטא: „האסירים זוכים כאן ליחס הוגן וכל הסיפורים על תנאי כליאה קשים, הכאות ויחס ברוטאלי כלפיהם, אין להם שום בסיס עובדתי".

חיילי מילואים ששירתו בשבועות האחרונים בכלא 'אנצאר 3', מיתקן הכליאה הגדול שהוקם לקליטת עצורי האינתיפדה, ספרו לסופר „דבר" כי מפקד מכלאה מספר־1 בכלא, סא"ל איציק, נוהג אישית להכות ולהשפיל עצירים בפומבי, בלא שקדמה לכך כל פעולת התגרות מצד העצירים. החיילים סיפרו כי לפני כשבוע, הכה קצין בדרגת סרן, המשרת אף הוא במיכלאה־1, עציר שהוא חשד בו כי ניסה להבריח סכין לתוך בית המעצר. „הקצין לקח את העציר ליד המשרד שלו, הכניס לו מספר אגרופים בחזהו ולאחר מכן דפק ראשו בקיר", סיפרו החיילים.

במקרה אחר, העידו החיילים, התעלל קצין במיכלאה באחד העצירים, רק בגלל שזה הסיט את יריעת האוהל שלו, כדי לצפות במתרחש בחוץ. לדבריהם, הקצין ציווה על העציר לזחול לעברו ולאחר מכן העמידו במשך שעות בחוץ בשמש הקופחת, כשהוא מצווה עליו להישאר כפוף לפנים, כל אותה עת. שני עצירים שנחשדו בהברחת חפץ חשוד, הוצאו להתפשט כליל, לעיני מאות מחבריהם במאהל. השניים סירבו למלא אחר הפקודה בכל תוקף, ורק בהתערבותו של התניך התורן של העצירים, שהבהיר לקצין כי התפשטות בפומבי הוא אקט מבזה, החולט לערוך חיפוש על גופם בתוך מבנה סגור. החיילים סיפרו כי במכלאה זו, בוצע באחרונה באחד האוהלים משכב־זכר אכזרי באחד העצירים, בו השתתפו כ־30 עצירים.

מעדויות החיילים עולה עוד כי עורכי הדין של העצירים, נוהגים להבריח אליהם, במהלך פגישותיהם התקופתיות, חפצים שונים לכלא, ובעיקר סיגריות. לפני ימים אחדים, נמצאו בין חפציו של אחד העצירים כ־20 קופסאות סיגריות, שהגיעו אליו בדרך זו. „השוטרים הצבאיים נוהגים להחרים את הרכוש שניתפס, ולחלקו בין היתר בין החיילים המשרתים במיתקן. עצירי הכלא אילתרו שיטות מתוחכמות להתכתבות ולהעברת מסרים ביניהם. השיטה המקובלת היא הטמנת פתקים בתוך פריטי מזון, כגון פלפלים או גמבה. „בכלל, המטבח של הכלא, הפך למעשה ל'בית הדואר' של העצירים, מעין צומת תקשורת מרכזית, שדרכה מועברים מסרים מהאחד לשני. אבל קשה מאד לעלות על הפתקים שלהם. אתה יודע מה זה לערוך חיפוש בתוך אלף פלפלים?", אמר אחד החיילים.

בכלא 'אנצאר 3', שבו כלואים היום כ־3,000 עצירים מינהליים ואחרים, אין ביקורי משפחות, בעיקר בגלל החשש שמא יבולע להם מצד גורמים קיצוניים בשטחים. בצד האירועים החריגים בכלא, ציינו החיילים לשבח את מפקדת הכלא על נוהג שהוכנס למיתקן של 'מפגשי אחים' תקופתיים, בהם ניתנת לאחים הכלואים באגפים שונים במיתקן להיפגש ולשוחח ביניהם בארבע עיניים.

דובר צה"ל מסר בתגובה כי אין נוהג של השפלה ומכות לעצירים בכלא קציעות. „המתקן נתון לביקורת קבועה של גורמים בצה"ל והצלב האדום הבין־לאומי. כן ביקרו בו לאחרונה כתבי חוץ. היה מקרה אחד של הפשטת עציר, אולם הדבר הופסק ברגע שהמפקד בשטח ראה את התופעה", נאמר בתגובת הדובר.

רפי לוי הורשע ב־9 אישומים בהם שוחד ואיומים ● יערער לבג"צ

רפי לוי יוצא מבית המשפט המחוזי בירושלים לאחר הרשעתו (צילום: יצחק הררי)

מאת יורם לוי, סופר „דבר" בירושלים

התביעה תבקש להטיל על הממונה לשעבר על מחוז ירושלים במשרד הפנים רפי לוי עונש מאסר בפועל לאחר שאתמול הרשיעו בית המשפט המחוזי בירושלים במרבית האישומים שהועלו נגדו ובכלל זה לקיחת שוחד וסחיטה באיומים. יחד עם לוי הורשעה גם חנא ג'ינחו, שהיתה שותפתו בביצוע חלק מן העבירות. הסנגורים הודיעו כי יערערו על ההרשעה לבית המשפט העליון.

באמצע 1986 פתחה משטרת ישראל בחקירה סמויה נגד לוי במהלכה נערכו האזנות סתר לשיחותיו הטלפוניות בביתו ובמשרדו במשך כחצי שנה מ־15.5.86 ועד למעצרו ב־6.11.86. מההקלטות התברר כי יש ללוי קשרים הדוקים עם הנאשמת חנא ג'נחו תושבת רמאללה. כתב האישום מבוסס ברובו על שיחות אלו. בפסק הדין המחזיק 190 עמודים מתייחסת השופטת בפרוטרוט לכל אחת מן העבירות שיוחסו לנאשמים על ידי התובעים עו"ד סליה ששון ועו"ד ערן שנדר מפרקליטות מחוז ירושלים.

האישום הראשון התייחס לפרשת הברחות הזהב מירדן באמצעות איש כמורה בכיר שקבל מידי לוי תעודות מעבר חופשי בגשרי הירדן (תעודות אר"ם). מן השיחות שהוקלטו עלה כי שני הנאשמים ידעו על נסיעותיו של איש הכמורה לירדן ועל הדברים שהביא משם. במספר שיחות כונה פריט מסוים "שמלות". לאחר חקירת הכומר התברר כי זהו הביטוי שנתנו השניים למטילי הזהב שהוא הבריח מירדן. השופטת דליה דורנר דחתה את גרסתם של השניים משום שהיו גדושות סתירות. „אינני מאמינה לגרסתם בבית המשפט ולהסבריהם ואני דוחה את עדויותיהם בעניין פרשת הזהב כדברי שקר" קבעה השופטת. היא הוסיפה כי ממכלול הראיות עולה כי כוחו של לוי כלפי הכומר נבע ממעמדו כפקיד ציבור היכול להשפיע על בחירתו של הכומר למשרת ראש הכנסיה ולהעניק לו טובות שונות.

באישום השני הואשם רפי לוי במתן רישיון בניה לבני משפחת קנדו מבית לחם בחלקת אדמה שעליה מצויה אמת מים עתיקה תמורת שרותים מסויימים כמו החזקת כסף זר בחנות בני קנדו, ניקוי בגדים ועוד.

האישום השלישי התייחס לקשריו של לוי לגב' נינה מעלוף, המכונה אום־אסכנדר, אלמנה תושבת רמאללה. בשל קשיים כספיים היא ניסתה למכור חלקת קרקע בבעלותה לצורכי בניה, אולם החלקה הוכרזה כשטח ירוק משום שעליה מצוי אתר ארכיאולוגי. היא פנתה לג'נחו וזו תווכה בינה לנאשם אשר מצידו הפעיל את קשריו אצל סגן מהנדס העיר.

הפרשיה הרביעית שבה הורשע לוי מתייחסת לקשריו עם בעל מלון הר־ציון סימון ממן. בעל המלון פנה ללוי באמצעות בעל חנות רהיטים בבקשה שיזרז את אישור הקמת בריכה במלונו, במסגרת תפקידו כיו"ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, ובתמורה רכש ממן שש תמונות בשווי 2400 דולר של רענן לוי, בנו של הנאשם.

ארבעה אישומים אחרים מייחסים ללוי עבירות של הפרת אמונים. הוא סייע לפנים משורת הדין לג'ליל משהוואר להקים שכונת מגורים באזור בית חנינא, סייע לדוויאן ג'נחו, ביתה של הנאשמת, הוצאת תעודת מעבר למרות שידע על המדיניות האוסרת הנפקת מסמך זה לבעל דרכון.

באישום העשירי, פרשת פרוייקט בית לחם, הורשע לוי בכך שסחט באיומים איש כמורה נוסף רם דרג, ששמש בתפקיד המזכיר הכללי של אחת הכנסיות בירושלים כדי שיעביר לחליל ג'נחו כקבלן לבנית מרכז מסחרי שכנסיתו החליטה לבנות. רפי לוי גם הורשע בניסיון לשידול בהדחה בחקירה זאת בעקבות מכתבים שניסה להבריח מבית המעצר לבנו שכללו הנחיות לפעול אצל חלק מן העדים לבל ימסרו למשטרה מידע שיפליל אותו.

השופטת דורנר זכתה את רפי לוי מאישום אחד של לקיחת שוחד בפרשת המינימרקט. בסכומו של דבר הורשע לוי ב־9 מתוך 11 האישומים נגדו.

לאחר השמעת פסק הדין סרב רפי לוי להגיב ועבר קרוב לשעה יחד עם סנגורו עו"ד שלמה תוסיה כהן על החלטת השופטת. באולם נכח גם ראש עיריית ירושלים טדי קולק, ידידו של לוי, וניכר כי הותע מתוצאות פסק הדין. קולק הסתפק בתגובה קצרה: "זה עצוב, יש להתיחס בכבוד לפסיקת בית המשפט, עלינו לזכור גם את תרומתו של רפי לוי בבנין העיר ולהתחשב במשך שנים רבות".

יצוין כי העונש המירבי על לקיחת שוחד, שהיא החמורה מבין העבירות בהן הורשע לוי, הוא 7 שנות מאסר. הטיעונים לעונש ישמעו ב־29 ביוני.

מחירי הגאז לצרכנים הועלו ב־15 אחוזים

מאת יוסף מיכלסקי סופר „דבר"

מחיר הגאז לצרכן הועלה אתמול ב־15 אחוז, מחיר המזוט לתעשיה ב־6 אחוז ומחיר המזוט לחברת החשמל ב־3 אחוז.

על כך החליט שר האנרגיה והאוצר. העלאת המחירים של המזוט היא על פי מדיניות משרד האנרגיה של התאמתו לשינויי המחירים בחו"ל. העלאת מחיר הגאז מהווה התאמה חלקית למחירו החדש בחו"ל. גם לאחר העלאת המחיר של הגאז הוא עדיין מסובסד בשיעור של 40 אחוז. להלן המחירים החדשים של גאז: בלון 12 קג' 11.80 שקלים, בלון 12.5 קג' 12.40 שקלים. גז במרכזיות יעלה 2.77 שקלים לליטר מעוקב. מחירי הגאז הועלו לראשונה אחרי שלוש וחצי שנים.

המתנחלים דורשים טיפול אישי של שמיר בפיגועים

מאת אוריאל בן־עמי, סופר דבר

ועד־מתנחלים מהשומרון הגיש אתמול ללשכת ראש־הממשלה רשימת פיגועים שאירעו בחודש האחרון ודרש כי יצחק שמיר יטפל בכך באופן אישי.

הוועד, בראשות מאיר הר־נוי מקדומים מסר ללשכת ראש־הממשלה (הנמצא בארה"ב) רשימה של 40 פיגועים ובהם ידויי־אבנים ומחסומי־אבנים שביצעו ערבים כלפי יהודים בחודש האחרון בשומרון. זוהי רשימה שנייה שועד־המתנחלים מגיש בתוך חודש לראש הממשלה.

לפני כחודש נפגשו ראשי הוועד מן השומרון עם רה"מ יצחק שמיר והתלוננו בפניו כי צה"ל אינו פועל ביעילות בפיגועי הערבים. הם דרשו משמיר להתערב בפעילות צה"ל והודיעו כי יפנו אליו ישירות בכל תלונה נגד צה"ל.

אתמול כאמור מסרו לטיפולו רשימת פיגועים נוספת למרות העדרותו של שמיר מהארץ.

לונדון נסערת: הייתכן שב'הארודס' הוצעו שירותי מין?

לונדון (רויטר).– הנהלת „הארודס", חנות הכל־בו היוקרתית שבה קונה מלכת בריטניה אליזבת השניה, פתחה בחקירה, לאחר שעתון בריטי פירסם כתבה, לפיה מציעות כמה מהזבניות במחלקת הבשמים שירותי מין ללקוחות.

העתון „ריילי מירור" פירסם כתבה בעמוד א' תחת הכותרת „שירותי מין מוצעים בהארודס". בכתבה נאמר כי זבניות, הנשכרות באמצעות סוכנויות, מרוויחות עד אלף לירות שטרלינג ליום במזומנים ובתכשיטים, כאשר הן מסכימות להשתתף בהילולות מין וסמים.

לדברי העתון, דואגים לקוחות עשירים, מרביתם ערבים, למסור לבנות את מספרי הטלפון שלהם. „הועלו האשמות כבדות ולכן אנו עורכים חקירה מלאה בנושא זה", אמר דובר חנות הכל־בו.

העתון הבריטי הסתמך על עדותה של אחת הזבניות ב„הארודס" שטענה כי היא הרוויחה למעלה מ־100 אלף לירות שטרלינג במזומנים ובמתנות תוך שנתיים „תוך קיום קשרי מין במושבים האחוריים של לימוזינות", כפי שסיפרה.

המיג־29 יוצג במערב – לראשונה

מאת דליה שורן, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר").– בפעם הראשונה יוצג במערב המיג־29. שני מטוסים יוצגו בתצוגה האווירית הבין־לאומית בפרנבורו בספטמבר השנה, בפני קהל של קרוב ל־500,000 מבקרים, במטרה למכור את המטוס במערב.

אנטולי ריגוראוב, משגרירות ברה"מ בלונדון, אישר כי הבאת המטוסים נעשית באישורו של גורבצ'וב, וכי נעשו סידורים מתאימים להביא את המטוסים, שיעברו בשמי כמה מדינות נאט"ו בדרכם לפרנבורו וחזרה.

עם המטוס תבוא גם משלחת רכש גדולה. מארגני התערוכה החליטו לקרוא לאחד המטוסים "גלאסנוסט" ולשני „פרסטרויקה". למעשה, ביקשו מארגני התצוגה שהרוסים יסכימו להציג מטוסי מיג־21 ישנים. להפתעתם, הודיעו הרוסים שישלחו מיג־29, הנמצאים בשירות מזה שלוש שנים בלבד.

בעקבות הרצח בכפר שיוח'

המשטרה בדקה נשק של המתנחלים – ללא תוצאות

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

משטרת נפת־יהודה בדקה בימים האחרונים כלי־נשק של מתנחלים באזור חברון בעקבות רצח הערבי בכפר שיוח' בשבוע שעבר. דובר משטרת נפת־יהודה סנ"צ מרדכי ברקת אמר כי הבדיקות לא הובילו לתוצאות כלשהן ולפי שעה אין קצה־חוט בחקירת המשטרה.

כזכור, נרצח תושב הכפר שיוח' באזור חברון בשבוע שעבר ותושבי הכפר הערבים טענו כי חמישה ישראלים השתוללו במקום. המשטרה אספה במקום קליעים ואולם לא הוקרה אף ישראלי עד כה כחשוד בפרשה.

בשבוע שעבר ערכה משטרת נפת־יהודה חקירה בהתנחלות אספר הסמוכה לכפר שיוח' ואולם לא העלתה דבר. סנ"צ מרדכי ברקת אמר לסופר „דבר" כי המשטרה חוקרת את הפרשה לבד ללא תיאום עם השב"כ.

ברה"מ מזמינה למערכה שלישית: השמדת הטילים

מרכז האו"ם, (רויטר–עתי"ם).– ברה"מ הודיעה על כוונתה להשמיד כמה טילים גרעיניים בתחילת חודש יולי והזמינה לאירוע זה את נציגי האומות.

בנאום שהשמיע בעצרת הכללית שלשום, קרא שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארנדזה לנציגי הקהיליה הבין־לאומית לבוא ולהיות נוכחים „באירוע ההיסטורי בעל המשמעות הרבה", המסמל את עידן פירוק הנשק הגרעיני.

ראש המשלחת הסובייטית לשיחות פירוק הנשק ויקטור קארפוב אמר לכתבים שכלי הנשק הגרעיניים יושמדו זמן מה לאחר ה־1 ביולי, במסגרת קיום ההסכם האמריקאי־סובייטי בעניין הטילים לטווח בינוני, שקיבל תוקף ב־1 ליוני.

קארפוב גילה כי הטילים הסובייטיים יושמדו ליד העיר וולגוגראד ובמרכז אסיה. לאירוע יוזמנו מדינות החברות במועצת הבטחון. מזכיר האו"ם פרז דה קויאר וכ־40 משלחות אחרות.

ורנון ולטרס, נציג ארה"ב באו"ם, הנמנה עם המוזמנים, אמר לכתבים כי שוררת אווירה חדשה בזירה הבין־לאומית, אווירה המוכיחה „שהתקדמנו במידה ניכרת ביותר".

תאי הימין זכו בשלטון באגודת הסטודנטים בי"ם

מאת יורם לוי, סופר „דבר" בירושלים

שש שנות שלטון המערך באגודת הסטודנטים באוניברסיטה העברית בירושלים באו אתמול לקיצן עם חתימת הסכם קואליציוני בין תא הימין „גלעד" לתאי „סלע" ו„הקלאות".

בעקבות ההסכם יהיה לקואליציה רוב של 48 מתוך 88 המקומות בוועידת הסטודנטים שתבחר בנציג „גלעד" נדב ליטובסקי לתפקיד יו"ר האגודה ואת חננאל הולצר מ„סלע" כסגנו.

למשטרה אין תקציבים וערכות מיגון לפיגועים של חומרים רעילים

מאת יוסי ליברוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

המשטרה אינה מצויידת בערכות מיגון מתאימות לטיפול באירועים של פיגוע המוני, הקשורים בגאז ובחומרים רעילים ודליקים – כך התברר בעקבות תרגיל גדול, שנערך אתמול באיזור חיפה.

בעקבות הדליקה בחוות המיכלים בקריית־אתא לפני חמישה חודשים, אסון משאית הברום בנגב וכן שורה של תקלות נוספות, הקשורות בהובלת גאז או במפעלים העוסקים בחומרים כימיים רעילים ודליקים, גברה הרגישות והתודעה במטה הארצי של המשטרה לנושא זה.

אתמול תורגל מטה מרחב חיפה של המשטרה בבניית מערך של המשטרה לטיפול באסון המוני בעת דליקה של חומרים רעילים. במטה המחוז הצפוני, בראשותו של סגן מפקד המחוז תת־ניצב מאיר שרה, ביים שורה של אירועים במפעלים באיזור חיפה, סמוך מאוד לאיזור בו שוכנת חוות מיכלי הגאז, כדי לבדוק את מהירות תגובתם של כוחות מד"א, מכבי האש, קציני בטחון במפעלים הרגישים וכן גורמים נוספים המעורבים בסיוע באירועים כאלה.

בסיום התרגיל נערך כינוס מסכם, שבמהלכו אמר מפקד מרחב חיפה, תת־ניצב יעקב חביב, כי המשטרה, כגורם המתאם באירוע כזה, חייבת לרכז סביבה את משרדי הממשלה וגורמים נוספים היכולים לסייע. הוא הוסיף, כי חובה על הגורמים האחראיים לספק למשטרה ערכות מיגון מתאימות לטיפול באירוע כזה, שבלעדיהם יקשה על המשטרה לטפל בו.

מרכז מידע לחומרים רעילים

משרד הבטחון הוא זה שיקים מרכז מידע ארצי לחומרים כימיים, ולאינפורמציה בתחום המלחמה בחומרים אלה. דיונים על כך קיימו לאחרונה שר הבטחון, שר המשטרה ושרת הבריאות.

מפכ"ל המשטרה, רב־ניצב דוד קראוס, שגילה את הדברים במהלך ביקור בבית הספר הארצי לשוטרים בשפרעם הוסיף, כי גם חמישה חודשים לאחר הדליקה בחוות המיכלים בקריית־אתא, ואסונות נוספים הקשורים בחומרים כימיים רעילים – המשטרה אינה ערוכה עדיין להתמודד עם אסונות כימיים.

לדבריו, למשטרה עדיין לא הועמדו תקציבים כדי לטפל באסונות הקשורים בחומרים כימיים.

مكان الأصل

مكان من الأصل

חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ • חדשות חוץ

צא לי מהפנים

פועל מדביק מודעת פרסומת ליד מודעה הקוראת את תושבי ג'ונסבורו שבמדינת ג'ורג'יה ללכת לפארק שעשועים חדש. (צילום: א.פ.)

ארה"ב: נדון עם סין על מכירת טילים לטווח בינוני למזה"ת

ניו דלהי (רויטר). – ארה"ב הודיעה אתמול, כי היא מתכוונת לערוך שיחות עם סין על מכירת טילים לטווח בינוני מתוצרת סין, טילים ששתי המעצמות החליטו להוציא מכאגר התחמושת שלהן.

ראש צוות המו"מ לעינייני פירוק הנשק, מאקס קמפלמן, אמר בראיון לווין לעתונאים בניו דלהי, כי „מכירות הנשק הסיני לסעודיה ולאיראן מטרידות אותנו מאוד". קמפלמן אמר כי ארצו מתכוונת לנהל שיחות רציניות עם הסינים. „המעורבים כנראה עכשיו במכירת טילים אלה והדרך זו מפיצים אותם בעולם".

הדיפלומאט האמריקני סיפר כי המכירות האלה נדונו בוועידת הפיסגה במוסקווה. קמפלמן לא ציין מתי ובאיזה דרג עתידות השיחות עם סין להיערך. „ננסה לשכנע אותם שהדבר מערער את היציבות",

אמר קמפלמן מושינגטון בשידור לווין. „מכירת הטילים האלה למזרח התיכון, לדוגמא, היא מסוכנת מאוד".

מעמדה של כוח

שרי החוץ של נאט"ו בכינוס אתמול במאדריד. השרים דנו בפגישת הפסגה האחרונה במוסקווה, ומזכיר נאט"ו הלורד קרינגטון אמר, כי העמדות הסובייטיות השתנו, אולם חובה להמשיך את המו"מ מתוך עמדה של כוח. (צילום: א.פ.)

תיאטרון־בובות צרפתי מלגלג על הנשיא

אל תסתבך, פשוט תקרא לי אלהים – אומר מיטראן־הבובה

פאריס, (ע"ר). – תיאטרון בובות סאטירי בטלוויזיה הצרפתית המתברת על חשבון מדינאי צרפת, מציג את הנשיא מיטראן כ„אלהים". „אל תסתבך, פשוט תקרא לי אלהים", אומרת בובה ברמות צפרדע, המגלמת את המנהיג הסוציאליסטי בן ה־71 במחזה.

תיאטרון הבובות הסאטירי הנקרא „תיאטרון בכסף" מושך אליו 28 אחוז מצופי הטלוויזיה הצרפתית, בעוד שבסקירי הבחירות מגלים עניין רק חמישה אחוז מהם.

מיטראן, שקודם לכן קיבל את הכינוי „הספינקס", אמר כי הוא נהנה מן התוכנית, אולם רואה דימיון קטן מאד בינו לבין אותה צפרדע, המייצגת אותו בתיאטרון הבובות ואשר כל כך שבעת רצון מעצמה.

„החלטתי על השם „אלהים", כאשר ראיתי את מיטראן בטלוויזיה בתג הפסחאל", אמר ז'אן ראוקא, הכותב את התסריט ומשמיע את קולות הבובות בהצגה. „הוא דמה שם יותר לאפיפיור יוחנן פאולוס כאשר הוא נושא מילה, מאשר לנשיא [illegible] מסע בחירות".

ראוקא טוען, כי הצפרדע [illegible] של הנשיא. „הוא רוגמטי, [illegible] ואולי קצת אחוז בשגעון הגדלות, על אחת כמה וכמה מאז שנבחר מחדש", אמר ראוקא.

הצפרדע־מיטראן יודע מדוע הבוחרים הצרפתים שבחרו בו מחדש ברוב גדול ב־8 במאי, נמנעו בשעורים גבוהים ביותר מן ההצבעה בסיבוב הראשון בבחירות הכלליות ב־5 ביוני. „הם מעריצים אותי", הוא אומר. „כאשר אני מועמד לבחירות הם נוהרים לקלפיות, אם אני לא שם, לא מעניין אותם כלל לבוא ולהצביע".

על אף שמדובר כאן בקריקטורה, יתכן והצפרדע מרגיש את הלקח האמיתי של הבחירות האחרונות בצרפת, והוא: מיטראן יותר פופולרי מאשר הסוציאליסטים.

עירום רוסי

שני ציורי עירום וציור של של איכר שיכור הן חלק מהיצירות המפתיעות שציירו אמנים סובייטיים ושהוצגו בימים האחרונים בפארק איזמאילובסקי שבפרברי מוסקווה. אחוד משבילי הפארק משמש מקום ונצוגה לאמנים „לא רשמיים", המוכרים את יצירותיהם וגורפים את הרווח לכיסם. (צילום: א.פ.)

שני מיליון השובתים השחורים שבו אתמול לעבודה בדרא"פ

הנזק שנגרם בשביתה הגדולה – רבע מיליארד ד'

יוהנסבורג (ע"צ וע"ר) – מיליוני עובדים שחורים בדרום אפריקה חזרו לעבודה אתמול לאחר שביתה של שלושה ימים במחאה נגד חוקי הדיכוי של הממשלה בקשר לפעולות איגודים מקצועיים שחורים.

בהודעת המשטרה נאמר, כי שלושה שחורים נדקרו למוות בעיירה ריבוניה שבמחוז נאטאל שלשום בערב. מחוז נאטאל היה זירה למהומות בין קבוצות שחורים ב־18 החודשים האחרונים ובהם נהרגו 600 בני אדם. המשטרה גם דיווחה על תקריות אחרות, לרבות הצתות במחוזות שונים.

תעשיינים העריכו, כי שביתת השחורים גרמה נזק למשק הדרום־אפריקאי של 500 מיליון ראנד (250 מיליון דולאר).

האיגודים המקצועיים טענו, כי החוק שהגישה הממשלה לפרלמנט יגביל את האיגודים המקצועיים. בין היתר אוסר החוק שביתות אהדה וחושף את האיגודים לתביעות פיצויים על נזקים מצד המעסיקים.

דעות מעסק אחר השביתה מסרה, כי קרוב לשני מיליון עובדים לא הופיעו לעבודה.

נרצח בכיר צד"ל בלבנון

ראשאיה (ע"צ).– בכיר בצד"ל נרצח שלשום בערב ברצועת הבטחון – על כך מסרה אתמול המשטרה הלבנונית.

אחמד עלי מוחמד אחמד, בן העדה השיעית, נהרג כאשר נסע במכוניתו בכביש המחבר את כפרחון עם קטראני במרחק 89 ק"מ דרומית לביירות. הרצח אירע באזור ג'זין, האתר הנוצרי הראשי ברצועת הבטחון, מציינת המשטרה, שלא מסרה פרטים על נסיבות רצח זה.

הנרצח עמד בראש „המשמר הלאומי" באזור אל־ריחאנה לפני שמיליציה זו, שהוקמה בכמה מקומות ברצועת הבטחון, פוזרה לפני שנה וחבריה צורפו לצד"ל.

אגודת ידידות יהודית־סרבית

זינווה (עסט"א) – אגודת ידידות יהודית־סרבית הוקמה בבלגראד – מסר השבועון היוגוסלבי „בינ".

האגודה הוקמה ב־28 במאי ומטרתה הידוק הקשרים בין הסרבים והיהודים ושיתוף פעולה תרבותי ביניהם. הידיעה מדגישה את הקשרים ההיסטוריים המאחדים את שני העמים ובמיוחד את ההתקוממות המשותפת שלהם נגד המשטר הנאצי בתקופת מלחמת העולם השניה.

משרדי האגודה פועלים בבלגראד. רשימת המייסדים היא ארוכה וכוללת אישים ידועי שם בשורות המדע, התרבות והעתונות.

משטרת קאהיר החרימה ספר על מפלת 1967

קאהיר, (רויטר). – משטרת קאהיר הודיעה אתמול, כי החרימה עותקים של ספר חדש על מפלת הערבים במלחמת 1967, משום שהכיל חומר מסווג.

נמסר, כי המשטרה החרימה 4000 עותקים של הספר „טבח התמימים ב־5 ביוני" מחנויות הספרים. יתר העותקים נמכרו מאז יצא הספר למכירה ביום א' שעבר.

קטעים מהספר, פרי עטו של העתונאי המצרי וג'יע אבו זיקרי, כבר פורסמו בשבועון „אחבר אל יום" שבבעלות ממשלתית, בכלל זאת דברי ביקורת חריפים מצד מנהיגים צבאים. המשטרה מסרה, כי הספר מפר את האיסור על פרסום חומר מסווג לפני תום 30 שנות הקפאה.

דו"ח או.אי.סי.די. על כלכלת המערב:

הבורסות בסדר; החשש הגדול – אינפלאציה

פאריס (רויטר). – כלכלות המערב התפתחו טוב יותר ממה שנחזה לאחר מפולת המניות בניו יורק באוקטובר אשתקד, אולם עתה עולה החשש מפני אינפלאציה – כך מסר אתמול הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (או.אי.סי.די) שמושבו בפאריס.

„המצב הכלכלי הנוכחי טוב יותר ממה שקיוו לפני ששה חודשים", נאמר בדו"ח החצי־שנתי של הארגון שבו חברות 24 מדינות מערביות. „אולם החדשות הטובות האלה אינן צריכות לשמש בסיס לשאננות".

דיוויד הנדרסון, ראש המחלקה הכלכלית באו.אי.סי.די., אמר לכתבים אתמול, כי החששות העיקריים הם „השיעורים הכרוניים והגבוהים של האבטלה במדינות מסוימות, החשש מהאצת האינפלאציה במדינות אחרות, והקצב האיטי של הצמצום של חוסר האיזון במאזן התשלומים".

הארגון מסר, כי הפער בין הגרעון האמריקאי לבין היתרה ביפאן ובמערב גרמניה הצטמצם, אולם הוא עדיין מהווה גורם של אי־יציבות. האבטלה, לעומת זאת, נשארה עדיין בעיה מרכזית באירופה. בעוד החשש ממיתון פג, „החשש מאינפלאציה מתחיל להתעורר בכמה מדינות", נאמר בדו"ח.

העודף המסחרי היפאני ירד במאי ב־20 אחוז

טוקיו (רויטר־עתי"ם).– העודף במאזן המסחרי של יפאן עם שאר מדינות העולם ירד בחודש מאי ל־5.05 מיליארד דולאר לעומת 6.42 מיליארד דולאר באותו חודש בשנה שעברה. יצויין, כי זה החודש הי־13 ברציפות שבו מדווחים על הקטנת העודף המסחרי של יפאן בקשריה עם מדינות העולם.

משרד האוצר פירסם אתמול נתונים, המראים שהעודף המסחרי של יפאן בסחר עם ארה"ב ירד אף הוא במידה ניכרת בחודש מאי והגיע ל־3.3 מיליארד דולאר לעומת 4.45 מיליארד דולאר במאי 1987.

לעומת זאת חל גידול מסויים של העודף במסחר היפאני עם הקהילייה האירופית. עודף זה הגיע במאי ל־1.78 מיליארד דולאר לעומת 1.52 מיליארד דולאר לפני שנה.

יפאן ייצאה בחודש מאי סחורות ב־20.5 מיליון דולאר, עלייה ב־10 אחוז לעומת מאי 1987, אך גידול היבוא בולט עוד יותר. בחודש האחרון ייבאה יפאן סחורות בשווי 15.45 מיליארד דולאר, גידול בשיעור 26.7 אחוז לעומת השנה שעברה.

קובה ודרא"פ מרכזות צבא בגבול נאמיביה

יוהנסבורג (רויטר). – כוחות צבאיים של דרום אפריקה ושל קובה התרכזו אתמול באיזור הגבול שבין אנגולה לנאמיביה, והחשש מפני התלקחות צבאית באיזור הולך וגובר.

צבא דרום אפריקה הודיע, כי קרא לכוחות המילואים שלו כדי לקדם תקפה לאורך החוף של אנגולה, התקפה שהביאה את הכוחות הקובאנים עד למרחק של 12 ק"מ מהגבול נאמיביה שבשליטת דרום אפריקה. הרמטכ"ל הדרום אפריקאי אמר, כי כוח של קובאנים ושל לוחמי גרילה שחורים, המונה כ־12,000 איש, יצר חגורה באורך של 450 ק"מ בצד המערבי של הגבול בין שתי המדינות.

דיפלומאטים מערביים אמרו, כי המניעים הקובאניים אינם ברורים, אולם ריכוז הכוחות ליד גבול נאמיביה עלול לאלץ את פריטוריה להכות מכת מנע. ריכוזי הכוחות מעיבים על המשא ומתן לסיום הנוכחות הקובאנית באנגולה ולמציאת פתרון לשאלת נאמיביה, מו"מ שהחל לפני שבועות אחדים.

שגריר אנגולה בזאיר הכחיש בתוך כך, כי הכוחות הקובאנים מתכוונים לאיים על נאמיביה. „אין בכוונתנו לתקוף אף אחד", אמר השגריר והוסיף כי הכוחות האנגולים והקובאנים קיבלו הוראות ברורות שלא לחצות את הגבול לנאמיביה.

העולם השלישי מאמץ את האוכל המערבי וחולה במחלות לב

זינווה (ע"ה) – אירגון הבריאות העולמי הודיע אתמול, כי הוא פותח במערכה נגד מה שהוא כינה „מגיפה של התקפי לב" במדינות העולם השלישי וקרא לשינויים מרחיקי לכת בדיאטה ובאורח החיים.

מומחים למחלות לב וכלי דם מ־17 מדינות, שקיימו כאן שיחות ביוזמת ארגון הבריאות העולמית, קראו למדינות המתפתחות לסייע לאוכלוסיה לצמצם את צריכת השומנים, המלח, האלכוהול והטבק.

לפי דו"ח שהוגש בוועידת הרופאים, בשנת 2000 יגיע שיעור מקרי המוות כתוצאה מלחץ דם גבוה ל־15 עד 25 אחוז מכל מקרי המוות. התופעה מוסברת בכך שאוכלוסיות העולם השלישי מאמצות לעצמן אורח חיים לא בריא ונוהגי אכילה של אוכלוסיות עשירות.

הוכתר הרב הראשי החדש של צרפת יוסף סיטרוק

פאריס (ע"צ).– יוסף סיטרוק, בן ה־42, הוכתר שלשום כרבה הראשי החדש של צרפת בטקס רב רושם בבית הכנסת הגדול בפאריס.

חברי ממשלת צרפת, וביניהם שר הפנים פייר ז'וקס ושגריר ישראל בצרפת עובדיה סופר, נכחו בטקס, יחד עם הרבנים הראשיים של בריטניה וישראל.

יוסף סיטרוק הודיע, כי הוא מתכוון להכשיר את הקרקע „ליהדות של מחר". הוא הוסיף ואמר כי בדעתו לגבש קהילה שתלך „בכיוון ההיסטוריה".

במהלך הטקס אמר ז'אן פייר אלקאן, יו"ר הוועד המרכזי של יהודי צרפת, כי הקהילה היהודית מאוחדת במאבק נגד הגזענות והאנטישמיות ובתמיכתה במדינת ישראל.

יוסף סיטרוק, יליד תוניס, מי שהיה הרב הראשי של מארסיי, נבחר לתפקיד הרב הראשי של צרפת ביוני 1987. הוא החל לכהן בתפקידו ב־1 בינואר. הרב סיטרוק נבחר לפרק זמן של 7 שנים.

החלטה היסטורית בוועדה בראשות הנשיא אנדריי גרומיקו

הטאטארים יורשו לחזור לקרים אולם ללא רפובליקה עצמאית

הטאטארים הגולים בתורכיה מודאגים: מה יהיה על הבתים שלקחו האוקראינים?

מוסקווה (רויטר; א.פ.). – אלפי טאטארים מחצי האי קרים, שהוגלו בתקופתו על־ידי סטאלין לפני 44 שנה, יוכלו לחזור לארץ הולדתם – כך מסרה אתמול סוכנות הידיעות הסובייטית טאס. עם זאת נדחתה תביעתם של לאומנים טאטאריים להרשות להם להקים רפובליקה טאטארית בחצי האי.

סוכנות הידיעות מסרה, כי ההחלטה התקבלה על ידי ועדה ממשלתית מיוחדת בראשותו של הנשיא אנדריי גרומיקו, שהוקמה לפני 11 חודשים לאחר הפגנות של פעילים טאטארים ברחבי ברה"מ. „השלטונות הנוגעים בדבר הסירו את כל ההגבלות על זכויותיהם של הטאטארים, והם מבטיחים את שוויון הזכויות של הטאטארים ליתר אזרחי ברה"מ בכל התחומים, לרבות הזכות לבחור את מקום המגורים, העבודה והלימודים", נאמר בהודעה.

הנושא עלה לחדשות, לאחר ש־700 טאטארים הפגינו בכיכר האדומה ביולי אשתקד במשך 24 שעות, והסכימו להפסיק את ההפגנה רק לאחר שנציגיהם נפגשו עם הנשיא גרומיקו. מאז התקיימו כמה הפגנות ברחבי המדינה, ובגדולה שבהן מנעה המשטרה ממאות טאטארים לערוך מצעד מהעיר טאשקנט שבדרום רוסיה עד לחצי האי קרים.

כ־200,000 טאטארים גורשו ממולדתם ב־1944, כיוון שסטאלין האשים אותם בשיתוף פעולה מאסיבי עם הכובש הנאצי. הטאטארים טוענים, כי עשרות אלפים מתו במסע. הטאטארים זכו לרהביליטאציה פוליטית ב־1967, אולם נאסר עליהם לחזור לחצי האי, שבינתיים התיישבו בו רוסים ואוקראינים.

בהודעה נמסר, כי הוועדה שקלה את השינויים החברתיים והדמוגראפיים שחלו מאז המלחמה וציינה כי מספר התושבים גדל פי שלוש מ־780,000 ל־2.5 מיליון. לאור זאת, הגיעה הוועדה להחלטה, כי אין כל יסוד להקמת רפובליקה עצמאית טאטארית בחבל ארץ זה. חצי האי סופח בינתיים לרפובליקה האוקראינית.

מנהיגי הטאטארים היושבים בתורכיה קיבלו בברכה את ההחלטה הסובייטית, אולם הביעו חששות לגבי כוונת ההצהרה הסובייטית. „מה יקרה לאוקראינים שלקחו את כל הבתים והחוות", שאל מנהיג הטאטארים בתורכיה, הטוען כי הוא מייצג מיליוני טאטארים היושבים בתורכיה.

בדרך צפונה

סטודנטים מנסים לפרוץ מחוץ לאוניברסיטת יונסיי בסיאול (צילום: א.פ.)

מצור הדוק על אוניברסיטת סיאול: הסטודנטים רוצים איחוד עם הצפון

המשטרה חוסמת הדרך מסיאול לגבול, שם אמורה להיערך פגישה עם נציגים צפוניים; קריאה להכנסת הקומוניסטים לחוק, „למנוע את ההידרדרות לשמאל"

סיאול (רויטר, א.פ.). – אלפי סטודנטים הצליחו [illegible] אתמול מאות האוניברסיטאות בסיאול, לאחר שהצליחו לפרוץ מצור שהטילה עליהם המשטרה כדי למנוע מהם לצאת למסע לפגישה פמלית עם סטודנטים מצפון קוריאה על הגבול בין שתי הקוריאות.

הסטודנטים התקיפו את המשטרה שצרה על הקמפוס במשך 24 שעות, באבנים ובפצצות תבערה. עדי ראייה סיפרו, כי אלפי סטודנטים, לבושים במסכות גאז מתוצרת עצמית וחבושים בסרטים סביב ראשיהם, הסתערו על סור המשטרה הכבד שצר על אוניברסיטת יונסיי. הסטודנטים שהצליחו לצאת מן האוניברסיטה נתקלו בענני גז פלפל כבדים, שנורו על ידי חמש מכוניות משוריינות לפיזור הפגנות.

בכתובות אחרים בבירה דרום קוריאה, נאבקה המשטרה עם סטודנטים אחרים שניסו להגיע לאוניברסיטת יונסיי שבצפון מערב העיר כדי להצטרף ל„מסע הגדול" לכפר הגבול פאנמונג'ום. מאות מהסטודנטים נפגעו מגז מדמיע ועשרות נעצרו. עננת הגז המדמיע ריחפה מעל מרכז סיאול, שבה החל אתמול המניין לאחור לקראת האולימפיאדה שתתחיל בעוד מאה ימים. מהומות נרשמו גם בקמפוסים של 57 אוניברסיטאות נוספות ברחבי המדינה ויותר ממאתיים סטודנטים נעצרו.

הממשלה הוציאה מחוץ לחוק את נסיונם של הסטודנטים להגיע לפאנמונג'ום, שם מקווים נציגיהם לדון על איחוד מחדש של שתי הקוריאות יחד עם נציגים מאוניברסיטת קים איל סונג שבבירת צפון קוריאה. ממשלת סיאול טוענת, שהמפגש יתאפשר רק אם נקי לתעמולה הקומוניסטית.

הסטודנטים בדרום תומכים בתביעתה של צפון קוריאה לארח יחד עם הדרום את משחקי האולימפיאדה בטענה, כי המשחקים יוכלו להיות אבן פינה לאיחוד מחדש של חצי האי, שחולק לשתי מדינות עוינות לאחר מלחמת קוריאה בשנים 1950־1953. בחודש שעבר התאבדו שלושה סטודנטים בסיאול מתוך מחאה על מצב הכוחות הצבאיים בדרום קוריאה ותוך קריאה להוציא את המגעים לקראת איחוד שתי המדינות האחיות.

הממשלה גייסה כמעט מחצית מ־120,000 השוטרים שלה כדי לעצור את המסע. השוטרים הקימו מחסומים על הכבישים מסיאול לפאנמונג'ום השוכנת במרחק 50 ק"מ מהבירה. כן יצאה הוראה לערוך חיפושים בכל תחנות האוטובוס והרכבת בין סיאול לגבול. [illegible] מאמצי הבטחון המהודרים הצליחו יותר מ־10,000 סטודנטים להגיע לאוניברסיטת יונסיי במטרה לקיים את המצעד, ועוד 15,000 קיימו הפגנות ברחבי המדינה בתמיכה בו.

שר האיחוד מחדש בממשלת דרום קוריאה קרא לסטודנטים לוותר על תוכניותיהם להיפגש עם עמיתיהם מהצפון והבטיח לארגן פגישה כזאת מטעם הממשלה.

במקביל יצאה בדרום קריאה לממשלה לאפשר קיומה של מפלגה קומוניסטית. מרצה בכיר באוניברסיטת יונסיי אמר, כי יש דרישה גוברת והולכת להכניס את הקומוניזם ואת הסוציאליזם למסגרת החוק. הוא טען כי צעד כזה הוא הדרך הטובה ביותר להתמודד להתחזקות השמאל בקרב צעירי הדרום.

מוסיקה ומאכלים יהודים במסעדה היהודית „אצל יוסף" במוסקווה

מוסקווה, (עי"ן). – המסעדה היהודית הראשונה במוסקווה „אצל יוסף" פתחה את שעריה ברובע פאבילסטסקאיה.

בעקבות התחיקה החדשה בענין הקואופרטיבית, שאושרה בברה"מ, משגשגות עתה מסעדות פרטיות של בני כל האומות. יוסף מסקוביץ פרזובסקי החליט אף הוא לפתוח מסעדה יהודית.

השלט של המסעדה כתוב ברוסית ובעברית. על הקירות תלויות תמונות כל אבנים יהודיים, המוצעות למכירה.

התפריט כולל את המאכלים המסורתיים של המטבח היהודי. ללקוחות מוצע להזמין לקינוח עוגה שזכתה לשם „פרח ישראל". הלקוחות יוכלו להזמין גם אוכל כשר בזמן הקרוב. מוסיקת הרקע המושמעת כוללת שירי עם יהודיים. ארוחה עולה שני רובל (3.20 דולאר). ותיקי המלחמה זוכים להנחה של 50 אחוז.

בעל המסעדה התלונן כי הוא נאלץ לשלם מחיר גבוה פי שלושה תמורת המוצרים למסעדה. הוא חייב לשלם למדינה שלושה אחוז מהכנסותיו. הוא טוען, כי העבודה במסעדתו לא כדאית, מאחר שהוא נאלץ לעבוד 16 שעות ביממה. „אין אני עוסק במסחר. מעל לכל קיים פה מרכז תרבותי מסביב למטבח היהודי".

ענן על העיר

ענן עשן כבד כיסה אתמול את סאנטיאגו בירת צ'ילה על 3.5 מיליון תושביה. בעיית הזיהום הרגילה הוחמרה על ידי הגשמים האחרונים, והשלטונות מזהירים כי הוא מתקרב לנקודת משבר (צילום: א.פ.)

שלושה חיילים חשודים בירי על רכב סרן בחזרתם מלבנון

מאת יוסי ליבוביץ סופר „דבר"

שלושה חיילים נעצרו על ידי [ת]חנת מעונה בחשד שבמהלך [ד]רכם מלבנון לבסיס בצפון, ירו [ב]נשק אם־16 על תושב מצפה [...]ים, סרן בצה"ל, שניסה לעקוף [ברכ]בו הפרטי משאית צבאית [...]לת חיילים.

[ה]מקרה אירע שלשום בלילה [כא]שר עידו כץ, ממצפה הרשים [בג]ליל המערבי, נסע ברכבו [...]ם־הרשים לביתו במכונית סובארו. לטענתו, נהג משאית צבאית לפניו נסע בצורה מסוכנת וכשניסה לעוקפו, מנע זאת ממנו. סמוך למצפה, באחד העיקולים ליד גשרון, שלף לפתע אחד החיילים את נשקו וירה שתי יריות לעבר הסובארו, אך לא פגע.

עידו המשיך בנסיעה וכשהגיע לביתו דיווח על כך למשטרה. המתלונן סיפר כי זיהה בוודאות, בהיותו סרן בצה"ל, כי כלי הירייה היה אם־16.

שוטרי תחנת מעונה בפיקוד מפקד התחנה פקד עיסה בשארה פתחו בחיפושים אחרי החיילים. לאחר בירור עם מודיעין מצ"ח אותרו באחד מבסיסי צה"ל בצפון. הם הגיעו לחקירה במשטרה ובמהלכה הודו כי ירו באם־16, אולם לדבריהם לא התכוונו לפגוע בנוסע אלא ירו לכיוון הארי סמוך. המשטרה סבורה כי השלושה היו שתויים והתכוונו להפחיד את נהג הסובארו. בתום החקירה הועברו לטיפול מצ"ח.

מוסד לטיפול משפחתי לפני הגט יקימו „גברים לגירושים הוגנים"

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

שדולה שתעסוק בהקמת מוסד קדם־משפטי לענייני משפחה (בהמלצת השופט אלישע שינבוים) לטיפול חשאי בבעיות משפחתיות לפני הגשת התביעה של בני הזוג העומדים לפני גירושין לבתי המשפט, תוקם בקרוב.

השדולה היא פרי פעילות של אגודת גברים לגירושין הוגנים בראשותו של הפסיכולוג ד"ר בני יעקב. היא מתרכזת כיום, בין השאר, בשינוי סוג הקשר של בית הספר עם ההורים והילדים במשפחות בהליכי גירושין או אחריהם, ביצירת נוסחת מזונות על פי קריטריונים אובייקטיביים ומוגדרים מראש, בפתרון למבקשים גט לאחר שנים של חיים בנפרד.

אגודת הגברים לגירושין הוגנים הוקמה במטרה להשיג שוויון בהתייחסות החברה והמוסדות המשפטיים והטיפוליים לגבר ולאשה לגבי נושא ההורות. האגודה איננה יוצאת נגד הנשים אלא נגד עיוותים שהשתרשו בחברה וכן נגד אלימות בכל צד.

ד"ר יעקב אמר כי יש בישראל תופעה של „מספר שווה של גברים שאינם יכולים לקבל גט מנשותיהם. בציבור מכירים את המושג עגונה אבל לא את המושג ההפוך".

האגודה מקיימת ביום חמישי הבא כינוס בבית ברנר בתל־אביב. יוצג ח"כ יצחק ארצי על הצעת החוק הפרטית שהגיש ועניינה „החזקה והראיית ילדים – הצורך בשינוי".

לבנת חבלה פוצצה כאזהרה טוען איש עסקים שהסתבך

(ע).– איש עסקים וחשוד במעשי [...], טוען כי נפל קרבן למלווים [...]ק האפור והסתבך עם אנשי [...]ם התחתון אשר, לטענתו, שלחו [...] השבוע שעבר „תזכורת" [...] מטען חבלה בבית מגורים [...]קה.

[ה]חשוד, אלי (לוק) גלעד (31) [...] בסוף מאי כחשוד בכך שניסה [...]ל במירמה הלוואה בסכום של 15, שקל מבנק באיזור הקריות עבור משאית שאינה שייכת [...]

[ה]משטרה טענה בבית המשפט כי [...]ד התחזה לסוחר בשם בדוי, [...] מסמכים הציג בפני הבנק את [...] המשאית ששייכת לאחר כדי [...] את ההלוואה. המזימה סוכלה [...] עירנותו של סגן מנהל הבנק. [...]ד נעצר בצו בית המשפט ל־15 [...]ם לחקירה, ואתמול הגיש לבית [...]ט השלום בחיפה בקשה לעיון [...] בהחלטה להאריך את מעצרו.

[...]

שבת הי"ג ביוני ברחוב הנוטר באפקה לא הרחק מבית הלוחם, במהלכו נהרס כליל חדר מדרגות של בית מגורים – היתה בבחינת תזכורת שיועדה לבית הורי אשתו, המתגוררת שם כיום. הדבר נעשה, לטענתו, לצורך אזהרה כדי שיחזיר את הכספים שהוא חב לבעלי הון בשוק האפור.

בא כוח המשטרה פקד משולם טען, כי אין בסיס לעיון מחדש בבקשה להארכת המעצר כיוון שמתנהלת חקירה מסועפת בכל הארץ. לדבריו, הוברר כי החשוד קיבל הלוואות במרמה במקומות נוספים בארץ.

השופט סלים ג'ובראן דחה את הבקשה לעיון חוזר במעצר וציין, כי עיון בחומר החקירה המצוי בידי המשטרה מצביע על כך שהחקירה הולכת ומתעבה.

מדריך צופים הורשע בבעילת חניכה־קטינה

(ע).– עדי רן (27), מרכז שבט צופי רמת־גן, הורשע אתמול בבית משפט השלום בתל־אביב, על־פי הודאתו, בבעילת חניכה בת 16 שהיתה בהדרכתו, ובעישון חשיש בנוכחות שלושה מחניכיו.

התובעת המשטרתית, עו"ד פקד באוה הורוביץ, טענה בכתב האישום כי בראשית שנת 87, בעת ששימש כמרכז שבט צופי רמת־גן, בעל הנאשם קטינה במסגרת יחסי התבגרות ביניהם ובעת שהיה המדריך שלה.

במהלך השנים 86–87, טוענת התובעת, השתמש הנאשם פעמים רבות, בחשיש [...] בנוכחות הקטינה ושני חניכים בשבט הצופים.

הסניגור, עו"ד ששי גז, העלה אל דוכן העדים שלושה עדי אופי. קצין צה"ל אשר הנאשם היה תחת פיקודו, סיפר כי רן, שהיה מפקד כיתת סיירים, הצטיין במהלך מלחמת של"ג והתעלה מעל ליותר הנדרש בביצועיו. הוא סיפר כי הנאשם סיכן עצמו בקרבות והגיב יותר טוב מאחרים כאשר הטנק שלו נפגע בשני מקרים. „היה מצב בו הטנק הוקף פגיעה ישירה. שני אנשי הצוות לקו בהלם ומי שיזם את חילוץ הטנק לאחור היה הנאשם עצמו", סיפר העד.

מדריכה בשבט הצופים העידה כי היתה עדה למספר מקרים בו ניסו חניכות בצופים „להתעסק" עם הנאשם, אולם הוא לא נענה והתעלם מכך.

לבקשת הסניגור נדחה מתן גזר הדין לסוף החודש.

זכו בפיס

בהגרלת הב"פיס של מפעל הפיס מס. 23/88 שהתקיימה ביום 9.6.88 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 250,000 + 16,668 ש"ח זכה המספר: 344898.

בסך 15,000 + 1,668 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 44898.

בסך 1,500 + 168 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 4898.

בסך 150 + 18 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 898.

בסך 15 + 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 98.

בסך 3 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 8; 1; 7.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

זיקוקים ובלונים – בפתיחת „תערוכת ה־40" בתל־אביב

(ע).– בזיקוקי די־נור והפרחת בלונים לשמיים נפתחה אמש תערוכת 40 שנה למדינה בגני התערוכה בתל־אביב, לאחר טקס חגיגי, בהשתתפות נשיא המדינה ושר החינוך והתרבות. התערוכה משקפת את הישגי המדינה ב־40 שנותיה.

„הקמנו חקלאות ותעשייה לגאווה, חברה לתפארת, קיבצנו גלויות, הגענו להישגים טכנולוגיים ורוחניים, התנסינו בחוויה ממלכתית שלא ידענו בגלות", אמר נשיא המדינה חיים הרצוג בדברי ברכתו.

הנשיא הוסיף, כי 40 הוא מספר סמלי בהיסטוריה של עמנו, היינו דור מדבר, אך הישגינו רחוקים מבהירות. אנו ביקורתיים כלפי עצמנו, אך את הישגינו עד כה ניתן לראות בתערוכה. עצמאות כלכלית ושילוב חברתי עוד רחוקים, אך נקווה, אמר הנשיא, שב־40 השנה הבאות נגיע להישגים נוספים, לשלום ולשגשוג.

יו"ר ועדת ההיגוי של חגיגות ה־40, שר החינוך יצחק נבון, אמר כי מה שהשיג עם ישראל ב־40 השנה אין לו אח ורע בין העמים. „אנו חיים בסערה יומית קיה", אמר, „וכיצד נדע אם נשכיל לגבור על הקשיים הצפויים לנו? יש רק דרך אחת: להתבונן לאחור, להשוות ולשאוב עוז לעתיד.

„התערוכה היא תמרור לעתיד, וכאשר הציונות תגבר על הציניות תקום פה חברה לתפארת", אמר.

מרוצת הבכיה נכנס הקהל הרב לסייר בתערוכה. בביתנים השונים נתגלו מוצגים ומיתקנים טכנולוגיים, המשקפים 40 שנה של יצירה.

תקופת קליטת העלייה בשנות ה־50 הוצגה בשורה של אוהלים, שבהם יושבי מעברות, העוסקים בפעילות האופיינית לשנות קליטת העלייה ההמונית. ליד האוהלים צריפי פח וצריפי עץ, ומשם, בהמשך טבעי – ביתן משרד השיכון כפי שהוא היום.

משרדי הממשלה כולם מציגים כל אחד בתחומי אחריותו והישגיו: בריאות, משטרה, דתות, תעשיות בטחוניות, צה"ל, מיעוטים, דואר, תקשורת, תחבורה, חינוך והישגים בספורט.

מציגות בתערוכה גם חברות ממשלתיות וציבוריות, רשויות ממשלה ואף חברות פרטיות.

היכל העצמאות ומשעול העצמאות הוצבו במטרה לשחזר את אשר קרה בימי הכרזת העצמאות. מוזיאון הקולות מביא קולות מקוריים מראשית דרכה של המדינה. אלו הן מעט דוגמאות מהמוצגים הרבים בתערוכה.

[...]חנכה ספריה [ח]דשה לעוורים

[ה]מבנה החדש של הספריה [המר]כזית לעוורים נחנך אתמול [...]ניה בהשתתפות שר החינוך [יצח]ק נבון, שהעניק תרומת משרדו [של] 30,000 שקל. ראש עיריית [...]יה תרם 25,000.

[ה]ספריה זו היא היחידה מסוגה [בישר]אל ומשרתת יותר מ־6000 [...]רים, כבדי ראיה, מוגבלים [...]קלטים. הספריה פועלת גם [באמ]צעות ספריה ניידת המגיעה אל [בתי] חולים, למרכזים פסיכיאטריים, [בת]י אבות ולמוסדות סיעודיים [...]ים.

[...]יש שם שלושה סוגי ספרים: ספרי [ברי]יל, ספרים מוקלטים וספרים [...]י אותיות גדולות.

ראש אש"ף יאסר ערפאת בשיחתו אתמול באלג'יר עם נשיא סוריה חאפז אסד. (צילום: א.פ.)

נהג ו', עשה את המינימום למען אלה העושים את המקסימום. תן טרמפ לחייל!

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים

נפתחה

פוליטיקאים, אמנים ואישי ציבור תל־אביביים רבים התאמצו והגיעו השבוע כדי להשתתף בפתיחת תערוכתו של דוד טרטקובר במוזיאון ישראל. ביניהם גראו – ייבי, שמוליק קראוס, מאיר אריאל, עמוס קינן, דידי מנוסי, שולמית אלוני ויוסי שריד ומורי בצלאל רבים תלמידיו של טרטקובר. התצוגה מעמתת זה מול זה את הפיסקאות מתוך הכרזה והפירוש האמנותי של טרטקובר, תוך התייחסות להתרחשויות האקטואליות מאז קום המדינה. הטכניקה בה בוצעו האיורים, קולאג', מאפשרת לאמן לצרף חומר צילומי הרוס על פני ארבעים שנות המדינה. בתוך כך מופיעים סמלים שהשתרשו בארץ כסמלים לאומיים. הדגל בעל שבעת הכוכבים שהציע הרצל ועד תגי יחידות צה"ל השונות, מצילומי דוד בן־גוריון המכריז על הקמת המדינה במועצת העם אז, ועד לזוהרו של השרים היום. בתמונה: יוסי שריד עם דוד טרטקובר.

בשנת 1949 רכש קפטן רוברט מקסוול ארבעה ציורים משל ראובן רובין, בגלריה לונדונית. תמונות שנשארו שם, ככל הנראה, לאחר תערוכה שערך בלונדון ראובן לפני מלחמת העולם. כרמלה רובין מצאה את צילום הציור באלבומים ישנים בחום דיפרפה לקראת תערוכת „ירושלים" הנפתחת מחר בבית ראובן. מסתבר שהמדובר לא פחות ולא יותר באיל העיתונות הבריטי. רעייתו סיפרה במכתב, כי את הציורים רכש בהמלצת ידיד, הם עדיין ברשותם, ובשמחה השאילה אחת מהן לתערוכה. גם היא עצמה קיוותה להגיע לישראל לפתיחה, אלא שלא נסתייע הדבר בידה. ציורים אחרים בתערוכה הושאלו מאוספים פרטיים רבים. ביניהם אחת שרכש בזמנו ארתור רופין ונמצאת כיום בידיה של משפחת ידין, או אחרת שרכש בזמנו גרשון אגרון. בתמונה: הציור שנמצא אצל מקסוול.

ו.צ.

צליחה

הקצין הראשון קלייב שלטר מצי הסוחר הישראלי, היה השבוע הימאי הישראלי הראשון שהשתתף בצליחת קארלסברג היוקרתית, שבמסגרתה צולחים שייטים בודדים בסירות מנוע את האוקיינוס האטלנטי. קו הזינוק היה בפלימות שעל החוף האטלנטי הבריטי וקו הסיום בניו־פורט שברוד־איילנד, בארה"ב. שלטר יצא לתחרות בחסות חברת התעופה הבריטית בריטיש איירווייז שגם הטיסה את רעייתו אביבה וילדיהם (בתצלום), כדי לחזות בזינוק בפלימות.

אריה אורד

הרגשת אשמה

„כשאתה מגיע הנה, לישראל, אתה לא יודע אם האדם שאתה פוגש, שיודע שאתה גרמני ורואה אותך לבוש מדים גרמניים, אוהב את הרעיון שחייל גרמני מגיע לארץ שלו. אני מרגיש הרגשת אשמה, למרות שאני לא מהדור ההוא". כך אומר קצין רפואה ראשי של כוחות היבשה בצבא גרמניה, ד"ר ריינהרד שפר (בתמונה), שהיה בשבוע שעבר בישראל בביקור רשמי בן שישה ימים, ביקור ראשון של קרפ"ר גרמני בארץ. „במחנה", המוסר על כך בגליונו החדש, מוסיף כי הקצין הגרמני הגיע לביקור לימודי. בעת ביקור ב„יד ושם", אמר ד"ר שפר: „גם אני מרגיש הרגשת אשמה, למרות שאני לא מהדור ההוא. אני מרגיש אשם. הגרמנים שבאים הנה ודאי מרגישים אשמים. אבל אף־אחד מהחששות שלי לא התגשם. כולם היו מנומסים וכל־כך ידידותיים, כל־כך מכניסי אורחים... זה היה נפלא, לא ציפיתי לזה". בתמונה: הקרפ"ר הגרמני מבקר ב„יד ושם". (צילום: שרית רוזנבלום, „במחנה")

פיתוח קשרים

בביקורו של שגריר רומניה בישראל יוליאן בימולאנו אתמול אצל נשיא אוניברסיטת בר־אילן פרופ' מיכאל אלבק הזמין שגריר רומניה את הרקטור פרופ' ארנסט קראוס לביקור ברומניה כדי לפתח את הקשרים בין אוניברסיטת בר־אילן לאוניברסיטאות ברומניה. השגריר שבא בלווית אשתו ונספח המסחר התיירות סיפר שברומניה יש 5 אוניברסיטאות עם 120,000 סטודנטים. באוניברסיטת בר־אילן ישנה קתדרה ע"ש הרב רוזן, הרב הראשי ליהודי רומניה. הרב נמצא כרגע במוסקווה לרגל חגיגות 1000 שנות הכנסיה הנוצרית שם. בקרוב יחוגו ברומניה את יובל 40 שנות כהונת הרב רוזן ואת יום הולדתו ה־75.

גם אנחנו

גם ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, הצטרף לחגיגה הטברנית. השבוע, בסיום כנס האנרגיה שנערך בטבריה ערכו לו מארחיו הטבריינים קבלת פנים במלון גלי כנרת, לשם הביאו את אחד עשר המופלאים הטבריינים, שחקני הפועל טבריה שעלו לליגה הלאומית, ומשגעים כבר שבוע את העיר אורוחיה. פרס נפגש אישית עם כל אחד מהשחקנים, שוחח עימם ולבסוף אמר: „אם הם יצטרפו אלינו נוכל גם אנחנו לעלות לליגה הלאומית". עכשיו תורם של הפרשנים הפוליטיים לפרש את דברי פרס. גם שר האנרגיה משה שחל השתתף בקבלת הפנים, וכבר בתחילת השבוע הבטיח לשחקני טבריה לסייע בגיוס 50,000 ש"ח לטובת הקבוצה.

שמעון וייס

יש סיכוי

תמיכה רחבה במועמדותו של גד יעקבי לעשירייה הראשונה בכנסת, הושמעה בכנס הזהות בתל־אביב, בו השתתפו כ־400 חברי מרכז מפלגת העבודה מרחבי הארץ ומהמגזרים השונים. הדוברים בכנס: מאשה לובלסקי, עמנואל זיסמן, רפי אדרי, אברהם (בייגה) שוחט, אליהו שפייזר, שבח וייס, יחיאל לקט, יוסליה בריציון, אפרים גור ואחרים, קראו לחברי המרכז להצביע על פי הכרתם ומצפונם, כאילו כל אחד מהם הוא ועדה מסדרת. גד יעקבי אמר בכנס, כי „למפלגת העבודה יש סיכוי לנצח בבחירות, אם היא תציג מסר ברור ורשימה טובה. ארבע שנים נוספות בשלטון הליכוד עלולות לדרדר את ישראל לעימות צבאי מיותר ולנסיגה כלכלית וחברתית".

יקיר צור

אישיות דתית

הפרס האקומני הבין־לאומי השנתי על שם לו־ריסלב לסמן, המוענק מטעם אוניברסיטת בן גוריון בנגב לאישיות דתית בעלת מוניטין עולמי, יוענק ביום ב' הקרוב לד"ר גרהארט ריגנר, יושב ראש הקונגרס היהודי העולמי ולבישוף קריסטר סטנדאל, בישוף העיר שטוקהולם, שבדיה. מטרתו של הפרס לקדם ולעודד אישים, שבזכות תרומתם הבולטת ללימוד, למחקר ולפעילות, מובילים להבנה והרמוניה בין הדתות. ד"ר ריגנר מילא תפקיד מכריע בגילויה וחשיפתה של תכנית ההשמדה של העם היהודי על ידי גרמניה הנאצית. כמו כן, היה מעורב באורח ישיר בעניינים הנוגעים למאבק להקמת המדינה, והיה מעורב בבעיות הקשורות ליהדות ברה"מ והיהודים בארצות ערב ועוד. הבישוף סטנדאל נודע בהיותו חוקר המקורות והכתבי הקודש, איש דת מודרני ומתקדם. בין הישגיו המפוארים – עזרתו ומאמציו לקידום הקשר בין הדתות ושילוב העמדה היהודית בדיאלוג הדתי והתרבותי בעולם. כמו כן, רב תפקידו בקידומן של נשים בתפקידי כמורה. באוניברסיטת בן גוריון מאמינים, כי הפרס האקומני הבין־לאומי יתרום לקידום הסובלנות והאמון בין הלאומים.

אמיר רוזנבליט

בטקס הנחת אבן הפינה לחוות הברון בזיכרון יעקב, התקבל שר התיירות אברהם שריר באווירת זיכרון של ימי הברון. השר ורעייתו הגיעו למקום במכונית עתיקה משנות ה־30 חבוש צילינדר והתקבל על־ידי בחורות ובחורים שהולבשו בתלבושות משפים של שנות ה־30.

אנו משתתפים באבלו הכבד של חברנו לעבודה
וולקוביץ שמחה
במות אשתו
טובה ז"ל
תנחומינו למשפחה האבלה.
תנובה מרכז מחוזי ת"א
ההנהלה והעובדים

ברוך דיין אמת
רוז (שושנה) לונדון
הלכה לעולמה בשיבה טובה
ההלוויה תתקיים בקבוצת גבע היום, יום שישי כ"ה סיון תשמ"ח 10.6.88 בשעה 11.00.
בית גבע
המשפחות: לונדון (בוסטון וירושלים)
דורון (גבע)
ספיר (ירושלים)
גורדיצר (פלורידה)
פרוריה (קרוליינה)

במלאת 22 שנה למותו של יקירנו
דוד (דודיקה) נמרי ז"ל
נעלה לקברו בקיבוץ אשדות יעקב מאוחד
ביום שני כ"ח סיון תשמ"ח 13.6.88 בשעה 17.00.
מוקירי זכרו מוזמנים.
המשפחה
ובית אשדות יעקב מאוחד

במלאת שנה לפטירת חברתנו היקרה
מניה רמרז ז"ל
נעלה לקברה ביום ראשון כ"ז בסיון תשמ"ח 12.6.88
בשעה 16.00 בבית העלמין בקיבוץ חולדה.
המשפחה
קיבוץ נרדניה – חולדה

בצער וביגון רב אנו מודיעים על פטירתו
של בעלי, אבינו, אחינו וסבנו
היקר באדם
שלמה נבו (נבוזני)
מהעיר סרנה, פולין
על מועד הלוויה נא להתקשר לטל. 746437, 03–9327150.
המשפחה

ביום השלושים לפטירתה של חברתנו
תחיה גרסטנפלד ז"ל
נעלה לקברה ביום א' 12.6.88 בשעה 15.00.
מיד לאחר מכן תתקיים אזכרה במועדון „יזרי".
המשפחה
וקיבוץ מרחביה

ביום ראשון כ"ז סיון תשמ"ח 12.6.88
יום השנה לפטירת חברנו
צבי שאר ז"ל
נעלה לקברו בהתייחד עם זכרו בשעה 3.00
אחה"צ בבית הקברות ביגור
המשפחה
ובית יגור

פרופ' אפרים שמואלי
איננו
לפרטים על מועד ההלוויה נא להתקשר לטל: 04–383304
המשפחה

هكذا من الأصل

מאה שערים ● מאה שערים ● מאה שערים ● מאה שערים ● מאה שערים ● מאה שערים

שיפור במסחר במניות

● שבוע מסחר דל בממוצע המחזורים בעליית שערים, בעיקר עקב הערך מסחרים גדולים ומגמת רכישות כמעט קופות הגמל של בנק גדול ● החששות מהאטה כלכלית במשק, בצירוף ירידה ברווחיות של חברות בורסאיות תוך חוסר עניין ציבורי במתרחש, עלולים להקשות על התאוששות חיובית במניות מעבר לתיקון מכבי ● עליות במשתנים עד 2%, ביקושים ועליות בבנקאיות שבהסדר, יציבות בשוק השחור 1.66, ירידה בריבית השיקלית 11%, בגלמת המגמה השלילית בחלק מהמניות התוששות שנשחקו חודות השבוע, נמשכו ההצעים למספר מניות „פרוייקטים" ● פרשת אלבין מתעצמת – השפעה בכותרות מצויים כיתבי האופציות „האבודים" של מחזני ערוצה ועיסקאות תמורות במניות נורשתן. בבורסה מתחילים לעסוק באחריותם של הדירקטורים בפריון למתרחש מתחת לאפם ● הרהורות על עצמת התופעה התמורה של חברות מספרות המגייסות הון מהציבור והמשיכות להפסיד כרגיל, תוך מעבר להון עצמי שלילי ועתיד מעורער להכרה ● נמשך משחק הנירושים בבורסה לגבי התוספים המוכרים בכיר הבהמנה ● בשבוע הקרוב עשויה לשרור מגמה של התייצבות עם שיפור סלקטיבי מתון ● יועצי בנק גדול – למחרת ארוך ההשקעה במניות תניב תשואה חיובית

מאת שמואל רוזנבלום

שבוע המסחר במניות הסתיים במגמת עליות שערים ובשיפור קל באווירה הקודרת ששררה במהלך השבוע בבורסה. נראה כי הערך מוכרים גדולים במניות בצירוף שחיקת השערים הביאו לשיפור במסחר. בבורסה העריכו כי מגמת קניות סלקטיבית מצד קופות הגמל של בנק גדול תרמה אף היא לשיפור במסחר. כך או אחרת אין באפשרי המסחר אתמול להעיד על מפנה צפוי בשוק המניות. הקשיים הכרוניים בהם מתחבטת הבורסה ידועים היטב ויום אחד של שיפור אינו מבשר את בוא האביב למניות.

מנגד, ירידת הריבית השיקלית וקניות מצד גורמים מוסדיים בלווי (אולי) של גדר מפתיע לטובה עשויים לתרום לשיפור אצני לפחות במסחר. תקוות אלו התבדו כירוע בעבר הקרוב והביאו לאכזבה ושחיקה נוספת, חלק מהסוחרים האמין אתמול כי העסק התגרים יהיה טוב מבעבר.

עליות בגאות של עד 2% בלטו במניות המשתנים, נפח כספי בולט יותסת גרשם בים המלח כבמאה אלף שקל 2%, ביותר מניות המשתנים עמד נפח העיסקאות על סכומים מצומצמים למדי שהביאו לעליות שערים רחבות. ביקושים ותשיעו בבנקאיות שבהסדר וזאת עקב ירידת הריבית השיקלית למפקידים והיציבות שמפגין הדולר בשוקי הכספים הבינלאומיים. במניות הספקולטיביות שטופלו בחודשים האחרונים באגרסיביות כמרכז הקבלנים, תגל ומלש ונוספות נרשמו הצעים וירידות חדות. ירידות חדות למדי בלטו במניות מולט 9.2%, רפרוף 6.4%, ציקלון 1 5.2%, פוליגון 7.6%, וישלגו 5 9.3%, ליפשיץ אפוציה 10.4%, דובק 9.3%, ניקוב 8.1%. עליות בלטו במניות בנק טפחות 5 6.5%, מן 1 10.1%, ריים 1 5.8%, יסקל 4%. הסך הכספי במניות ההשקעה היה מצומצם עד מיקרי.

יישום – מעיינות הירדן

שתי הודעות שהתפרסמו בימים האחרונים בסמיכות זו לזו מיקדו תשומת לב בשוק ההון. חברת יישום שבעליות קונצרן כלל הגורמים נוספים הודיעה לבורסה כי מכרה חלקה בחברה מעיינות מי הירדן (מים מינרליים) בתמורה כספית של כ־410 אלפי דולר ושיחזור מערכתיות. כיום מאוחר יותר התפרסמה ידיעה במסגרתה המתבר שתוכנית העסק „קוקה־קולה" ו„סבן־אפ" מהמפורסמות והמגדולות בחברות לשתיה קלה מגלות עניין עיסקי במעיינות מי הירדן ומי עין. בעולם עוסקי השתיה הקלה לא סוד הוא שביצור המרכבים מגלה עניין במים מינרליים יותר מתמיד. אולי ההודעה ישום למכור השקעה פוטנציאלית, או שמא יכלה לקמש מבכסיה רק השקעה כגו.

סיכום השבוע בשוק ההון

שבוע המסחר שהסתיים אתמול עמד בסימן שפל מובהק, שפל במחזור הכספי, שפל בעניין שמגלה הציבור במתרחש במניות, שפל בפעילות הגורמים הקוסטיים והמנקזים בשוק המניות. נפח המסחר בעסקאות עם במהלך השבוע כבוע מגואי היום להל סכך כ־5 מליון שקל בממוצע. במהלך השבוע ירדו מרבית ניירות הערך הנסחרים בבורסה, כאשר עיקר הפעילות נרשם בתשפיות. מדד האג"ח הכללי הצביע על יציבות השיעורים קלים ביותר. המניות הבנקאיות שבהסדר נסו (בהשפעת התחזקות הדולר) לעליות שערים. במרכז האירועים בשוק ההון עמדה כרגיל בתקופה האחרונה הריבית השיקלית למפקידים. שיעורי הריבית ירדו במהלך השבוע משיעור של 14% ויותר עד ל־11%. בשוק השחור שער הדולר על שער של כ־1.66, ירידה קלה הייתה במטבעות האירופאים בשוק השחור. במהלך השבוע הורגשה שבירה ושחיקה אצל רבים מהסוחרים ומקורבי הבורסה.

סיפורי השבוע בבורסה – פריון, נורשתן, המגה הבור

שבוע המסחר הדליל במניות לא מנע את הרכילות הבורסאית הרגילה שהפכה השבוע לנושאים מרכזיים בכותרות אמצעי התקשורת. פרשת מיקי אלבין שהחלה בהתאבדותו והמשיכה בסוכנות הנאה כביכול שקיבלו אישים בפוליטיקה ובתקשורת, התעפה שלשום לפרק חדש בשרשרת הפעם ועקרים העלמות כיתובי אופציות בסך כ־2 מליון דולר שנלקחו (או נגנבו) מפריון. בנוסף צצה ועלתה שוב לכותרות פרשת חברת נורשתן, שגם בה נושרים מעשי רמיה בורסאיים, עוד מתקופת אלבין. סיפור הסנה והתפטרות המנכ"ל אלפרד גולן, בצירוף פרשת אושיות וביטוחים והנושאים הפסדים גדולים בלוגרון המשיכו גם הם להשמע בין כתלי הבורסה. מאונה הקרוב של חברת כור הפך לנושא הלאומי בשוק ההון, גודל ההפסדים הצפויים בכור נע בין סך משוער של 150 מליון דולר ועד סך של 250 מליון דולר. אתמול כבר התפרסמה ידיעה כי גוף פיננסי מוביל בארה"ב פירסם הערכה פסימית לגבי יכולתה של כור לפרוע אג"ח שהנפיקה בסך 105 מליון דולר. בנוסף לכל הסיפורים הללו ניסה באחרונה משקיע מאוכזב לשרוף את עצמו. אוירה עכורה בבורסה ללא צל של ספק.

הרעה במאזנים – חברות קטנות

פירסומי המאזנים האחרונים במספר רב של חברות בורסאיות מגלים נטיה להרעה ברווחיות כפי שנצפה לשנת 1988. מטבע הדברים לא נתרכו הפעם בחברות בורסאיות סבירות, המדווחות על הפסדים או קיפון ברווחיות, שכן זוהי יכולה להיות תופעה זמנית בהתאם למצב המשק. מספר רב של חברות קיקיוניות שרובם נסחר במסגרת הרשימה המקבילה ממשיך לדווח על הפסדים מצטברים תוך מעבר לעיתים להון עצמי שלילי. ולא מראי החשבון של חברות אלה מתקשים לקבוע האם מדובר „בעסק חי", והיינו בעל זכות קיום עיסקית, או שמא אנו חוזים בחברות המצויות בתהליך שביקת חיים פיננסית. מספר חברות מבצעות בשנים האחרונות גיוסי הון שהושכים במטרה להון שלילי עקב הפסדים מתפעול ועסקים. יתכן שבקרוב הלהוסטנות הפיננסית במספר חברות קטנות תפסק.

התשואות השנתיות בבנקאיות שבהסדר – פריון 1988

אי.די.בי. רגילות	13.59	המזרחי מוכ"ז	13.23
אי.די.בי. ב'	13.28	פועלים ע"ש	13.49
אי.די.בי.	13.38	פועלים מוכ"ז	12.22
איגוד	13.46	כללי	13.11
דיסקונט ב'	9.31	כלל סטוק	13.40
דיסקונט א'	13.25	מימון ומסחר 1	13.84
המזרחי ע"ש	12.93	מימון ומסחר 5	13.53

* הנתונים מנהל תיקי השקעות.

שערי מניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי	השינוי היחסי	ביקוש
אוצר.ה.ח. ש	20900	45.0	-200	-.9	-55.0
* ביצוע חלקי 81.80%					
סנמות 1	1128	494	-10	-.9	-463
סנמות 5	658 תב	922	+40	+6.5	+968
כללי לא בהסדר 1	16400	25.0	+100	+.6	+38.0

בהסדר ההצמדה ל־88

שם המניה	השער	המחזור	השינוי	השינוי היחסי	ביקוש
אידיבי מ"ר ל־88	108950	912			+858
אידיבי ב' ל־88	109100	3.0	+200	+.2	+540
אידיבי בבא ל88	657000				
איגוד 1 ל־88	81300	91.0	+208	+.2	+503
דיסקונט ב' ל־88	141000	7.0	-200	-.1	-6.0
דיסקונט א' ל־88	139250	237			+360
דיסקונט שה ב'88	16170	46.0	-12	-.1	-6.0
מזרחי ש' ל־88	44950	716			+1694
מזרחי מ' ל־88	44890	10.0			-10.0
הפועלים מכב 88	99900	2.9	+1867	+1.9	+1.4
הפועלים ש' ל־88	74050	1128			+466
הפועלים מ' ל־88	74370	54.0			-346
כללי א' ל־88	188950	1.0	+103	+.1	+100
כללי שה 7 ל־88	9070	18.0			+61.0
כלל סטוק ל־88	47060	1829			+1549
כלל 711 ל־88	17550	200	+300	+1.7	+1641
מימון ומסחר 1 88	62480	51.0	+60	+.1	+100
מימון ומסחר 5 88	31720	50.0	+20	+.1	+100

בהסדר ההצמדה ל־89

שם המניה	השער	המחזור	השינוי	השינוי היחסי	ביקוש
אידיבי מ"ר ל־89	137900	102	-100	-.1	-500
אידיבי ב' ל־89	— לא נסחר —				
אידיבי בבא ל89	— לא נסחר —				
איגוד 1 ל־89	101920	94.0	+70	+.1	+117
דיסקונט ב' ל־89	— לא נסחר —				
דיסקונט א' ל־89	175400	60.0			-60.0
מזרחי ש' ל־89	56570	181	+70	+.1	+309
מזרחי מ' ל־89	— לא נסחר —				
הפועלים ש' ל־89	93600	98.0	-150	-.2	-325
הפועלים מ' ל־89	93500	5.0	-600	-.6	-104
כללי א' ל־89	237500	32.0			-62.0
כלל סטוק ל־89	39519	455			-409

בנקים למשכנתאות

מוסדות מימון

ביטוח

מסחר ושרותים

מקרקעין ופיתוח

תעשייה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי	השינוי היחסי	ביקוש
קיבוץ 1	440	260	-1	-.2	-88.8
קיבוץ 5	258 תב	615	-20	-7.4	-784
קליל 1	2600				
קליל 5	2519				
קליל אופ	1072	186	+2	+.2	+108
קליל אגח	125.0	19080			+10200
שלדות 5.0	3850	45.0	-30	-.8	-45.0
לביש 1	510				-617
לביש 5	327		-5	-1.5	-1400

מתכת, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי	השינוי היחסי	ביקוש
אלביט 1.0	255687	6.0			+6.0
אליק 0.1	— הפסקת מסחר —				
אליק 0.25 ש	— הפסקת מסחר —				
אלקטרה 0.1	1865	76.0	+3	+.2	+140
אלקטרה א 0.5	1356	992	-20	-1.5	-1062
אלקטרה אופ 5	858	1744			-1744
אלקטרה אגח 3	139.0	2750			-2250
אריגה 0.02	13000	100			-85.0
כלל אלקט' אופ א	407	1480	-1	-.2	-1074
כלל אלק' אגח 1	104.0	9454	-5	-.5	-3604
טמפקורליקס 1	1040	1000			-1000
טמפקורליקס 5	804	1003			-1003
מיכתנגר 1	370	800	+7	+1.9	+800
מיכתנגר 5	281	1500	-3	-1.1	-1183
ציקלון 1	2208	200	-120	-5.2	-386
ציקלון 5	1570	365	-2	-.1	-315
קונטרסיין 1	2370		-52	-2.1	-60.0
קונטרסיין 5	1466 תב	150	-163	-10.0	-130
ת.א.ת. 1	701	421			+271
ת.א.ת. 5	365	759			-425
תראה 1	708	700			-345

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי	השינוי היחסי	ביקוש
א.מ.בללגבין 1	155.0	5394			-4594
איפי כלל אופ א	502	40.0	+10	+2.0	+165
איפי כלל אופ ב'	46.7	120671			-51449
אי.ם.בין אגח א	199.5	18504			+31496
אי.ם.בין אגח ב	95.0	36025	-5	-5	-66760
אקרשטיין 1	375	90.0			-90.0
אקרשטיין 5	284				
אקרשטיין אופ א	330				
אקרשטיין אג"ח 1	134.5				
האחים בלום 1	85.5	10548	+1.0	+1.2	+11536
אחים בלום אופ	38.0	13550	-.8	-2.1	-15061
גזרול השק 1	— הפסקת מסחר —				
מונאיקה 1	— לא נסחר —				
מונאיקה 5	1460				+12.0
נגב קרמיקה 1	375	508	+6	+2.2	+200
נגב קרמיקה אופ	111.0	1000			+37.0

חברות להשקעה

נסחרות בסמ"ח

דלק ונפט

רשימה מקבילה

משתנים

אגרות חוב

שערי קרנות נאמנות

הוראות אחרונות של הקיסר. פרנץ בקנבאואר נותן הוראות אחרונות לחניכיו ערב משחק הפתיחה בגביע אירופה הערב נגד איטליה

הערב פתיחת אליפות אירופה בכדורגל לאומות:

איטליה בוטחת במסורת; גרמניה מעולם לא ניצחה במסגרת רשמית

אליפות אירופה לאומות בכדורגל תפתח הערב בדיסלדורף (21.15 שעון ישראל), במשחק בין הנבחרות המארחת, מערב־גרמניה, לבין איטליה. למרות שהאליפות הנוכחית מבטיחה להיות ה„אליפות של ההתקפות" יש להניח כי משחק הפתיחה יהיה פתוח פחות ויותר הגנתי. מכבן זה מוביל למסקנה כי 68,000 הצופים הצפויים באיצטדיון יחזו כנראה במשחק עקר משערים.

המשחק בין שתי היריבות הוותיקות מחזיר אותנו לגמר הגביע העולמי בספרד ב־1982. אז יצאו האיטלקים כשידם על העליונה ונטלו את הגביע בזכות נצחון משכנע בשיעור 1:3. הפעם, נימנות אמנם השתיים על המועמדות המועדפות לזכות בתואר, אך יש להן יריבות ברמה גבוהה שלא יאפשרו להן חיים קלים.

מכל מקום, שני הצדדים לא יעדיפו להסתפק הערב בנקודה אחת בלבד ולא להסתבך בהפסד העלול לגרום להן לצאת מהמירוץ כבר בשלב מוקדם. לכן סביר להניח שיתנהל הערב משחק זהיר מצד שתי הנבחרות שיתבסס על הגנות חזקות ומתגוננות על חשבון ההתקפות.

מאמן הנבחרת הגרמנית, פרנץ בקנבאואר, הבהיר זאת אתמול בגלוי כשאמר: „אין לנו כוונה להסתכן. הפסד במשחק הפתיחה יכול לגרום לנו לצאת מהמירוץ. אם נפסיד יהיה עלינו לנצח בהמשך את דנמרק וספרד (שיתמודדו ביניהן מחר ב־17.30 אחה"צ בהאנובר) וזו בהחלט משימה קשה."

גם מאמנה של איטליה אזגליו ויצ'יני הדויק בדעתו של בקנבאואר, כשאמר: „חניכיו של בקנבאואר הם הפייבוריטים. נבחרתי צעירה ולמעשה מתכוננת לגביע העולמי בעוד שנתיים. משחק נגד הנבחרת המארחת הוא דבר שכל אחד היה מוותר עליו."

ויצ'יני סירב להגיב כאשר נשאל אם הוא מתכוון להורות לחניכיו לתקוף או שיאמץ את השיטה הקבועה למשחקי פתיחה, הגנה על חשבון התקפה.

סטאטיסטית, מצבם של הגרמנים נחות מול האיטלקים. הם לא ניצחו אותם מעולם במסגרת רשמית. הם נוצחו כאמור בגמר הגביע העולמי ב־1982 בספרד (3:1) וקודם לכן ב־1970 במקסיקו 4:3 לאחר הארכה. שני מפגשים נוספים שלהם בגביע העולמי הסתיימו ללא שערים.

לשתי הנבחרות הגנות חזקות. הגרמנים סובלים מהתקפה חלשה בעקבות פציעתו הקשה של קלאוס אלופס ומחלשתו של רודי פלר שכשל להבקיע לאחר שבאו לשחק בליגה האיטלקית.

מנגד יש לאיטלקים חוליית התקפה מסוכנת המתבססת על יכולתו הוירטואוזית של ג'יאנלוקה ויאלי הנתמך בגמר קשרים מעולים ברמתם של ג'יוזפה ג'יאניני ורוברטו דונאדוני.

תומאס ברטהולד, גרמני נוסף המשחק בליגה האיטלקית, יעץ לחבריו להיזהר מהדריב: „יש להם שחקנים זריזים ומהירים המסוגלים לצאת במהירות מהגנה להתקפה."

● מערב־גרמניה: איקה אימל; יורגן קולר, מתיאוס הרגט, גידו בוכוולד, תומאס ברטהולד; ולפגנג רולף, לותאר מתיאוס, אולף טון, אנדראס ברמה; רודי פלר, יורגן קלינסמן.

● איטליה: ולטר זנגה; ג'יוזפה ברגומי, פרנקו בראסי, ריקרדו פרי, פאולו מאלדיני; פרננדו דה־נאפולי, רוברטו דונאדוני, קרלו אנצ'לוטי, ג'יוזפה ג'יאניני; רוברטו מאנצ'יני, ג'יאנלוקה ויאלי.

אנגליה ואייר הגיעו אחרונות

אנגליה ואייר הן שתי הנבחרות האחרונות שהגיעו לגרמניה לקראת אליפות היבשת. השתיים נחתו ביום רביעי בלילה בשטוטגארט, הולכא ביזכו הן ולאחר שהתארגנו במלון יצאו למגרש האימונים.

מנהל הנבחרת האנגלית בובי רובסון הודיע, עם הגיעו למלון, כי כל שחקניו כשירים ומוכנים למאבק. הוא הוסיף ואמר כי היה מעדיף לא לפגוש את האירים עד למפגש ביניהן ביום ראשון. „הם מכירים אותנו היטב, טוב יותר מכל נבחרת אחרת, אבל אנחנו מוכנים להם".

גם בנבחרת האירית כולם בריאים ומוכנים למאבק, אמר אתמול מאמנה האנגלי של הנבחרת הירוקה, ג'קי צ'רלטון.

● בלגיה והולנד מבקשות לארח בצוותא את משחקי אליפות אירופה בעוד שמונה שנים. נשיאי שתי ההתאחדויות כבר דנו מספר פעמים בנושא וההחלטה הסופית בקשר לכך תיפול לאחר גמר המשחקים בגרמניה.

ההתאחדות האירופית אסרה על בלגיה לארח משחקי גמר האליפויות למשך 10 שנים אחרי ש־39 איש נהרגו במהלך גמר גביע אירופה לאלופות לפני שלוש שנים באיצטדיון „הייזל".

על פי התכניות יעבידו כל אחת מהמדינות ארבעה איצטדיונים לטובת המשחקים. זו תהיה, אגב, הפעם הראשונה ששתי מדינות יארחו יחד אליפות היבשת.

היציע האירופי

יצחק שתיל

ויצ'י הזה כוכב מרכז התקשורת

החגיגה הגדולה של הכדורגל האירופי תחל כאן, בדיסלדורף, הערב. מה, בעצם, יכול להיות יותר מלהיב ממשחק בין שני ענקי כדורגל כמו מערב־גרמניה ואיטליה?

למען האמת, כל משחק פתיחה של כל אחת משמונה הנבחרות המתמודדות באליפות „אירופה 88" היה יכול להקנות לנו את החוויה־כי מה שלא נראה הערב, יבואו המשחקים האחרים ויעניקו לנו את החוויה – אשר תסתיים במשחק הגמר ב־25.6.

מרכז העתונות של דיסלדורף, בה ייערך משחק הפתיחה, היה אתמול „מרכז העצבים" של מאות עתונאים ובליל של שפות. ספרדית בצד יוגוסלבית, צרפתית בצד אנגלית, ואפילו עברית ו... עברית. אבל, אתמול היה זה יומם של העתונאים האיטלקים. המאמן, אזגליו ויצ'יני שימש כוכב התקשורת. [illegible]

מזל טוב, דיסלדורף בת 700

מרכז העתונות הסמוך לריינסטאדיום משמש בכל ימות השנה כאולם מספר 6 של איזור התערוכות הידירים של דיסלדורף, החוגגת השנה 700 (!) שנים להיווסדה. העיר ערוכה ונכונה לקבל את 3400 העתונאים, לספק להם שרותי טלפון ופקסימיליה. היא זו שתיתן את האות לחגיגה התקשורתית בכדורגל שנת 1988.

כל 68,400 הכרטיסים נמכרו, כך שאם מישהו רוצה לקפוץ לכאן הערב, העניין אבוד מבחינתו. מקום טוב בבית, מול המקלט עדיין מומלץ (תלוי באשום).

כ־150 עמדות שידור לשדרי הטלוויזיה יעבירו את מהלך המשחק ל־73 ארצות. יורם ארבל ביקש למצוא אתמול „מכרים" ותיקים מהטלוויזיה הירדנית, אך לא מצא.

לעומת זאת, ניתן למצוא את הסמל הרשמי של המשחקים כמעט בכל פינה. החברות העולמיות, שהעניקו חסות למשחקים ובתמורה זכו לעשות שימוש בסמל המשחקים. כך, למשל, „לופטהאנזה" צבעה את סמל המשחקים על כל מטוסיה, שלא לדבר כבר על „סימנס", „אדידס" ועוד.

חוששים מהאוהדים האנגליים

האיש ברחוב עדיין לא נמצא ב„טראנס" של האליפות. הוא, כמובן, מצפה לנצחון נבחרת גרמניה הערב וניזון מעמודי הספורט בעתונות, המלאים בנושא „אירופה 88".

עתונאי הספורט עדיין לא גיבשו תחזיות ולעובדה זו יש משמעות אחת: צפויה לנו אליפות צמודה ומרתקת.

הדבר היחידי המטריד בשעה זו את הגרמנים, הוא קהל האוהדים האנגלי. ידידי הטוב, ד"ר פרקשריידר, אורטופד מדורטמונד במקצועו, ציין בגאווה שהאירים ולא האנגלים (בלודוויגסבורג) מתארחים בעירו. לדעתו, האנגלים יהוו בעיה. המשטרה הגרמנית ערוכה, מכל מקום, לטפל באוהדים הפרועים של אנגליה ונראה מי ינצח במאבק לא ספורטיבי זה.

הערב, ב־9 לפי שעון ישראל זה מתחיל - אני ביציע 9, שורה 8, כסא 13 ואתם - בכורסה הכי נוחה עם צלחת פיצוחים. ועד למשחק הגמר אלווה עבורכם את אליפות „אירופה 88".

לוח המשחקים

בית 1
10.6 (ששי) 21.15, דיסלדורף: מערב־גרמניה – איטליה
11.6 (שבת) 16.30, האנובר: דנמרק – ספרד
14.6 (שלישי) 18.15, גלזנקירכן: מערב־גרמניה – דנמרק
14.6 (שלישי) 21.15, פרנקפורט: איטליה – ספרד
17.6 (ששי) 21.15, מינכן: מערב־גרמניה – ספרד
17.6 (ששי) 21.15, קלן: איטליה – דנמרק

בית 2
12.6 (ראשון) 16.30, שטוטגרט: אנגליה – אייר
12.6 (ראשון) 21.15, קלן: הולנד – בריה"מ
15.6 (רביעי) 18.15, דיסלדורף: אנגליה – הולנד
15.6 (רביעי) 21.15, האנובר: אייר – בריה"מ
18.6 (שבת) 16.30, פרנקפורט: אנגליה – בריה"מ
18.6 (שבת) 16.30, גלזנקירכן: אייר – הולנד

חצי הגמר
21.6 (שלישי) 21.15, המבורג: מנצחת בית 1 – שניה בית 2
22.6 (רביעי) 21.15, שטוטגרט: מנצחת בית 2 – שניה בית 1.

הגמר
25.6 (שבת) 21.15, מינכן: מנצחות חצי הגמר

לוח השידורים מאליפות אירופה

● 10 ביוני, יום ו' 21.15: גרמניה – איטליה
● 11 ביוני, שבת 17.30: דנמרק – ספרד
● 14 ביוני, יום ג' 21.15: ספרד – איטליה
● 15 ביוני, יום ד' 19.15: אנגליה – הולנד
● 17 ביוני, יום ו' 21.15: גרמניה – ספרד או איטליה – דנמרק
● 18 ביוני, שבת 17.30: אנגליה – בריה"מ
● 21 ביוני, יום ג' 21.15: חצי הגמר הראשון
● 22 ביוני, יום ד' 21.15: חצי הגמר השני
● 25 ביוני, שבת 21.15: הגמר

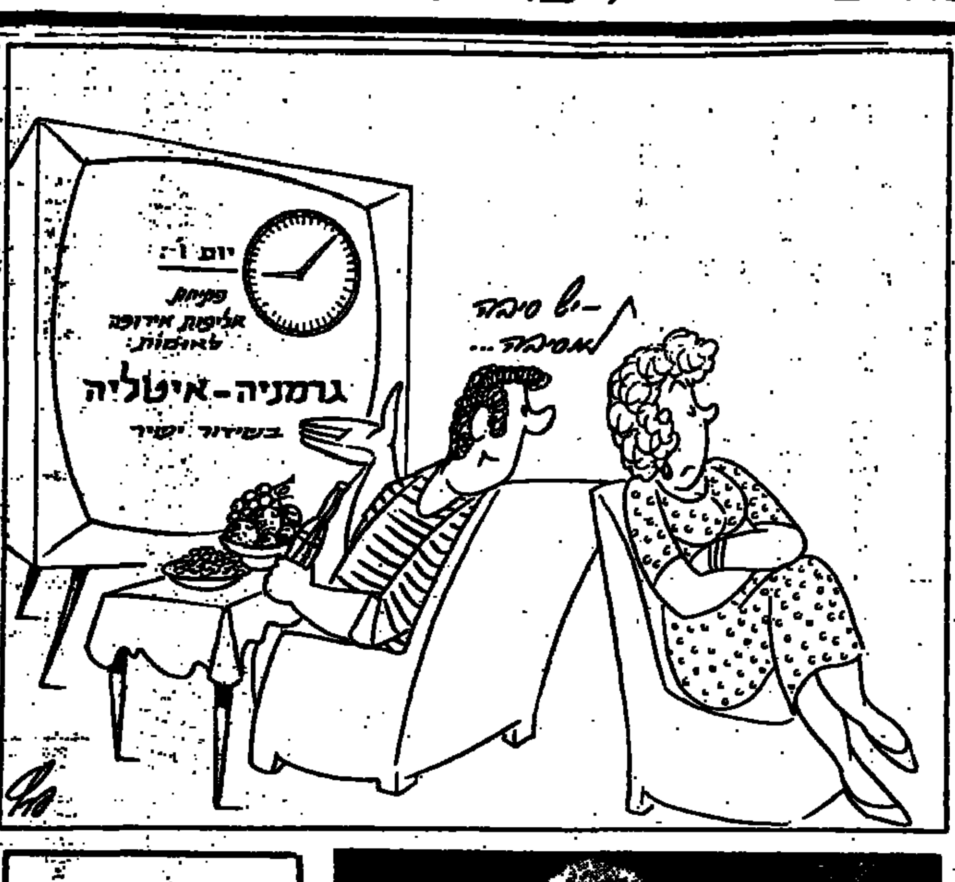

ליטברסקי ופלר, שניים מכוכבי הנבחרת הגרמנית, מסתכלים לאחור בדאגה במהלך הכנותיהם האחרונות לקראת המשחק נגד האיטלקים

השופטים ינקטו ביד קשה

„השופטים באליפות היבשת קיבלו הוראות להעניש בחומרה שחקנים שיעברו עבירות גסות או יבזבזו זמן. כל עבירה ללא כדור תחייב הוצאת כרטיס אדום" – כך הבהיר אתמול בדיסלדורף האוסטרי היינץ גארל, יו"ר ועדת השופטים בהתאחדות האירופית.

במהלך הגביע העולמי במקסיקו נרשמו 131 כדורגלנים בפנקסיהם של השופטים. שמונה נשלחו אל מחוץ למגרש וזהו שיא שלילי בטורניר רשמי.

השופט הגרמני דיטר פאולי אחד מ־14 השופטים בטורניר אמר: „אני מופיע נגד 22 בריונים המקיפים אותי, כך שעלי יהיה להיות ראש הבריונים כדי לזכות בכבוד מגיע".

דב פרוסק: זכרונות מוסקווה 1953

כולם ניסו ללמוד את סוד הצלחתנו

התמישייה של נבחרת ישראל למשחקי מוסקווה 1953: מימין – אברהם שניאור, שמעון שלת, פרדי כהן, מרסל חפץ וזכריה עופרי.

מאת משה כהן

„דבר כזה לא שוכחים כל החיים", אומר בהתרגשות דב פרוסק, שלפני 35 שנים שימש במנהל נבחרת ישראל בעת אליפות אירופה בכדורסל שנערכה במוסקווה.

גם ביום נשמע הסיפור הישראלי במוסקווה מרתק. פרוסק, בעבר מקברניטי הכדורסל בארץ משחזר: „זאת היתה הפעם הראשונה שישראל הופיעה באליפות אירופה. בכוח היינו ההפתעה הגדולה של האליפות וכולם ניסו ללמוד מאיתנו את ה„סוד" הגדול של הצלחתנו". ההכנות ליציאה לאליפות נערכו על מגרש אספלט בפ"ת. השחקנים לנו בבריכת השחיה של אם המושבות, וסעדו את ליבם במסעדת פועלים, השוכנת 4 ק"מ ממגרש האימונים. „על קבלת תשלום עבור ימי עבודה ודמי כיס לא שמענו אז", נזכר פרוסק בחיוך. גם להשיג תלבושות היה מאוד קשה. פרוסק הביא חולצות של הפועל ועליהן נתפר סמל הפועל ומרדכי צרפתי (מנגס) הידוע, תרם את המכנסיים. ההתאחדות לספורט הסכימה לתרום למסע ההיסטורי את הנעלים. מרכז הפועל ומכבי התחייבו לתת לנבחרת 300 לירות כל אחד כדמי איסתנים. כל אחד חיכה שהשני יתן את הכסף ראשון וסמוך ליציאת הנבחרת התברר שכסף אין. פרוסק „סגר" את תוכנית החסכון שלו לדירה והראה לכל מרכז את הכסף שהוא קיבל כביכול מהמרכז השני. אז התביישו הנזכרים הקבצנים והכסף נמסר.

באותם ימים לא היתה ליגה משותפת, בגלל החרם של מכבי על הפועל. על הרכב הנבחרת הוחלט לאחר גם מסוכר בין פרוסק לשאלתיאל. המסע למוסקווה נמשך עשרה ימים. הוא החל בטיסה לטורקיה. משם הכל התנהל ברכבות איטיות. מטורקיה יצאה הנבחרת לסופיה ושם המתינו הויזות המיוחלות. מסופיה יצאה הנבחרת לרומניה ומשם למוסקווה. המשלחת ההיסטורית כללה את אברהם שניאור, שמעון שלת, פרדי כהן, מרסל חפץ, זכריה עופרי, רלי ארז, משה דניאל, ראובן מור, רלף קליין, דוד הייבלום, יהודה גפני, מנחם קורמן וצ'רק מכרן. ראש המשלחת היה ברוך בג. יצחק כספי שימש כחבר המשלחת, דב פרוסק היה המנהל והמרכיב ויעקב שאלתיאל שימש בתפקיד המאמן.

„כשהגענו למוסקווה התקבלנו ע"י שלושה רוסים שברכו אותנו בעברית במילים: „אחים יקרים במגרשים". בערב הם הבינו את הטעות ומיהרו להתנצל", נזכר פרוסק בחיוך.

באליפות היוותה ישראל את ההפתעה הגדולה. בחמישייה הפותחת שיחקו כמעט תמיד אברהם שניאור, שמעון שלת, פרדי כהן, מרסל חפץ וזכריה עופרי. בשבוע הראשון גברה ישראל על יוגוסלאוויה (סגנית האלופה), צ'כיה, צרפת ובולגריה. בסיכום זכו הרוסים ללא עוררין במקום הראשון וישראל סיימה שישית עם מספר נקודות זהה לקבוצה שבמקום השני. הישראלים סבלו מעייפות במשחק מול צרפת, עובדה שגרמה להפסד בהפרש של 17 נקודות ובסופו של דבר מנעה מכך נבחרתנו בטבלת יחס הסלים. בנוסף לנצחונות על המגרש זכו הישראלים בשני נצחונות טכניים על לבנון ומצרים, שסירבו לשחק מולה.

המשחקים נערכו משעה 9 בבוקר באיצטדיון הכדורגל „לניג" במוסקווה. במשחקים חזו בין 30,000 ל־20,000 צופים. הקהל הרוסי אהב את הישראלים והדבר בא לידי ביטוי בעידוד הרב. „הנבחרת שלנו הצטיינה בטכניקת משחק ובתכסיסים שרובם לא היו ידועים באירופה. שיחקנו עם הגנה אזורית משתנה והשתמשנו בהרבה חסימות. בסיום האליפות ביקשו המאמנים ממזרח אירופה מידע על השיטות החדישות והסברתי להם בסיוע האביזרים על שולחן האוכל", נזכר פרוסק בחיוך.

האירוע המרגש ביותר לחברי המשלחת הישראלית היה נגינת המנון „התקווה" ע"י 120 נגני תזמורת הצבא האדום. ההמנון הישראלי נוגן חמש פעמים במהלך האליפות. „כל פעם דמעו העיניים שלנו מהתרגשות", מציין פרוסק.

הישראלים לקחו למוסקווה 14 ק"ג מזכרות. „עד היום האחרון פחדו היהודים לקחת מאיתנו מזכרות, אבל ביום האחרון הם חטפו את הכל", אומר פרוסק, שגם התנסה בחוויה אישית: „ביקשתי לאתר את אבי, שנשאר במוסקווה. לקחתי מונית והנהג הוריד אותי 400 מ' לפני הבית. הרגשתי שמישהו עוקב אחרי, אבל המשכתי ללכת לבית ושם התברר לי שאבא שלי כבר איננו. מאוחר יותר התברר לי שהוא נפטר".

במסיבת הסיום של הטורניר ברך ברוך בג בעברית ורוסית והנוכחים קיבלו אותו בתשואות סוערות. המשלחת הישראלית שבה נרגשת לארץ וגם אחרי 35 שנים קשה ל„בוגרי" מוסקווה לשכוח את הטורניר הבלתי נשכח.

כוכבים ★ כוכבים ★ כוכבים ★ כוכבים ★ כוכבים

מאת שמואל טל

אליפות אירופה בכדורגל יוצאת הערב לדרך. שמונה נבחרות הטובות ביבשת, שמונה מאמנים, שמונה עוזרי מאמנים, ראשי משלחות חברי צוות וכמובן 160 שחקנים עליהם מוטלת המשימה. כמו בכל טורניר בקנה מידה כזה יעקבו רבבות הצופים במגרשים ומליונים שיצפו באקרנים אחר המשחקים שימשכו לאורך 15 ימים מה־10 בחודש ועד ה־25 בו. עיקר המלאכה תוטל כמובן על הכוכבים, אותם כדורגלנים המסוגלים במו רגליהם להקנות נצחונות לנבחרותיהם – כדורגלנים שעל פיהם יקום ויפול דבר. לפניכם סיפורם של שמונה כוכבים, אחד מכל נבחרת, שאחריהם כדאי יהיה לעקוב.

לותאר מתיאוס (מערב גרמניה)

„המוח" של הנבחרת הגרמנית. בן 27, ניחן במשחק ראש מעולה וביכולת תמרון ברגל ימין האימתנית. מבקיע שערים מעולה המסוגל ביום טוב שלו להוליך את הקבוצה לנצחון על כל ידיו. מאמנו, פרנץ בקנבאואר טוען, כי הוא הכדורגלן האיכותי הטוב ביותר שיש היום לכדורגל הגרמני. מנהיג אמיתי שחבריו סומכים עליו בעיניים עצומות.

כבר הערב נגד האיטלקים יצטרך להוכיח כי כל הכתרים שנקשרו לראשו אכן נכונים. יכולתו לאחרונה היתה הסיבה שהאיטלקים החתימו אותו באינטר מילאן.

ג'יאנלוקה ויאלי (איטליה)

ילד הפלא החדש של הכדורגל האיטלקי. יש הטוענים כי הוא שווה כבר עתה בגיל 21 יותר מעשרה מליון דולאר. הוא ניחן בכושר מיוחד להבקיע שערים. אולם זו אינה המומחיות היחידה שלו ובזכות רב־גוניותו הוא מסוגל לשחק בכל תפקיד בשדה. אכן סופרסטאר אמיתי.

אמיליו בוטרגאניו (ספרד)

נער הזהב של הכדורגל הספרדי, מכונה „אל בויטרה" (הנשר). כדורגלן מהיר, נמוך קומה ובעל פני תינוק, נחבא אל הכלים, צנוע, שהצלחתו לא קילקלה אותו. חלוץ חמקמק בעל מהירות עצומה, שליטה מצויינת בכדור וכשרון הבקעה נדיר. לא חזק אמנם פיסית ובעל משחק ראש בינוני, אולם מחפה על כך בכשרונו.

מורטן אולסן (דנמרק)

כולם הפלא של הנבחרת הדנית, שבגיל 38 עדיין מסרב להזדקן. נתן עונה גדולה במדי פ.צ. קלן הגרמנית והוכיח, כי עדיין לא נס ליחו. כדורגלן קריירה, שרשם כבר 96 הופעות במדים הלאומיים ב־17 השנים בהן הוא מופיע בנבחרת. השבוע הבקיע את שער הבכורה שלו במשחק האימון נגד בלגיה.

גארי ליניקר (אנגליה)

האיש היכול לפצח את ההגנות האירופיות. מלך השערים בגביע העולמי במקסיקו – 6, בזכות ולא בחסד. מופיע כבר שנתיים במדי ברצלונה ואשתקד הוכתר שם כמלך השערים. רשם עד כה 26 הבקעות במדי הנבחרת ב־32 המשחקים בהם נטל חלק. תותחן בן 27 מסוגם של גרד מילר ופאולו רוסי. הוא האיש הנבון בזמן הנבון כדי לדחוק רגל או ראש ולהבקיע.

ג'ון אולדריג' (אייר)

מלך שערי הליגה האנגלית (26) במדי האלופה, ליברפול. נרכש ע"י קבוצה זו תמורת 750,000 לירות שטרלינג והצדיק כל פני. במדי הנבחרת סובל מחוסר מזל ובי־15 המשחקים בהם נטל חלק לא הצליח למצוא את הדרך לרשת. הוא מאמין שבגרמניה יוסר מבטו הכישוף והוא יתחיל להבקיע.

רוד חוליט (הולנד)

שחקן השנה באירופה, ויש אומרים השחקן הטוב ביותר בעולם. בהולנד טוענים כי הוא יורשו של יוהן קרויף הגדול. שחקן רב־גוני המסוגל לתפקד בכל עמדה במגרש. נמרץ, בעל שליטה מצויינת בכדור, קשוח ולא בוחל בכל מלאכה, אפילו השחורה ביותר. לפני מספר שבועות הוליך את מילאן לאליפות איטליה והפעם הוא מקווה לעשות זאת עם נבחרת הולנד.

אולג פרוטאסוב (בריה"מ)

יורשו של אולג בלוחין הגדול במדי הנבחרת הרוסית. חלוץ בן 24 שהבקיע שבעה מתוך 12 השערים של נבחרתו במוקדמות אליפות אירופה. כשרון גדול בעל שליטה מעולה בכדור וחוש ריח לשערים. מאמנו תולה בו תקוות רבות. לפני שלוש שנים כששיחק עדיין בדנייפרפטרובסק, הבקיע 35 שערים בעונה אחת. בשבועיים הקרובים יצטרך להוכיח את יכולתו גם בזירה האירופית.

هكذا من الأصل

مكزامن الأمل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

פוספטים בנגב בע"מ

ראש ענף תיעוד

תאור התפקיד:
- טיפול בכל הכנת הדוקומנטציה הכרוכה ביצוא ובהכנת המסמכים הנדרשים.
- ביקורת מעקב וגביה של התשלומים המגיעים לחברה בגין משלוחי היצוא.

דרישות התפקיד:
- אקדמאי בתחום כלכלה/חשבונאות
- שליטה מלאה באנגלית ועברית
- כושר ניהול צוות עובדים
- נסיון רב בהפעלת מחשב
- נסיון בעבודה עם בנקים

עוזר ראש ענף תיעוד

תאור התפקיד:
- ביקורת מעקב וגביה של התשלומים המגיעים לחברה בגין משלוחי היצוא.

דרישות התפקיד:
- מנהל חשבונות סוג ג' לפחות
- שליטה מלאה באנגלית ועברית.
- נסיון רב בהפעלת מחשב

העבודה ביחידת הכספים של אגף שיווק.
ושינוע מקום העבודה אשדוד.
לתושבים מחוץ למקום תהיה הסעה.
לפניות טלפוניות:
גבי זהבית אסור טל. 03-258121
לפניות בכתב: מרכז גיוס
ת.ד. 435 דימונה 86100
סודיות מובטחת
מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד

חברתנו היא אחת מהמשלובות הגדולות בארץ • תהליכי הייצור מבוססים על טכנולוגיות מתקדמות • כ-80% מתוצרתנו מיועדת לייצוא, כשהחזור הכספי כ-$150 מיליון לשנה • אתה מוזמן להצטרף לאחד ממפעלינו ולתרום מכשרונותיך

אנו מזיזים הרים

למחלקה לקשרי ציבור
בחברה ציבורית גדולה
דרוש/ה:

איש/ת יחסי ציבור

הכישורים הדרושים:
* בעל/ת ידע מוכח ונסיון של 3 שנים לפחות בענף.
* השכלה אקדמאית
* יכולת ביטוי גבוהה בכתב ובע"פ
מקום מגורים: חיפה

רק העונים לכל הדרישות ייענו.
המעוניינים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל ת.ד. 57 חיפה עבור "קשרי ציבור"

דרוש
מועמד למשרת

מנהל/מרכז

עבודות נקיון במוסדות.
התפקיד מחייב כושר ארגון וניהול בהיקף גדול ועבודה ב"שטח".
העובד יועסק לפי חוזה מיוחד.
בעלי נסיון ונתונים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 70 חולון עד 20.6.88.

מפיקת ספרים

אקדמאית נמרצת ומיומנת
התמחות מיוחדת בספרי לימוד,
תכנון, עצוב והכנת תחשיבים.
מעונינת בהצעות עבודה רציניות.
לפנות: ת.ד. 30429 ת"א 61303

דרושים/ות

מקדמי/ות מכירה מעולים/ות

לשיווק פרוייקט נדל"ן חדש ואקסקלוסיבי.
לקביעת ראיון נא להתקשר
טל' 03-291404
בין השעות 12:00 — 9:00

לחברה קבלנית לבנין
באזור המרכז
דרושים

★ מהנדס ביצוע
נסיון מוכח בביצוע פרוייקטים ציבוריים למבני מגורים

★ איש מכירות
בעל רקע טכני בענף הבניה למכירת דירות וטיפול ברוכשי דירות

לפנות בכתב יד לת.ד. 6641 תל־אביב מיקוד 61066

לחברה גדולה
בענף המזון והמשקאות
דרוש

מקדם מכירות

- בעל רקע ונסיון בהפצת מוצרי מזון (רצוי משקאות)
- בעל כושר ניהול מו"מ עם לקוחות גדולים
- צעיר ודינמי ומוכן לעבוד על בסיס עמלה

נא לפנות בצירוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 27 מגדל העמק (עבור מקדם מכירות).

למפעל באזור השרון
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

על המועמד להיות ברמה של סוג 3 לפחות ובעל נסיון מוכח של לפחות 5 שנים.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 251 חדרה
מיקוד 38101 בצירוף קורות חיים

מפעלי ניר
אמריקאים ישראלים בע"מ

דרושים

מנהלי עבודה משמרת

לנהול מערך תיהוך ואריזה, נהול צוותות עובדים, נהול משמרת.
הנתונים: נסיון בנהול צוות עובדים במפעל תעשייתי ו/או תפקיד פיקודי בצה"ל.
השכלה תיכונית מקצועית לפחות, בעל מוטיבציה גבוהה.
העבודה במשמרות.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון ת.ד. 142 חדרה.
סודיות מובטחת.

לחברת בנין
במרכז הארץ
דרושים

1. מהנדס ביצוע ראשי
2. מרכז עבודות ראשי

רצוי נסיון בבניה טרומית ותעשיתית
טלפונים: 052-440036 052-29191 בין השעות 8.00-14.00.

לאולפן לבגרות דרושים

מורים

להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות הבאים:
מתמטיקה, פיסיקה, אנגלית, לשון, ידע העם והמדינה, גיאוגרפיה.
מורים בעלי נסיון בהכנת כיתות לבגרות ותעודת הוראה מתבקשים להתקשר
ת"א 03-5460618 ירושלים 02-222340
חיפה 04-641040 באר־שבע 057-71690
תנאים טובים למתאימים

יעל תכנה ומערכות בע"מ

לעבודה בירושלים
דרושים

מנתחי מערכות/ מתכנתים

בעלי ידע מוכח ב־VAX/VMS ובבסיסי נתונים.
נא לפנות בכתב למח' "משאבי אנוש"

בית התכנה העצמאי הגדול בישראל
רח' בקרוין 22, גבעת שמואל, מיקוד 51906
סודיות מובטחת.

ליחידה לאיכות הבניה
דרוש

הנדסאי אדריכלות

בדבר פרטים וראיון נא להתקשר לטלפון 437024

★ ★ ★

לפנימית ילדים בתל־ברוך
דרושים:

אם בית
אפשרות מגורים במקום

פועלת מטבח
לחוצי משרה בבוקר
לפנות לטלפון: 479853
בין השעות 8.00—12.00

למשתלת "בונסאי" בבני ציון

דרושות עובדות

מאיזור השרון
שכר עד 1000 ש"ח
ראיונות יערכו במשרדי החברה בבני ציון בימים א'—ה' שעות 10.00—12.00 (טלפון 052-441596)

לחברה מובילה בענף ההלבשה העליונה
דרוש/ה

סוכן/ת מכירות

בעל/ת נסיון בענף, לאזור צפון הארץ.
המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 50360 תל־אביב מיקוד 61500 בציון "עבור סוכן"

אורט ישראל

דרושים
מהנדסים, מורים ומדריכים

אילת
לבי"ס תיכון מקיף אורט ע"ש גולדווטר
רח' חטיבת הנגב, ת.ד. 595
טלפון 059-72105/6/7
* מורה למתמטיקה (4-5 י"ל)
* מורה לפיסיקה (4-5 י"ל)
* מורה לאלקטרוניקה
* מורה לחשמל
* מורה לחשבונאות
* מורה לכימיה
* מורה לביולוגיה

ערד
לבי"ס תיכון מקיף אורט ע"ש צימסבאום
רח' האשיה [illegible]
טלפון: 057-957388
057-958319
[illegible]
* מורה ללשון וספרות (חטיבה עליונה)
* מורה לכימיה
* מורה למתמטיקה ופיסיקה
* מורה למכניקה
* מורה למחשבים
* מורה לאלקטרוניקה

חולון
1. למרכז חינוך אורט ע"ש ספיבק
רח' שיבת ציון 1
טלפון: 03-5052272
03-882525

משרות חלקיות:
* מורה לכלכלת־בית
* מורה לחינוך גופני (בנים בנות)
* מדריך/כת ש.ל.ח
* מורה לשרטוט טכני
* מורה להסטוריה/ אזרחות
+ריכוז חברתי – ארועים

2. למרכז חינוך אורט
רח' הפרדס 41, תל־גיבורים
טלפון: 03-881562
* מורה לעברית
+חינוך חברתי
* מורה לשילוט והדפס־משי,
+תולדות האמנות
* מורה למכונאות־רכב

לוד
לבי"ס תיכון טכני אורט ע"ש זייל
טלפון: 08-224441
* מורה למתמטיקה (משרה חלקית)
* מורה למחשבים (משרה חלקית)
* מורה למינהל טכני (משרה חלקית)
* מדריך/כת ש.ל.ח
* מורה לאלקטרוניקה
* מורה לתנ"ך וספרות (משרה חלקית)

הרצליה
לבי"ס תיכון מקיף אורט "יד גיורא", שד' שבעת הכוכבים
טלפון: 052-551614
* מורה לתנ"ך (הכנה לבגרות)
* מורה לתורת החשמל
* מורה למתימטיקה
* מורה לפיסיקה

חצור הגלילית
לבי"ס מקיף כללי אורט ע"ש אוורט
ת.ד. 193, חצור הגלילית
טלפון: 06-937572
06-937750
* מורה לאנגלית
* מורה לספרות
* מורה לפיסיקה
* מורה לחינוך מיוחד

מפעל הפיס

לרגל הרחבת מערך השיווק
למפעל הפיס
דרושים:

סוכנים/ות ניידים
סוכנים/ות להפעלת ביתנים
בעלי חנויות להפעלת
חנות בכל רחבי הארץ

המתאימים יוכשרו על ידי מפעל הפיס להפעלת הלוטומט.

נא לפנות בכתב + פירוט קורות חיים בצרוף [illegible] ת.ד. 1404 מיקוד 61013, תל־אביב עבור "סוכן פיס"

לניהול מזנון במוסד ציבורי
ברמת־אביב

דרושה עובדת

על בסיס קבלני (רצויה פנסיונרית)
המזנון מיועד למספר עובדים מצומצם ופתוח בין השעות 07.30—15.00
ובימים מסויימים גם אחרי הצהריים
לקבלת פרטים יש לפנות טלפונית למס' 03-412168
קו פנימי 51 בין השעות 08.00—10.00

אולמי בוטון
ז'בוטינסקי 84, רמת־גן (בית אואזיס)

דרושים

טבח מעולה/ סגן שף

עדיפות לבעל נסיון באולמי שמחות

מלצרים/ מלצריות

עדיפות לבעלי/ות נסיון באולמי שמחות
★ תנאים טובים ★
למועמדים המתאימים
נא לפנות אישית החל מיום ראשון, בשעות 17.00 — 23.00, לאולמי בוטון ר"ג, ז'בוטינסקי 84 או טלפונית 03-730092/730114

למרכז ארועים יוקרתי
בנס־ציונה
דרושים

★ טבחים
★ גרמונז'ה

נסיון בבתי מלון חובה
08-402020

דרושה

מנהלת משרד

ידיעת השפה האנגלית
על בוריה חובה.
טלפונים: 03-769012, 03-747049

לחברה מסחרית גדולה ברמת־גן
דרוש

איש מכירות

משכיל, דינמי, יוזם.
★ גיל 25—35.
★ נסיון של 3 שנים לפחות.
★ יוצא חיק/אלחוס יתרון.

רכב פרטי חובה, משרה מלאה
מגורים באזור תל־אביב.
תנאים טובים למתאים

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, פרוט נסיון קודם והמלצות למנהל השווק ת.ד. 21119 תל־אביב 61210

לחברה גדולה בענף המזון
דרוש/ה

איש/אשת מכירות

- בעל/ת רקע ונסיון בהפצת מוצרי צריכה וקידום מכירות
- בעל/ת כושר ניהול מו"מ עם לקוחות מוסדיים וקניינים גדולים
- צעיר/ה דינמי/ת ובעל/ת תבונה לעבודה רבה
- בעל/ת רשיון נהיגה
- מגורים בגוש־דן

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 3538 קרית־אריה, פ"ת, 49517, עבור "משרה מס' 632".

למשרד פרסום בת"א

1. מעצב גרפי
נסיון של 5 שנים
2. ב'יצועסט'ית

03-245146

לחברה שוויצרית
דרוש לעבודה בשוויצריה וישראל

מנתח מערכות בכיר

עם ניסיון רב בניתוח מערכות למפעלים קטנים ובינוניים.
ידיעת השפה הגרמנית (דיבור) ואנגלית הכרחיים.
יש לקחת בחשבון שהיות ארוכות מדי פעם בשוויצריה.
מנהל החברה יראיין מועמדים בשבוע ה־28 בישראל.
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים וניסיון לכתובת:
C.M.I. בע"מ (עבור מיכאל)
ת.ד. 192, רעננה 43100
סודיות מוחלטת תישמר

דרושה

חברת שיווק

רצינית
המשווקת לחנויות ולרשתות השיווק הגדולות
052-576088

לקרני שומרון ישוב קהילתי דתי
במרכז השומרון – דרוש

מזכיר/גזבר

דרישות התפקיד:
1. ייזום, קידום ופיקוח פרוייקטים
2. קשר עם מוסדות חוץ ופנים.
3. ניהול כספים וצוות עובדים
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות הישוב טל' 052-929214 או 052-929336 בין השעות 9.00 עד 14.00 תאריך אחרון להגשת המועמדות 17.6.88
ועד מקומי קרני שומרון

לכפר הנוער דוד רזיאל
חטיבת ביניים
דרושים

1. מורים
במשרה חלקית
במקצועות: אנגלית, מתמטיקה, חשמלאלקטרוניקה, פיזיקה.

2. מדריך חברתי
3. אם בית קבוצתית

(משרות 2, 3 – מגורים במקום)
לפנות בכתב לת.ד. 211 הרצליה 46101 או טלפונית 052-551774

לחברת תקשורת גדולה
דרושה

מזכירת מנכ"ל/מנהלת לשכה

הכישורים הנדרשים:
- 10 שנות נסיון בניהול משרד
- דינמיות ויחסי אנוש טובים
- הדפסה מלאה על מעבד תמלילים עברית + אנגלית
- שליטה בשפות עברית ואנגלית. שפה נוספת - יתרון
- יתרון לבעלות התמצאות בתהליכי יצוא

המשרה בת"א. 5 ימי עבודה בשבוע (8.00-17.00)
לפרטים נוספים: 03-245146
יש להביא קורות חיים (בכתב יד ברור)

ויטאמד
דרושים:

★ רוקח אחראי כמנהל מחלקה בבינוניה
השכלה: בוגר הפקולטה לרוקחות.
כישורים: יכולת ארגון והפעלת אנשים.
יכולת הקפדה על נהלים קשיחים תוך שמירה על איכות המוצר.
יכולת התבטאות בכתב ובע"פ.
הקפדה על סדר וניקיון.
נסיון הכרחי 3 שנים בתעשיית התרופות.

★ כימאי/ת
בעל/ת תואר ראשון (B.Sc) או שני (M.Sc)
לעבודה באנליזות HPLC
חמישה ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ושמות ממליצים לת.ד. 16885 תל־אביב מיקוד 61160

לטמפו
תעשיות בירה בע"מ
דרוש

טכנאי שרות לבירה מחבית

כישורים נדרשים:
★ טכנאי קירור (רצוי עם נסיון בשרות מקררים למסעדות)
★ גיל: 22—30 — בעל רשיון נהיגה לרכב פרטי
★ נכונות לעבודה בשעות לא מקובלות
★ מקום מגורים: חיפה והסביבה.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ותעודות לת.ד. 33025 ת"א 61330 עבור "טכנאי שרות לבירה"

רדט
הנדסת אלקטרוניקה בע"מ

לחברתנו
העוסקת בתחום טכנולוגיה מתקדמת
דרושה

מזכירת מחלקת מכירות

כישורים נדרשים:
★ נמרצת ועצמאית
★ שליטה באנגלית ובעברית
★ ידע בהפעלת מעבד תמלילים/PC
★ נסיון קודם - יתרון
- 5 ימי עבודה בשבוע -
לקביעת ראיון נא להתקשר החל מיום א' - 03-483211 - לאורנה
צב"ד - זה רדט!

מנהל חשבונות
אם הקידום חשוב לך
בוא למנפאואר

במנפאואר אתה עובד, באופן טבעי, בתחומים רבים ומגוונים ורוכש מיומנות מקצועית, מגוונת, בפרק זמן קצר מהמקובל. לכן, אם הקידום חשוב לך, עשה כמוני, הצטרף למנפאואר.

משרד ראשי: ת"א בן יהודה 12 טל' 03-298877

יותר טוב מנפאואר

MANPOWER מנפאואר
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
תל־אביב: 03-298877, ירושלים: 02-233436, חיפה: 04-530051, באר־שבע: 057-79523, רחובות: 08-473734, חולון: 03-847218

למעבדת פיתוח באיזור תל־אביב
דרושים

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
(משרה 942)

- בוגר בי"ס מקצועי במגמת בזק לביצוע עבודות מגוונות ובעלת אתגר במעבדה ובשטח.
- בעל נסיון של לפחות 3 שנים בתקשורת

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת כח־אדם ת.ד. 39395 תל־אביב מיקוד 61393 בצירוף קורות חיים. מס' ת.ז. ומס' טלפון לקביעת מועד לראיון.
– סודיות מובטחת –

18 לפ.מ.

למלון פלאזה
טבריה
דרושים

★ מנהל אחזקה
★ סגן מנהל מזון ומשקאות
★ פקידי קבלה מנוסים
★ פקידי הזמנות מנוסים

נא לפנות למחלקת כח־אדם
בכתב: ת.ד. 375 טבריה
או בטל: 06-720887, 06-792233.

ג'וב סנטר בע"מ

לעבודה בדרום אפריקה דרושים:

1. מתכנתים בכירים/ מנתחי מערכות
ל־MAINFRAMES של IBM (3090, S/34,36,38)
HP ו־VAX
הכישורים הדרושים:
* ידע בניהול פרויקטים
* ידע בשפות תוכנה PL/1 COBOL, ASSEMBLER,
* ידע במערכות הפעלה OS, MVS, VNCMS
* ידע במערכות תקשורת IMS, SDLC, CNA
* שליטה טובה באנגלית.
רצוי נסיון של 5 שנים לפחות.

2. מהנדסי אלקטרוניקה
C.N.C., מערכות תעופתיות, תכנון ספרתי
תכנון ופתוח מערכות בקרת רובוטים.
רצוי נסיון של 5 שנים לפחות.
טלפון: 7521186, 7521438

לחברת שיווק דרוש
מנהל/ת חשבונות
למשרה מלאה או חלקית לעבודה עצמאית
ידע ביבוא הכרחי
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לפרסום סיון
פז"ץ 6 ת"א עבור מנהל
– סודיות מובטחת –

לחברה קבלנית לעבודות כבישים
דרושים
מהנדס ביצוע
עם נסיון מוכח של 5 שנים לפחות
בעבודות סלילת כבישים.
הכישורים:
1. ידע ונסיון מקצועי בניהול פרוייקטים של סלילת כבישים, ניהול משא ומתן עם נציגי המזמינים וקבלני משנה.
2. ידע בנושא חומרי מחצבה בטון ואספלט.
3. כושר ארגון
המעוניינים העונים לכישורים אלה מתבקשים לפנות למר בורנשטיין טלפון 08-378555 או בכתב לת.ד. 350 פרדסיה.

למוסד ציבורי
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
הכישורים הדרושים:
– בעל/ת סוג 3 בהנה"ח
– נסיון במערכות שכר ממוחשבות
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד לת.ד. 7019 תל־אביב מיקוד 61070 עבור "מנהל/ת חשבונות" עד יום א' – 19.6.88.

קבוצת השמירה
סניף רחובות
דרושות
1. עובדות נקיון
למשרה מלאה ולמשרה חלקית
תנאים טובים + הסעות
תושבות: רמלה, לוד, רחובות והסביבה.
נא לפנות למשרדי הסניף ברחוב בנימין 14 רחובות
טלפון: 08-492121.
נא להצטייד בתעודת־זהות

ליאו גולדברג בע"מ
סוכנים בלעדיים לישראל: אופל, שברולט, ביואיק
עם הרחבת הפעילות במוסכנו בקרית־אריה
דרושים
מכונאים
לרכב בנזין
בכל הרמות, לאחר שרות צבאי.
תנאי עבודה משופרים ואוירה נעימה במוסך מודרני
לקביעת ראיון נא לפנות למשה טל. 03-9231873
– סודיות מובטחת –

לקבוצת מפעלי גל"י
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ג'
עם 5 שנות נסיון לפחות
ליום עבודה שלם 08.00–17.00
5 ימי עבודה בשבוע
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב לאגף כח אדם/קבוצת מפעלי גלי ת.ד. 4429, רמת אליהו מיקוד 75143 ראשל"צ

ל"עולם האשה"
דרושה
פקידת הזמנות נמרצת
למשרה מלאה, לאחר שירות צבאי, השכלה תיכונית מלאה ונסיון בניהול משרד ומכירות. עבודה מעניינת עם הגבייה
03-5618455 החל מיום א' בין השעות 17.00–19.00

למסעדת המטווח בהרצליה
דרושים
מלצרים/ מלצריות
טל' 052-547577

לחברת יבוא בחולון
דרוש
איש מכירות
אין צורך בנסיון קודם
רכב פרטי חובה
תנאים בשיחה
טלפונים: 03-5508513, 03-5502363

מנהל עבודה
מוסמך לבנין
פנוי לעבודות
רציניות בלבד
טלפון: 03-5611534

אדיגנוסטיקס בע"מ
בשיתוף עם קונצרן טלקומוניקציה בארה"ב
מאתרת
1. מרכז פרויקט חדשני
לפתוח מערכת הוראה ממוחשבת במדעים עבור בתי־ספר ניסויים קהיר? טכנולוגיה בארה"ב
העבודה כוללת: אתגר בפתוח מערכות ממוחשבות, ניהול צוות, נסיעות לארה"ב לייצוג שוקי של הפרויקט.
דרישות התפקיד: תואר שני במדע (רצוי תואר שלישי), רקע בהוראת מדעים, נסיון בפתוח מערכות הוראה ושליטה באנגלית.
2. מפתח מאגרי מבחנים ממוחשבים
לפתוח מערכת אבחון במסגרת פרויקט חדשני לפתוח לומדה במדעים.
תאור התפקיד: פתוח מערכת מבחנים־ממוחשבת, הנחיית אנשי מקצוע ועבודה בצוות.
דרישות התפקיד: תואר אקדמי במדעים (רצוי תואר שני), נסיון בהערכה ו/או פסיכומטריקה, נסיון בהוראת המדעים ושליטה באנגלית.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לאדיגנוסטיקס, ת.ד. 2085 הרצליה פיתוח. נא לציין את המשרה המבוקשת ע"ג המעטפה

למוסך מרכזי גדול
דרושים:
1. מכונאים מנוסים
2. חשמלאי רכב
★ רצוי בעלי נסיון בתיקון מזגני רכב.
3. פחחי רכב
נא לפנות לטל. 7550233, 7550755

עירית קרית אתא
משרד מהנדס העיר
דרוש
מהנדס מים וביוב
1. תפקיד: מנהל במחלקת מים וביוב
2. נסיון: לפחות 5 שנים בתכנון וביצוע, וכן ניהול צוות עובדים
3. בעל רכב פרטי
המעוניינים יגישו הצעותיהם בכתב בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם ת.ד. 1 קרית אתא עד יום שני 20.6.88

לבנק דרושים/דרושות
יועץ השקעות
בעל השכלה אקדמאית בכלכלה/ניהול עסקים
מועמד מתאים יוכשר בקורסים מקיפים, לאחר השתלבותו בבנק.
מקום העבודה: פתח תקוה.
שעות העבודה – מפוצלות
פקיד עו"ש
(בנכול)
באזורים: חיפה, הרצליה, רמת גן.
עם או בלי נסיון, 12 שנות לימוד + בגרות מלאה.
שעות העבודה מפוצלות – כמקובל בבנק.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1017 ת"א, 61009
מועמדים מתאימים – ייענו.

דרוש
מנהל עבודה מנוסה
(5 שנים לפחות)
בעבודות שלד בהיקף גדול.
נא לפנות לת"ד 9486,
תל־אביב 61094

לחברה רצינית דרושה
מזכירת הנהלה
דרישות התפקיד:
★ הופעה נאה.
★ אחריות.
★ מינימום 3 שנות נסיון בניהול משרד.
★ ידיעת אנגלית ברמה גבוהה.
★ ידע בהדפסה על מעבד תמלילים – עברית ואנגלית.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל' 03-291404 בין השעות 09.00–12.00

לחברה קבלנית לבנין
דרוש
מהנדס/הנדסאי ביצוע מנוסה
לעבודה בצפון הארץ
פרטים ת.ד. 6861 חיפה

לחברה להוצאה לאור ברמת־גן
דרוש באופן מיידי
צלם אופסט
ידע במונטז'
לתקופת עבודה של כ־4 חודשים
למתאים הכנסה מעניינת.
פרטים טל: 03-7510212
סודיות מובטחת

קבוצת השמירה
למפעלים בשטחים
דרושים:
א. מאבטחי שערים
★ עבודה אחראית ★ יוצאי צבא ★ עד גיל 50 ★ מתאים גם לבעלי משפחות ★ עבודה במשמרות ★ מגורים: כפר־סבא, רעננה, הרצליה, פתח־תקוה והסביבה.
★ 1350 ש"ח נטו (לא כולל שעות נוספות) + מלגה + נסיעות.
ב. ראשי משמרות אבטחה + מאבטחים
★ עד גיל 35 ★ יוצאי יחידות קרביות ★ עבודה במשמרות ★ מתאים לסטודנטים ★ אבטחה מטעם ★ מגורים: גדרה, כפר־סבא, רעננה, רמלה ולוד.
תנאי שכר מעולים, תחילת עבודה מיידית.
ועדת קבלה תתקיימנה בימים א' 12.6.88 וביום ב' 13.6.88 בין השעות 11–17 במשרדי חברת "השמירה" בע"מ רח' שנ"ר 16 ת"א (ליד שוק הכרמל) נא להביא ת.ז. פנקס־מילואים ותמונה.

למפעל מזון מוביל בתחומו
דרוש:
מוכרן/ית
לאיזור גוש דן
דרישות התפקיד:
★ גיל עד 35.
★ השכלה: 12 שנות לימוד לפחות.
★ חרוץ ונמרץ.
★ התמצאות טובה באזור.
★ נסיון במכירות, בענף המזון–יתרון.
★ יכולת עבודה בשעות בלתי מקובלות.
★ בעל רכב פרטי.
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב־יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 500, נס־ציונה ולציין עבור "מוכרן גוש דן"

לרשת מרפאות שיניים
למרכזינו בחיפה ובקרית ביאליק
דרושים
רופאים
תנאים מצויינים למתאימים
להתקשר לפני כן מיום ראשון מהשעה 10.00
טלפון: 03-5446132

המשביר המרכזי
מוסך איזוזו אזור
דרוש
חשמלאי רכב מוסמך
בעל תעודת הסמכה ונסיון מעשי
על המעוניינים לפנות לקביעת ראיון בשעות העבודה, בימי א'–ה' אל מנהל המוסך טל. 03-802441

אדם רציני
לתפקיד מעניין
ובעל אתגר רב
"בשיווק וקידום מכירות"
הכשרה, הדרכה
תנאים מצויינים למועמד/ת המתאים/ה
★ גיל 27-45
★ בעל רצון עז להצליח
★ בעל יכולת גבוהה לניהול משא ומתן.
המעוניינים מתבקשים להתקשר 03-845594, 03-881701

דרושים
מכונאי הליקופטרים
לעבודה באזור הרצליה וקרית גת
לאחר שרות צבאי
נא לפנות בכתב תוך פירוט נסיון קודם לת.ד. 50177 תל אביב, עבור "מכונאי הליקופטרים"

לחברת ביטוח בת"א
דרושים
1. ראש מדור תביעות רכב
2. חתם רכב - דירות
מועמדים מתאימים יפנו בפירוט נסיונם לת.ד. 25262 תל־אביב

דרושים
ל־CRAY RESEARCH S.E.R
טכנאי מחשבים
לתחזוקת מחשבי־על בארץ
מעוניינים המבקשים לשמור על סודיות יציינו מס' טלפון בלבד.
ארגון, ת.ד. 7706 חיפה 31076

לחברה ציבורית
דרושים:
1. רכז/ת חברתי/ת
בחצי משרה באזור תל־אביב
הכשרה ונסיון בעבודה סוציאלית קהילתית הכרחי.
2. אם בית
לבית אבות בהרצליה
במשרה מלאה.
★ הכשרה ונסיון בטיפול בקשישים.
★ מגורים במקום.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 771 פתח־תקוה 49107

לחברת שיווק ארצית
דרושים
אנשי מכירות
לחנויות פוט, כלי בית, מתנות וחפצי נוי.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 2442 ת"א עבור "אנשי מכירות"
– סודיות מובטחת

לגוף ארצי בתחום המו"לות
דרוש:
מנהל מכירות
להקמת מערכת הפצה ארצית של עיתונים וספרים.
בעלי נסיון קודם וכישורים הולמים יפנו לת.ד. 33263 ת"א עבור מס' 25.
– סודיות מובטחת –

לחברה מובילה בתחומה
דרושה:
מזכירת הנהלה
לשעות אחה"צ.
דרישות התפקיד:
★ שעות העבודה: 13.00–18.00
★ יום שישי – 08:00–13:00
★ השכלה תיכונית.
★ הדפסה במעבד תמלילים, בעברית.
★ ידיעת אנגלית.
★ נסיון כמזכירה – 5 שנים לפחות.
המעוניינות תפנינה בכתב־יד לת.ד. 33616 ת"א 61336 עבור מס' 35, תוך ציון טלפון להתקשרות.
נא לציין על גבי המעטפה המשרה המבוקשת.

תנועת הנוער של האיחוד החקלאי מציעה עבודה במושבים בכל הארץ לתפקיד בעל אתגר
מדריך/ת נוער
אופי התפקיד:
– הנחיה למדריכים.
– הדרכה לשכבה הבוגרת.
– ריכוז הפעילות לכל הסניף.
– סיפוח פעולות שיגרתיות ובלתי שיגרתיות.
– השתתפות פעילה בכל פעילויות התנועה.
– מעורבות חברתית בחיי הישוב.
שעות עבודה לא שיגרתיות.
המעוניינים יתקשרו לטל. 03-331543/5 ביום א' 12.6.88 משעה 8.00–12.30, הגישו לקביעת ראיון.

רוברט הלף
ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם השמה של כח אדם במחשבים ובחשבונאות
בירושלים – מנה"ח ראשי
למלון בעל נסיון בענף
ולחברה ציבורית.
בירושלים בעל נסיון רב.
מנה"ח סוג 3–2 – בצפון
בעלי נסיון של שנתיים לפחות
מנה"ח עצמאי
סוג 1–2 עם לפחות 3 שנות נסיון.
להתייעצות בירורית ללא התחייבות כספית,
נא להתקשר ...
03-284711, 03-283423
סודיות מובטחת

דרוש איש מכירות מנוסה
לאמרי גלם בענף הפלסטיקה
אנגלית על בוריה
נסיון בתחום הפלסטיקה – יתרון
תנאים טובים למועמד המתאים
להפנות קורות חיים, "תנאים השכלת כח אדם בע"מ, רח' כספרה 13 ת"א 64582

לנגב קרמיקה דרוש/ה
מנהל/ת אולם תצוגה
דרישות התפקיד:
★ מעצב/ת פנים
★ בעל/ת רקע ונסיון מוכחים במכירות
★ כושר ניהול אדמיניסטרטיבי
★ יכולת לנהל צוות עובדים
המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 1549 ת"א 61014 עבור משרה 29.
מועמדים מתאימים ייענו
– סודיות מובטחת –

ד.י.ג. מוצרי חשמל
דרוש
מנהל מחסן מכירות
נסיון קודם הכרחי
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 8175 יפו 68022

לחברת פונאר בתחום
חברה העוסקת בתצוגה,
עיבוד ואיחסון תמונות
דרושים
תכנתים/ות
בעלי/ות השכלה אקדמאית, נסיון של 3 שנים לפחות, יתרון לבעלי נסיון בזמן אמת, שפת C בתיקשורות ובמערכות P.C - I.B.M
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 10 גן התעשיה תפן מיקוד: 24959
בציון משרה מס' 10
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית גדולה ברמת־גן
דרושים:
1. פקידה אחראית
★ עד גיל 28 ★ נסיון בעבודה עם קהל לקוחות ★ ידע בסיסי בהנה"ח ממוחשבת ★ נסיון בעבודה על מחשב ★ השכלה על־תיכונית.
2. מפעילת מרכזיה
(קטנה) וקבלת קהל.
★ עד גיל 28 ★ נסיון בעבודה עם קהל לקוחות ★ עברית על בוריה אנגלית – יתרון ★ רצוי נסיון בעבודה על מחשב.
שתי המשרות הנן למשרה מלאה בלבד ● שעות העבודה א–ה 08.00–16.00, יום ו' 08.00–13.00 ● נדרשים אופי והופעה נעימים ● מגורים באזור תל־אביב ● תנאים טובים וסיכויי התקדמות למתאימות.
לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למנהל כ"א (בציון המשרה המבוקשת), ת.ד. 1186 רמת השרון 47111

הדחון לאשה ולגבר!
דרוש
איש ביצוע!!!
בוגר צבא, רצוי קמב"ץ, ייפנה בכתב לת.ד. 37746 ת"א עבור קמב"ץ בצרוף המלצות.
שכר גבוה ותנאים טובים למועמד המתאים!!!

לרגל פתיחת רשת מסעדות
בטיילת דרושים:
● טבחים
● עוזרי טבחים
● שוטפי כלים
● עובדי דלפק
● צ'קרים
● מלצרים/יות
(רצוי אחרי צבא)
המעוניינים יפנו במקום: מלון אמבסדור, אלנבי 2 ת"א בימים א'–ה' בין השעות 15.00–18.00

דרושים
סוכנים
עם רכב למפעל בעל מוניטין בתחום ההנעלה לעבודה מיידית הכנסה גבוהה
03-828302 שלמה ביום א'

למשרד אדריכלים גדול
דרושים
★ אדריכלים
★ טכנאי אדריכלות
בעלי 5 שנות נסיון לפחות
03-5101191
בימים א'–ה'

למפעל אופנה ליצוא, בראשל"צ
דרוש
עוזר למנכ"ל
בעל ידע ונסיון מוכח בנושאי יבוא, יצוא וניהול פיננסי
לפנות בצרוף קורות חיים וכתב יד לת.ד. 30466 ת"א, 61303

לבית אופנה בע"מ
דרושים:
★ נהג
עם נסיון + המלצות ועד גיל 40
★ מבקרת מתפרות
עם רשיון, נסיון והמלצות
טלפון 03-453861.

לחברת משחקים ומתנות מובילה
דרוש
סוכן
חרוץ ובעל רכב
– נסיון בענף יתרון –
לקביעת ראיון לטלפן 03-783098, 03-784586, 03-784548.

למכון ברנדמן
לסקרי שוק ודעת קהל
דרוש/ה
בוגר/ת מדעי החברה
בעל/ת כושר אירגון מעולה, ויכולת ניהול כח אדם האוהב/ת לעבוד בתנאי לחץ.
לריכוז וניהול מערך המראיינים
טלפון: 5440509, 5440576
דיזנגוף 115, תל־אביב.

מזכירה מנוסה
★ עברית/אנגלית
★ עיבוד תמלילים. טלקס.
★ משרה מלאה, 5 ימים.
טלפונים: 03-5447478, 03-491662 יצרני
מעבד תמלילים IRIWORD IRIS

דרוש עורך־דין
למשרד עורכי־דין גדול בחיפה
העוסק בתחום האזרחי
טלפון 04-670781

הסנה
חברה לביטוח בע"מ
דרושים/ות:
1. מסלק תביעות רכוש + רכב
★ בוגר המכון לביטוח.
★ נסיון קודם בתפקיד דומה בחברת ביטוח.
2. חתם/מקבל עסקים
★ בענף הביטוח האלמנטרי.
★ לתפקיד ראש צוות חיתום וקבלת עסקים.
★ בוגר המכון לביטוח.
3. מקבל עסקים בענף הרכב.
★ בוגר י"ב כיתות.
★ בוגר קורס לביטוח – יתרון.
מועמדים מתאימים ובעלי נסיון מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 29875, ת"א 61296.
עבור "משאבי אנוש"
– סודיות מובטחת –

ויטקון – יצרני מערכות פוליאוריתן
לבדוד ואטום
דרוש:
מהנדס בנין
לקדום מכירות חומר אטימה פוליאורתני חדש.
★ נסיון 3–2 שנים.
★ הכרת ענף הבניה.
★ הכרת מהנדסים, אדריכלים ומתכננים.
– מגורים באזור חיפה –
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, למחלקת כח אדם, ת.ד. 10245, חיפה

ביוטכנולוגיה כללית בע"מ
קרית ויצמן, רחובות 76326
לרגל הרחבת פעילות החברה דרושים
1. מדענים ועוזרי מחקר
למעבדות מחקר ופיתוח
★ בעלי תואר B.Sc, M.Sc, Ph.D
★ תחומי התמחות: ביולוגיה, מיקרוביולוגיה, ביולוגיה מולקולרית, כימיה של חלבונים, ביוכימיה, פרמקולוגיה וטוקסיקולוגיה.
2. מפעילים
ליחידת הייצור
★ בוגרי 12 שנות לימוד.
★ רקע טכני או ביולוגי.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות, בציון קורות־חיים ל"ביוטכנולוגיה כללית (ישראל) בע"מ", מח' משאבי־אנוש, רחובות 76326
סודיות מובטחת

סיני
סוכנות לביטוח בע"מ
לקורס סוכני ביטוח חיים
שייפתח בתחילת יולי 1988
יתקבלו – לאחר מיון – מועמדים אשר:
– גילם מעל 25
– השכלתם תיכונית ומעלה
לבוגרי הקורס מובטח:
★ עזרה בהשגת לקוחות
★ הכנה לבחינות רישוי של משרד האוצר
★ קידום המצטיינים לעמדות מפתח ב"סיני"
מועמדים רציניים, המעוניינים לבנות קריירה כסוכני ביטוח חיים יפנו למנכ"ל "סיני" טלפונים: 03-9340755, 03-909785
מנורה
חברה לביטוח בע"מ

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

להנהלת מפעל באיזור המרכז
דרושה
מזכירה
★ ידיעת עברית ואנגלית על בוריין.
★ יכולת ניסוח והדפסה בשפות אלו.
★ 5 ימי עבודה בשבוע, יום מלא.
מועמדות מתאימות מתבקשות להתקשר טלפונית בימים א'–ה' בין השעות 10.00–14.00 03-5426180/3.

לשבועון דרושה
מרכזנית
עם ידע בהדפסה
ת.ד. 9110

לעתון יומי גדול
דרושים/ות
רוכשי מודעות
עדיפות לבעלי ניסיון באיזורים: אשדוד, קרית מלאכי, שדרות, קרית גת ואשקלון.
תנאים טובים למתאימים/ות
לקביעת ראיון. נא לפנות לטלפון 08-525561

רשת תורה ומלאכה
דרושים
מורים
לשנה"ל תשמ"ט
במשרה מלאה או חלקית.
ר"מ מחנך, תנ"ך, תושב"ע, מתמטיקה, אנגלית, הסטוריה, אזרחות, פיסיקה, עברית, חשמל, מכונאות, מדריך חברתי.
בדבר פרטים נא לפנות טלפונית 03-331535, 03-338630

דרוש
מנהל/ת
לבי"ס ממ"ד יסודי
בישוב קהילתי קרוב לירושלים
עבודה עם אתגר ובתכניות יחודיות בחברה מעורבת דתית וחילונית
אפשרות מגורים במקום
טלפון 02-361491 02-361598

המוסד לביטוח לאומי
דרוש
עובד שיקום
בוגר בית־ספר לעבודה סוציאלית לעבודה במשרה מלאה בסניף המוסד לביטוח לאומי בקרית־גת
נא לטלפן 08-441940.

BioMakor bm
למחלקת שיווק דרוש/ה
איש/ה שיווק מכירות
בעל/ת תואר B.Sc. במדעי החיים
ידע בהימונולוגיה, רקע שיווקי יתרון.
בעל/ת רשיון נהיגה.
פניות בכתב בצרוף קורות חיים
נא לשלוח לביו מקור, קרית ויצמן רחובות מיקוד 76326

גבעת וושינגטון
ד.נ. שקמים 79860
בית הספר התיכון הדתי
דרושים:
מורים דתיים אקדמאים
במשרות חלקיות
לכתות י"א, י"ב בהקצועות: תושב"ע, אנגלית, מתמטיקה, ביולוגיה, הסטוריה ואזרחות, אומנה–תפירה.
נא לפנות למזכירות ביה"ס התיכון.
טלפונים: 08-525352 או 08-522457.

לחברה תעשייתית
באזור התעשיה ראשל"צ
דרושים מועמדים רציניים ואחראים לעבודה בסבב של שלוש משמרות.
1. מכונאי רכב בוגר בי"ס מקצועי בלבד עדיפות לבעל נסיון של 1–3 שנים.
2. פלבן לבעלי נסיון של שנתיים בתעשיה עדיפות.
3. מפעילי מכונות — להפעלת ציוד אוטומטי בקוי יצור מגוונים. הכשרה תוך כדי העבודה.
הסעות לקבוצות עובדים (5 ומעלה) – מאזורי מגורים: אשדוד, רמלה, לוד, יבנה ומרכז הארץ.
לתיאום ראיון לפנות לכח אדם,
החל מיום א' מ־09.00 03-9612919.

תדיראן בית
קבוצת מוצרי צריכה
דרושים:
מקדמי מכירות
ברשתות השווק בכל רחבי הארץ —
על בסיס עמלות
★ נסיון של 5 שנים בענף,
מוצרי צריכה חשמליים ביתיים.
★ עד גיל 35.
★ בעלי רכב.
לקביעת ראיון לפנות למאיר פרידמן 03-5575058

למוסך גדול בנתניה
דרושים
1. **חשמלאי רכב**
עם הסמכה
2. **פחחי רכב**
ברמה גבוהה עם או בלי הסמכה
3. **צבעי רכב**
ברמה גבוהה עם או בלי הסמכה
בכתב ת.ד. 24 נתניה מיקוד 42100
טל' 053-339942

קאנטרי קלאב
כפר־סבא
דרושים:
★ מצילים
★ מדריכי ספורט במקצועות שונים
★ עובדי אחזקה וניקיון
★ שומרים ושוערים
נא לפנות למשרדי הקאנטרי
טל. 052-37073

לבנק ישראל בתל־אביב
דרושים
קופאים, סופרי כסף ועובדי שירות
בעלי נסיון.
ההעסקה תהיה על־פי הסכם מיוחד.
המעוניינים יפנו בכתב עד ליום 22.6.88 למדור כח אדם בבנק ישראל תל־אביב, רח' ליליינבלום 37.

קופת חולים מכבי
דרוש
מרפא/ת בעיסוק
מקום עבודה: תל־אביב
למשרה חלקית או מלאה
תחום העיסוק: ילדים ומבוגרים
בפרטים לפנות לגב' אהובה ברנר, טלפון 201599.

לפנימיה של מוסד ציבורי גדול בירושלים
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ט
★ **מדריך ראשי**
★ **מדריכי נוער**
★ **אם בית**
★ **ספרן** (חצי משרה)
העבודה בשעות אחר הצהריים והערב.
המגורים בפנימיה חובה ומתאימים לרווקים.
המעוניינים יפנו לטלפון 02-550223, 02-550240, 02-550550, 02-550215.

דרושים:
1. קצין עד דרגת סרן יוצא יחידה קרבית. לתפקיד ראש צוות, למתאים תנאים מעולים.
2. יוצאי יחידות קרביות לצוות צעיר ודינמי.
03-372021, 03-373455, 03-373474.

המכללה למינהל
לבית הספר המקיף ע"ש גינזבורג ביבנה
דרושים
מורים
לשנת הלמודים תשמ"ט
במקצועות הבאים:

מטמטיקה –	3–5 יחידות.
אלקטרוניקה –	5 יחידות.
פיסיקה –	4–5 יחידות.
חשמל –	מדריך מקצועי.

מקצועות המנהל
על המעוניינים לפנות למזכירות בית־הספר בטלפון: 08-437106.

"מאיר" חברה למכוניות ומשאיות בע"מ
יבואני VOLVO בישראל
למוסך השרות המרכזי בפ"ת
דרושים
1. **חשמלאי רכב**
בעלי הסמכה
2. **מחסנאים**
טכניים
נא לפנות לשוש טל. 03-9225455.

הגרעין
הספקה לחקלאות
המחלקה הטכנית תל־אביב
דרושים
מוכרים
לחנות בת"א
למכירת ציוד גינון ממוכן. עדיפות לבעלי נסיון.
המעוניינים יפנו טלפונית, 03-5615566, ביום א' (12.6.88) בין השעות 14–16, ליצחק אומץ או בכתב־יד לת.ד. 20170, תל־אביב 61201, עבור "הגרעין הטכני".

מכללת בית־ברל
המכון להכשרת מורים לאומנויות וטכנולוגיה
כללית בגבעתיים
(שלוחת בית־ברל)
דרושה מזכירה
המעומדות הדרושות:
1. בעלת ידע ונסיון טובה בקלדנות.
2. בעלת יכולת בעבודה משרדית.
3. הדפסה טובה בעברית.
היקף העבודה – 5 שעות ביום.
מקום העבודה בגבעתיים.
המעוניינות העומדות בדרישות הנ"ל, מתבקשות לפנות לקביעת ראיון לטלפון 03-321306, 03-322406.

לחברה תעשייתית דינמית ומתפתחת בחדרה
דרוש
הנדסאי מכונות
לעבודה במשמרות
נא לפנות בכתב־יד בציון מס' טלפון להתקשרות, אל ת.ד. 3953, פתח־תקוה 49517, עבור "כח־אדם".

לקיבוץ רמות מנשה דרושה
מורה לכיתה ד'
בוגרת אורנים או סמינר הקיבוצים
רצוי עם ניסיון קודם
להתקשר למרגלית בבקר: 04-895987
או אחה"צ: 04-895987

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
דרוש
פוסטדוקטורנט או חוקר
בעל תואר M.Sc או Ph.D בשטח כימיה פיסיקלית/ביופיסיקה בנושא: ראקציות מוזירות בפפטידים
לפנות לפרופסור זאב אלפסי. טל: 057-664372, 057-664342.

לעבודת שטח מעניינת ובלתי שגרתית
דרושים
צעירים וצעירות
משוחררי צה"ל, יוצאי יחידות קרביות (עדיפות לבוגרי קורס פיקודי) בוגרי 12 שנות לימוד, בעלי רשיון נהיגה אזרחי, בריאות תקינה וגיל עד 26.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לחיפה ת.ד. 4689.

---

digital
לאגף מכירות
דרושים
אנשי מכירות
נסיון וידע דרושים:
• נסיון במכירות מערכות מיחשוב.
• הכרת מערכות דיגיטל.

לאגף התכנה
למח' הסבת מערכות לעברית
דרוש
USER INTERFACE SPECIALIST
לנושא תעוד ותרגום חומר למערכות ממוחשבות
תאור התפקיד:
• תרגום/כתיבה/עריכה של חומר טכני ברמה גבוהה בתחומים הבאים:
1. תוכנה – המשוד הממוחשב, עסקים, תעשיה, תקשורת.
2. חומרה – מחשבים, ציוד קצה.
• תחזוקה וטיפוח של מילון טכני פנימי.
• עבודה בתוך קבוצה של מתרגמים/עורכים ובשיתוף הדוק עם אנשי תוכנה.
• הגהה של חומר כתוב ע"י מתרגמים אחרים.
• עמידה בלוח זמנים מוסכמים.
• תרגום לפי סטנדרטים קבועים.
דרישות התפקיד:
• ידע בתכנות.
• שפת אם עברית.
• ידע מעמיק בשפה האנגלית.
נסיון דרוש:
• שנתיים בתרגום/כתיבה טכנית, (עדיפות לתחום מחשבים)
• נסיון בעבודה עם מעבדי תמלילים – נסיון עם VAX/VMS, יתרון
נא לפנות בכתב לדיגיטל ת.ד. 2033 הרצליה 46120, עבור כח־אדם, בצרוף קורות חיים.

לתעשיה הצבאית באיזור חיפה
דרושים/דרושות
★ **טכנאי מכונות** – לתפקיד מנהל עבודה – בכרסום. לפחות 3–4 שנות נסיון בניהול (רצוי מפעיל C.N.C. בעבר). ידיעת תיכנות C.N.C. – יתרון.
★ **כרסמים – C.N.C.**
בוגרי בתי ספר מקצועיים או בעלי קורסים ברמה זהה. רצוי בעלי נסיון בהפעלת מכונות C.N.C.
★ **רתכים – MIG – פלדה.**
לבעלי נסיון קודם – יתרון.
מכל בעלי התפקידים נדרשת נכונות לעבודה במשמרות.
המתאימים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ותעודות המעידות על השכלה (כולל מס' טלפון להתקשרות) לת"ד 437 חיפה מיקוד 31003. חובה לציין מס' תעודת זהות.
סודיות מובטחת.

רשות שדות התעופה בישראל
נמל תעופה בן־גוריון
דרושים
יוצאי יחידות קרביות
ליחידת אבטחה
בנמל תעופה בן־גוריון
העבודה מוצעת במשרה מלאה במשמרות לחוזה מינימאלי של שנה.
אפשרות העסקה גם במשרה חלקית לסטודנטים
תנאי הקבלה:
– שרות צבאי מלא ביחידה קרבית.
– 12 שנות לימוד.
– מצב בריאות תקין.
– מגורים באזור גוש דן.
– רשיון נהיגה חובה.
– למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר נאותים והטבות נוספות.
– למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה במנהלת נמל תעופה בן־גוריון בבניין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס) ביום ב' 13.6.88 בין השעות 08.00–11.00.
– על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.
– המתאימים יעברו הכשרה במסגרת קורס בן מספר ימים.

למוסד ממלכתי
דרושים
קציני מילואים
ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות
אנו מציעים:
★ תפקיד דינמי ומעניין.
★ אפשרות לקידום ולמיצוי היכולת האישית.
★ קביעות בעבודה.
★ שכר גבוה, כולל הטבות מיוחדות.
★ תנאי שירות טובים.
★ אפשרויות מגוונות לשינוי בתחום העיסוק, לרבות יציאה לחו"ל או ללימודים אקדמאיים לאחר מספר שנות עבודה.
★ אוירת עבודה נעימה, בצוות צעיר ומגובש.
העבודה המוצעת מתאימה גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים
אם גילך עד 28 שנים ובריאותך תקינה, אנא פנה בכתב לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד – 61392) עבור ח', וציין קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת"ז וטלפון.
– פונים מתאימים יוזמנו –

האוניברסיטה העברית בירושלים
מרכז קוסל להינוך גופני, נופש וספורט
א. דרושים מאמנים לקבוצות אס"א ירושלים
★ כדורסל נשים – ליגה ארצית ★ כדורסל גברים – ליגה ב' ★ כדורסל ילדים ★ כדורסל נערים ★ כדוריד – ליגה א' ★ כדורגל – ליגה ב' ★ כדורסל נוער
ב. דרוש רכז פעילויות ספורט
בהיקף של ½ משרה.
העבודה בשעות אחה"צ והערב.
ג. דרושים רכזים לקבוצות אס"א ירושלים:
כדורסל נשים, כדורסל גברים, כדורגל, כדוריד וכו'.
ד. ספורטאים לקבוצות הייצוגיות של אס"א ירושלים.
סטודנטים ואנשי סגל מוזמנים להצטרף לקבוצות הייצוגיות של אס"א ירושלים, המשתתפות במשחקי הליגה בענפי הספורט השונים.
★ כדורסל נשים – ליגה ארצית, כדורסל גברים – ליגה ב'.
★ כדוריד – ליגה א', טניס – ליגה א', שחמט – ליגה ארצית, ליגה א', ליגה ב'
★ רוגבי – ליגה לאומית, סקווש – ליגה לאומית, כדורגל – ליגה ב'
★ כדור בסיס – ליגה לאומית, קריקט – ליגה לאומית, כדורעף – ליגה א'
מועמדים מתאימים בתחומים שצויינו לעיל, מתבקשים להתקשר מלמרכז לתיאום פגישה ולקבלת פרטים נוספים. טלפונים מספר 02-58-4662; 02-667894; 02-58-4287.

לחברת מחשבים ברמת־גן
דרושה
מזכירה מעולה
אפשרי חצי משרה. אנגלית מעולה חובה.
שפת אם אנגלית יתרון
טלפון 03-730242

קיבוץ שובל מחפש
מורה לכיתה ב' ג'
עם נסיון בהוראה בקיבוץ.
נא להתקשר לטלפון 057-916271
עד 14.00 (בי"ס) 057-916402
מ־17.00 (למורים)

חברה גדולה מחפשת
נהג אישי למנכ"ל
נדרש ידע מקצועי
ונסיון בעבודה דומה
לפנות במרוש קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 20204 – תל־אביב.

למשרד בתל־אביב
דרושה
פקידה־כתבנית
לעבודה בעברית ובאנגלית. התפקיד דורש גם עבודה עצמאית. 5 ימי עבודה בשבוע.
נא להתקשר החל מיום ראשון (03) 202421 לרחל.

ליחידת האבטחה בנמל אשדוד
דרושים
מאבטחים
★ עד גיל 45 לאחר שרות צבאי (פרופיל 82 לפחות).
★ תושבי אשדוד, אשקלון, קרית גת, רמלה, לוד (יש הסעות).
★ שכר חודשי 1000 ש"ח לפחות (לאחראי משמרת תוספת משמעותית), בונוסים ונסיעה לחו"ל בתום שנת עבודה.
לפנות ישירות לנמל אשדוד, בנין הבטחון,
שער מס' 3 משעה 09.00 עד 15.00.
להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ו־2 תמונות.

אגיס־קרליין
למחלקת כספים
דרוש/ה
חשב שכר
בעל נסיון של 5 שנים לפחות בחברה תעשייתית גדולה
כלכלן מתחיל
בעל תואר. אפשרי ללא נסיון
מזכירה
נא לפנות בכתב לת.ד. 20087 עבור כספים ת"א 61200
פניות טלפוניות לא תענינה.

למפעלנו שבחולון
דרוש
חשמלאי תעשיתי
בעל רשיון מוסמך
ווותק תעשיתי מוכח של 3 שנים
העבודה במשמרות
מועמדים מהסביבה יפנו החל מיום א' למחלקת כח־אדם טלפון: 03-800131

למוסד ציבורי
דרוש
מודד מוסמך
עדיפות לבעלי נסיון
בהצעות נא לפנות בכתב
למנהל כח אדם, ת.ד. 40010
תל־אביב 61400

האם יש לך כוח שכנוע?
הזדמנות מצויינת
למקדמות מכירה בטלפון
בחברת תקשורת גדולה
אם את בעלת כושר ביטוי ושכנוע ויש לך קול נעים וסבלנות – אנו מציעים לך משרה מלאה
כמקדמות מכירות בטלפון
עבור חברות תקשורת ותיקה ומצליחה
★ משכורת קבועה והערכה כספית מיוחדת לחשגים.
★ 5 ימי עבודה בשבוע, 8.00–17.00 באוירה נעימה בתל־אביב.
★ הכשרה מקצועית ברמה גבוהה, שכר מתחילת ההדרכה והטבות נוספות.
★ אין צורך בנסיון קודם.
לקביעת ראיון ופגישה נא לפנות
לחברת שלף יועצים
טל. 03-340102 החל מיום א'
בין השעות 8.00–13.00
– סודיות מובטחת –

אדם
מכון אדם לאבחון ויעוץ במשאבי אנוש

למפעל מתכת גדול
באזור עפולה
דרוש
מנהל ייצור
הכישורים הדרושים:
* מהנדס תעשיה וניהול.
* נסיון רב בתעשיה.
* ניהול צוות עובדים גדול.
* ריכוז עבודות בהיקף גדול.

נא לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון קודם ובציון שם המשרה למכון אדם רח' דיזרעאלי 54 חיפה 34334.
סודיות מוחלטת מובטחת

We are seeking for one of our clients in the U.S.A.:

1. Relay Product Engineer
B.Sc in Mechanical Engineering or Physics, 5 years experience in a Manufacturing Environment on a Magnetic product or an Electro/Mechanical Component (relays switches etc.). Customer Specifications, writing Specs, problem solving, Cleaning Solvents.

2. Relay Manufacturing Engineer
B.Sc in Mechanical Engineering, 5 years experience in - Resistance welding of miniature parts, tool Design and Fabrication, Automatic Assembly Techniques, Solvent Cleaners, hands on problem solving.

3. Electronic Engineer
B.S.E.E. 3-5 years experience in the design, test and trouble shooting of electronic circuitry and test equipment in the field of military electronics.

4. Electronic Engineer
B.S.E.E. 2 years experience in the design and testing of electronic devices, directing drafting personnel and assisting Production.

5. Electro-Mechanical Design Engineer
B.Sc in Mechanical Engineering, 2 years experience in the design of Electro-Mechanical devices (E.G. Relay). Initiation of new products and ideas, and work with Model Shop.

6. Tool Designer/Engineer
B.Sc in Manufacturing, Industrial or Mechanical engeneering (or 1 year towards AS in tool design). 2-3 years experience in tool design or 5 years as tool maker in precision small part manufacturing, stamping tools, plastic molds, and assembly fixtures (Knowledge of CAD-CAM is a plus).

7. Manufacturing Engineer
B.Sc in Manufacturing, Industrial, or Mechanical Engineering, 3-5 years experience with precision mechanical assemblies, jigs, fixtures and tools (experience with CAD-CAM and MRP is a plus). Involved in design, writing capitol expenditures, team work, and shop floor problem solving.

משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ

CONFIDENTIAL
For immediate consideration, send your resume to: HUMAN RESOURCES
P.O.Box 189 Ramat-Gan 52101 ISRAEL.

מלונות מוריה
לרשת מלונות מוריה
למשרדנו הראשי בתל־אביב
דרוש/ה
גובה
רצוי נסיון מלונאי ב־C/L
נא לפנות לראיון החל מיום ראשון
טלפון: 03-219165

למוזיאון תל־אביב לאמנות
דרוש/ה
גרפיקאי/ת מבצע/ת ומביא/ה לדפוס לעזרה להכנת פרסומי המוזיאון
הכישורים הנדרשים:
★ לימודי גרפיקה
★ נסיון של שנתיים לפחות בביצוע והבאה לדפוס
★ התמצאות בתהליכי הבאה לדפוס בשיטות הדפסה והכנה לדפוס.
★ ידיעת עברית ואנגלית על בוריין רצוי ידע בהדפסה.
★ התמצאות באמנות
נא לפנות בכתב יד למחלקת כח אדם
ת.ד. 33288 תל־אביב 61332

אדם
מכון אדם לאבחון ויעוץ במשאבי אנוש

למפעל מתכת גדול
באזור הצפון
דרוש
מנהל תפ"י
הכישורים הדרושים:
* מהנדס תעשיה וניהול.
* נסיון בתעשיה.

נא לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון קודם ובציון שם המשרה למכון אדם רח' דיזרעאלי 54 חיפה 34334.
סודיות מוחלטת מובטחת

רשת הכלליה: בתי ספר תיכוניים טכנולוגיים ותקיפים בתי־ספר לתרבות ותעשייתיים

עמל

דרוש/ה
מנהל/ת
לשנת הלימודים תשמ"ט
למוסד לחינוך מקצועי
קדם צבאי "אונים" כפרסבא

הכישורים הדרושים
- השכלה גבוהה ומושלמת (רצוי ברמה של: M.A או M.Sc).
- רשיון הוראה קבוע.
- נסיון מוכח בניהול או בסגנות.
- כושר הדרכה בעבודה פדגוגית ובמערכת פעילות חברתית, לתלמידים גם ברמות חלשות.
- כושר ניהול מו"מ עם גורמי חוץ ויחסי ציבור תקינים.
- בקיאות בעקרונות מינהל חינוכי וכושר ניהול משק של מוסד חינוכי.

מועמדים המעונינים באתגר טכנולוגי־חינוכי מתבקשים לפנות בכתב ולצרף תיאור של תולדות חיים, תעודות והמלצות למנהל המחלקה הפדגוגית של "עמל", רחוב קהילת קייב 16, תל' אביב מיקוד 69410.
המועד האחרון להגשת הצעות הוא: 30.6.88.

לחברה להובלה בינלאומית
דרושה למשרה מלאה
★ **כתבנית באנגלית**
כולל הפעלת טלקס
(שפת אם אנגלית – יתרון)
להתקשר לטלפון:
03-7515222

לחברת שיווק רפואית בחולון דרושה
מזכירה רפואית
ו/או **מזכירה**
שעסקה בשיווק ושירות לקוחות כולל הרשמה למשרה מלאה
03-804788

לחברה מובילה לאופנה
דרושים
★ **מדריכים/ות**
לגילאי 6–14 שנה
משרה מלאה מגורים במקום
★ **אחות**
חצי משרה
פרטים בטלפונים:
03-782578, 03-781504

מנהלים בע"מ
איוש ומיון מנהלים ועובדים בכירים
באזל 12 ת"א, טל. 03-660726, 65241, ת.ד. 4665 ת"א 61046

לחברה גדולה ומובילה בתחומה
בענף מוצרי הצריכה
דרוש:
מנהל מכירות
בכפיפות למנהל אגף השיווק של החברה, מטפל מנהל המכירות בשיווק ומכירות לשוק המוסדי. מפעיל צוות אנשי מכירות וסוכנים, יוזם מבצעי קידום מכירות ומנהל מו"מ עם לקוחות גדולים.
מועמד מתאים יהיה בעל השכלה אקדמאית, כושר ארגוני ומהולי גבוה ונסיון קודם במכירות מוצרי צריכה, בעל פוטנציאל קידום לתפקידים בכירים יותר בעתיד.
מקום העבודה – אזור המרכז.
המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים" ת.ד. 4665 תל אביב 61046.
סודיות מובטחת

MENAHALIM LTD
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

טוב בשופר־סל
דרושים/ות
1. מדריכים/ות קופאיות
- ניסיון בהדרכה ו/או הוראה
- כושר הנעת עובדים
- יחסי אנוש משופרים
- נכונות לניידות בסניפי החברה
המועמדים שיתקבלו יוכשרו לתפקידם ע"י החברה.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד, בפירוט ניסיון קודם למחלקת כ"א, שופר־סל בע"מ, ת.ד. 84 פ"ת 49100 ולציין משרה מבוקשת.
2. קופאיות
לשופר־סל רמת־אביב ג'
רח' אחימאיר 1
- הכשרה תינתן במקום
- העבודה במשמרות
- תנאי שכר טובים
המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל הסניף במקום.

שופר־סל

Dun & Bradstreet International

דן אנד ברדסטריט היא החברה המובילה בעולם בתחום המידע העיסקי. עם התרחבות פעילותנו אנו מציעים את התפקיד הבא:
מתאמת פגישות בטלפון
לתאום פגישות של נציגי החברה עם מנהלים בכירים במשק הישראלי.
הכישורים הנדרשים:
כשר שיכנוע טלפוני.
נכונות למאמץ והשקעה.
קשר התעודה...
יכולת השתלבות במחלקה דינמית.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 20001 ת"א 61200 לציין מ.ע.
- סודיות מובטחת -
הקשר שלך אל עולם העסקים

החברה דנאל לשרותי כח אדם בע"מ
מחפש/ת עבודה?
בדנאל תמצא/י
★ מגוון הצעות בכל המקצועות.
★ שכר הוגן
★ נסיעות תם
★ תנאים טובים
★ ארוחות מסודרות
★ הסעות
ואת כל הזכויות.
בוא/י לדנאל ותראה/י
אנחנו מחכים לכם
ת"א: מרדון 88, (ליד עירית ת"א)
03-245541, 245531, 222266

פילת
אגף השמה

לאחד מלקוחותינו
קונצרן תעשייתי גדול
דרוש/ה
מתכנת מומחה ל־IBM PC
דרישות התפקיד:
■ שנתים נסיון לפחות.
■ ידע מעמיק בתחומים הבאים:
שפת C, ASSEMBLY 80286 8086,
DOS – BIOS INTERNALS, תיכנות RESIDENT.
■ הכרה של:
חבילות תוכנה יישומית, כרטיסי הרחבה, תקשורת RS232.
נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת בע"מ, דרך פתח־תקוה 114 ת"א – 67012
ולציין על המעטפה מס' משרה 5400.

למחלקת הרכבה חשמלית
באגף הביצוע במרחב הדרום
דרושים:
★ חשמלאים מוסמכים ועוזרים
— בעלי רשיון בתוקף
— רצוי בוגרי בתי־ספר מקצועיים

המעונינים יפנו אישית, עם תעודות השכלה אל מחלקת כח־אדם ביצוע דרום, רח' החשמל 16 ת"א קומה 12, כל יום בשעות 08.00—13.00
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

חברת החשמל לישראל בע"מ

משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ

לחברה עתירת ידע, המשווקת בישראל ובאירופה מערכות סריקה לשרטוטים/מפות
דרוש
מנהל שיווק ומכירות
התפקיד:
- ביצוע וניהול המכירות בארץ ובאירופה ומתן תמיכה לסוכנים ולקוחות.

הכישורים:
- מהנדס אלקטרוניקה בעל ידע במערכות אינטגרטיביות של מערכות מחשבים, הכוללות חומרת עיבוד אותות, תחנות עבודה ותוכנה גרפית.
- נסיון מוכח בשיווק ומכירות.
- שליטה מלאה באנגלית - חובה. יתרון לשליטה בשפה נוספת (גרמנית, צרפתית).
- התפקיד כרוך בנסיעות לחו"ל.
- מקום העבודה - אזור חיפה.

המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים מודפסים למשאבי אנוש, ת.ד. 189 רמת גן 52101.
סודיות מובטחת!

אל תגידו שלא אמרנו לכם!
יש מקום לביצועיסט/ית בסטודיו של גיתם
3 שנות ניסיון לפחות בפרסום
03-250122
אל תגידו שלא אמרנו לכם!

כצטנובים CTS בע"מ
למפעל לייצור מוצרי קוסמטיקה
דרוש/ה
כימאי/מהנדס כימיה
לעבודה במעבדה לביקורת איכות ואנליטית.
ידיעה טובה בשפה האנגלית.
לבעלי נסיון קודם - יתרון.
מקום העבודה - קרית מלאכי.
מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר לטל: 08-581172 לקביעת ראיון אישי החל מיום א'.

למוסד ציבור גדול בחיפה
דרוש/ה:
עו"ד לתפקיד משפטי בכיר
הכישורים הדרושים:
★ נסיון מקצועי של 20 שנה.
★ יכולת ניהולית.
★ שליטה בשפות עברית ואנגלית, ידיעת השפות צרפתית וגרמנית - רצויה.
המעוניינים/ות יגישו את מועמדותם בכתב, בצרוף קורות חיים ותעודות, עד 24.6.88 לפי המען:
"תפקיד משפטי בכיר" ת.ד. 57 חיפה.

מכון מ.ש.פ.
שירותים פסיכולוגיים

עבור אחד מלקוחותינו
מפעל טקסטיל מבוסס ומפורסם
דרוש
סוכן מכירות מעולה בלעדי לתל־אביב וסביבותיה
תיאור התפקיד:
ניהול מו"מ מכירות עם מפעלים בסדר גודל בינוני, ניהול אדמיניסטרטיבי של הסוכנות, הפעלת סוכנים משניים ופיקוח על גביה.
כישורים נדרשים:
נסיון מוכח במכירות, יוזמה, ניידות גבוהה, עצמאות ותפיסה שיווקית.
הכנסה גבוהה למועמד המתאים.
להגשת מועמדות יש לפנות בכתב־יד תוך פירוט קורות חיים, נסיון מקצועי והשכלה, לת.ד. 13012 ירושלים 91130

לחברה מסחרית גדולה
דרוש/ה
מנה"ח סוג 2/3 - חשב/ת שכר ממוכן
הכישורים הדרושים:
★ מסיימי שירות בצה"ל
★ בעלי תעודת בגרות
★ בעלי תעודת סוג בהנה"ח
★ נסיון כחשב/ת שכר ממוכן
מועמדים/ות בעלי נתונים מתאימים יפנו אל ת.ד. 4868 חיפה משרה מס' 920

ידיעות אחרונות — לאשה
דרושים
רוכשי מודעות מעולים
עמלה 20 %
למתאימים בלבד טל. 03-200401

עבור מפעל קיבוצי מצליח ומבוסס
דרושים/ות
מקדמי מכירות
במשרה חלקית לשעות אחה"צ והערב.
הכנסה נוספת נאותה.
הדרכה עיונית ומעשית לחסרי נסיון.
מקום העבודה: תל־אביב וסביבותיה
חיפה וסביבותיה.
תיאור התפקיד:
קיום פגישות ומכירות המתואמות ע"י המשרד.
לפניות ובירורים יש לפנות לטלפונים:
תל־אביב: 316971, 03-324975
חיפה: 04-245213
בין השעות 09.00–16.00

טוב בשופר־סל
לשופר־סל רחובות,
רח' הרצל 183
דרושות
קופאיות
- העבודה במשמרות
- הכשרה תינתן במקום
- תנאי שכר טובים
המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל הסניף במקום.

שופר־סל

הידיעות אחרונות
דרוש
יועץ מס מוסמך
◆ נסיון 3 שנים לפחות
◆ תנאים מצויינים למתאים.
◆ המעוניין יוכל לפתח קריירה עצמאית במקביל לעבודה (אפשרות גם רדייה)
לפנות לת.ד. 1144 ת"א 61010.

Mustela
תכשירי טיפוח ואיפור
דרושות
יועצות יופי - נשות מכירה לכל רחבי הארץ
הכשרה תינתן למתאימות
ת"א - 03-225812, 03-235229
ב'-ב'ר"ג - 03-760974
ראשל"צ/רחובות - 03-941773
כ"ס/רעננה - 052-28640
הרצליה - 052-88776
בת־ים/חולון - 03-848253
פתח־תקוה - 03-919904
נתניה - 053-617205
אשדוד - 08-552242
קרית גת - 051-881203
לוד/רמלה - 08-226280
חדרה - 06-333010
א. השומרון - 03-9382477

לאחד מלקוחותינו בצפון הארץ
דרוש
מהנדס מכונות/חשמל
כישורים נדרשים:
★ בוגר הטכניון
★ נסיון מקצועי של 3 עד 5 שנים של ניהול במערכת אחזקה
★ נסיון בהקמת פרויקטים הנדסאים במפעל מתכת מתקדם.
★ איש דינמי בעל יוזמה ויכולת עבודה בלחץ.
★ ידיעת אנגלית טכנית - חובה, ידיעת השפה הגרמנית - רצויה.
★ נכונות לעבוד שעות רבות ויכולת עבודה בצוות.
המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 4868 חיפה, מיקוד 31048 למשרה מס' 977.
משרה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

מכון מ.ש.פ.
שירותים פסיכולוגיים

עבור אחד מלקוחותינו
מפעל קיבוצי ותיק ומבוסס
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות סוג ג'
בעל/ת ניסיון של שלוש שנים לפחות בהפעלת מערך ממוחשב, אחריות על כל הפונקציות החשבונאיות, פיקוח על צוות עובדים
מקום עבודה ראשון לציון
הגשת המועמדות תעשה בכתב יד תוך פירוט קורות חיים, ניסיון מקצועי, השכלה
לת.ד. 13012, ירושלים 91130

הדרך הקצרה להכנסה גבוהה...
לפרויקט בתחום המדריכים המסווגים בכל חלקי הארץ
דרושים:
אנשי מכירות ברמה גבוהה
משכורת בסיסית + עמלות
לתאום פגישה - טל: 03-661303, 663898
03-5103846, 5103813

נשר מפעלי מלט ישראליים בע"מ
למפעלנו ברמלה דרושים
חשמלאי מוסמך
★ בעל נסיון בתעשייה
★ העבודה במשמרות
מסגר/רתך
★ בוגר בי"ס מקצועי
לקביעת ראיון נא לפנות למח' כח־אדם, טל' 08-241939

למשרד רואי חשבון גדול בתל־אביב
דרוש/ה
עובד/ת למחלקת הנהלת חשבונות
למשרה מלאה עברית, אנגלית
יתרון – נסיון בהנה"ח במשרד רואי חשבון.
לקביעת ראיון להתקשר לטלפון 03-664561

למשרד אדריכלים
אדריכל/ת שרטט/ת
5 שנות נסיון
03-441738
03-5462010

למרכז מלל בניים סניף חיפה
לסוד הינצא
דרושה
פקידת יצוא
ידע בהדפסה
אנגלית + מחשב
04-663155
למלה או חיים

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

דרושים
עובדי מנהלה
לבי״ס שדה עין־גדי
לתפקידים:
איש אחזקה, הצרן, אב/אם בית בעלי נסיון קודם בעבודה. המגורים במקום (מתאים גם למשפחות)
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה למחי בי״א רח׳ השפלה 4 ת״א 66183. עבור עובדי מנהלה.
החברה להגנת הטבע

עתודות
עתודות - כח-אדם, השמה ושיבוץ.
לחברה העוסקת ביבוא של מוצרי צריכה
דרושים
1. חשב
★ בעל השכלה אקדמית בתחומי כלכלה ו/או ראיית חשבון
★ נסיון מעשי בעמילות מכס
★ גיל עד 35.
2. מנהל שיווק מוצר
★ נסיון מעשי במכירות ושיווק של מוצרי צריכה
★ השכלה אקדמית
★ כושר ניהול
★ גיל עד 35
★ התפקיד כרוך בניידות רבה.
מועמדים מתאימים העונים לכל הדרישות יפנו ל״עתודות״ - טל. 03-5448351/2, לנורית או לדורית, מיום א׳, או יכתבו לת.ד. 3101 תל־אביב 61030
- סודיות מובטחת -

מדרשת שדה בוקר
לבוגרים ותיכון להכשרה סביבתית במדרשת שדה בוקר
דרושים לשנה״ל תשמ״ט
1. מורה למתמטיקה - פיסיקה.
2. מורה ללשון והבעה עברית (בהיקף ½ משרה).
3. מדריך/ה חברתי/ת.
למועמדים המתאימים תינתן דירת שירות ותנאים של עובד ציבורי, מדרשת שדה בוקר.
בירור פרטים יש לפנות אל בנהל בי״ס התיכון להכשרה סביבתית, מדרשת שדה בוקר, 84993, טל׳ 057-56089/86081

לעבודה מיידית בחבר
לסניפנו בתל־אביב דרושים:
למחלקה המשרדית
◆ **מעבדות תמלילים מנוסות** - עברית, אנגלית ואו בתוכנות: איינשטיין, א-ב, WORDMILL תוכנה - נסיון הכרחי בהדפסת טבלאות - אפשרות לשעות גמישות.
◆ **מזכירות כתבניות דו־לשוניות** + יכולת ונסיון בניסוח עצמאי. ידע במעבד תמלילים.
◆ **כתבניות עברית מנוסות** - ידע בהדפסה - תנאים מצוינים.
• הצטיינו בתעודת זהות, המלצות ותמונת פספורט
חבר
חברה לשרותי כח אדם
ת״א, בניין מגדלור, בן יהודה 1 טל. 03-5101420
ראשל״צ, טל. 03-9686208, 9666139 ירושלים, 02-234265-6-7
חיפה, טל. 04-667267, 663986 שעות הקבלה 08:00-18:30
לעבוד בחבר - להרגיש בבית

ברספק
לחברה צעירה ודינמית ברחובות העוסקת בפיתוח וייצור מוצרי אלקטרואופטיקה מתוחכמים המיועדים ליצוא דרוש
פיזיקאי
תואר שלישי - Ph. D.
★ בעל יוזמה גבוהה. יכולת טיפול במגוון רחב של בעיות וידע באופטיקה
★ כתבר בצוות צעיר ודינמי המפתח מיכשור אנליטי מתוחכם
★ התפקיד יכלול הגדרת מערכות משולבות: אופטיקה, מכניקה, תוכנה, מקורות אור וגלאים.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב אל: ברספק בע״מ ת.ד. 560 רחובות 76103

חברה המתמחה בייצור ושיווק תנורים וציוד למטבחים מוסדיים הנמצאת בתהליך גידול מואץ - מחפשת
איש/ת מכירות
בעל/ת נסיון מוכח במכירות, מרץ ויוזמה, לתפקיד אחראי ועצמאי, הכולל שיווק מוצרי החברה ומעקב אחר הביצוע.
חוש מסחרי מפותח ויכולת לעבודה עצמאית - הכרחיים.
אתגר רב וההזדמנות יוצאת דופן לעבודה בחברה בעלת מוניטין רב!
מישרות פנויות בכל הארץ.
לפנות לת.ד. 6610 ת״א 61066 - מישרה 1067.

לרשת ארצית
לשיווק מוצרי מין
דרושים
בעלי חנויות
לפתיחת סניפי „סקסבוטיק״
רק מזמינים בעלי יכולת שיווק מוכחת יפנו לת.ד. 14296 ת״א עבור: „שיווק״
השקעה מינימלית 3000 דולר

לחברה ותיקה ובעלת מוניטין
דרוש
איש מכירות מעולה
בעל מרץ ויוזמה, לתפקיד מעניין ועצמאי, הכולל קשר עם לקוחות קיימים ופיתוח שווקים חדשים. הופעה נאה, יחסי אנוש מעולים ומגורים בגוש דן הכרחיים. השכלה על תיכונית - יתרון.
אתגר רב, תנאים טובים ורכב צמוד למתאים.
לפנות לת.ד. 6610 ת״א 61066 - מישרה 929.
סודיות תשמר בקפידה.

להברת יבוא ושיווק אביזרי יקרה לרכב
דרוש
מחסנאי
לאזור שוק צבור
בעל אמביציה ונסיון קודם.
03-330748 03-337302

מסגרים
קוראי שרטוט
שכר גבוה במיוחד
03-5103811/2

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ״א 1981
לפי חוק זה אסור למרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

ניימשר קר
דרושות
דיילות יופי
רווחים גבוהים מאוד
טל. 655786 (03)
256879 (03)
574772 (052)

בוא ליצור כוח
לבעלי מקצוע מעולים יש מקום עבודה אצלנו

★ מסגרים כלליים:
בעלי נסיון בעבודות הרכבת דודים וצנרת.
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה.
נסיון בעבודה עם כלי הרמה.

★ מסגרים-מכונאים להרכבת ציוד מסתובב:
מכונאים מעולים בהרכבת ציוד מסתובב גדול, כגון: דחסנים, משאבות אנכיות ואופקיות, מניפות יונקות ולוחצות וכו׳.
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה.
נסיון בעבודות עם כלי הרמה.

★ מסגרים-מכשירנים להרכבת ציוד מכשור מכני:
ידיעה טובה בקריאת שרטוטים וביצוע עבודות הרכבה.
נסיון בהרכבת לוחות מיכשור.
נסיון בעבודה עם צנרת נחושת, נירוסטה ופלדה רגילה.

מקום העבודה: תחנת הכוח ״רוטנברג״ באשקלון.
לתושבי גוש דן מובטחת הסעה.
פנה ישירות כל יום עד השעה 17:00, למר ריבקין, מחלקת כח-אדם טל׳: 03-612910 או למר הלפרין בתחנת הכוח טל׳: 051-49210.
כתובתנו: מחלקת כח-אדם, אגף הביצוע, רח׳ החשמל 16, ת״א.
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים כאחד.
בנה את עתידך איתנו!
חברת החשמל לישראל
בינג לינאר אלמוג

גסטטנר (ישראל) בע״מ
בוא להצליח איתנו
אם אתה
נציג מכירות מעולה
זו ההזדמנות שלך
אנו מחפשים את הטובים ביותר להרחבת מערך המכירות שלנו
הכישורים הדרושים:
* יכולת לניהול מו״מ.
* יחסי אנוש טובים.
* נסיון מתאים במכירות.
בעלי רכב, יפנו בכתב יד תוך פירוט קורות חיים ונסיון אל: ת.ד. 502 תל־אביב עבור: מחלקת כח־אדם.

אשת
מיון ואיוש מזכירות בכירות
עבור לקוחתנו
חברה דינמית בתחום המחשבים
דרושה
מזכירה במזכירות החברה
בעלת נסיון של שנתיים ומעלה, לעבודה עצמאית ומגוונת.
ידע טוב בהדפסה עברית ואנגלית
ובהפעלת משרד ממוחשב.
מיקום: רמת־גן.
היקף: משרה מלאה, 5 ימים.
נא לפנות בכתב יד אל ״אשת״
רח׳ תבואות הארץ 3 שיכון דן תל־אביב 69546 או לטל. 03-498805-6-7
סודיות מובטחת

רוצה שכר הולם ועבודה מעניינת?
נוכל להציע זאת
לעובד / ת מנוסה בעיבוד תמלילים
עם נסיון באחת מהתוכנות: WANG, CPT לאניר, נעם, א־ב, איינשטיין, W.M ואחרות.
אפשרות לעבודה במשרה מלאה או חלקית
עבודה לתקופות קצרות וארוכות.
למתאימים / ות הכשרה חינם בתוכנות נוספות.
מנפאואר בן־יהודה ת״א א׳-ה׳ 8-14
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

מועצה מקומית ערד הלשכה לשירותים חברתיים
דרושים/ות
עובדים/ות סוציאליים
לתפקידים הבאים:
1. עבודה כללית עם משפחות.
2. ריכוז נושא הקשישים.
יתקבלו עובדים בשירים בוגרי אוניברסיטה או מכון להכשרת עו״ס (עדיפות לבעלי נסיון).
תנאי העסקה:
הסכם עו״ס ארצי + הטבות ערי פיתוח.
קיימת אפשרות של סיוע בדיור.
על המועמדים לעבור ראיון אישי
לקבלת פרטים נוספים (כולל הקפי משרה) נא לפנות למזכירות המחלקה טל. 057-950630 ,957911

לבית הספר המשותף
למשקי הקיבוץ הדתי בשדה־אליהו
דרוש
מורה מנוסה למתמטיקה
לשנת הלימודים תשמ״ט לכיתות ז׳-י״ב
(משרה עד משרה וחצי)
אפשרות למגורים
נא לפנות למזכירות בית הספר
טלפון 06-586052 או בערב 06-582287
לאשר דרורי

לחברה עתירת ידע
באיזור המרכז דרושים/ות
מהנדס ספרתי
משרה מס׳ 001
• לעבודה בתכנון ספרתי
• בעל נסיון קודם של 3-4 שנים במעגלים ספרתיים
תכנת
משרה מס׳ 002
• בוגר מדעי המחשב
• נסיון קודם של שנתיים לפחות בתוכנת זמן אמת
• רצוי רקע באלקטרוניקה
מהנדס אלקטרוניקה -
מיקרוגל משרה מס׳ 003
• לעבודה בפיתוח בשטח מיקרוגלים
• נסיון קודם בשטח המיקרוגל - יתרון
ניתן לשבץ מהנדס מתחיל בעל פוטנציאל למחקר ופיתוח
תכנת
משרה מס׳ 004
• לעבודה בפיתוח בסביבת INTEL 80 XXX
• נסיון של שנתיים לפחות בפיתוח וניהול פרוייקט תכנה, עדיפות להכרת הסביבה הנ״ל
טכנאי דיגיטלי לפיתוח
משרה מס׳ 005
• הכרה של מחשבי INTEL ממשפחת 86
• נסיון קודם של 2-3 שנים בלוגיקה צרובה (EPLD, PAL)
- המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד -
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 11850 תל־אביב ולציין מספר המשרה המבוקשת ע״ג המעטפה.
- סודיות מובטחת -

חברה ישראלית
לקופסאות פח בע״מ
למפעלנו בפתח־תקוה ובכפר־סבא
דרושים
1. מכונאי תעשיה
בוגר בי״ס מקצועי 4 שנתי במגמת מכונאות או מכניקה, בעל נסיון קודם בצה״ל או בתעשיה.
2. מחסנאי טכנאי
- למפעל בפ״ת
בעל נסיון בניהול מחסן חלפים, ניהול כרטסת, רצוי בוגר בי״ס מקצועי. גיל 25-35
העבודה ב־3 משמרות
למועמדים מובטחים תנאים טובים:
* 5 ימי עבודה בשבוע
* שכר ותנאים סוציאליים טובים ומלאים
* קידום בתפקיד ובשכר במסלול קידום מיוחד
* הסעות מאורגנות למפעל בכ״ס מגוש דן ומאזור השרון.
המעוניינים מתבקשים לפנות מיום א׳ בבוקר לאגף כח־אדם
בפ״ת: 03-9225321 למר רזון
בכ״ס: 052-25241 למר שרון

למפעל גדול ומתקדם המשלב טכנולוגיה חדשנית כימית, חשמלית ומכנית
דרושים:
עובדים לעבודה קבועה עם עתיד
המפעל באזור רחובות
1. מכונאים ומפעילים של מתקנים תעשייתיים.
* בוגרי בתי ספר מקצועיים במגמות: מכונאות, אוטומציה, מיכשור ובקרה.
* נסיון בתעשיה.
* בחלק מהמשרות - העבודה במשמרות.
2. מפעילי מתקנים כימיים
* בוגרי בתי ספר מקצועיים ו/או קורס להפעלת מתקנים כימיים עם נסיון בתעשיה.
* *
מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר טלפונית בימים א׳-ה׳ בשעות 15.00-17.00 לטלפונים: 08-444399, 08-444252 או בכתב לת.ד. 75 רחובות, למחלקת גיוס עובדים

לחברה מסחרית העוסקת ביבוא ושיווק
דרוש/ה
סוכן/ת מכירות
לאיזור חיפה והצפון
כישורים נדרשים:
* עד גיל 30
* מגורים באיזור חיפה
* נסיון מוכח של 3 שנים לפחות
* עדיפות לבעלי נסיון בעבודה עם רשתות שיווק
* רשיון נהיגה חובה
מועמדים מתאימים יפנו בכתב ובצרוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 51051 תל־אביב 61050 עבור ״סוכן״

למוסד רפואי
דרוש
חשמלאי מוסמך
נסיון 5 שנים לאחר קבלת הרשיון בפיקוד והחזקת מבנים
לקביעת ראיון להתקשר למחלקת אחזקה
03-240185

gottex גוטקס
דרושה
דוגמנית בית
גובה מעל 1.70
מידה - 40
לפנות למכ״א 03-337725

תיכון מקיף קרית חינוך, הרצליה
דרושים
מורים
למקצועות: * תנ״ך * היסטוריה * מדעי החברה * פסיכולוגיה * ביולוגיה
פרטים: טלפון 052-541055, 052-542529

לסוכנות ביטוח בתנופה
דרושים:
מפקח/ת רכישה ב. חיים
בעל/ת נסיון מוכח בהכשרת ובהפעלת סוכנים/ות.
בעל/ת כושר ניהול משא ומתן. הופעה נאה.
מזכירה
כושר ארגון וניהול. קשר עם עובדים. תרוצה אמינה ומהירה. הופעה נאה. ידע בביטוח - יתרון.
פקידת - ב. חיים
הכרה ריבביות ביטוח שונות. ידע הכרת והפעלת מחשב - יתרון.
טיפול וקשר עם לקוחות. הופעה נאה.
פקידה - ב. אלמנטרי
קבלת עסקים ו/או חיתום, תביעות.
ידע הכרת והפעלת מחשב - יתרון. הופעה נאה.
נא לפנות בכתב יד (קורות חיים ונסיון) אל: ת.ד. 2728 מיקוד 58127, חולון
תנאים מצוינים למתאימים.
סודיות מובטחת!

למחלקת יחסי ציבור במשרד פרסום גדול בתל־אביב
דרוש/ה
איש/אשת יחסי־ציבור
* משרה מלאה
* נסיון של 3 שנים לפחות בתחום יח״צ או פרסום.
* כושר ביטוי מעולה בכתב ובע״פ.
* נסיון בכתיבת הודעות לעתונות.
* כושר ארגון.
* שליטה באנגלית.
מועמדים/ות מתאימים בלבד מתבקשים לפנות בכתב־יד בצירוף פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 33263 עבור מס׳ 63.
- סודיות מובטחת -

ל״מקורות״ חברת מים בע״מ
דרושים
מהנדסי אלקטרוניקה
רצוי נסיון בתחומים הבאים:
* מערכות שליטה, בקרה ואתרעה, משובצות מחשבים
* תקשורת נתונים / דיבור קר/אלחוט
מקום העבודה: תל־אביב
נא לפנות בכתב־יד בפרוט נסיון וקורות חיים לת.ד. 20128 תל־אביב מיקוד 61201 ליחידת כח־אדם

למוסד פיננסי
דרוש/ה
עורך / ת־דין
לטיפול בחובות בעייתיים
* רצוי נסיון קודם בנושא אשראי, גביית חובות ובנקאות.
* מקום העבודה תל־אביב.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים, מוסדות לימוד ונסיון קודם, ת.ד. 11333 תל־אביב, מ. 61112 עבור ״עורך־דין״.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ״א 1981
לפי חוק זה אסור למרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לחברת המזרח למכוניות
למוסך המרכזי
דרושים:
מכונאי רכב
לפרטים: לפנות למר שמואל שליט, בטלפון: 03-335235
דרך פ״ת 76 תל־אביב

בואו ל׳משרדיות׳ שלנו ברחבי הארץ
עבודה בחברה טובה

פתח־תקוה
רח׳ ההגנה 16, טל. 03-9301913
• מזכירות בעלות נסיון בנהול משרד עצמאי, הדפסה ע/א, רקע בהנה״ח ד״2, הפעלת מחשב, דייקנות וסוביבציה לעבודה עם קהל, משרה מלאה 5 י״ע.
• מנה״ח סוג 3,2, ממוחשב, רצוי נסיון בחשבשבת, התאמות בנקים, ניתוחי כרטיסים והכרתם משרות מלאות, 5 י״ע.
• מעבדות תמלילים עברית, אנגלית, ספרדית.
• מזכירות בעלות נסיון מוכח בהדפסות עברית, אנגלית במעבד תמלילים, רצוי אנגלית כשפת אם למשרות מלאות בלבד, 5 י״ע
• מזכירות בעלות נסיון בשטח יבוא ויצוא עם שליטה מלאה באנגלית. הדפסה ע/א, הכרת רקומנטים, טלקס.
חולון
רח׳ וייצמן 30, טל. 03-849321
• מנהלת לשכה, נסיון רב בכח־אדם, אקדמאית, לימודי עבודה חובה, 5 י״ע, משרה מלאה.
• מזכירה בכירה, נסיון 5 שנים בכח־אדם, משרה מלאה, 5 י״ע, חולון.
• מעבדות תמלילים - איינשטיין ע/א מעולות.
• קלדניות נומרי ואלפא נומרי מנוסות.
• פקידות בעלות נסיון בהדפסה עברית, נסיון בקלדנות ובעיבוד תמלילים לעבודות קבועות, משרה מלאה, חולון.
תל־אביב
כיכר אתרים 134, טל. 03-202460
• אנשי מכירות, קידום מכירות של מוצרי חשמל לעבודות משרד ושטח. גיל עד 30, למס׳ חודשים. 5 ימי עבודה בשבוע, בתל־אביב.
• פקידת סלר, נסיון כפקידת סלר בבנק, 5 ימי עבודה בשבוע 0715-1645, בתל־אביב.
• מרכזניות מנוסות לעבודה במשמרות, ידע בשפה האנגלית, לחופשת הקיץ, בתל־אביב.
• כתבנית באנגלית רצוי על מעבד תמלילים א.ב, יכולת ניסוח עצמאי ותרגום חומר (רצוי ידע גם בהדפסה בעברית) לעבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
• מזכירה עברית/אנגלית בחב׳ בטוח, שליטה טובה באנגלית, הדפסות על מעבד תמלילים בשתי השפות, עבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע, בתל־אביב.
• פקידת יבוא, מעקב אחרי תיקי יבוא, ידע בהדפסות בעברית ובאנגלית + טלקס. עבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע, בתל־אביב.
• תמלילנית עברית ו/או אנגלית על כל סוגי התכנה לעבודות ממושכות וקצרות.
• כתבנית אנגלית צרפתית, רצוי גם גרמנית, חובה תרגום בשפות אלה + יכולת נסוח, 5 שעות ביום, לתקופת הקיץ, עבודה בתל־אביב.
• פקיד שליחויות בעל קטנוע לעבודה בשעות 0800-1400, 5 ימים בשבוע, בתל־אביב.
ORS שרותי כח אדם
החברה המובילה בתחום התעסוקה
סופר תקשורת

לתעשיה הצבאית באיזור חיפה
דרושים/דרושות

* **מהנדס/טכנאי כימיה** – לתפקיד מנהל עבודה כ פולי שטח. לפחות 3־4 שנות נסיון בעבודה ובניהול: ציפויי ..תכת, ניקוי גרגרים, גיפור גומי וצביעה תעשייתית.
* **טכנאי כימיה** – לתפקיד ראש קבוצת גיפור (וולקניזציה). בעל נסיון בתעשיית הגומי וכניהול קבוצת עובדים.
* **טכנאי חשמל** – לתפקיד מנהל עבודה בהרכבה חשמלית. לפחות 3־4 שנות נסיון בעבודה וניהול: הרכבת צמות חשמל, בעל יכולת בדיקת מערכות חשמל לאחר הרכבתן.

מכל בעלי התפקידים נדרשת נכונות לעבודה במשמרות.
המתאימים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ותעודות המעידות על השכלה (כולל מס' טלפון להתקשרות) לת"ד 437 חיפה מיקוד 31003.
חובה לציין מס' תעודת זהות.
– סודיות מובטחת –

אורט ישראל

למרכז־חינוך מתפתח לאוכלוסיה טעונת־טיפוח במרכז הארץ
דרושים
מורים
למקצועות:
* אופנה * פקידות * חשמל * מכניקה
* עברית – הוראה מסייעת * תנ"ך * הסטוריה
* אנגלית (משרה חלקית) * מתמטיקה * פיסיקה
* חינוך גופני (בנות ובנים)

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בקירוף תולדות חיים ובצירוף תעודות ל"אורט ישראל, ת.ד. 16087 תל־אביב 61160 עבור "מרכז חינוך", או לפנות טלפונית 233231־03, לגב' חיותה, במשרד הראשי.

להברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס בקרית ביאליק (ההצעה חוזרת)

דרישות התפקיד:
* השכלה אקדמאית וב.א. לפחות). * תיתן עדיפות לבוגרי לבנית שוודיע.
* נסיון מוכח בארגון וניהול ובכלכלי התיקוף רחב.

לחברה מסחרית גדולה בענף הטקסטיל
דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקה הכלכלית
* ידע בהנה"ש
* ידע בעבודה על מחשב אישי
* ידע בהקלדה

דיגי - גרף בע"מ
גרפולוגיה ממוחשבת
דרוש
מרכז תפעול
צעיר בעל יכולת אירגונית
גישה טכנית (רצוי ידע כללי במחשבים)
התפקיד כרוך בנסיעות.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 983 קריון
עבור: מרכז תפעול
סודיות מובטחת

כפר הנוער נוה־הדסה
ליד קיבוץ תל־יצחק ד.נ. השרון התיכון
לשנת הלימודים תשמ"ט דרושים:
מדריכים חברתיים לפנימיה
מגורים במקום חובה
אמהות בית לפנימיה
מדריך חקלאי
לפינת החי ומשק ילדים
מגורים במקום חובה

לישראליפט מעליות
דרושים
1. **מסגר/רתך**
* נסיון של שנתיים לפחות.
* ידע בקריאת שרטוטים
2. **מפעיל מכבש גדול**
* נסיון של שלוש שנים לפחות.
* ידע בקריאת שרטוטים הכרחי.

רשות שדות התעופה בישראל
לעבודה בבחונית בנמלי התעופה אילת וירושלים
דרושים
יוצאי יחידות קרביות בנתונים הבאים:

* לוחמים בוגרי קורס פיקודי יוצאי יחידות שדה, לאחר שרות צבאי מלא;
* 12 שנות לימוד;
* עד גיל 27;
* פרופיל 82 ומעלה (למרכיבי משקפים – חובה עדשות מגע רכות);
* תחילת העבודה מותנית במעבר קורס בשכר, אשר ייפתח בחודש אוגוסט 88;

תנאי שכר טובים למתאימים

ועדת קבלה לקורס תתקיים בנמל התעופה בן־גוריון, מחלקת עובדים, בניין הטרמינל, קומה ג' חדר 312 בתאריך 12.6.88 – יום ראשון, בין השעות 10:00–13:00.
על הפונים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים תעודת שחרור פנקס שבוי ושתי תמונות.
* מועמדים אשר ימצאו מתאימים בועדת הקבלה, יידרשו לעמוד במבחן התאמה לתפקיד אשר יערך בשלב מאוחר יותר.
למועמדים תושבי אילת – תתקיים ועדה בנמל תעופה אילת בין השעות 14:00–16:00.

אוניברסיטת תל־אביב
דרושים / דרושות
1. **ספרן / ספרנית השאלה** – לספריה למדעי החיים והרפואה
2. **ספרן / ספרנית** – למרכז דיין / מרכז מידע
3. א. **מפעילת מעבד תמלילים** עברית
ב. **מפעילת מעבד תמלילים** עברית־אנגלית

דרושים
קופאים
לקולנוע במרכז ת"א
למשרה מלאה לשעות הבוקר

לתעשיה הצבאית באיזור המרכז
דרושים/ות

* משרה 03-50 **מהנדס/ת תעשיה וניהול**
לתפקיד יישום מערך ניהול ייצור ממוחשב (MRP).
נדרש: נסיון מוכח ביישום מערכות תעשיתיות ממוחשבת.
נסיון בניהול עובדים והפעלתם.
רצויה הכרת מערכת MRP.
* משרה 02-58 **מהנדס/ת כימיה**
בעל/ת 3 שנות נסיון בתעשיה בתחום הכימיה האורגאנית או האנאורגאנית.
נדרשת ידיעה טובה באנגלית.
* משרה 03-58 **אחות**
למרפאה מפעלית.
נסיון בעזרה ראשונה – יתרון.
* משרה 01-66 **כתב/ת טכני/ת**
– שליטה מלאה בשפה האנגלית
– כושר התבטאות טוב בכתב.
– רקע טכני.

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב ליחידת התעסוקה, ת"ד 1044 רמת השרון, מיקוד 47100.
בציון מספר משרה מבוקשת.
חובה לציין מספר תעודת זהות.
רק פניות מתאימות תענינה.

לבולט בע"מ
דרושים
אנשי מכירות
בעלי רכב
לאזורים חיפה והקריות * נתניה – חדרה באר שבע והסביבה * ירושלים והסביבה הצפון והעמקים

ביה"ס התיכון המקיף הדתי ראש־העין
לשנת הלימודים תשמ"ט
דרושים:
מורים למקצועות
אנגלית, מתמטיקה, לשון עברית למשרה מלאה

דרושים/ות
1. מצילים חובשים
2. מדריכי שחיה

סופרגז
למשרדנו בהרצליה
דרושה
מזכירת אגף
* השכלה תיכונית מלאה
* שליטה מלאה בעברית, אנגלית כולל הפסה.
* משרה מלאה

י.ב. קומן
ביצוע מערכות אינסטלציה בע"מ
דרושים:
* **אינסטלטורים**
* **קבלני משנה**
לצפון ומרכז הארץ
טל: 03-477372

לקבוץ שפיים דרוש
קבין לירקות
בעל נסיון מוכח ומומלצות

המפעל להכשרת ילדי ישראל
רשת פנימיות ארצית
דרושים לעבודה עם אתגר

1. **זוגות נשואים לעבודה חינוכית / טיפולית**
2. **פסיכולוגים קליניים או חינוכיים**
3. **עובד / ת סוציאלי**

TARO תרו
תעשיה רוקחית בע"מ
לתעמלן/ית רפואי/ת מנוסה
אנו מציעים
עבודה מעניינת ובעלת אתגרים במרכז הארץ.
אנו דורשים
* רקע פארא רפואי ו/או הסמכה בתחום מדעי החיים
* נסיון מוכח בתעמולה רפואית
* שליטה בעברית ואנגלית
* רשיון נהיגה
אם אתה מעוניין/ת להשתלב בחברתנו בתפקיד המוצע אנא פנה/י בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון בעבודה קודם, למחלקת קח אדם ת.ד. 10347 מפרץ חיפה 26110 או טלפונית למחלקת השיווק טלפון 03-7510483
– סודיות מלאה מובטחת –

למערכת משולבת של צוות צעיר בסביבה ממוחשבת
נשמח לצרף:
1. **בוגר (B.A.) גיאוגרפיה**
2. **הנדסאי/ת**
3. **טכנאי/ת**
4. **שרטט/ת**

למשרד אגודת דורשי התכנון בת"א
דרושה
פקידה

תקציבאי
לפרסום
דחוף
* לטיפול בלקוחות גדולים.
* נסיון קודם הכרחי.
* נא לפנות לריקי טל. 03-622547

אלאופ
תעשיות אלקטרו־אופטיקה בע"מ
מהנדס/ת אלקטרוניקה (מס' משרה 4420)
לפיתוח ואינטגרציה של מערכות צבאיות

עבור חברה וותיקה בעלת רשת הפצה למוצרי פרי"ם ומכשירי כתיבה
סוכן מנוסה

חברה בתחום המשקאות, הנמצאת בתנופת פתוח גדולה מחפשת אנשים מוכשרים, רציניים ויצוגיים; בעלי יוזמה, מרץ ונכונות להשקיע:
לאיוש התפקידים הבאים באזור המרכז

מנהל מחסן אזורי
(משרת 2730)
* בעל יכולת להתפתח ולנהל צוות
* נסיון בהפעלת מלגזה — יתרון

נציגות מכירה
(משרת 2735)
* בעלות הופעה יצוגית, מגיל 24 ומעלה

מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 11024 תל־אביב 61110 ויציינו מספר משרה מבוקשת.
רק פניות בכתב תענינה. סודיות מובטחת

משווקים-נהגים
(משרת 2740)
* בעלי השכלה תיכונית מלאה
* בעלי רשיון נהיגה ג'
* יוצאי צבא

מועמדים יפנו אל טל. 03-5440693
החל מיום א'
המודעה לשני המינים

תל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

לחברת און מיזוג אויר
סניף ירושלים
דרושים
1. **מהנדס ביצוע**
2. **טכנאי שרות**
3. **עוזר לטכנאי**
טלפון: 02-720993

הסתדרות מדיצינית הדסה
פיזיותרפיסטים
למחפשים אתגר — מוצעת לכם עבודה מעניינת בבי"ח אוניברסיטאי בירושלים.
הנכם מוזמנים לביקור היכרות במח' לרפואה פיזיקלית ושיקום בבי"ח הדסה הר־הצופים, ביום ה' 16.6.88 בשעות 11:00–14:00
לפרטים נוספים נא להתקשר לטל' 02-446519 עין־כרם או 02-818111/4495 הר הצופים.

למפעל אילת של מוסד ציבורי ארצי דרוש
מחסנאי
(משרה 2755)
* בעל נסיון מוכח של 3 שנים לפחות
* בעל נכונות לעבודה בתנאי קירור
* בעל נסיון בקריאת דו"חות מחשב
* מגורים באילת חובה

תל
תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם בע"מ

שח"ל
שירותים רפואיים בע"מ
לרגל הרחבת שרותינו
דרושים לבנו:
אחים/יות מוסמכים
רקע בקרדיולוגיה – לעבודה במוקד שח"ל
אחים/יות מוסמכים
לעבודה ביחידות טיפול נמרץ
חובשים/ות
לקביעת ראיון נא להתקשר מיום א' 03-5308651

למפעל תעשייתי גדול בגוש־דן
דרושה
מזכירת
מחלקת חשבונות
ויחידת המחשב

לחברת מחשבים ואלקטרוניקה
דרוש/ה
מדריך / מדריכה

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחוף

דחוף
ת"א דחוף מרכז · ת"א דחוף דיזנגוף · ת"א דחוף בן יהודה · ת"א דחוף אלנבי · חיפה דחוף · ירושלים דחוף · ובעוד 50 סניפי דחוף בכל רחבי הארץ
בדחוף תקבל יותר ובמחיר הנמוך
דחוף טלפון 03-611001

مكان الأصل

לוח בד – להבעת הזדהות

בנק הפועלים הקים במסגרת תערוכת ה־40 לוח בד ענק שעליו יוכלו מבקריה לבטא בכתב את הזדהותם עם מדינת ישראל ועם הישגיה ב־40 שנות קיומה. לוח הבד, שהותקן לכל אורכו של סניף בנק הפועלים בגני התערוכה, הוא בעל מימדים גדולים במיוחד. המבקרים יוכלו לכתוב על שטח הבד התחתון, לצייר עליו או לחתום את שמם בעזרת כלי כתיבה צבעוניים שיועמדו לרשותם. כאשר שטח הבד התחתון יתמלא, הוא יועלה כלפי מעלה באמצעות הגלגלות על מנת לאפשר למבקרים נוספים לכתוב ולצייר על הבד. קיר הבד עוצב והותקן בידי נתן קירפיצ'ניקוב (צילום: ישראל סאן)

הושעו 23 חניכי הפנימיה הצבאית בבית הספר הריאלי

מאת אריאלה ראובני
סופרת "דבר"

23 חניכי הפנימיה הצבאית ותלמידי כיתה י' בבית הספר הריאלי בחיפה הושעו לפני ימים אחדים מהלימודים לאחר שהחזיקו בידיהם טפסי מבחנים במקצוע אחד או שניים אשר הגיעו אליהם בדרך לא חוקית.

כפי שהתברר רכשו חלק מהתלמידים את הטפסים ממתווך ושילמו בשבילם 100־120 שקל. הנהלת בית הספר פתחה בחקירה ואף בקשה את התערבות מפלג הנוער במשטרה. גם מפקד הפלוגה של החניכים ומפקד הפנימיה הצבאית פתחו בחקירה של נסיבות המקרה.

עד לבירור הפרשה הושעו, כאמור, התלמידים מהלימודים, אולם הוחלט לאפשר להם להמשיך ולהתגורר בפנימיה ואף לקבל את שירותי הספריה. כן הוחלט לאפשר להם לגשת לבחינות הבגרות של כיתה י'.

במהלך החקירה התברר כי המתווך הוא תלמיד בכיתה י"ב ותניך הפנימיה הצבאית אשר הורחק ממנה לפני חודשים אחדים בגלל עבירת משמעת, אך אפשרו לו להמשיך בלימודים ולגשת לבחינות הבגרות.

התארגנות חשאית באל על עוררה תדהמה וזעם בהנהלה

מאת אריה אגיד
סופר "דבר"

נציגות עובדי אל על החלה אתמול בגיבוש תמיכה רחבה במאבקה של ... הפסקה ... חידוש הסכם העבודה, שתוקפו פג לפני חודשיים ויותר. במסגרת זו הוקם אתמול ... של כל עובדי התעופה האזרחית בארץ "לשיתוף־פעולה בתחומי הרווחה והתרבות".

המפרק הזמני עמרם בלום הגיב על צעד זה באומרו: "הם כורתים את הענף שעליו הם יושבים. לחברה אין ממה לשלם תוספת שכר".

כינוס ועדי העובדים אתמול התארגן בחשאיות גמורה וראשי אל על הופתעו לשמוע על תוצאותיו מפי סופר "דבר". הידיעה עוררה "תדהמה וזעם" בקרב גורמי ההנהלה.

בכינוס השתתפו, לבד מעובדי אל על, ראשי הוועדים של כל חברות התעופה הזרות, רשות שדות התעופה, "שירותי תעופה" (המתדלקים), מסוף המטען ושל תבל"ם, המספקת את המזון למטוסים.

מגיעתה התבטאויות השונות נראה, כי העובדים ממקדים את מאבקם במנכ"ל רפאל הרלב אישית ומאשימים אותו בכישלון בניהול החברה. בתשובה על שאלת סופר "דבר" הדגיש אחד מראשי הנציגות, כי ... בכוונת העובדים לפגוע ...

הסכם בסבנה

הסכם עבודה ושכר ייחתם עם חברת התעופה הבלגית סבנה ביחס לעובדי הסניף הישראלי שלה. על פי ההסכם מקבלים העובדים פיצוי חודשי על מלוא עליית המדד והם עובדים חמישה ימים בלבד בשבוע.

★ עודד נג'יב ג'זאוי (38) מכפר ירמה שבגליל המערבי נידון שלשום לשש שנות מאסר, מתוכן ... בפועל, לאחר שהורשע בביצוע שמונה מעשה מרמה וזיוף שתכליתם היתה הוצאת משרד הבינוי והשיכון באמצעות הוצאת משכנתאות לרכישת דירות לארכאים.

★ הקמת חברת "כרמל אוליפינים" משותפת לבתי הזיקוק ומפעלים פטרוכימיים אושרה השבוע על ידי ועדת השרים לענייני כלכלה ברוב קולות והתנגדות שר האוצר משה נסים והשר יגאל הורביץ.

קיל שרה לקולק

ראש עיריית ירושלים טדי קולק קיבל אתמול בבוקר את מקהלת ילדי קיל באולם העירייה. הם שרו לכבודו והעניקו לו את התקליט שלהם. (צילום: בן עמי־"מדיה")

שוב יעקבו אחרי חקירת ישראלים החשודים בעבירות ביו"ש

מאת טובה צימוקי
סופרת "דבר" בירושלים

צוות בראשות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה יהודית קרפ מחדש את פעולות המעקב אחר ניהול חקירות נגד אזרחים ישראלים החשודים בביצוע עבירות באיזור יהודה שומרון וחבל עזה. הצוות מורכב מנציגי המשטרה וצה"ל ותפקידו יהיה לקבל מידע שוטף על תלונות, לעסוק בנושאי תיאום. כן יעלה בעיות עקרוניות המצריכות פתרון.

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש קיים השבוע בלשכתו דיון בנושא. הוא סבור כי יש צורך בתיאום שוטף של כל הגורמים לשם טיפול נכון בתלונות נגד אזרחים וקיום שלטון החוק באזורים האלה. חריש הנחה את היועץ המשפטי ליו"ש לבחון מחדש את נוהלי הטיפול של הצבא באירועים כאלה ואם יש לטפל בשיפורם. הוחלט שנוהל זה ילווה בתיעוד ורישום שיועבר לכל הגורמים.

הוחלט שהפרקליט הצבאי הראשי יבדוק עם אלופי הפיקודים כיצד ניתן לסייע למשטרה להגיע במהירות למקומות החקירה ואל הנחקרים. נקבע כי הגורמים הצבאיים בשטח יעבירו תלונות והשדות לנפות המשטרה הקרובות במישרין לשם מניעת שיהוי המכביד על החקירה המשטרתית.

משרד החינוך הקים מרכז לטיפול באלימות

(עש"ת) – ד"ר שמעון שושני הודיע אתמול כי הוקם מרכז לטיפול בתופעות האלימות במוסדות חינוך, במסגרת השירות הפסיכולוגי־ייעוצי (שפ"י) של המשרד.

המנכ"ל הטיל על המרכז לרכז מידע שוטף על היקף בעיות האלימות, אפיוניה ומקורותיה, כדי לפתח כלים ואמצעים להתמודדות עם התופעה. כן יסייע המרכז בפתרון בעיות של אלימות, שוטפות ומיידיות, הפוגעות בפעילות חינוכית יום־יומית ובמהלך לימודים תקין בבתי הספר ובסביבתם הקרובה.

הצעת החוק לרפורמה במבנה בתי המשפט לא תנקוב מועדי ביצוע

מאת טובה צימוקי
סופרת "דבר" בירושלים

נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר שלח שלשום מכתב אל חברי מועצת השופטים ובו דיווח להם על פרטי הסיכום שהושג עם שר המשפטים כדי להתקדם לקראת הגשמת הרפורמה בבתי המשפט.

במכתבו מדגיש שמגר כי הצעת החוק, אשר תוגש לכנסת בדבר הרפורמה בבתי המשפט, לא תנקוב בתאריכי ביצוע. הוא חזר והדגיש בפני השופטים את עמדתו לפיה השינויים במבנה מערכת בתי המשפט הדרושים לביצועו של חוק זה יוגשמו בשלבים. הוא מדגיש גם כי רק בהסכמת נשיא בית המשפט העליון יחליט שר המשפטים על כל שלב בהגשמת הרפורמה מבחינת עיתויו, היקפו, תחולתו ודרכי מימושו. הצו של שר המשפטים יהיה טעון אישור של ועדת החוקה של הכנסת.

בהודעתו זו של שמגר משתמעת הבהרה לשופטים כי מובטחת בחוק בקרה מושלמת ובחינה מדוקדקת של ביצוע כל שלב ברפורמה מהבחינות המוזכרות לעיל.

סופרת "דבר" מציינת כי הבהרתו של שמגר חשובה בשל הרושם שעלול להיווצר מדברי השר שריד כאילו קיימת התחייבות כלשהי לעמידה בלוח זמנים בביצוע הרפורמה.

בקיצור

★ הנתיב המיוחד לתחבורה ציבורית בכניסה ... מכניסת אביב עד רחוב ארלוזורוב נפתח ... לכל סוגי ... הצפון, שנועד עם תחילת ... לשיפוץ רשת החשמל בכניסה ... דרך ... העבודות ... וייסגר ...

★ חניית רכב חינם לשלושה שבועות מציעה חברת הגרירה "לב מנוע" למנויה, היוצאים לחופשה בחו"ל. הם יוכלו להחנות את רכבם במגרש החדש של "לב מנוע" בצומת קסטינה, שבו מצוי שומר כל שעות היממה. עם זאת אין החברה מקבלת עליה אחריות מעבר למקובל בחניוני רכב.

★ בידי ישראל מצויים הידע והיכולת לכרוך יתריו יישוב המדבר עם הישגים בכלליים על ידי יצירת קהילות חקלאיות צפופות הבנויות על טכנולוגיה מתוחכמת בחקלאות. חקלאות עתידית הון הכנסה דבר זה יתכן אם תשכיל מנהיגותה של המדינה לקבוע עדיפויות נבונות לשימוש במשאביה ותשקיעם במחקר החקלאי, אמר אתמול המנכ"ל הפורש של משרד החקלאות מאיר בן מאיר בארוחת צהרים שערך לכבודו שר החקלאות אריק נחמקין בבית לייסין בתל־אביב.

★ שוחרי הטבע והנוף ימחו מחר, בסיורים שיערכו במקום, נגד הריסת אחד מאתרי הנוף היפים בעיר. המדובר הוא בגבי גגרה, גבעת הכורכר (גבעת המים העגולה) המתנשאת מעל כפר גבירול במערב העיר, שלאחרונה מבוצעות בה עבודות חפירה בלתי חוקיות על ידי תושבים, שכבר גרמו "פצע" במצוק הכורכר שלה.

נסגר התיק נגד בכירים לשעבר בעיריית חולון

מאת עמרם גבאי
סופר "דבר"

פרקליטות המדינה החליטה אתמול לסגור תיק החקירה נגד בכירים בעיריית חולון אשר החשדו באי־סדרים, בהעלמת מסמכים ובהפרת אמון הציבור. הפרקליטות קבעה כי אין ראיות להאשמה.

מדובר בבכירים של אגף ההנדסה וביועץ המשפטי לשעבר של העירייה עו"ד צבי טריסטר ועוד ששה אנשים אשר חלקם פרשו בינתיים מהעבודה בעירייה.

החקירה החלה לפני שנה וחצי כאשר הוגשה תלונה למשטרה על מתן רשיונות בניה מעל למותר והעלמת ראיות מועדת המשנה לתכנון ולבניה. המשטרה שחקרה את התלונות הורימה מסמכים ופתחה תיק פלילי נגד שמונה אנשים והטילה איפול על המשך החקירה.

אתמול כאמור קיבל ראש עיריית חולון עו"ד חיים שרון בסיפוק את החלטת הפרקליטות בדבר סגירת התיק. הוא אמר כי הוא שבע רצון מההחלטה אשר הפסיקה את "ציד המכשפות" נגד חפים מפשע.

צ'רטר לסקנדינוויה – להיט של קיץ בקרב הישראלים

מאת אריה אגיד
סופר "דבר"

טיולי צ'ארטר לסקנדינאוויה הם כנראה הלהיט הקיץ בקרב ישראלים היוצאים לאירופה. באמצעות טיסות־השכר הצליחו המארגנים להוזיל את הטיול המאורגן לסקנדינאוויה בכ־500 דולר.

בשיחה עם סופר "דבר" אמר אתמול מאיר כספי, מנכ"ל "נתור", שהיא אחת החברות המובילות בנושא הטיולים המאורגנים, כי לדעתו תסתכם הירידה ביציאתם של ישראלים לחו"ל הקיץ בעשרה אחוזים בלבד, בניגוד להערכה שפורסמה ב"דבר" לפני שבועות בדבר ירידה של 30 אחוז ויותר. הוא טוען, כי מכירות החברה שלו משתוות עם המכירות אשתקד, אולם הוא מודה שמצבו של כלל הענף קשה יותר.

גורמים אחרים בענף התעופה מעריכים, כי הירידה ביציאת ישראלים תהיה גדולה משמעריך כספי וכי אל על תיפגע עוד יותר. הפגיעה באל על נובעת בין השאר מהקמת חברת "קשרי תעופה", המתמחה בהכנת טיולים מאורגנים באמצעות טיסות־שכר. אולם, בעוד ש"קשרי תעופה" מטיסה את לקוחותיה בעיקר בחברות־השכר הישראליות, מטיסה "נתור" את לקוחותיה בחברות זרות. סיבה על הסוכנים כדי שיפנו נוסעים לטיסות אל על והשיחות מתנהלות "במתנים גבוהים".

בתשובה על שאלות סופר "דבר" אמר אתמול המפרק הזמני של אל על עמרם בלום, כי ידוע לו שיש לחברה בעיות במכירות לשוק הישראלי. לדבריו נובע רוגזם של סוכני הנסיעות ממאמצי החברה להסדיר את העברת הכספים המגיעים לה במועדם, דבר הפוגע ברווחי הסוכנים.

נוספת להימנעות מאל על נעוצה ביחסי העבודה המעורערים בחברה.

המקורות אומרים, שעיקר הפגיעה באל על נובע מכך שאנשי החברה מתייחסים בנוקשות ובהירות לסוכני הנסיעות. "הם מדברים אלינו כאילו היינו שפוטים שלהם. אם כל עוד הכל מלא, אנחנו טסים עם מי שיש לו מקום, אבל ברגע שהמטוסים אינם מלאים, אנחנו ממליצים ללקוחותינו 'רק לא אל על'".

באל על זועמים על הפניית הטיולים המאורגנים לטיסות־השכר. אנשי החברה מפעילים לחצים קשים

להם. שכן בשבוע שהם יוצאים ... מעדיפת מחלקת עסקים בטיסות ... מחירי הטיסה ... כ־30 דולר בהשוואה למחירי שאר החברות.

קווים חדשים בטי.וו.איי.

טי.וו.איי. פותחת בטיסה יומית בין ניו־יורק ואוסלו, שהיא היעד השלישי של החברה בסקנדינאוויה לאחר קופנהגן ושטוקהולם.

"סוויסאייר": שיפור שירות

נוסעי סוויסאייר, הרשומים לטיסת־המשך מציריך, יוכלו לקבל כרטיס־עליה לטיסת־ההמשך כבר בנמל בן־גוריון. הסדר זה יאפשר לנוסעים לבחור במושבים הרצויים

מהארץ, עדיין לא החלו הנוסעים מציריך להירשם לטיסתם. ההסדר החדש מאפשר לנוסע לבלות את זמנו הפנוי בציריך כרצונו.

החלפת המושבים בטאואר

"טאואר איר", המקיימת ארבע טיסות שבועיות בין ניו־יורק ותל־אביב, השלימה החלפת המושבים בשלושה מטוסיה במושבים נוחים יותר. עתה היא נערכת להחלפת המטבחים והשירותים. בטאואר שלוש מחלקות: מחלקת תיירות, מחלקת תיירות

בשבוע שעבר החלה "סבנה" בהפעלת טיסות ללא חניית ביניים בין ... וניו־יורק. עד כה טסה החברה בין שני הערים דרך פאריס. כן פתחה טיסה יומית ללא חניית ביניים בין פאריס וסנט־לואיס ובין פרנקפורט וסנט־לואיס.

החברה תקיים הקיץ 200 טיסות בין־לאומיות בשבוע, בהשוואה ל־157 בשנה שעברה.

במסגרת מאמציהם למשוך את לבו של הנוסע הישראלי התקשרו באחרונה סוכני נסיעות רבים למערכת המחשבים, שמפעילה חברה בת של התאחדות הסוכנים "ישראליין". המערכת, הקשורה לתכנית "אפולו" של חברת־התעופה האמריקאית "יונייטד איירליינס", מספקת מידע מיידי על כל הטיסות לכל היעדים ומאפשרת לנוסע להזמין בו במקום את הנתיב הרצוי לו. כן יכול הנוסע להזמין באמצעות המערכת את כל שירותי הקרקע, החל במלון וכלה בכרטיסי תיאטרון.

קציני הנדסה חדשים

טקס סיום קורס קציני הנדסה נערך אתמול לעשרות צוערים בנס ציונה. השתתפו משפחות הצוערים, מפקד המפח"ש האלוף אורי שגיא וקצין הנדסה ראשי תא"ל יוסף איל (צילום: חגית גורן־דובר צה"ל)

קראוס: לא נחרים, לא נפרק

מאת יוסי ליבוביץ
סופר "דבר"

בניגוד לפרסום בכלי התקשורת עד כה הודיע אתמול מפכ"ל המשטרה, רב ניצב דוד קראוס, כי המשטרה אינה מתכוונת לעסוק בהחרמת גלאי ראדאר בהם מצויידים נהגים רבים בניגוד לתקנות המכס.

קראוס אמר אתמול לעיתונאים בטקס סיום קורס קצינים בשפרעם: "מדובר כאן בעבירה שהיא בניגוד לתקנות המכס האוסרת לייבא המכשיר לארץ. לא סיכמנו עמדה סופית בנושא ולא נתנגד לכך שאנשי המכס יצטרפו לחיפושים שעורכים אנשי המשטרה באופן תדיר בכלי רכב, כדי להחרים את גלאי הרדאר. אבל לא נראה לי שהמשטרה תעסוק בהחרמות ובפירוק של מכשירים אלה. אין לנו כוח אדם לכך".

הרשות להגנת הצרכן מזהירה מייקורים בבזק ובמוסכים

הרשות להגנת הצרכן בהסתדרות טוענת בפנייתה למנכ"ל "בזק" כי ההמלצה להעלאת תעריפי הבזק כדי לשפר את רווחיות החברה, אינה מקובלת עליה – על כך מוסר דובר ההסתדרות. כזכור, פורסמו באחרונה המלצות ועדת שירסון־ליהמן הכוללות בין השאר המלצה להעלאת תעריפי הבזק בשיעור חד פעמי למטרה הנזכרת. הרשות טוענת כי על פי מספר התלונות הרב המגיע אליה, רצוי היה כי חברת "בזק" תשפר את מעמדה בשיפור שירותיה לציבור הצרכנים.

המחירים במוסכים

כן טוענת הרשות כי ההחלטה החד־צדדית של ארגון בעלי המוסכים להעלות את מחירי שעת העבודה, בניגוד לדעת האוצר, היא החלטה אומללה, מסוכנת ותמוהה ביותר באשר היא מדליקה נורה אדומה לגבי יציבות המחירים במשק.

הרשות פנתה לאוצר בבקשה למצוא פתרון דחוף לנושא כיוון שהנזק העלול להיגרם, אם תבוצע ההחלטה, איננו רק במישור הכלכלי לדבריה ברור שעלייה זו תגרור בהכרח עליות נוספות בתחומים נוספים, כולל תעריפי הביטוח. הנזק עלול להתבטא גם במישור הבטיחותי מפני שבעלי המכוניות ירתעו מלהיכנס למוסכים לתיקונים ואחזקה שוטפת.

הבחירות ברפ"י ב־7 ביולי

מאת סופר "דבר"

בישיבת הנהלת תנועת רפ"י אומץ שנערכה אתמול הוחלט כי הבחירות לרשימת הליכוד לכנסת יתקיימו ב־4 ביולי. ייבחרו שבעה מועמדים בצורת בחירה משוקללת לפי ניקוד עולה. המועמד השמיני (אחרון) ייקבע על ידי ועדה מסדרת.

10 המועמדים יוצבו במקום השישי בתחילת העשיריה השלישית

קבלת מודעות 24 שעות ב"דחוף"
מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל־
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות 24 שעות ביממה
ב"דחוף" דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל' 246363 239952

האזינו לראיון עם
שר המשטרה חיים בר־לב
בתכנית "הטור השבועי"
שתשודר הערב ברשת ב' בשעה 19.00
מנחה: יואל רפל.

האזינו הערב לתכנית
"הטור השבועי"
ברשת ב' אחרי חדשות השעה 7.00,
בה מראיין יואל רפל את
מיכה גולדמן
ראש מועצת כפר תבור

יד טבנקין
יד יצחק בן־צבי
ספר חדש:
המחתרת הציונית־חלוצית בעיראק
מאת: מרדכי ביבי
הספר ב־2 כרכים – 800 עמוד – כולל מאות תעודות, חילופי מכתבים של שליחים עם המוסדות בארץ, מפות, תצלומי אויר, מסמכי תחנת האלחוט הסודית בבגדאד ועוד.
מרדכי ביבי, משפטן וחוקר, ממייסדי המחתרת הציונית בעיראק, כיהן כחבר כנסת בשנים: 1959–1973.
הפצת הספר:
מכון בן־צבי רח' אברבנאל, רחביה ירושלים
יד טבנקין – רמת אפעל מיקוד 52960

האזינו היום
בשעה 14.00 ל"קול השלום" בשידור חי
איתן דנציג
יראיין את חבר הכנסת
אברהם (בייגה) שוחט
ראש המועצה המקומית ערד
שידור חוזר ביום שני 13.6.88 בחצות

ב"ה
זמני הדלקת הנרות
פרשת השבוע "שלח לך"
כ"ו סיון תשמ"ח
שישי: ירושלים – 7.05, תל־אביב – 7.25, חיפה – 7.18
מוצ"ש: ירושלים – 8.27, תל־אביב – 8.25, חיפה – 8.30

לכבוד
בית משפט השלום
רחוב הס 20
פתח־תקוה
התובעת: ...
חברה הלאומית לשיכון עולים בע"מ
הנתבעת: צרפתי ויקטוריה המלך שאול 93/6 יוספטל כ"ס ת"א
462/88
הואיל והתובעת בע"מ הגישה לבית משפט השלום בפ"ת תובענה נגדכם כמפורט בכתב התביעה המצ"ב הנכם מוזמנים להגיש כתב הגנה תוך 30 יום, מיום שהוצאה לכם הזמנה זו להתייצב למשפט ביום 27.6.88 בשעה 08.30 לפני הצהרים.
דעו לכם שאם תגישו כתב הגנה ולא תתייצבו למשפט ביום האמור בהזמנה יינתן באותו יום פס"ד שלא בפניכם אף לפני היום שנקבע למשפט וההזמנה להתייצב תבוטל.
בית המשפט

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י
מזכירות הוועד הפועל
ישיבת הוועד הפועל של ההסתדרות הכללית
תתקיים ביום א' כ"ז בסיון תשמ"ח 12.6.88 בשעה 10.00, באולם הישיבות של הוועד הפועל קומה 7.
בסדר היום:
א. המשבר במערכת הבריאות ודו"ח "ועדת טריינין"
ב. משא ומתן על השכר ותוספת היוקר
ג. ההתפתחויות במשק 1987 ודו"ח בנק ישראל
ד. מינויים
ה. שונות.

מוסד ביאליק • ירושלים
שבוע הספר העברי
מבחר מגוון של ספרים ומחקרים בנושאי אמנות, ארכיאולוגיה וחקר ארץ־ישראל, ספרות יפה עברית מקורית, ספרי מופת מספרות העולם, חקר המקרא והלשון העברית, היסטוריה והיסטוריוגרפיה ועוד.
הנחה 25% – 40%
אנציקלופדיה מקראית, 8 כרכים – במחיר מבצע.
בימים אלה הופיע הספר מועדי ישראל, בעריכת יעקב ליכט (במסגרת ספריית האנציקלופדיה המקראית), טז + 227 עמ' + 4 לוחות.
בקרו בדוכני המכירה של מוסד ביאליק בשבוע הספר העברי בשלוש הערים הגדולות – ותיווכחו!!!
כמו־כן ניתן להשיג את ספרינו ואת ספרי הספריה הציונית, האקדמיה הלאומית למדעים, המרכז למורשת בן־גוריון, ומשגב ירושלים במחירי שבוע הספר, באולם התצוגה שלנו, רח' פייר קניג 37, תלפיות, ירושלים, ת.ד. 92, טל' 710554.

4 שנים לנפילתו בקרב של בננו, חברנו האהוב
סגן אסף גביש ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, כ"ז בסיון תשמ"ח 12.6.1988 בשעה 19.00, בבית העלמין בקיבוץ ניר־אליהו.
בשעה 20.30 נפגש ליד בית משפחת גביש לערב של "שירים לאסף".
המשפחה ובית ניר־אליהו

על מות
סעדיה דמארי ז"ל
מורה, שחקן וקריין בחסד
אבלים
חבריו באגוד הארצי של השחקנים והבמאים בהסתדרות
תנחומים מקרב לב למשפחה

האזינו לקול השלום
לשידור מיוחד
ביום שלישי 14.6.88 בשעה 15.00.
איתן דנציג יראיין את
מנחם אריאב
ראש העיר נצרת־עילית
יו"ר מועצת הגליל
מועמד לכנסת בבחירות במפלגת העבודה

נהג! תן טרמפ לחייל!

תועפות הקיץ / חיים גורי

מה שהיה הוא שיהיה עד להודעה חדשה: הסכין והאקדח ומטען החנ"ם, חיסול המתנגדים. הרצח הפוליטי. יד הקיצוניים במתונים. מסורת מקודשת בארץ ישראל וברחבי העולם הערבי

הלכתי אל העיר העתיקה. אני ממשיך ללכת שמה. שעת בוקר. רחבת שער שכם מלאת אדם. תלמידים ותלמידות בדרכם אל בתי־הספר ותנועת אנשים אל העיר וממנה כרגיל, עירוניים וכפריים שבאו למכור ולקנות. מוכרות הירק והפרי יושבות בשתי שורות בפתח השער ואני הולך ביניהן ועומד וצופה בתנובת אדמתה הטובה של הארץ. אני אוהב שווקים. אני הולך אל השוק גם כאשר אינני קונה בו, להבדיל מהסופרמרקט שאינך נכנס לתוכו סתם כך מתוך אהבה בלבד ואינך מואשם בו בעוון שוטטות.

מחזורי הירק והפרי שבים באותה מסירות דייקנית „כמו אין מלחמה בעולם" ואין „אינתיפאדה" ורק קיץ ארצישראלי המציע לנו את תמורתו.

הנה התות הלבן והשחור. „אל תאכל את התות השחור כשהוא אדום מפני שהוא עוד ירוק". סלסלות תות ענקיות ופלחיות ענודות שבים. ולידן מוכרות עלי־הגפן הרעננים הטובים לכל מתכוני „הממולאים" למיניהם. ושם הפטרוזיליה וה„ריג'לה", אותו ירק בשרני שהיהודים כמעט ואינם משתמשים בו ויש בו איזו חמצמצות קלה והוא בריא וטוב לסלטים. ולא הרחק החומצה הקלויה והיא כבר בסוף עונתה אך עודנה. ושם הנענע המפלאה לסלט ולבישול ולתה. המשמש והאפרסק והענבים המבכירים מהבקעה החמה. רק מאוחר יותר יבוא מגנם של ענבי ההר, של הזנים האפילים והנפלאים למאכל ואלה ילוונו עד הסתיו וגם אחרי החגים. ולא הזכרתי את העגבניות והמלפפונים שזולזלו וחוללו לאיים על המרד ואת הבצל הירוק ואת הקישואים והחצילים הנועדים לתבשילים המעולים.

וכבר אני עובר בשער אל הרחבה שמעבר וצופה במוכרות הגבינה ובמוכרי הבננות ובדוכני הכעכים והפלאפל. מי שלא טעם פה „פלאפל מחשי" לא טעם מן הטוב האמיתי. קציצות ענק ממולאות בירק המצמץ־חריף הזן מצטופות לכעכים ולזעתר, לביצים הקשות. רוב החנויות תיפתחנה רק בתשע כדי לשוב ולהינעל בשתים־עשרה. אז יימלא השוק אלפי מצטופפים ותתקשה לנוע בו. מאפיית „אפגאני" פתוחה, אך עלי להמתין שעה קלה עד שיפתח התנור הגדול את לועו ויעניק לנו פיתות לוהטות עשויות קמח לבן או קמח מלא שיש בו גם קצת סובין, שטעמן נפלא. ממשיך לנוע בשוק בית־הבד. מגיע אל ההצטלבות עם ויא דולורוזה. מצבת הזכרון שהוקמה שם לזכרו של יגאל שחף שנורה במקום הזה בידי „מרצחים שפלים" חוללה פעם נוספת בארגמן, כצבע דמו השפוך. מעניין, שום אנדרטת זכרון ברחבי ירושלים המזרחית לא נפגעה עד היום, לא זו של הצנחנים בדרך שכם, לא לוח הזכרון ללוחמי „הראל" בשער ציון. לא אחרות.

בוקר שקט. איזו שביתת־נשק מהירה. לך דע, תוך כמה דקות תיפתח הרעה באחת הסמטאות האלה או מתוך לתומה ואם לא יידעם „אירוע" „מיוחד" בירושלים יתרחש משהו בהר חברון או בשומרון או בארץ בנימין, ברצועת עזה המיועדת לשרעבות. בינתיים שקט. הנה הולכות ונפתחות כל החנויות שהמתינו לרגע הזה ואיזו אשליית חיים־כרגיל ממלאה את לבך ואתה עם תועפות השוק ותועפות הקיץ, עם חגיגת היבולים הטובים לאחר השנה הגשומה, אלה שלא נפגעו, תודה לאל, בגל־החום הנורא שפגע באבוקדו ובהדרים.

הכל כרגיל, בינתיים. קל כליבך לחטוף סכין בסמטאות האלה אך הנמנע מלנוע בהן מחזק את הרוצחים. קיץ. כל פירות הקיץ. השזרות נקצרו ברובם. חם. כבר תור האבטיחים. בינתיים אבטיחי השלחין שהבכירו. בקרוב נזכה לטעום מאבטיחי הבעל הגליליים וממשובחי טול־כרם. על הסכין.

על הסכין

אני חושב על חסן א־טאוויל, ראש עיריית אל־בירה, שנדקר בלבו בסכין ארוכה. מה שהיה הוא שהווה והוא שיהיה עד להודעה חדשה: הסכין והאקדח ומטען החנ"ם, חיסול המתנגדים או „הבוגדים" שלא שעו להזהרות. הרצח הפוליטי. מסורת מקודשת בארץ ישראל וברחבי העולם הערבי. מלחמת האחים האלימה, חסרת הרחמים. יד הקיצוניים במתונים והשפכות הדם והנקם בין הארגונים השונים ובתוכם. ארוכה הרשימה עד מאוד עד קצה החור־גריא כי רבו חללי הערבים מידי עצמם מנופליהם בידי ה„יהוד". ושם מלכים ונשיאים ושרים ונסיכים ונכבדים למיניהם ואנשי דת וראשי עיריות ומוכתרים וסופרים ועתונאים וציירי קריקטורות שרישומיהם לא מצאו חן בעיני פלוני, ראש חבורת הבריונים.

אלה שהכירו מקרוב את חסן א־טאוויל מעידים עליו שהיה איש תם וישר שראה עצמו משרת נאמן לבני עירו. הוא לא העלה על דעתו כי יידקר. גם זעפר אל־מצרי, ראש עיריית שכם, חשב בלבו כי הוא חסין מפני הכדורים בשל משפחתו הנכבדה והחזקה ומשום שלא ראה עצמו בוגד ח"ו. ככה זה. תמיד עולה דמיונם של הרוצחים על דמיונם של הקרבנות. ואין קץ לרשימה השחורה של הרוגי הטרור הפוליטי.

ואינך יודע מי בתור. עיסאם סרטאווי או סעיד חממי לא היו „משתפי פעולה" עם „האויב הציוני". הם היו אנשי אש"ף נחשבים אך מישהו, החושב אחרת, דן אותם למוות. סיפור שליטי עיראק, למשל, הוא שלשלת דמים מתמשכת עד סדאם חוסיין שחיסל במו ידיו את כל שרי ממשלתו שנחשבו לנאמניו. גם הוא לא ימות במיטתו בעיצוב יומו.

מחזורי הירק והפרי שבים באותה מסירות דייקנית „כמו אין מלחמה בעולם" ואין „אינתיפאדה" ורק קיץ ארצישראלי המציע לנו את תמורתו

לא פעם קשה למשפחות הנפגעים לנקום את דם אבותיהם או בניהם. הם פוחדים. כמאל ג'ונבלאט, המנהיג הדרוזי הדגול, המדינאי ואיש הרוח, חוסל בידי סוכני המודיעין הסורי. לימים הפך בנו ואליד, מלך ההר, למשרתם של אלה. אבו־ג'יהד נקבר בדמשק אף שבנו הושלך מקומה עליונה בידי אנשי אסד, „האריה" הסורי. אין מנהיג לבנוני שלא ביקשו להרגו. שליחי דמשק רצחו את באשיר ג'מייל, בעל בריתנו, נשיא בן כמה ימים וחוליות החיסול של „הכתאייב", אנשי הפלנגות של משפחת ג'מייל, פשטו על ביתו הרחוק של טוני פרנג'ייה, בנו של סולימן הנכבד מהצפון, הרגו את הבן ואת האשה ואת הבת הפעוטה. השמועה אומרת כי האשה נאנסה לפני ששחטה.

רוח האיזור. תרבות הסביבה. רצח קמעוני של יריבים, לפי „רשימה שחורה" ורצח סיטוני של אזרחים כמו ב„ספטמבר השחור" או בחמה שבצפון סוריה בעת דיכוי מרד „האחים המוסלמים" בידי הצבא. עשרים אלף הרוגים. אין ארץ מזרח־תיכונית שלא ידעה עד תום את מסורת הדמים הזאת. אפילו כאן, בארצנו, ידו בניו של ח"כ אחד בח"כ אחר בשל ריב על „רוטציה". כאשר שאלתי נכבד אחד מבני עירתם של הרוצחים כיצד ייתכן הדבר, השיב לי בתום לב: „הם היו חייבים לעשות זאת כדי להגן על כבוד האבא שלהם שנפגע. כולנו מבינים את זה ומצדיקים את זה".

אצלנו כותבים ומדברים. אצלנו משמיצים, לא פעם, עד צאת הנשמה. כאשר זועק פלוני „שופכים את דמיו" הוא מבקש לומר כי מכבידים על חייו ופוגעים בכבודו.

בני דודנו הורגים. ללא רחם. אני חושב על ראש עיריית אל־בירה, על האיש בן השבעים, הנאבק על חייו. אנחנו משערים מה תהיה השפעת הדקירה הזאת על שאר ראשי הערים שמונו או על אלפי עובדי המנהל האזרחי העושים לטובת בני עמם בתנאים כה קשים אל מול תפיסת מפקדת האינתיפאדה, כי „ככל שיירע כן ייטב" וכי האנרכיה הגמורה והסבל הסופי משרתים את המטרה המקודשת. איש לא שאל את מאות אלפי הפלשתינאים לדעתם. איש לא העניק להם חופש בחירה. גם אם נניח שרובם המכריע תומך כללית בהתקוממות ומקבל עליו את מנהיגות „הארגונים" עדיין סביר להניח כי רבבות צופים באימה ובשאט נפש אל הרציחות הללו. בודדים, אמיצי לב, יעזו למחות. השאר יחרישו מפחד. אל נדון אותם. איש מאתנו לא הגיע למקומם. סיפור קבטיה, או, להבדיל, סיפור אל־בירה עושים את שלהם. הם מצטרפים לרציחות שכם ורמאללה ועזה, לסיפורי המוות. אלף לילה ולילה.

חבורות רוצחים נתעבת. „מנהיגות לאומית". מה יהיה כאשר פלוני יתחייב בשמם להסכם כל שהוא? אחרים יחסלוהו. מה ערך להבנה וחתימה בעולם כזה של אימה וטרור וחיסול? „בוגדים"? מי קובע מהי בגידה? איזו זכות שמורה לנדונים למוות לומר דברים להצדקתם, למנות להם סניגורים?

כאשר אמרתי זה לא כבר מעל במה ירושלמית כי ברחבי העולם הערבי קיימת מסורת רצחנית של טרור פוליטי ופלילי העיד לי סופר ערבי־ישראלי מכובד, מהמעולים בקרבנו, כי אני מדבר כ„אירופאי לבן המתנשא על הילידים". אמרתי לו שאני תל־אביבי, מקומי, יליד הארץ כמוהו וכי אינני „זר" פה המשקיף מלמעלה תוך בוז. מילדותי אני עוקב אחר הזוועה הזאת המשקפת שתי מערכות תרבות שונות ומנוגדות לחלוטין. כאן מקור הפחד והתסכול. קשה לנהל מגע פוליטי אמיתי, למען פתרון הסכסוך הארסי שבינינו לבין הערבים, בעוד שולטים בקרבם חוקי הסכין האלה.

סכין בלב. סכין המגבירה את היאוש. סיפור ישן. הכרת השכן. גם זה נכלל בחשבון. כיצד להתקדם לפתרון אפשרי בתנאים כאלה? מהי החלופה? על אף הכל תהיה הידברות. אך זו תיאלץ להביא בחשבון את כל הסיכונים, את כל הסכינים.

אהבת היער / יורם לוי

הצבע השחור גירש את הירוק

שבתאי גונן, יערן צעיר: אש אמנם לא פורצת סתם, אך איזור נקי מעשבים מונע את התפשטות הדליקות למטעים. זה נתון בידי החקלאים

מכונית הסוכנות פנתה שמאלה וירדה מכביש בית שמש – בית גוברין לשטחי המטעים והמרעה שמורדות לגבעת ישעיהו. ליד ההגה יושב שבתאי גונן, מנהל אזור עדולם בקק"ל ולצידו משה אורבך־תושב אלון שבות, המנהל את חוות הבקר של באר טוביה. ככל שמתרחקים מן המסלול הראשי מתגלים יותר ויותר תוצאותיה של שרפת הענק, שהשתוללה לפני שבועיים באזור: אלפי דונם של חורש־טבעי ובכלל זה עצי אלון עתיקים ואלת המסטיק, שטחי מרעה, מטעים שעציהם נשרפו עד היסוד, צנורות השקיה שנמסו בחום וגדרות בקר מעוקמות.

קשה לעין להתרגל לצבע השחור שגרש את הירוק העז של עונת האביב. גונן ואורבך, שראו את הכליה כבר כמה פעמים, נדברו לסייר בשטחי המרעה של החווה על מנת לבדוק אפשרות לשיתוף פעולה לתיקון והחלפת גדרות הבקר. אולם מטבע הדברים הופך נושא השרפות למרכז השיחה או יותר נכון מה עוד ניתן לעשות כדי למנוע דלקות ובעיקר את התפשטותן. מילת המפתח בפי השניים היא פסי אש. „ככל שיהיו יותר פסי אש והחקלאים יקפידו לנכש עשבים בין העצים ומסביב לשדות יהיה קל יותר להשתלט על האש", קובעים השניים בפסקנות.

המכונית חולפת ליד מטעי האבוקדו של מושב אדרת. „הנה כאן רואים כיצד נפגעו העצים בשולי המטע, משום שהיו עשבים והאש פשוט קפצה לתוך המטע", אומר שבתאי גונן. „כאן לעומת זאת זהו מטע של עצי קיווי מטופל כמו שצריך ולכן הוא לא נפגע, אנשים פשוט לא מוכנים להוציא את הגרוש מן הכיס ולטפל גם מעבר לשטח שלהם".

לגונן יש גם טענות נגד חקלאים שמבעירים אש בלי לנקוט באמצעי זהירות מינימליים. ליד מושב שדות מיכה הוא מצביע על כתם יער שחור. „אחד המתישבים הדליק שטח כדי לנקותו מעשבים, אבל האש קפצה ושרפה שטח בור של 400 דונם ועצים במטע", מספר שבתאי גונן. „אש לא פורצת סתם, זה פשוט סיפורים". הוא מדגיש כי יש הנחיות מפורשות כיצד להבעיר שטח חקלאי כמו שעות שמותר להבעיר אש, ציוד הכיבוי הדרוש ורישיון מקק"ל. „אנחנו לא נגד שרפות יזומות, אבל בתנאי שיהיו בצורה מבוקרת".

שבתאי גונן (33) הוא דוגמה אופיינית לנציג הדור הצעיר, המחליף את הדור הוותיק של היערנים. הוא החל את דרכו בקק"ל לפני שמונה שנים כמנהל משתלה. במקביל סיים את לימודיו בפקולטה לחקלאות ברחובות. אחר כך מונה כיערן גושי ולפני ארבעה חודשים קיבל על עצמו את ניהול אזור עדולם, המשתרע מצומת נחשון בצפון, בית גוברין בדרום ומדבר יהודה במזרח. בתוקף תפקידו אחראי שבתאי גונן על צוות של 20 עובדי ניהול ו־120 פועלים, מרביתם מן השטחים. יום העבודה שלו מתחיל ב־7 במשרדי האזור, במשתלת קק"ל ליד גבעת ישעיהו, ומסתיים במקרה הטוב שאין שרפות כעבור 12 שעות. הבוקר מוקדש לחלוקת עובדים על פי המשימות שנקבעו לביצוע. „בעונה זו עוסקים בעיקר בהכנת קווי אש, גיזום, ניקיון מסביב ליערות, עבודה עם כלים מכניים והעסקת קבלני כריתה", מסביר גונן.

האזור הנרחב עליו אחראי שבתאי גונן מחולק לארבעה גושים ועל כל גוש ממונה יערן. „לכל גוש יש מאפיינים על פיהם נקבעות העבודות. אני מחליט על סדרי העדיפויות של העבודה וביצועה על ידי הגורמים השונים. האחריות שלי מתבטאת בהכתבת מדיניות ופיקוח עליון על הביצוע". במשך היום, מסייר שבתאי ברחבי האזור ונפגש עם היערנים והפועלים. בימים אלו הוא מקדיש זמן ניכר לפגישות עם כל הגורמים האפשריים לתאום נושא מניעת וכיבוי דלקות. „אין לי כל ספק, כי אם כל גוף היה תורם את חלקו בנושא מניעת אש, מצבנו היה טוב יותר".

שבתאי גונן נהנה מעבודתו למרות האילוצים והתנאים המשתנים; הטלפונים וההקפצות בלילה וכמובן השכר הנמוך יחסית. „אין לי יום אחד שדומה למשנהו, כל יום יש אפיקים חדשים להתעניינות ופעילות". מה שנותן את הסיבה לעבוד כאן זו התחושה שאתה עוסק בייצור לא שגרתי. התוצרת תלויה הרבה מאד באישיות שלך ובמאמצים שאתה משקיע לממש אותה". הוא רואה ביערני קק"ל מעין „סוג מיוחד" של אנשים. „ההבדל בינינו לאנשי רשות שמורות הטבע למשל זה שאנחנו לא מתעסקים רק בשמירה על הקיים ובמניעת נזקים אלא בפיתוח הנוף ושיפור איכות החיים, זו תחושה אחרת של עשיה".

אולי משום כך יש לו רגישות רבה, כמו אולי לכל יערן, לכל נושא השרפות אליהן הוא מתיחס כאל אויב אותו צריך להכות לדבריו בכל מקום. „בשיער נשרף אתה חש הרגשת אובדן של משהו שיקר לך, הרגשה קשה ועצובה".

גונן רואה חשיבות עליונה בגילוי מוקדם של האש המבטיח השתלטות מהירה. קק"ל מפעילה מערכת תצפיות שתפקידן להתריע על כל שרפה בשטח. מיד לאחר שצופה האש מגלה עשן, הוא מזעיק באלחוט את היערנים באזור אלו בודקים במה מדובר. צוותי קק"ל מצוידים במרוססי מים ומטפי כיבוי, אך אם הם אינם מצליחים להשתלט על האש לבד מוזעקים כוחות הכיבוי. „יש לי בתא המטען מרסס מים ומטף באמצעותם כיביתי בעצמי לפחות 10 שרפות קטנות בחודש האחרון", מספר שבתאי גונן. „גילוי מוקדם והגעה מוקדמת לשרפה זה ברוב המקרים מפתח להצלחה".

כאשר מדובר בשרפה גדולה מוזעקים מלבד הכבאים גם אנשי רשות שמורות הטבע שתפקידם להגיע בג'יפים למקומות גבוהים ולדווח על התקדמות האש. מלאכת הכיבוי נעשית על ידי היערנים והכבאים, כאשר לניסיון הנרכש ולהכרות עם השטח ודרכי הגישה הם מרכיב מרכזי להצלחה.

הצתות היער על ידי ערבים על רקע לאומני מעסיקות בימים אלה את כל הגורמים, אך את שבתאי מטרידות בה במידה ההצתות שנגרמות מרשלנות. „צריך להקשות כמה שיותר על אדם כזה את החיים. אם אני משאיר עשב ליד הכביש זה כמו שאני אומר למצית בוא ותדליק עם גפרור. אם הוא יצטרך לרדת מן המכונית וללכת כמה מטרים הוא יחשוב פעמיים". שבתאי גונן סבור, כי ההצתות לא מאורגנות אלא הן פעולות ספורדיות של בודדים לכן יש גם חשיבות לענישה מרתיעה. „הפירצה במקרים רבים באמת קוראת לגנב, תפקידנו פשוט לסתום אותה" הוא מסכם.

מראשית מאי '88 ארעו 326 שרפות שכילו 6,112 דונם יער נטוע, 26,840 דונם חורש טבעי ו־59,676 דונם מרעה ושטח בור. סה"כ יש בישראל 800 אלף דונם יער נטוע ו־350 אלף דונם חורש טבעי. קק"ל מעסיקה בייעור כ־1000 עובדים, מהם 600 זמניים אשר בזמן שרפות מופעלים למשימות כיבוי.
השטח שבטיפול קק"ל מחולק ל־12 אזורים, בכל אזור עומדים מדי יום 4 צוותי כוננות בהם 6–8 עובדים המצוידים במטפים ומחבטים. אגף הייעור מפעיל 14 מכוניות כיבוי בעיקר על גבי קומנדקרים.

בעיה בוערת / אריה איסר

מי צריך את היערות האלה

היערות בישראל נשרפים במהירות, מונעים חלחול הגשם אל מי התהום ולא מאפשרים מרעה. בשביל איכות חיים אפשר להסתפק בפחות שטחי יער ולשתול אותם בקפידה. למה לא חשבו על זה

כל שנה, עם בוא חרבוני הקיץ, אנחנו עדים לאותו מחזה: יערני הקרן הקיימת לישראל מופיעים על מסך הטלוויזיה על רקע יערותיהם הנשרפים ומתנים את כאב ליבם על העבודה והיופי שהיו למאכולת אש. השנה, שנת שיא בזה, התפשטה האש מהיערות וסיכנה אף את הישובים שבקרבתם. לאזעקה התוסף עוד גורם והוא הצתה מכוונת למטרות חבלה. גורם זה מחריף את הבעיה ויש להקדיש לכל הנושא של היערות הבוערים מחשבה רבה, על מנת לראות אם אין אנו לוקים בשמרנות בנושא זה. בכל מקרה, אין ספק שהבכי לא יעזור. ואם יש מקום לבכי, הרי יש לעשות זאת בחורף או, לכל המאוחר, באביב, כאשר הכל עדיין ירוק ופורח.

הסיבות להקדמת עונת הבכי הן כדלקמן:

ראשית, נראה לי שיש לבכות על סכלותם של האנשים שאחרי כל־כך הרבה שנים של נסיון בשריפות ביערות לא מצאו רעיון ועיצה להתגבר על המכה הזו. האמת היא שמי שרואה את היערות בצפיפותם, כלומר כיצד נוגעים ענפי העצים האחד בשני, ויודע מנסיונו שבאקלים הים־תיכוני הירוק שמתחת לעצים הגדל לצידי הדרכים יהפוך לקש וקוצים שכל ניצוץ ידליקם, יכול לשער מראש מה צפוי לכל התפארת הירוקה הזו.

סיבה שניה לבכי היא על כמויות המים העצומות ההולכות לאיבוד על ידי אותם היערות הנטועים על סלעי הגיר והדולומיט (ורוב הרי ארצנו בנויים מסלעים אלו). מחקרים, שנעשו על־ידי אנשי המחלקה לשימור הקרקע והמים של משרד החקלאות ואיתם אנשי התחנה לחקר הסחף במדרשת רופין, הראו שבמקומות שהיער צפוף, כל כמות הגשם שיורדת עליו מתנדפת חזרה לאוויר כתוצאה מאידוי ודיות (אבוטרנספירציה), בעוד שבאיזור שגדל עליו רק מרעה כמות המים המתנדפת היא קטנה.

לסבר את האוזן במספרים וכמויות נאמר שבאיזור בו כמות הגשמים הממוצעת היא כ־700 מ"מ לשנה ועליו יער נטוע בצפיפות באלונים, אילות ואורנים, כל כמות הגשם תתנדף ושום טיפה לא תגיע למי התהום. לעומת זאת, באיזור המכוסה בעשבי מרעה חד־שנתיים הכמות שתתנדף תהיה כ־300 מ"מ ורוב רובם של 400 המ"מ הנותרים יחלחלו ויגיעו למי התהום (כמות השטפונות מאיזורים אלו מזערית ואינה עולה על שלושה אחוזים מכמות הגשם). כלומר, מכל דונם יער של סלעי הגיר והדולומיט הולכים לאיבוד כ־400 מטרים מעוקבים בשנה. אם גם נניח שהמספר הריאלי הוא מחצית, הרי מכל דונם מתנדפים 200 מטרים מעוקבים. מכל ק"מ מרובע 200,000 מטר מעוקב ומכל 500 ק"מ מתנדפים בממוצע כ־100 מיליון מטרים מעוקבים בשנה.

כאן אנו מגיעים לסיבה השלישית מדוע יערות אלו צריכים לעודד בכי או לפחות צער עמוק וזה בגלל כמויות הבשר, ששטחי היער הללו היו יכולים לגדל לו היו שדות מרעה בהם היו רועות פרות, כבשים ועיזים. תועלת נוספת מרעיה זו – ואם היא מבוצעת על־ידי מדיניות משק מתאימה של שילוב הפרה, הכבשה והעז – היא בכיסוח מתמיד על־ידי הרעיה המתמדת של העשב הגדל פרע ובהקטנת כמויות הקש המשמשות חומר בער. מאחר שגם הרווח ממרעה הוא יותר גדול כדאי יהיה להשקיע הרבה יותר לתחזוקת קוי בידוד ומתקני כיבוי.

מאחר שהפולמוס בין אנשי היער מזה ואנשי המים והמרעה מזה אינו חדש, אני יודע מראש את טענות הנגד שיועלו נגד דברי הקטגוריה שלי ועל היערות הצפופים ואענה על טענות אלו מיד. ראשית, תבוא הטענה בדבר איכות החיים שבזכותה יש לקיים את היער. על כך אענה שראשית יש לנו יותר מדי מפעלים של איכות חיים ופחות מדי של תוצרת חיים, כלומר, מפעלים שלא רק דואגים איך נחיה, אלא גם ממה נחיה.

שנית, אף איש לא אומר שיש לחסל את כל היערות בכל האזורים. לדעתי, יש לצמצם בצורה ניכרת בכל מקום שהם נשתלו על סלעי הגיר והדולומיט, אך גם באזורים אלו אפשר להשאיר בהאריות ועל מחשופי סלעי הקירטון והחוואר הרכים רצועות של חורשות שיכללו חניונים ומקומות צל. כאן גם תשובה לטענה על תפקיד היער במניעת הסחף.

יטענו נגדי גם בדבר הרווח ממוצרי העץ, כלומר שתוצרת היער חוסכת יבוא עצים וכן ידברו על הרווח מהתיירות שנהנית מהיערות. טענות אלו הן כלכליות ועל כך אין לי, אלא להשיב בטיעון כלכלי. מאחר שכולנו מסכימים שהמבחן הטוב ביותר לבעיות כלכליות הוא מבחן הכדאיות ומאחר שמוסדות ציבוריים אינם חשודים ביעילות וכלכליות יתר, הבה נעביר את השטחים הללו ליישובים עצמם וניתן להם להחליט מה כלכלי ומה לא.

אני מציע בזה להעביר את הבעלות או להחכיר את קרקעות הציבור בכל איזור ואיזור לרשות המקומית וזו תחכיר אותם ליישובים השונים והם יחליטו איזה שימוש בקרקעות אלו הוא הכי כלכלי עבורם. כלומר, אם ברצונם לשתול עליו יער, או לספח עליו מרעה. כמובן, ששיקולים אלו יצטרכו להיות מתואמים עם המדיניות הלאומית של שימור הקרקע והמים. כך שבאזורים בהם היער מנצל מי תהום עתידיים, יפוצו הישובים על נזק שייגרם להם אם יתברר שהיערות היו מביאים להם רווח לו היו ניטעים. אך עד כמה שידוע לי רווחיות המרעה היא לאין ערוך גבוהה מזו של היער, מה גם שכפי שאמרתי ישארו עוד מספיק אזורים שניתן לגדל עליהם עצים שאינם גוזלים מאיתנו את מי התהום שניתנו לנו במשורה על־ידי מביא הרוח ומוריד הגשם.

אך טיעונים והצעות, שמבוססים על המחקר המדעי ועל הכלכליות לחוד והמציאות הישראלית לחוד. לפני כמאה שנה גובשו רעיונות והוקמו מוסדות ציבור על־ידי אנשים שלא היה להם מושג רב בטבע הארץ ובטבע האדם, אך גם אם המושגים השתנו ועבר זמנם ובטלה ישימותם, טבע הוא בעולם, שכוח האינרציה הוא החזק מכל. ולכן היערות ימשיכו להינטע על סלעי האקוויפרים, צפופים צפופים, המציתים ימשיכו להצית, השריפות תמשכנה להשתולל והבוכים ימשיכו לבכות ולרחם על עצמם.

ד"ר אריה איסר עוסק בהידרוגיאולוגיה של אזורים צחיחים.

هكذا من الأصل

مكزامن الأمل

חוקרי בלאס מדברים / נתן רועי

עצור בחליפה

ידענו שנצטרך לשלם במקרה שהחקירה תכשל. מימין לשמאל: אורי איליש ומישל גוויסר

לאחר שהתקבלו התראות כי בלאס ינסה להשיג את חומר החקירה, אף במחיר פריצה למטה הארצי ביפו, החליטו החוקרים להחליף מדי יום את מנעולי הארונות בחדרי צוות החקירה

אחד אחד ובאין רואה חמקו אתמול חוקריו של דוד בלאס לביתה של עורכת־הדין פנינה דבורין. הפעם לא היה זה כדי להתכונן לדיוני בית־המשפט המפרכים, אלא כדי לחגוג את הרשעתו של בלאס בקבלת 29 מיליון דולר במרמה.

החוקרים הגיעו אל ביתה של דבורין שבצפון תל־אביב במכוניות אזרחיות. ספק אם התבוננו בעבר במערכת המראות, כדי ללכוד עיקוב של אנשי בלאס. הם היו מורגלים בכגון אלה בשלוש השנים האחרונות. היום לאחר מתן פסק־הדין העיקוב מת. שלושה מן החוקרים פשטו כבר את מדיהם ואילו אנשי הצוות הנגדי, של בלאס נפוצו לכל רוח. אשר לחוקרי המשטרה: הלל בן־יהושע עובד היום במועצת הלול, הכלכלן מישל גוויסר עובד ביחד עם אורי איליש, חברו לצוות, בנסיון לבנות עסקי יבוא־יצוא. היחיד שנותר ביחידה הארצית לחקירות הונאה (בשדה הקרב, כדבריהם) הוא ראש הצוות רב־פקד בועז גוטמן.

למרות שפרשו מן המשטרה התייצבו ביום שישי החולף והגיעו לאולמה של השופטת ששנה ברמן, כדי לשמוע את פסק־הדין. בלאס, חיוור אך מתוייס היטב, שלח לעברם מבטים ארוכים. אחרי ככלות הכל הם היו האנשים היחידים באולם בית־המשפט שידעו לספר על „מאחורי הקלעים" של הקרב שהוביל להרשעתו. עד היום הם שתקו.

בחודש דצמבר 1985 הגיע אורי איליש למשרדיו של דוד בלאס ביחד עם צוות גדול של חוקרים בראשותה של עורכת־הדין פנינה בן־יוסף, שעמדה אז בראש צוות החקירה. „אתם מזיינים אותי", צעק לעברו דוד בלאס והפך את ספל הקפה שעמד על השולחן. איליש, חוקר ותיק, לא התרגש מדוד באלאס. מכשיר ההקלטה על גופם של כמה מהחוקרים הנציח את „הסצינה הרטובה" בביתו של איש העסקים, שבסיומה נלקח אחר כבוד לחקירה ביחידה הארצית לחקירות הונאה. בפשיטה באותו יום נתפסו עשרות קלסרי מסמכים ונלקחו ליחידה. עשרה ימים לאחר מכן התפטרה בן־יוסף ואת מקומה תפס רב־פקד בועז גוטמן.

זה קיבל לידיו חקירה סבוכה חרדות, לחצים וכשלונות. כשהתחוורו לו עומס הפעילות והלחצים הצפויים נכנס לאחר החודשים ביחידה הארצית לחקירות הונאה והתעלף. אך גוטמן החליט שלא להרים ידים וגמר אומר לצאת למערכה, כשהוא מגייס למערכה את נסיונו הרב בחקירות „צהארון לבן", ואת כושרו הסקטי. הוא צירף לצוות את מישל גוויסר. „בין הארבעה, גוטמן, איליש, בן־יהושע וגוויסר נרקמה חברות הדוקה שנמשכה גם לאחר שעות העבודה.

„קשה עדיין להרים את המסך מעל החקירה", אומר מישל גוויסר, „אבל אפשר לומר כי המדובר בתיק אדיר ממדים. בשולי פסק הדין שיבחה השופטת באופן יוצא דופן את צוות החקירה שעמד בלחצים חיצוניים ופנימיים כבדים ביותר, תוך הפעלת שיטות לא שגרתיות, בכללן כניסה לנבכי הארכיונים של התק"ם ושל הבנקים". לאחר שהתקבלו התראות כי בלאס ינסה להשיג את חומר החקירה, אף במחיר פריצה למטה הארצי ביפו, החליטו החוקרים להחליף מדי יום את מנעולי הארונות בחדרי צוות החקירה ולשמור על סודיות מוחלטת באשר לפרטי החקירה.

כדי להתמודד עם חוקרי המשטרה העסיק בלאס צוות של עורכי־דין, חוקרים ואנשי בטחון. הוא הקים את „קרס בטחון", חברה לייעוץ בטחוני שעסקה בייעוץ לחקירה של בלאס (התובעת פנינה דבורין כינתה את אנשי החברה „הנשרים של בלאס"). קבוצת החוקרים היתה נפגשת בקפה „אפרופו" וה„בתנגזה" ותכננה את דרכי הפעולה נגד חוקרי בלאס. הם נקטו בלשון קוד: „השמן" היה צבי וולף, חוקר לשעבר במשטרת מחוז תל־אביב, שנמנה על אנשיו של אברהם תורג'מן; „יפו בידינר" היה שם הקוד של היחידה הארצית לחקירות הונאה.

„כל משך החקירה היינו ערים לכך שמולנו עומד צבי וולף, קצין משטרה לשעבר, שהכיר את כל שיטות העבודה של המשטרה", אומר אורי איליש. „כדי לא לאפשר לו לנצל את הידע שעמד לרשותו הקדשנו שעות ארוכות של מחשבה ונקטנו מהלכי חקירה שוולף ומרעיו לא יכלו לצפות".

בחקירה שהתנהלה לפני מעצרו היה בלאס מגיע עם רשימות, מעין תזכורות לגרסה שמסר, כדי שלא יתבלבל בחקירה. החוקרים שלו הכינו אותו לחקירה שלנו. זו אולי הסיבה שהחקירה התנהלה בצורה של יחסי חרש־אילם. אנחנו שאלנו בחיטים והוא ענה בשעורים. לא היה קשר בין השאלה לתשובה".

החוקרים הצטרכו להתגבר על מכשולים שהונחו על דרכם גם בתוך היחידה. קצין בכיר ביחידה עשה נסיונות לתקוע טריז בתוך הצוות כדי לאפשר שליטה ובקרה של החקירה. בלאס הרגיש נוח במסדרונות היחידה הארצית לחקירות הונאה, כאילו היה זה ביתו השני. הוא היה נכנס לחדרו של תנ"צ יורם גונן בלי לקבוע פגישה, וכל אימת שנחקר בעניין שלא מצא חן בעיניו היה מתריס: „יורם גונן יודע שאתם מתעסקים עם העניין ההוא" אחת לשבוע, בימי חמישי נהגו החוקרים להיכנס ללשכתו של גונן ולדווח לו בעל־פה. הדיווח היה כללי. אחרי הדיווח נהגו לצאת „להתפרק" בקאנטרי־קלאב.

בכל תקופת החקירה הציק להם החשש שתנ"צ גונן ינסה לעכב את החקירה (הם ידעו כי גונן חושש מפגיעה בבני משפחתו כפעולת תגמול על מעצרו של בלאס). התובעת פנינה דבורין ופרקליט מחוז תל־אביב אהרון שדר התייצבו לימינם לאחר שקיבלו דיווח מלא על התקדמות החקירה. באחת הפגישות אמר שדר לראש צוות החקירה: „יעצרו לך את הקידום בגלל יחסים קרובים מדי איתנו". שדר נקט צעדים כדי לזרז את מעצרו של איש העסקים. ההחלטה לעצור את בלאס ולהגיש נגדו כתב אישום נפלו על גונן כרעם ביום בהיר.

אורי איליש: „שבועיים לפני המעצר זימן אותנו גונן והורה לנו להביא את תיק החקירה. פנינו לפרקליט המחוז והפגישה איתו הניבה את המעצר. גונן היה אמנם המום, אך היה חייב לכבד את ההחלטה. אחר־כך כבר 'חיכה לנו בסיבוב'. ידענו כי נצטרך לשלם אם החקירה תיכשל".

מישל גוויסר מוסיף: „אחרי שפרקליט המחוז [illegible] את צו המעצר, אסף [illegible] המשטרה לשוחח עם אנשי הפרקליטות [illegible] הגשת כתב אישום. הוא לא רצה שייווצרו יחסי עבודה קרובים הדוקים כמו אלה שנוצרו בינינו לבין פנינה דבורין".

„בסופו של דבר נפל בלאס בפח בעקבות חקירתם של עוזריו, עו"ד גורי קונפורטי ורואה־החשבון יצחק זינגר", אומר גוויסר. „זינגר היה משוכנע שהוא יוצא לטיול ולא לחקירה ובמהלך החקירה הוא לא הבחין שהוא נעשה ל'מסמר' בארון של בלאס. הוא לא תיאר לעצמו בחלומותיו השחורים ביותר שהוא יקבור את גרסת הבוס שלו", אומר איליש.

גוויסר: „בלאס בנה על עדויותיהם של זינגר וקונפורטי. הם היו אנשי המפתח שלו". בלאס ציפה כי עוזריו יתמכו בגרסתו לגבי מתן הערבויות הסדירות לכספים שקיבל מהתק"ם. „'השפנים' שהוצאנו מהכובע במהלך החקירה", אומר גוויסר, „הרסו לו את התוכניות. אילו היינו נכשלים ועדויות העוזרים אכן היו תואמות את גרסתו של בלאס, היה נותר ספק גדול לטובת בלאס ולא היה אפשר להרשיעו בסעיף של קבלת דבר במרמה.

אורי איליש: „רואה־החשבון זינגר נעשה בעקבות החקירה לעד מטעם התביעה. במהלך החקירה הצגנו בפניו מסמכים שהוכיחו לו שהיה כלי בידי בלאס לעשיית מעשה המרמה. היה צריך להביא אותו למצב זה בסבלנות אין קץ. הוא לא האמין למשל שגרלה מארכיונים עזובים מסמכים שלא חשב עליהם – תעודות פקדון ישנות שהוכיחו את [illegible] בכל האפשר כדי להוכיח לו כי [illegible] צ'ני". זה גמר אותו. הוא חשב שתעודות הפקדון הישנות הושמדו, אבל אנחנו חילצנו תעודות ממקומות שונים שבהם נותרו ההעתקים של החומר שבלאס השמיד".

לאחר הגשת כתב האישום גילה בועז גוטמן כי עוקבים אחריו. הוא פנה לד"ר יעקב וינרוט, פרקליטו של בלאס ואמר לו: „תרדו מזה – זה מעשה חמור מאוד". הערנות המירבית והגשת כתב האישום קנתה לגוטמן מתנגדים ביחידה הארצית לחקירות הונאה. ראש המפלג שלו סנ"צ שמואל גרינברג המליץ לאשפז את גוטמן בבית־חולים.

„בלאס היה עומד בחדר החקירות ומתחיל להרצות לנו הרצאה שלמה. בהזדמנות אחת אף פרץ בבכי", מספר אורי איליש ומוסיף: „היינו צריכים עצבי ברזל. בועז ניסה להיות נחמד אליו ואפילו עזר לו, אך בלאס ניצל זאת. לא אחת התעייבנו כדי להשתיק את הצעקות של הנחקר. למרות הכל עשה בועז מאמצים לשמור על יחסי אנוש הוגנים ואף יותר מזה. הוא דאג שבלאס יקבל חליפות חדשות לתא המעצר ויישאר 'הגבר הכי התתיך באולם בית־המשפט',

בועז גוטמן ניסה להיות נחמד. הוא דאג שבלאס יקבל חליפות חדשות לתא המעצר ויישאר 'הגבר הכי חתיך באולם בית־המשפט', כפי שביקש

כפי שביקש. באחת הפעמים, כשחזרנו מחקירה, הסיע בועז את בלאס במכונית המשטרה ליד הגן שבו היו הילדות שלו, כדי שיראה אותן. הגן היה סגור".

חקירת דוד בלאס הנוגעת לקבלת דבר במרמה נסתיימה עם מתן פסק־הדין. הצוות שחקר צויין לשבח על־ידי בית המשפט – ארוע יוצא דופן באולמי המשפטים בארץ. בית־המשפט העליון יבחן את פסק־הדין ויקבע את דעתו על הפסיקה של בית־המשפט המחוזי. היחיד שנותר במערכה הבלתי־גמורה נגד בלאס הוא בועז גוטמן. החוקרים נטשו את שדה המערכה, בגלל יחסו של ראש היחידה הארצית לחקירות הונאה, אבל הם אינם משאירים חברים כמו בועז גוטמן ללא תמיכה. לבלאס, הם מבטיחים, צפויות עוד הפתעות.

חיילים בלי מדים / ראובן עשור

„כפילים" בדרך לארץ ישראל

120 מחיילי הבריגדה העברית נשארו באירופה בשירות המוסד לעליה ב' לאחר מלחמת העולם השניה. במקומם התחיילו וחזרו לארץ 120 פליטים יהודים. בשבוע הבא כינוס

בשבוע הבא ייפגשו 120 חיילים מהבריגדה שנשארו לאחר פירוק החטיבה הלוחמת בשליחות באירופה. עם 120 העולים שהגיעו

ראובן עשור עם גמר „המבצע"

ארצה במקומם במדי הצבא הבריטי. היה זה אחד המפעלים החשובים בתולדות הפרק שנפתח עם תום מלחמת העולם השניה והסתיים בהכרזת המדינה. תיכנון המבצע, הקרוי „הכפילים", היה בידי המוסד לעליה ב'.

בחודש מאי 1945, עם תום מלחמת העולם השניה, הגיעה הבריגדה היהודית על 5,000 חייליה לעיירה טארוויזיו, שבמפגש הגבולות בין יוגוסלוויה, אוסטריה ואיטליה. הכניעה הגרמנית באיטליה, יש לזכור, הקדימה בארבעה ימים את כניעתו של הצבא הנאצי בגרמניה. מיד עם ההודעה על הכניעה יצאו מאות חיילים לחפש את קרוביהם במחנות הריכוז שמעבר לגבול. חלק מהם עשו זאת על דעת עצמם, אחרים נשלחו למחנות, בעיקר לגרמניה ולאוסטריה, בתפקיד רשמי למחצה על־ידי ה„מרכז לגולה" ובהסכמת חלק מהקצינים הארצישראלים. אולם היו שהגיעו גם ליוון, פולין, צ'כוסלובקיה, רומניה, סקנדינוויה וארצות השפלה. שניים הגיעו אפילו לסיביר. החיילים קיוו, כי גם אם לא ימצאו את יקיריהם, לפחות יעלה בידם לשמוע מפי חברים או מכרים מה עלה בגורלם.

במשך שבועות וחודשים בקיץ 1945 הצטרפו מאות חיילים ארצישראלים ל־12 מיליון העקורים שנדדו על פני אירופה. התנועה הגדולה בדרך הביתה של אסירי מחנות הריכוז, פועלי הכפיה ושבויי המלחמה המשוחררים הקלה על תנועת החיילים במדי צבא בריטניה, אם כי מדים אלה, גרמו, לא אחת, ללובשיהם גם תקלות וסיבוכים.

מאות החיילים שיצאו והתפזרו ברחבי אירופה חזרו לבסיס כעבור שבועות. אחרים, הרשמים הקשים שהביאו איתם הבהירו כי הארצישראלים השוהים באירופה יצטרכו להתוות תוכנית לטיפול ביהודי אירופה שזה עתה עברו את זוועות השואה. „המרכז לגולה" גייס בין 300 ל־400 חיילים, על־פי מפתח של הזרמים המפלגתיים. שינוי חד בתוכניות חל ברגע שנודע, בראשית 1946, על כוונת משרד המלחמה הבריטי לפרק את הבריגדה ולהחזיר את יחידותיה לארץ. בינתיים, בחודשי הקיץ והסתיו של 1945, הגיעו לאירופה כמה שליחים מארץ־ישראל והתברר שלצורכי הקמת תנועות נוער, ארגון הכשרות ובעיקר לצורכי ה„בריחה", חשוב להשאיר במדינות רבות שליחים־חיילים. חלק מהחיילים הללו יתפסו עמדות מפתח במחנות, בנקודות הבריחה, בתנועות הנוער.

אילו היו מחזירים את כל אלה עם פירוק הבריגדה לארץ־ישראל, היו המערכות והתשתית הארגונית שהקימו מתמוטטות. אפשרות זו יצרה הילכה, שכן אי־אפשר היה לעשות את אותם חיילים לעריקים, ובכך לא רק לסכן אותם, כי אם גם את כל מפעל ההצלה שהוסיפו לבנות.

הכוונה להשאיר את החיילים באירופה, גם לאחר פירוק הבריגדה, הוליד את ההחלטה להחזיר לארץ פליטים יהודים, משוחררי המחנות. לא היה זה מבצע של מה בכך והוא היה כרוך בהתגברות ובסיכון. הנשארים באירופה אימצו את ניירותיהם של הפליטים ועם סיום תפקידם נאלצו „לעלות" ארצה שנית, הפעם באופן בלתי ליגלי. ה„מרכז לגולה" בפאריס החליט להעמיד את מספר הנשארים על 120 חיילים.

בעיה נוספת שעמדה בפני המארגנים היתה בחירת ה„כפילים". כל אחד מהם היה צריך לדמות, לפחות במידה סבירה, לחייל שאת זהותו קיבל (צבע עיניים, גובה, גיל), אך היה צריך להיות גם בעל הופעה ונסיון צבאי, במקרה שיישאל או ייחקר על־ידי הבריטים, אשר חשדו בחיילים ב„עסקים בלתי כשרים". „חילופי" של הפליטים היה צריך אם כן להיעשות במשך תקופת „הכשרה" באחד מבסיסי הבריגדה, תוך הקפדה מוחלטת על סודיות זהותם האמיתית ועל מטרת המבצע כולו. הבעיות הטכניות, כגון מהיכן ובאיזה אופן להוציא מעמדים אלה, כיצד להתאים להם את המדים לפני שיחצו את הגבולות, וההרדות מפני כשלונם בשעת המעבר הטרידו את המארגנים מטעם ה„מרכז לגולה" והזמן דחק בהם.

כמחצית מ־120 הנשארים היו מרוכזים על אדמת גרמניה, בעיקר במחנות ובקהילות בוואריה. חלק נוסף התרכז במעברי הגבול ובמחנות אוסטריה, ואילו לפולין, הונגריה וצ'כוסלובקיה נשלחו קבוצות שליחים קטנות יותר.

על אדמת גרמניה נמצאו אותה שעה קרוב ל־300,000 פליטים יהודים, ואילו לאוסטריה הגיעו באותן שנים 210,000 פליטים, רובם מגרמניה. עיקר הפעילות התרחשה אמנם בדרום גרמניה, אך השליחים ישבו גם בברלין, ברגן־בלזן, המבורג, שצ'צ'ין, קראקוב, ורשה, בודפשט, פראג, בראטיסלבה, ובמעברי גבול חשובים רבים, כגון מוראווסקה, אש, ולצבורג, [illegible] פעלו בקרב תנועות הנוער הצעירים בתפקידי ארגון והדרכה, לימוד עברית והווי עברי, והאחרים פעלו בנתיבי הבריחה ובארגון קבוצות „הגנה". תקופת השירות הנוספת של חיילי הבריגדה לשעבר נמשכה כשנה.

בשנה זו, שהיתה מן המכריעות לגורל עלייתה של שארית הפליטה, עסקו החיילים בהעברת רבבות פליטים מגרמניה ומזרח אירופה לנמלי דרום איטליה ובארגון והדרכת עשרות אלפי נערים בתנועות נוער ובהכשרות שהכינו אותם לקראת העליה לארץ. במשך 1946־1947 גדל מספר השליחים שהגיעו מארץ ישראל. שליחים אלה תפסו את מקום החיילים. קל לשער מה היו פני הדברים אלמלא נמצאו במשך תקופה מכרעת זו מאות החיילים בכל מקום. אין זה מן הנמנע שמפעל הבריחה המפואר לא היה יוצא אל הפועל.

גם המומנט הפסיכולוגי מילא כאן תפקיד בלתי מבוטל. מפגשם של הפליטים עם השליחים־החיילים מארץ־ישראל, לובשי מדים עם מגן הדוד, שנלחמו בחזית מול הצבא הגרמני הסדיר, היה מקור גאווה לאומית לפליטי המחנות, שזה עתה יצאו מן התופת. מפגש זה היה במקרים רבים גורם מכריע בבניית המוטיבציה של הפליטים לעלות לארץ ישראל.

החל מאביב 1947 החלו החיילים־השליחים לחזור ארצה בקבוצות קטנות. עליה זו או ליתר דיוק חזרתם ארצה היתה חייבת להיעשות בדרך בלתי־חוקית תחת עינם החשדנית של הבריטים. בכך תם אחד המפעלים המרכזיים של „הבריחה" – גולת הכותרת בפגישתם ההיסטורית של מתנדבי הישוב עם אחיהם משארית הפליטה – שטרם מצא את ביטויו והנצחתו הולמים.

שבע תשובות לשבע שאלות / יוני להב

קיפודים הם לא לנצח

מאמר ראשון בסידרת מאמרים זואולוגיים בנושא הקיפוד

א. האם קיפודים הם לא לנצח?

לכאורה, קיפודים הם לא לנצח. תראו לי קיפוד אחד שהוא כן לנצח – במקרה כזה אני מבטיח לאכול את הכובע שלי ולעשות קריזות כמו שהאוהד של הפועל טבריה עשה בפרהסיה אחרי שהקבוצה שלו עלתה ללאומית. אני אוכל את הכובע שלי על בוריו.

האמת היא שאין לי כובע, כך שלא אוכל לאכול אותו, מכיוון שאין לי אותו; אבל אם היה לי אותו – מה שאיננו המקרה שלפנינו – הייתי אוכל אותו כמו שקוראים לי צ'רלס. נכון, לא קוראים לי צ'רלס. אבל אם היו קוראים לי צ'רלס לא הייתי אוכל את הכובע שלי שאין לי, מכיוון שמה הטעם לאכול אותו אם קוראים לי צ'רלס? היה טעם לאכול את הכובע אם היו קוראים לי ג'ורג'. תודה לאל שלא קוראים לי ג'ורג'.

ב. מה היתה השאלה?

השאלה היתה: האם קיפודים הם לא לנצח. התשובה לשאלה נעוצה בהיפוך השאלה, על בוריה: למה שהקיפודים כן יהיו לנצח? הרי אם הקיפודים היו לנצח הם לא היו קיפודים, אלא, במקרה הכי טוב, הם היו קיפודים שהם לנצח, שזה כבר אופרה לגמרי אחרת. אבל זה לא המקרה שלפנינו, זה ברור שזה לא המקרה שלפנינו, כמו שקוראים לי סמית. נכון, לא קוראים לי סמית. אבל־דגע אהרע רגעדגעדגע מה הולך לעזאזל? מנין הביטחון הזה שזה לא המקרה שלפנינו, קרי, שקיפודים הם לא לנצח? האם מישהו פה ראה בימי חייו קיפוד מת? האם מישהו פה ראה אפילו קיפוד גוסס? קיפוד מצורע? קיפוד מגולל? קיפוד עם כאב שיניים? הרי כמו שאני מכיר אתכם אתם אפילו לא ראיתם קיפוד סתם, קיפוד פושט. אולי, מכסימום, באנציקלופדיות, אבל גם אז, אנציקלופדיות במהדורה מיושנת, מהתקופה שהקיפוד טרם הומצא. ככה שגם זה לא נימוק.

ג. האם ההיפך מקיפוד מת זה קיפוד חיי?

מצד אחד כן, אבל מצד שני, אולי ההיפך מקיפוד מת זה קלמר?

למה ההיפך מקיפוד מת יכול להיות קלמר, אתם שואלים? זו בעצם מחשבה די מטופשת שההיפך מקיפוד מת זה קלמר. הרי אין שום קשר בין קיפוד מת לקלמר. אבל האם יש איזשהו קשר בין קיפוד מת לקיפוד חיי? שום קשר, אלא אם כן זה אותו קיפוד.

אבל אם זה אותו קיפוד, זה גם לא ההיפך מעצמו, כי קיפוד לא יכול להיות ההיפך ממנו אלא אם כן הוא לא שפוי, והדבר האחרון שהמאמר הזה מעוניין לעסוק בו זה הפסיכו־פתולוגיה של הקיפוד.

ד. מדוע הקיפוד איננו מנומס?

ראשית, זה לא מנומס לשאול מדוע הקיפוד איננו מנומס. אבל מכיוון שאנו עוסקים פה במחקר מדעי מותר לנו לשאול שאלות לא מנומסות וחטטניות כי המדע הוא מעל החוק.

ובכן, הקיפוד ידוע כאחת החיות היותר בלתי מנומסות. וזאת מכיוון שמעולם, כשהוצע לקיפוד תה, הוא לא אמר „תודה". ולמעלה מזה: מעולם, כשנשאל איזשהו קיפוד „סלח לי, מה השעה בבקשה?" לא ענה הקיפוד תשובה מתקבלת על הדעת. ובעניין זה, מעולם לא ענה הקיפוד שום דבר לאף אחד, ואם זה לא מנומס, אל תקראו לי שולץ.

בעצם לא איכפת שתקראו לי שולץ. כל עוד אתם לא קוראים לי שושנה ארבלי אלמוזלינו לא איכפת לי שתקראו לי שולץ, כל עוד לא תהפכו את זה למנהג קבוע ומעצבן, לקרוא לי „אהלן, שולץ" כל פעם שאני עובר ברחוב. זה מעיק, להיקרא „שולץ" שנים על גבי שנים, ללא כל הצדקה.

ה. האם יש לקיפוד חיי מין?

עקרונית, למה לא? אבל מעשית, האם מישהו מכם ראה מימי חייו קיפודים בשעת המישגל? ומכאן ניתן להסיק על דרך האינדוקציה (או על דרך הרדוקציה – תלוי במצב רוח ובאווירה הכללית) שהם לא עושים אהבה אלא לכל היותר מתרבים במכון וייצמן באמצעות מבחנות, אלא אם כן מרגלים סובייטיים מטרפדים את המהלך הזה מסיבותיהם שלהם.

ובכלל, אולי הם בכלל לא מתרבים ובעצם הם עשויים מפלסטיק? אולי כל קיומם איננו משמש אלא כהסוואה למשהו אחר, למשל, לטרמיטים? אולי הקיפוד היא המצאה שטנית של מוח של טרמיט עם מועקות נטישה? אף אחד לא יכול להוכיח את ההיפך מזה.

אבל נניח־נניח שהם בכל זאת עושים את זה. אם הם עושים את זה, נשאלת השאלה: באיזו זכות הם עושים את זה בפרהסיה? הרי ברור לגמרי שהם לא הולכים למוטל זול ושוכרים שם חדר לארבע שעות וזאת מכיוון שלקיפודים אין את המיומנות הנדרשת לגשת לפקיד הקבלה במוטל, לקרוץ לו ולהגיד לו „תסדר לנו איזה חדר, ג'ינג'י". הם כמו בהמות, בחוץ, מול העיניים של הילדים שלהם. ואחר כך עוד מתפלאים למה אני ניטפל לקיפודים.

ו. מהו השם הכי מתאים לקיפוד?

ובכן, יש כמה אפשרויות. האפשרות הטובה ביותר היא לקרוא לו בשם „ארנסט יפת". אבל מצד שני אפשר לקרוא לקיפוד גם דובי זלצר (על שם ארנון גפני).

ז. האם הקיפוד טורף בני אדם?

בדרך כלל הקיפוד משמש (אם בויית כהלכה) כשומר על לולים. כאשר הקיפוד מבחין בשועל הוא נובח ומכשכש בזנבו. כאשר השחר מפציע הוא קורא את קריאתו המפורסמת „קוקוריקו" ובמשך היום רותמים אותו למחרשה וחורשים אתו את שדות הפלחה הנחיזים, ובצדק, מבחינתם. לא, הוא איננו טורף בני אדם – כל עוד הוא שבע. כאשר הוא רעב, גם אז הוא לא טורף בני־אדם מכיוון שהוא לא מאמין בשיטה זו כאמצעי לפתרון בעיות – להיפך, הוא מאמין במשא ומתן מסודר.

ראיון עם פרופ' דוד נבו / יעל פישביין

השוט של בחינות הבגרות

אם תלמיד שנכשל יטען שהמבחן אינו מהימן, ספק אם משרד החינוך יוכל לעמוד בבג"צ. היו מקרים כאלה בארה"ב. זה עלול להגיע גם אלינו. יש לשפר את איכות הבחינות, ולא להשתמש בהן כמודד הערכה בלעדי

– בשביל מה צריך בחינות בגרות?

בחינות הבגרות עושות בשביל משרד החינוך זה שכל המנגנונים הבלתי מתפקדים שלו אינם מצליחים לעשות: הן מסייעות לו לשלוט במערכת. מערכת החינוך שלנו היא מירכוזית מאוד ואמורה להפעיל את סמכותה באמצעות תוכניות לימודים ובאמצעות פיקוח. פיתוח תוכניות לימודים זה דבר יקר והמנגנון אינו מתפקד. הפיקוח נמצא בפני פשיטת רגל. שמפקח נפטר או להבדיל יוצא לגימלאות, אי־אפשר להחליפו. המפקחים מגיעים לבתי־הספר רק לעתים נדירות ומה שנשאר בלי פיקוח על בתי־הספר זה בחינות הבגרות. זה השוט. משרד החינוך בודק ומעריך את בית־הספר לפי הצלחת תלמידיו בבחינות הבגרות. בית־ספר שתלמידיו מצליחים בבחינות נחשב בית־ספר טוב ובית־ספר שתלמידיו אינם מצליחים נחשב גרוע. השוט פועל גם על התלמידים: 'אם לא תלמדו, לא תצליחו בבחינות הבגרות'. כולנו מכירים את המורה שנכנס לכתה מתפרעת וכדי לשלוט במצב עושה מבחן. כך גם נוהג משרד החינוך במורים בבתי־הספר.

– מה רע בזה?

כשמשתמשים בשוט במידה זה בסדר, אבל ככלי מרכזי זה רע. אם מעריכים בתי־ספר על־פי הצלחתם או כשלונם בבחינות הבגרות, הם יעשו הכל כדי להצליח במירוץ, כולל דברים לא רצויים שפוגעים בתלמידים: הם ייפטרו מהתלמידים החלשים, כדי שלא יכשילו את בית־הספר, יעזרו לתלמידים בזמן הבחינות, יעודדו את התלמידים להיעזר במורים פרטיים, יפסיקו לחנך או להעשיר את עולם התלמידים ויתרכזו בבחינות הבגרות. כך מתפתחת מערכת שלמה של שיעורים פרטיים לקראת בחינות הבגרות ובמקביל נוצרת תעשיה של ספרי לימוד שכל עניינם בחינות הבגרות. בתי־הספר הפכו לבתי־ספר לבגרות ואפילו בחטיבות הביניים מתחילים לנופף בשוט הזה. בעידן הקיצוצים, שליטה באמצעות בחינות הבגרות נראית קלה אבל היא אינה פיתרון. נושא המתימטיקה הוא דוגמה טובה: חסרים מורים במקצוע זה והרבה מאלה שמלמדים מתימטיקה אינם שולטים היטב במקצוע. הכשרת מורים בתחום זה גם בכתות בית־הספר העממי היא לקויה, התוכניות אינן מתאימות והרמה עלובה. מה עשה משרד החינוך להעלות את הרמה? קבע בחינת חובה במתימטיקה ברמה של שלוש יחידות. לכולם היה ברור שזה לא ישנה את המצב, לא יהיו יותר מורים והמורים שישנם לא יהיו יותר טובים, התוכניות לא יהיו יותר מתאימות והשיטות לא ישתפרו. מה שבטוח הוא שאם משרד החינוך יצטרך לתת דין וחשבון מה עשה לשיפור המצב תהיה לו תשובה: העלינו את הרמה בבחינות הבגרות.

– איך שולטים בתלמידים בעזרת בחינות בגרות?

מלבד איומים – אם לא תלמד לא תצליח – יש תופעה אבסורדית ששמה בחינות מגן וציוני מגן. הרעיון לתת ציון מגן כשמו כן הוא: בא להגן על התלמיד מפני כישלון. המערכת גורסת, כי בחינת הבגרות אינה משקפת אולי את הידע האמיתי של התלמיד, אולי הוא התרגש ולא הוכיח את יכולתו האמיתית, בואו ניתן לו ציון המבוסס על היכרות המורה עם התלמיד. מה עושים המורים? הם נותנים ציונים נמוכים וכשהתלמיד מבקש להעלות לו את הציון הם אומרים: אי־אפשר כי פער של שני ציונים בין ציון המגן לציון בחינת הבגרות מבטל את ציון המגן. וזהי אגדה. אין דבר כזה – ציון הבגרות הוא ממוצע בין מה שהשיג התלמיד במבחן לבין ציון המגן. אז למה המורים מספרים את האגדה הזאת? כדי שהתלמידים לא יבקשו להעלות להם את הציונים. ולמה המורים כל־כך חוששים להעלות את הציונים? מפני שהם פוחדים. אם ציוני המגן שלהם לא יתאימו לציונים שקיבלו התלמידים בבחינות הבגרות הם ייחשבו כמורים גרועים: כאילו בחינת הבגרות היא האמת ובחינת המגן היא שקר. זה הרי מגוחך. המציאו שני ציונים בהנחה מראש שהם יהיו שונים, אבל במערכת המשונה הזאת מורה טוב הוא זה שמנחש את הציון של התלמיד בבחינות הבגרות ואם הוא לא קולע – יש מקומות שהמנהל קורא אליו את המורה ומעיר לו על כך.

כשמעריכים את המורה לפי הצלחת תלמידיו בבחינות הבגרות, אין פלא שמורים עוזרים לתלמידים בזמן המבחנים ומכיוון שבחינות הבגרות נערכות בבית־הספר בהשגחת המורים הדבר הוא אפשרי. כדי לשמור על אמינות הבחינות צריך היה לערוך אותן במנותק מבית־הספר.

– מה זה עושה לתלמידים?

התלמידים מושפעים מהאווירה. אי־אפשר לצפות מהם שיתייחסו בכבוד למבחנים. אני שולל כל מעשה מרמה כולל העתקה במבחנים אבל אם בית־הספר הופך את המבחן לגולת הכותרת של פועלו החינוכי אי־אפשר לצפות שתלמידים לא יעתיקו. אחרי ששולטים בהם באמצעות הבחינה, אחרי שמאיימים עליהם בציונים אפשר להבין את מערכת הלחצים שגורמת להם לעשות זאת.

– האם צריך לבטל את בחינות הבגרות?

לא. יש חשיבות לזה שילד מבית־שאן יקבל תעודת בגרות וזה לזו שמקבל ילד מצפון תל־אביב. הייתי ממליץ לבטל אילו היו עושים שינויים בהכשרת מורים, בתוכניות לימודים, בהתנהגות המורים ובאחריות שהם לוקחים על עצמם בכל בנוגע להישגי התלמידים. אם כל זה לא ייעשה והבחינות יבוטלו יישאר ואקום.

– האם מוצדק להשתמש בתעודת הבגרות ככרטיס כניסה לאוניברסיטה?

זה מיותר. לאוניברסיטאות יש בחינות כניסה משלהן והן מנבאות היטב את ההצלחה בלימודים האקדמיים. מי שהתעקש על כך שלבחינות הבגרות יהיה משקל בקבלה לאוניברסיטאות היה משרד החינוך, שלא רצה לאבד את השליטה בבתי־הספר. אילו היה למשרד החינוך ביטחון רב יותר הוא יכול היה לוותר על ראיית תעודת הבגרות ככרטיס כניסה לאוניברסיטאות. המחיר ששילם משרד החינוך הוא כניעתו המוחלטת לדרישות האוניברסיטאות ברפורמה שנערכה לא מכבר בבחינות הבגרות בהנהגת שר החינוך הנוכחי.

– האם בחינות הבגרות בודקות את מה שהן אמורות לבדוק: את הישגי התלמידים?

עשו בארץ הרבה מחקרים בנושא זה ובכולם עולה שהבחינות הן בעייתיות. רמת הדיוק והמהימנות שלהן אינה משביעת רצון. הבחינות מיושנות בחלק גדול של המקצועות ואינן בודקות את מה שהן מתיימרות לבדוק. למשל בתחום מקצוע החיבור נותנים לתלמידים לכתוב על נושא כמו 'מהם היחסים האידיאליים בין רוב ומיעוט בחברה דמוקרטית'. מבחן כזה בודק אם לתלמיד יש מה להגיד על הנושא ולא את יכולת הכתיבה שלו. כל מה שאומר בנושא איכות מבחני הבגרות בארץ, לא יהיה חריף דיו. בכל העולם מבחנים בעלי משמעות כה מכרעת כמו מבחני הבגרות נערכים על־ידי מומחים למבחנים – לא כך בארץ. משרד החינוך בשיתוף עם מכון סאלד הקים ועדות לעריכת הבחינות, אך עד כמה שאני יודע אין במכון סאלד מומחים למקצוע הבחינות. יוצא מזה שהמבחנים פשוט גרועים ולא הוגנים וכולם יוצאים נפגעים מכך.

מבחן צריך להיות תקין, טוב, מהיר וסודי. אין במשרד החינוך חשיבה יסודית בהקשר זה. יש בחינות באותו נושא בכמה נוסחים, בלי שמישהו בדק את איכות הנוסחים. בתנאים של מצוקה תקציבית מישהו היה צריך לחשוב כמה עולה לפתח נוסח יחיד וטוב של מבחן. מספר מועט של נוסחים טובים עדיף על מספר רב של נוסחים גרועים.

אם תלמיד שנכשל יטען בבג"צ שהמבחן אינו מהימן, ספק אם משרד החינוך יוכל לעמוד בבג"צ. היו כבר מקרים כאלה בארה"ב וזה עלול להגיע גם אלינו. יש לשפר את איכות הבחינות. לעשות אותן מהימנות ותקפות, לצמצם את לחץ הבחינות ולא להשתמש בהן כמודד הערכה בלעדי.

פרופ' דוד נבו הוא מומחה להערכה ולמדידה בבית־הספר לחינוך באוניברסיטת תל־אביב

תתארו לעצמכם

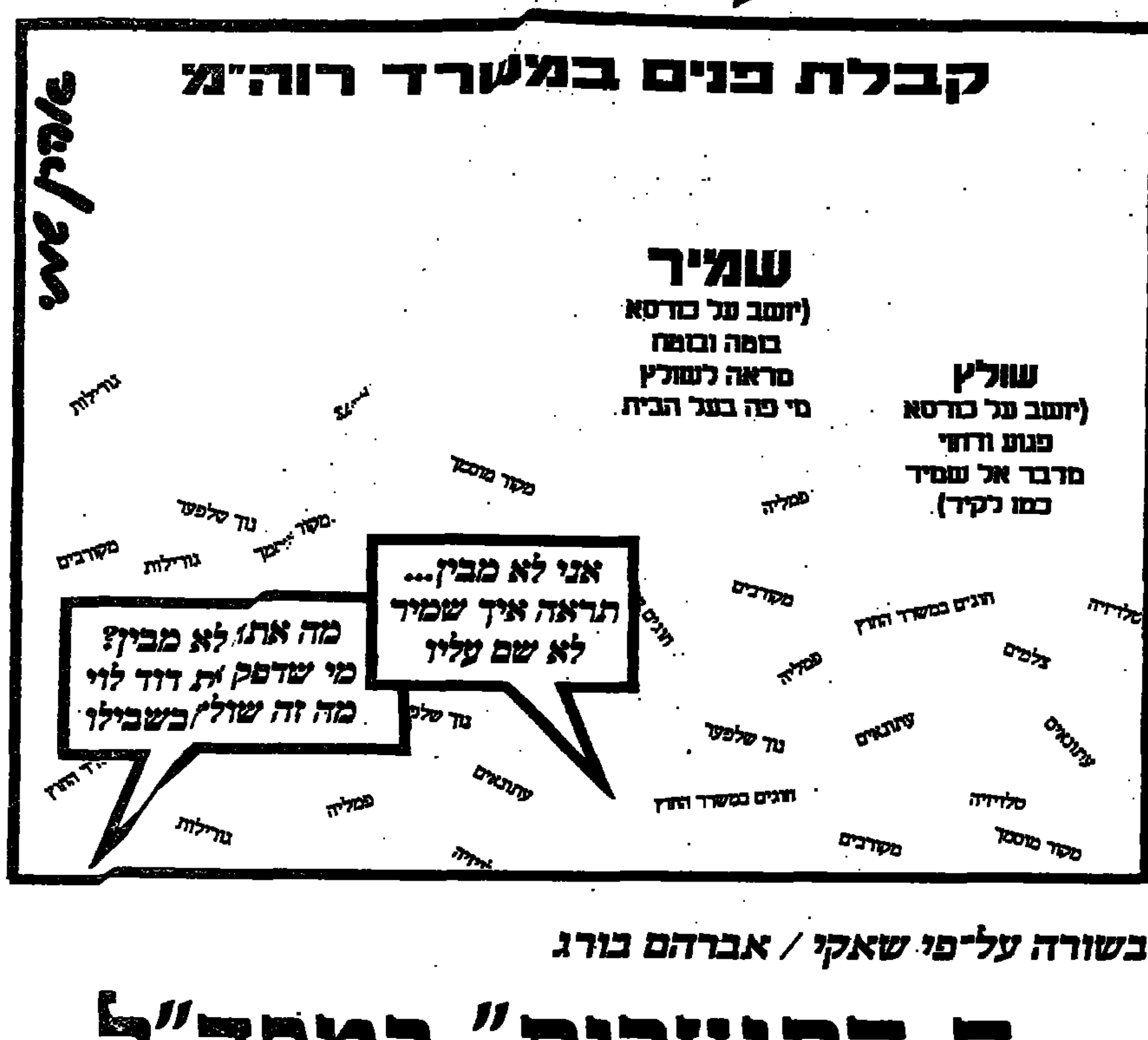

הבשורה על־פי שאקי / אברהם בורג

ה"התנערות" במפד"ל

עדתי חסר תקנה, לאומני מובהק ומצוי בחצרות חב"ד ובמסדרונות הרב יוסף מאיים שאקי על "אגודה" ועל ש"ס, על פליטי המפד"ל הישנה ועל אנשי העדות במפלגות הימין. ממפד"ל לחרד"ל: מפלגה חרדית לאומנית

רעידת האדמה העוברת על היהדות הדתית הגיעה סוף סוף גם אל הסיסמוגרפים החילוניים. כל מי שהאמין בעיניו המתגלגלות של זבולון המר, נאלץ פתאום להישיר מבט אל המפד"ל היפה, החדשה והנרגשת – המפד"ל של שאקי שאינה יודעת גבולות מהו.

עד היום נשאו כל המתונים את עיניהם לעברו של זבולון המר. משימה גדולה מכפי כוחו נפלה עליו, להיות הנציג הנאמן של היהדות המתונה והסובלנית, להיות קול יעקב למפלגה הדוגלת במדיניות של עשיו. פעם, במקרה, נפלט לו כי יש לשקול את סולם העדיפויות, בין עם ישראל לארץ ישראל. מאז לא ידע מנוחה מהי. אבירי הרוח המשיחית החרימו אותו, נידו אותו ולעגו לו בגלוי ובסתר, העדיפו עובדי עבודה לתיאבון – כמו שרון – על פני שומרי מצוות כמו זבולון המר. ומן הצד השני תלו בו מתוני הציונות יותר ויותר תקוות שמא יהיה הוא סדק המחסום דרכו תחזור השפיות אל המחנה הדתי – ציפיה גדולה מכפי כוחותיו הרוחניים, הרעיוניים או הפוליטיים. צחוקה האירוני של ההיסטוריה הפוליטית: דווקא הוא, שגרר את ישראל אל עבר התהום של המשיחיות והמדינית, נפל והתרסק בבור שכרה לאחרים לפני שני עשורי שנים.

ההתמוטטות הכוחנית של המר היא ממילא הבשורה החדשה של המפד"ל החדשה. בשורה שיש לה שלושה מרכיבים: עדתי, לאומני וחרדי. שאקי הוא הפרי הבשל ביותר של המחאה העדתית הפוליטית. לראשונה עומד מנהיג לא אשכנזי בראשה של מפלגה לא עדתית, סימן מובהק שעוד יתן את אותותיו בכל המערכת הפוליטית. הכשל העדתי של המפד"ל התחיל עוד בימים הראשונים של עליית ההמונים מארצות אסיה ואפריקה. לישראל באה אז יהדות מסורתית מובהקת שחיפשה לה ביטויים ממוסדים להבעת הציונות עתיקת היומין שלה. ביתה הטבעי היה צריך להיות במפלגה הדתית לאומית. אבל דווקא אז, בימים הראשונים, לא היה שם מי שיראה את הנולד והמונופול האשכנזי נשמר שם בקנאות למרות שנשען על רוב חברים לא אשכנזי. את האות הראשון להתנערות נתן אהרן אבו חצירא. באקט של מחאה אישית וקבוצתית הוא פרש מהמפד"ל האשכנזית והקים את האגודה הספרדית שגזלה את המנדטים הראשונים ממפלגת האם. בבחירות הבאות באה ש"ס ושיכללה את השיטה, לא רק עדתית יותר אלא גם חרדית יותר.

עד שבאה ש"ס עמדה החרדיות הפוליטית מנגד לציונות הדתית. המרחק הרב ביותר שהיו מצביעי "האגודה" מוכנים ללכת היה עד לשותפות בקואליציה ותו לא. כל השתתפות מעבר לוועדות הכנסת, בשירות ובשרה, היתה פסולה משום שמשמעותה הכרה מעשית בזכותה של הישות הציונית כישות יהודית מחייבת. לש"ס לא היו שום עכבות כאלה. חלקו של ציבור הבוחרים של ש"ס בא מפליטי המפד"ל ושרידי תמ"י, ציונים מובהקים דתיים אדוקים שגלשו מעט אל עבר החרדיות למען העדתיות. השותפות הפעילה של ש"ס בממשלה האפילה על אגודת ישראל מכאן ויצרה דינמיקה חדשה במפלגת האם, המפד"ל, מכאן. המעגל שנפרץ על־ידי אבו חצירא, נכבש והוכשר על־ידי ש"ס, נחתם עם מיצוי ההתנערות העדתית והמלכתו של שאקי.

המרכיב השלישי בזהות הדתית הפוליטית הוא הלאומיות האגרסיבית. בקוטב המנוגד לחרדיות הגלותית והפסיבית שולטת הלאומיות הדתית. הדגשים החזקים שהושמו בשני העשורים האחרונים על השטחים וסיפוחם, על קביעת עובדות מדינית עבור המשיח המתקרב ובא, הפכו את הציבור הדתי הלאומי לנושאי דגל הלאומיות והלאומנות. הוואקום הרעיוני שהשאירה אחריה הציונות החילונית התמלא במסר תקיף של גוש אמונים. המלים אותן מלים, הסמלים אותם סמלים: התיישבות, ליווי שיירות, בטחון בדרכים, מחוץ לגדר ובתוך הגדר, הפורעים הערבים, המרד הערבי, ההתקוממות הפלשתינאית. אבל התכנים שונים בתכלית השינוי. אז היה מדובר בהקמת מכשירי קיום מדיניים ופוליטיים לעם נטול צורה והגדרה מדינית והיום הם נאבקים על הגשמתה של תוכנית אלהית נעלמת על־פיה מדינת ישראל היא "ראשית צמיחת גאולתנו", "אתחלתא דגאולה", "חמות המשיח".

יחד עם לאומיות היתר של הציבור הדתי באה גם דתיות היתר והציונים מאמיני המדינה נעשים יותר ויותר דומים באורח חייהם החרדי לחרדים שוללי הציונות ומתנגדי המדינה. כך נסגר עוד מעגל – מעגל האיבה המסורתי בין הציבור החרדי לציבור הלאומי־דתי. כבר כמה שנים הם משתפים פעולה: נגד ה[illegible] ובעד חוק השבות, נגד הפונסטרים ובעד החקיקה הדתית, נגד שמעון פרס ובעד אריק שרון.

מי שרוצה להבין את סוד הכוח בפוליטיקה הדתית צריך להבין מושכל ראשון במתמטיקה: כל כוח פוליטי במגזר הזה, שיש לו לפחות שניים מתוך שלושת המרכיבים (עדתי, לאומי וחרדי – כאמור) יש לו סיכויים לצבור יותר קולות ממי שיש באמתחתו רק מעגל אחד או פחות.

למפד"ל של המר היה רק מסר לאומי רפוי וכוחה נחלש והלך. לתמ"י של אבו חצירא היה רק מסר עדתי והוא התמוטט אל תוך זרועות האופורטוניזם של הליכוד. ל"אגודה" של שפירא ופרוש, של החסידים המתנגדים, היתה רק חרדיות מיושנת וכוחה נחלש והלך מול השמש השחורה של ש"ס. הצירוף של חרדיות עם עדתיות עשה את ש"ס לכוח הדומיננטי בארבע השנים האחרונות.

הבשורה הדתית המעודכנת ביותר היא הבשורה על־פי שאקי. עדתי חסר תקנה, לאומני מובהק, קולני ומצוי בחצרות חב"ד ובמסדרונות הרב יוסף נוטה שאקי לחרדים יותר משהוא כפוף לסמכויות התורניות המיושנות של רבני המפד"ל. שאקי מאיים על כולם, על "אגודה" ועל ש"ס, על פליטי המפד"ל הישנה ועל אנשי העדות במפלגות הימין. לא סתם אמרו ליצני הדור כי המפד"ל שלאחר שאקי שינתה את שמה לחרד"ל – ממפלגה דתית לאומית למפלגה חרדית לאומנית.

יאללה, יאללה, הפועל טבריה / שמעון וייס

כנרת, קפיטריה וכדורגל

הגול של עופר דן ביבנה בא לראש העיריה ביבי בזמן. גם השר שחל היה מרוצה, אפילו נשיא המדינה

איזו, האוהד ה"שרוף" ממעגן

פרוספריטי כזה לא זוכרים פייטני טבריה ומוכרי הקסטות בעיר זה שנים. עוד בטרם שרק השופט ביבנה לסיום המשחק, שהעלה את הפועל טבריה לליגה הלאומית, כבר שלפו פייטני העיר ומחברי התחנות הקסטות שלה את מיטב לחניהם, הדביקו להם מלים מזדמנות, שבהן מופיעים שמות שחקני הקבוצה ומעלליהם, ורצו להקליט. מה הפלא שיוסי ברדה, פייטן טברייני חובש כיפה, הביא לחגיגת הנצחון בגן העיר במוצאי־שבת קלטת קטנה עם שירי האליפות ודוד כהן, פייטן גם הוא, מיהר להודיע לכל העתונים המקומיים, שקלטת האליפות שלו יוצאת ארטרטו ממכבש ההקלטה. ל"במבולי", גם הוא זמר קסטות טברייני מצוי, היה רפרטואר מוכן מבעוד יום. "יאללה, יאללה, הפועל טבריה..." שר הזמר בעל הקול הכבד. זה מה שקורה בעיר שחיכתה עשרים־וחמש שנה לשוב אל הליגה הלאומית בכדורגל. מה יש לטבריינים מלבד כדורגל? ים כנרת? זה כבר שייך מזמן לעם ישראל כולו. קפטריה? כבר נסגרה מזמן.

סוציולוגים יאמרו שטבריה אינה שונה במאומה מערי השדה הקטנות שצעיריהן מחפשים מוקדים לוקאל־פטריוטיים וכאשר אלה אינם, ממהרים לעזוב את העיר ולעבור למרכז הארץ. שנים סובלת עיר הכנרת ממאזן הגירה שלילי. צעיריה נטשו אותה וכוחות חדשים לא הגיעו. גם התיירות צלעה, במיוחד בשנה האחרונה. החלום להתמודד שווים מול שווים עם אילת נגוז כבר מזמן. לבד מאלה, יש לטבריה את המרחצאות שמושכות רק זקנים ותיירים מעטים מחו"ל, יש את קבר הרמב"ם שמושך, בעיקר, את חסידי ה[illegible] המרוקאיים מבני ברק וירושלים ויש לה את יגאל ביבי, בקרוב אולי חבר כנסת.

הגול של עופר דן בשבת האחרונה ביבנה בא לביבי בזמן. במוצאי־שבת, אחרי שעודכן בנפלאות הבחורים ששלח לשחק בשבת בעיר הדרומית, מיהר ראש העיר הסימפטי וחובש הכיפה אל המוני הצוהלים בגן העיר והכריז, כי גייס שני מיליון דולר לבניית איצטדיון חדש כבר בקרוב. גם טדי קולק, חתיך ומנוסה מביבי, לכד את הטריק והבטיח בשנה שעברה לאוהדי בית"ר העולים, כי ייבנה איצטדיון חדש. אז מה? שבוע לפני כן עוד הספיק ביבי לדחות את דרישת אוהדי הכדורגל וראשי הקבוצה לבנות איצטדיון חדש. קודם תעלו לליגה הלאומית, דרש. עכשיו לא היתה לו ברירה והוא נסחף והבטיח את מה שיקשה עליו לקיים. גם מתרימים טובים וגדולים ממנו מתקשים לגייס שני מיליון דולר בתוך פחות משבוע. במוצאי־שבת שעברה יכול היה יגאל ביבי לגייס את כל תקציב המדינה לבניית איצטדיון חדש בעיר. אוהדי הכדורגל הטבריינים שיכורי הנצחון הריעו לו בכל מקרה.

אפילו נשיא המדינה בכבודו ובעצמו נסחף בהתלהבות הטבריינית ואחרי שפתח את כנס האנרגיה בתחילת השבוע, התפנה לראות מקרוב את אלו ששיגעו בימים האחרונים את העיר. שר האנרגיה משה שחל "ירד לגמרי מהפסים" בהתלהבותו כי רבה, ערך מסיבת עתונאים עם... הכדורגלנים הטבריינים והבטיח להם, בהבל פה, סכום של חמישים אלף ש"ח. מישהו יודע מאיזה סעיף תקציבי זה יילקח? יש קשר בין אנרגיה לבין הפועל טבריה, אבל הוא לא עובר במשרד האנרגיה בירושלים. אוהדי הקבוצה, אגב, החרימו ביום שלפני המשחק את דגלי ברזיל וישראל שנתלו לקראת כנס האנרגיה הבינלאומי. הדגלים האלה הונפו בשבת בצהריים במגרש ביבנה.

פרנסי העיר טבריה ובעיקר אנשי מועצת הפועלים, פטרוניה של הקבוצה, עושים עתה מאמץ לתרגם את ההצלחה לשפה אלקטוראלית. הבחירות הכלליות והמקומיות בשער ואין דבר מצליח יותר מהצלחה ספורטיבית, בפרט כאשר מדובר בעיר קטנה ומרוחקת או בעיירת פיתוח. טבריה שייכת לאחת משתי הקטגוריות הללו או לשתיהן גם יחד. עופר דן, הכוכב הטברייני, אגב, הוא מעריץ נלהב של מנחם בגין. גם משה סיני מהפועל תל־אביב לא בדיוק אדום מאוהדי המערך.

ורק האוהד השרוף, איזו, הקיבוצניק ממעגן, לא עושה חשבונות. יותר משלושים שנה הוא מלווה את הקבוצה במשחקי בית וחוץ וגם כשהיתה בליגה ב', היה בטוח שהוא מלווה את נבחרת ברזיל. לא פלא, אפוא, שתרם, לפני כמה שנים, את כל תקציבו האישי בקיבוץ לרכישת מערכת בגדי ספורט לקבוצה הנערצת עליו. בלאו־הכי, כל החיים שלו זה הפועל טבריה. השבוע העניקו לו האוהדים מתנה. חולצת טריקו אדומה עליה כתוב בלבן "הפועל טבריה – הקבוצה שלי". שבוע אחרי, היא עדיין עליו.

ממשקפת עד מזל"ט / טלי זלינגר

מידע לצרכנים

האדם הוא הנכס העיקרי של מודיעין השדה, אומר תא"ל גיורא זורע, קצין מודיעין ראשי. על לקחי יום כיפור ולבנון ויישומם, שיפור המודיעין ושילובו במסגרות הלוחמות

באחד הקרבות הקשים מול הסורים בגזרה המזרחית בלבנון מצא עצמו כוח שריון מוקף כוח סורי בעדיפות מספרית וביתרון פריסה. "אין לי מודיעין!" זעק מפקד הגדוד למפקדו בקשר, אך ידיו של זה היו ריקות. קצת פחות מתשע שנים לפני הקרב הזה, נקלע בסיני כוח צנחנים לתוך מתחם מצרי רווי אש. "איפה המודיעין?" התלוננו מפקדים וחיילים למידע מעודכן ומיידי. כך שם וכך בהרבה קרבות מרים אחרים ביום הכיפורים ובלבנון.

15 שנה אחרי שהובהרה לראשונה פגיעתו הרעה של מחסור במודיעין־שדה מעודכן בכוחות הלוחמים בשטח, ובדיוק שש שנים אחרי שהוכח שבתשע השנים הקודמות לא נעשה די לממש אבחנה זו, אומר היום קצין מודיעין ראשי, תא"ל גיורא זורע, שעכשיו זה כבר בסדר. אגב, מינוי קצין מודיעין ראשי, כפוף לראש אמ"ן, נעשה כתוצאה מלקחי יום הכיפורים, וחלק מרכזי בין תפקידיו היה אז בתחומי מודיעין־השדה. זורע אומר שיש מקום לשיפורים, אבל הלקחים כבר נלמדו ומומשו בשורה של אמצעים טכניים ומהלכים, שקידמו ברחיפה גדולה את המודעות למיקומו ולחשיבותו של מודיעין־השדה.

מודיעין־השדה אמור לתת תמונת מצב, התרעות ומודיעין למטרות והוא מושתת על אמצעי איסוף קרקעיים ואוויריים, מהפשוטים ביותר, כמו משקפת טובה לתצפיתן, ועד למזל"טים המעבירים שידור ישיר. את העבודה מבצעים כוחות אורגניים ביחידות הקרביות בשטח: יחידות של בעלי הכשרה מודיעינית המחוברים אל מסגרות הלחימה בהתאם לשיבוץ מוקדם, תוך יכולת הגמשת הצבתם בהתאם לצרכים בשטח בזמן אמיתי. יחידות אלה הוקמו עוד לפני מלחמת יום הכיפורים, אבל בהעדר מודעות מספקת לקידומם וללא תרגול ואימון משותפים הם הושארו מאחור ולא הבזו לכוחות באופן שמיצה את יכולתם.

למרות שנות העבודה על שיפור אמצעים טכניים ועל ארגון במסגרות לא היה בצה"ל ובחיל המודיעין מושג מספיק על רמת מודיעין־השדה עד מלחמת לבנון. גילויי המלחמה היו קשים: לא היה די מודיעין או שהיה יותר מדי, לא סלקטיבי ולא רלוונטי. תקציבים נוספים, פיתוח מתניים להכשרה והארגון מחדש של האמצעים לניצול נכון יותר מבטיחים, לדברי תא"ל זורע, מודיעין־שדה טוב יותר מאי־פעם. הקמת מפקדת חילות־השדה בשנים האחרונות ושילוב מודיעין־השדה בתורת הלחימה של כוחות היבשה תרמו גם הם לקידום הנושא. מערך ההכשרה השתפר והתרחב הדגש הושם על חיילי המילואים. ההכשרה האינטנסיבית מתחילה עוד בשירות הסדיר. אל שירות המילואים בן עשרות השנים נכנסים החייל או הקצין כבעלי־מקצוע. כיום מהווה מודיעין־השדה חלק קבוע בכל תרגיל ואימון והוא חבר פעיל ושווה־זכויות במשפחת המסגרות הלוחמות. המפקדים בשטח משוחררים במידה גדולה מהתלות במודיעין, שיבוא על ראשם מלמעלה, ומנהלים בעניין זה "משק אוטרקי".

האדם, על עיניו ויכולתו האינטלקטואלית, הוא הנכס העיקרי של חיל המודיעין. עם שיפור יכולת האיסוף נדרשת יכולת אנושית גבוהה יותר לביזור המידע הרב שנאסף. הגדרת הצרכים והעברת מידע סלקטיבי לצרכנים, בהתאם לדרישות ולצרכים בכל רגע נתון מאפשרים לחימה, בהגנה או התקפה, בתנאים נוחים יותר המבטיחים תוצאות טובות יותר. למרות ריבוי התרגילים ושיתופם המלא של גורמי מודיעין־השדה בכל ההכשרות, רק המלחמה הבאה תוכל להוכיח אם ההבטחה של תא"ל זורע עומדת במבחן המציאות. אבל מודיעין־השדה כשלעצמו ואגף המודיעין על יחידותיו השונות, עושים הכל כדי ליצור את ההרתעה שתסכל את פריצתה של המלחמה הבאה.

مكان الأصل

מאזניים
לספרות, אמנות ועיון

רעיה הרניק

אביב בארץ ישראל

יום השנה השישי ב־6.6.88

הָאָבִיב הָאַכְזָרִי שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
מֵאָז 1948 שְׂדוֹת הַבַּרְקָן וְהַחַמָּה
בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן. הַכּוֹכָבִים וְהַדָּם.

יוּנִי 1967 – כַּמָּה יָפִים הַשָּׂדוֹת
בְּדֶרֶךְ בֵּית לֶחֶם. בְּעֵמֶק דּוֹתָן
כְּמוֹ אַרְגְּמָנֵי הַכַּלָּנִיּוֹת כִּתְמֵי הַדָּם.

יוּנִי 1982 כַּמָּה צִיּוּרִיִּים הָיוּ
הַנּוֹפִים הַקְּסוּמִים שֶׁל לְבָנוֹן
"עִיר הֶהָרִים" וְהָאֶרֶץ הַמְּבֻשֶּׂמֶת.

כַּמָּה יָפִים פִּרְחֵי הַמָּוֶת וְהַדָּם
עַל רֶקַע הַשְּׁקִיעָה וּמוּל הַיָּם
בְּפַאֲתֵי צוֹר. בִּמְבוֹאוֹת בֵּירוּת.

אָבִיב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – –

הַתּוֹרִים בּוֹנִים קִנִּים עַל קְבָרִים
לַתִּינוֹקוֹת יִקְרְאוּ אוּלַי עַל שְׁמָם
אָבִיב אַכְזָרִי שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

חַיֵּיהֶם. וּמוֹתָם.

אינתיפאדה

אֲנִי יְשֵׁנָה וּמִתַּחַת לְבִגְדֵי אִקְרָה
מֵעַל רָאשֵׁי תַּלְתַּלֵּי רִמּוֹן נִטָּל נִצְרָה
הַזְּמַן בְּוַרְדָּיו הוֹל אִשִּׁי נֶגֶר
מִבֵּין אֶצְבְּעוֹתַי.

כְּלָבֵי שְׁמִירָה כָּל הַלַּיְלָה רָצִים
הָלוֹךְ וָשׁוֹב. חוֹצִים אֶת חֲלוֹמוֹתַי
הָאָרֶץ אֲהוּבָה הוֹלֶכֶת וְנִגֶּרֶת
מִבֵּין אֶצְבְּעוֹתַי.

הֵן – הַגַּאֲוָה הַפְּגוּעָה וְהָעִקֶּשֶׁת
אֵימַת הַמְּנֻצָּחִים. חֲלוֹם הָאָבוֹת.
מֵעַל מַצֶּבֶת זְמַן מִתְקַתֶּקֶת
אֲנִי יְשֵׁנָה

לִבִּי עֵר לַמַּכְאוֹבִים

אורה לוטן

גרניט

אֶת חֲלוֹמוֹ הָאָבוּד שֶׁל אַבָּא שֶׁלִּי
זָכָה לְהַגְשִׁים אַבְרָאהִים בּוּלוֹס.
אַבָּא, שֶׁרְכָשׁוֹ שָׂדֶה טְרָשִׁים
בַּפְּרוֹבִינְצְיָה נִדַּחַת
בְּלֵב אֶרֶץ הַכֶּסֶף,
הָיָה בּוֹלֵשׁ בְּיָדָיו הַגְּדוֹלוֹת
אַחֲרֵי חַסְפּוּסֵי הַגְּרָנִיט
לִבְדֹּק יְסוֹדוֹת, הַאִם
קְשִׁיּוּת עֲמִידָה לְדוֹרוֹת, הַאִם
בָּצִיר בְּמִדָּה הַנִּדְרֶשֶׁת
לְצַפּוֹת בִּנְיְנֵי הַפְּאֵר
בְּבוּאֶנוֹס אַיְרֶס בִּירַת הַמְּדִינָה.
אֶלָּא שֶׁלְּאַבְרָאהִים הַיִּתְרוֹן
כִּי שָׁמַע מִתּוֹךְ רְגִילוּת
אֶת מַנְגִּינוֹת הַשַּׁיִשׁ, כִּי
הָאֶבֶן הָיְתָה לוֹ אָחוֹת
בֵּין אַחִים בַּשָּׂדֶה לְיַד הַכְּפָר
בּוֹ נוֹלַד, בּוֹ בִּזְמַן שֶׁאַבָּא שֶׁלִּי
נָדַד דֶּרֶךְ מַיִם רַבִּים מִן הַדְּנִיֶּפֶּר
עַד הִגִּיעַ לְחוֹף הַכְּבָר
בְּלִי אָבוֹת, בְּלִי בָּנִים,
שָׁרָשָׁיו כְּשֶׁל בְּרוֹשׁ עָקוּר
לִנְטִיעָה מֵחָדָשׁ, וְאַף עַל פִּי כֵן
הַצְּמִיחָה אֲבִי חֲלוֹמוֹת חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים
כִּי לוּלֵא הֵעֵז לַחֲלֹם
הָיָה מְאַבֵּד אֶת הָאֹמֶץ
לְהִתְגַּבֵּר, בָּעוֹלָם כֹּה חָשׁוּךְ
לְמַחְסוֹר וְזָרוּת. וַאֲפִלּוּ
כְּשֶׁהָיָה שָׁם דָּבָר בַּעֲסָקִים, אָבִי
לֹא זָכָה לְפָאֵר אֶת שֵׁם מִשְׁפַּחְתּוֹ
כִּי "אֵל רוּסוֹ" הָיָה בְּפִי כֹּל.
רַק בִּמְקוֹם הַנִּדָּח שֶׁל נַפְשׁוֹ
כְּאֶבֶן גַּלְגּוּלֵי הַשָּׂפוֹת
עַד לִשְׂפַת אִמּוֹ. לֹא כָּךְ
אַבְרָאהִים שֶׁנִּקְרָא בּוּלוֹס
כְּאָחִיו בּוּלוֹס בּוּלוֹס
מִרֶגַע הַלֵּדָה וְעַד פִּרְסוּמוֹ
מֵאִיר בִּזְוִיכֵי הַבּוֹטֵחַ
אֶת פְּנֵי הַמֶּרְקָע וּמְסַפֵּר עַל
בֵּית הָאַחִים וְעַל הָאֹמֶן
שֶׁאֲבָנִים נִבְנוֹת לְיָדוֹ
הַמְּנוּסָּה מְדוֹרוֹת לְהָפִיק
אֶת הֶעָלִיל הַנָּכוֹן. לֹא,
עֵינַי לֹא צָרָה בְּבוּלוֹס הַבּוֹנֶה
אֶת אַרְצִי בְּגַרְנִיט וּבְשַׁיִשׁ.
אֲבָל לִבִּי דּוֹאֵב עַל אַבָּא שֶׁלִּי
שֶׁחָלַם וְלֹא זָכָה.

תשרי תשמ"ח

בשורה עיון

המוצא החסום

דב ברניר

מירון בנבנישתי, "הקלע והאלה", הוצאת "כתר", 1988, 197 עמ'.

"ארץ מצב ללא מוצא" – אמר לנין, אדם שגם אם נכנס, רביע שמלקט על דרכו, בלקם הורו בהמצתו הבריאליים הנמקה של ניתוחיו ומסקנותיו. הנה, לפני ספר מאנד־כתוב, מאמר מאמרי שאיפוגו ומבריק הוא [illegible] על מספר מובא. [illegible] היכולת של מירון בנבנישתי שבו הוא שועל ושר במה לסייע ולהבהירו. [illegible]

[illegible]

יתירה מזו בנבנישתי מעלה את חוסר התשובה אף לקרוב, פילוסופית, באומרו: "למבנים אנושיים אין תרופות, אלא תשובות חלקיות. גם למצב שנוצר בארץ ישראל יש רק תשובות חלקיות". אם איני טועה לא הגיע לנו בנבנישתי אפילו את התשובות החלקיות המיוחלות הללו, שכן הוא עצמו קובע כי "ההווה הוא העתיד", וכולנו יודעים עד כמה הווה זה עמוס חוסר־ניבוץ קטלניים לא רק לדרוקרטיה ואף להישרדותה של מדינת ישראל, אלא גם לכל עם היהודי.

ועוד רבה: במשך כל ספרו מתייחס המחבר בלגלוג לפתרונות שהוצעו על־ידי אחרים לדילמה הישראלית־פלשתינית: מי שהציע אוטונומיה, או פשרה טריטוריאלית, או שב פשרה פונקציונאלית, או ועידה בינלאומית, מהמנה של מלכת העבודה, או סלים, או "שלום עכשיו", כל אלה וכיוצא באלו לגנוסולייד מבטלת. [illegible]

[illegible]

★

ליהודה של בנבנישתי בין העוקבים אחרי יחסי־הגומלין בין שני העמים בארץ, הכוונה היא לקביעתו הנחרצת כי התנחלות היהודים ביהודה, שומרון ועזה היא בלתי־הפיכה – דבר העשוי ליצור פקעת כה סבוכה שאין היא ניתנת עוד להתרה. הרי, אם ששים אלף, ומחר מאה אלף יהודים יתקעו כתרי־ראיתנים בלב השטחים, ולא ניתן יהיה "לגלוֹת" את שיכוניהם, עריהם ועיירותיהם עד היסוד, [illegible]

[illegible]

כל פרסומו של בנבנישתי, בארץ ובעולם (ובן כל טיעון, בלא יודעים, ואולי גם ביודעים, ל"ליכוד" הטוען מצידו שהוא יצר מציאות בלתי־הפיכה, לקראת מימוש חזון ארץ ישראל השלמה) בא לו מן ה"בלתי־הפיכות" הזאת. [illegible]

[illegible]

★

לא, לא סיימנו את דיוננו, שכן אומר בנבנישתי דברים, בחלקם נוקבים בחלקם מורים, על מהות התנועות הלאומיות המתנגשות בארץ. למשל, כתורגם את המשפט הבא: "הציונות הסוציאליסטית, למן ראשית צעירה, לא יכלה לתפוס את אופיו האמיתי של הסכסוך, שכן מערכת הערכים שלה לא איפשרה לה להתמודד עם האמת העירומה כדי להגשים את הציונות, גם בגרסתה הסוציאליסטית צריך היה לנצח את התנועה הלאומית הפלשתינית". [illegible]

[illegible]

מירון בנבנישתי

מספר בנבנישתי על עצמו כי "החלטתי להשקיע את כל מרצי בחקר 'הסכסוכים האתניים'". והוא מוסיף: "מצאתי שיש דמיון רב בין מצבה של ירושלים למצבה של בלפאסט שבצפון אירלאנד". ועל ירושלים שואל המחבר: [illegible] גישתו לתמונת הסכסוך – שאותה המורחין להלוק עליה – הנה היא לפניה: "זהו סכסוך בסיסי, במקום פרימיטיבי, ולא סכסוך בינלאומי. מעורבות בו שאלות אקזיסטנציאליות ופסיכולוגיות של זהות עצמית ושל הכחשת זהותו של הצד־שכנגד, פחדים קמאיים מפני שואה פיסית, תחושות עמוקות של צדק כרוכים שאינם ברשעתה, והתחושה קרינן יהודיות. אצל המעורבים בו הוא נתפס במאבק על 'ערכים עליונים', לאומיים ותרבותיים ועל זכויות־יסוד שאי־אפשר לוותר עליהן". אולי לא חש בנבנישתי שאין הוא מתאר כאן את וייצמן או את ארלוזורוב, אלא נגית את ד"ר שייב, או את מנחם בגין. הרי כולם יודעים – או חייבים היו לדעת – כי המאבק כאן (גם המאבק הפנימי בלבו של כל אחד) הוא בין זכות לזכות על הארץ הזאת, [illegible]

[illegible]

אך השאלה היא אחרת: יוצר בנבנישתי כמו ירין (והוא אינו היחיד בכך) סתירה בין האופי הלאומי של מדינת ישראל לבין הענקת שוויון פוליטי לכל אלה שאינם שייכים לעם היהודי. [illegible]

[illegible]

והאי, לאורך כל ספרו מפגין המחבר רגישות גדולה מאוד ותחייות לרחשי הפלשתינים, שכביו מאז ילדותו, והוא כותב עליהם דעים מלאי רגש והבנה, הרף כל גיכורם אלינו. ברם, ורגשותיו, ואף האמביקה המוצרקת שאותה בנרצנו בראותו את ההתנחלות המאסיבית בשטחים, סופן שהן מצטיירות בעיניי כמעין "גלישה" בבירור אל מסקנות־כוזר, אל הזרנות עודפת כלפי תנועת העבודה, אותה תנועת עבודה שאם לא תשכיל לכבוש את לב העם, יתאמתו בעליל כל נבואותיו הקטאסטרופאליות של מירון בנבנישתי (וגם שלנו).

מאיה בז'רנו

גובסתי / הובסת

(מתוך "פרשי הזולת", 13.9.87, שלהי קיץ, [illegible])

ביום ראשון, בשעה 10 בבוקר, יום גשום, [illegible] בנוח וסתמי בסטודיו במרכז הארץ. הגוף [illegible] הפנים שלי מרותקים באופן שלם במעטפת [illegible] לבן ולח בידיה האמונות המיומנות של אמנית [illegible] לרגע נגעתי במסיכת המוות של פני הרוח [illegible] לה במרחק ועיה, חלקיקי מילימטרים מן [illegible] המעטפת. אצבעותי ליטפו רכות בלחיי, באפי ולא נגעו אלא במעטפת נוקשה זרה [illegible] כקליפה בין מי שאני לבין החומר שהדפיס את צורתי. תחושת היוולדות, תחושת [illegible] התחלה קרמונית עתיקה של שייכות [illegible] והידודית לעפר. [illegible]

אבל נשארתי שם, לא יצאתי, עד שהפס[illegible] ונבקע מעוצבת בדילתו של הגוף. צמתתי [illegible] פסלי כמו ביצה עד שיצאתי – מאוד רציתי [illegible] מבחוץ, להתחבק איתו, לצלם אותו, להרכיב משקפים וכובע, לנשקה כך קרה יומיים [illegible] שהייתי בתוכו והפכתי לסילון גמיש [illegible] מתוך הפה, עשן מילולי יצאתי מתוך פסלי. [illegible] זו הובסתי – היציאה מתוכו הבכה אותו לשבר [illegible]

★

(מתוך "פרשי הזולת", 16.4.87)

ואולי לא לכלי שוב הדברים, ושוממות הא[illegible] אל רגעי החיים, מיליוני ריבואות השניות [illegible] אחר, הליכה מעורטלת מהבשר העצמות [illegible] והמשקל הארצי של הזכרונות: מה מרגיש[illegible] הצלולויד כשהוא מוקרנת אלינו בתבנית של סבוך באור. שיבה אל רצף האירועים [illegible] בצורת היזכרון, והלום מילולי יעלה בנו את [illegible] היחידים שעשינו וצרנו לעצמנו, במקרה [illegible] במקרה, שב ושוב, פעם אחר פעם, כסיוט מעל[illegible] הער.

חזי לסקלי

מחול שנים עשר

הַיָּד אֵינָהּ זְקוּקָה אֶלָּא לְיָד.
הַנָּהָר אֵינוֹ זָקוּק לְסִירָה
אֶלָּא
לְבָלָם תַּתְ־מֵימִי שֶׁל יְלָדִים
וְנַגָּנוּת. אֲנִי
זָקוּק לָךְ
הָאִישׁ זָקוּק לָהּ. בִּלְתָּם וּבִצְנָעָה
[illegible]
[illegible]
בְּנִקְאוּ
מְרֻשָּׁשׁ.
שׁוּם יָכוֹל לְהָקִים שִׁיר אוֹ לִסְתֹּר אוֹתוֹ.
מִי שֶׁמְּתָרְגִּישׁ שׁוֹמֵעַ
שִׁיר
וְשׁוֹם
וְרוֹאֶה
בָּלָם בִּלְתִּי חָדִיר
שֶׁל סְבִיבָה אֲטוּמָה.

מחול שלושים ושלוש

הַמָּחוֹל הוּא דּוֹמֵם
הַנִּשְׁאָב אֶל תּוֹךְ עַצְמוֹ, לְלֹא תְּנוּעָה.
אַךְ
הַמָּחוֹל הוּא גַּם לֶחֶם עִקֵּשׁ.

(מתוך "היבור הויסמר" (שירים 1985–1987) שראה אור בהוצאת "עם עובד")

ספי שפר

פני הנחל

דָּבָר אֵינוֹ נִשְׁאָר – אָמַר הַזָּקֵן
(אַךְ כֹּהַ הַחֹרֶשׁ הָיָה יוֹרֵד כָּבֵד עַל הַנָּגוּהַ)

אַתָּה וַדַּאי טוֹעֶה –
אָמַר הַנַּעַר,
הֲרֵי הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּחְתָּם בָּאֲבָנִים
הֲרֵי כְּתוּבָתָהּ – שָׁאַל הַנַּעַר (וְרָאָה
אֵיךְ כְּמוֹ עֵינַיִם הָיָה מוֹלִיךְ אֶת פְּנֵי הַנַּחַל)

דָּבָר לֹא יִשָּׁאֵר אַחֲרֵי גּוּפִי – אָמַר הַזָּקֵן.
אֲבָל הַשִּׁירִים – אָמַר הַנַּעַר – יָפִי
הַשָּׁאוּל מִן הַשָּׁמַיִם – אָמַר.

גַּם לֹא מָה – בַּעַל הַזָּקֵן – גַּם
לֹא דָּבָר מָה.
וְהַאֲדָמָה – נֶחְרַד הַנַּעַר.
הַזִּכָּרוֹן אוּלַי – הִתְרַצָּה לוֹ לְאַנְדְּרוֹ –
הַזִּכָּרוֹן אוּלַי וּמַעֲרְבוּלוֹת
חוֹל דַּק הַמַּיִם
מִתְעוֹדְדוֹת לָאַט בֵּין גַּבְעוֹלֵי הַגֹּמֶא

מפלת

מִלָּה אַחַת
לִפְעָמִים מַפִּילָה שִׁיר.

סֶדֶק דַּק מְאֹד
וְקִיּוּן הֶהָרִים בְּאִישׁ דּוֹחֵף סְלָעִים
מְדַרְדֵּר מַפֹּלֶת עֲפָרִים בְּמַדְרֵגוֹת הָהָר.

(מתוך "מות הגל", שראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד)

"הזמן הצהוב" – ותקופת האבנים

מאת מנחם פרומן

תחושת חוסר המוצא שיש לרבים בימי מחומות אלה יכולה להסביר, להם את "הזמן הצהוב" של דוד גרוסמן, שקרא זו רשו (כתוצאה) לעוף. [illegible] הרי כבר אמרו לכם. "הזמן הצהוב" לפה להתרשמו של רבים. [illegible]

[illegible]

על־כל־פנים בעיני ברור, ש"הזמן הצהוב" הוא אולי שחור של הבעיה הפלשתינאית. [illegible]

[illegible]

בעניין זה שלנו ביקש הלב תשובה עמוקה יותר.

אכן, אולי אין כאן אלא ראייה מהרהורי־הלב, אבל מענה עלה על הלשון: העובדה שיש ב"זמן הצהוב" כמה קוים המשכים אותו מספר לנדוד – היא שעוררה את הלב. אולי זה הדבר: הספר רומז לפוטנציה אנושית גדולה. אם התוער רגיש דיו הרי כשפוגע המעוד שלו בכלי הקבור באדמה עולים פתאום קולות עמומים האומרים: כאן יש כלי־שיר. אם תבואנה ידיים עדינות ישמע כאן הניגון שלו.

[illegible]

[illegible]

ההרים שעורר "הזמן הצהוב" מבטאים את כיסופיו של חלק רגיש בציבור הישראלי לרקוד את ומסר־התבלית של הריקוד האבוסי.

כדי להבהיר השערה זאת התלויה בשערה הייתי מוסיף שאלה: מדוע דווקא בזירה הפלשתינאית הרבה פתחים למקום, החסרים לנו חלונות שמבעדם מביצה אלינו הזרות־הארוסה מדוע לא "בעיית העלייה": להיות קשובים למצבם האנושי של היהודים שנעקרו ונזרקו לתוך כור־ההיתוך הישראלי בלי יכולת של חוזה מדוע לא "הבעייה הסוציאלית", בעייתו של הישראלי הנרדף על־ידי הכסף? מדוע דווקא "הבעייה הפלשתינאית" מעוררת את תשמת־הלב? [illegible]

[illegible]

כמובן, גם ברור שגעשה, בבלל, מדוע לכוח הגדול של התת־מודע עדיין רשאי אדם לעמוד על דעתו. ודאי שרוב השמאלנים יאמרו (בצדק לפי תפיסתם את עצמם) לא היו דברים מעולם. ודאי שרובם הם פקוס

התאגיסטים טובים המאמינים בתמימות בתיקון העולם. הם טובים שהכעשותיהם הפוליטיות אמנם תתוקנה את הציונות. אבל הכם בזם חישב. הנה הם נואמים על הכמה. ראה את האש הסובבת את החלק העיקרי של דבריהם, המתאר איך המצב הנוכחי הוא בלתי־אפשרי, על עברי פי פחת (הבעייה הדמוגראפית). שים לב באיזה קיצור ועננות הם מעלים את סיכויי ההצעה לפתרון, ואולי תבחין עיקר באיזה עווית בפניו של הדובר הישר: עיניו כמו נמקקו את החולל, וקפאו. מה הוא רואה שם באין־סוף? רומה שכל מראה הפנים המלומד והמנומס מתפורר כמסכה, ולמתבונן פרוטו־הרמיזין נפתח פתח למטען, שיש כאן עניין עמוק הרבה יותר.

הנה זה הדבר שבאתי להעלות כאן: שהעומק הוא התקווה שלנו. גם הסיבון וגם הסיכוי. [illegible]

[illegible]

הנה כאן נולדים הדברים. מן התוהו נברא העולם. [illegible]

[illegible]

התחלתי בשאלה: מה ייחודו של "הזמן הצהוב" הצעתי לתגובה את התשובה: הספר קרוב יותר למורעת מה באמת מאב לנו. קרוב יותר – אבל עדיין לא עברנו את הפן והמכריע. לכן אפשר לי לסכם במה שפתחתי: אם תהיה לנו ספרותיאמת, אם נוכה לתמשת חיים של הפן העובר בין יהודים לערבים בגוי, אם נוכה לחבנה להיות את קווי הגבול של חיינו, או נוכל שוב לשיר את התקווה.

זכו בפרסי הביקורת

ועדת השופטים להענקת הפרסים ע"ש מרדכי ברנשטיין לביקורת ספרותית במוספים הספרותיים בעתונות היומית לשנת תשמ"ח, 1988, החליטה פה אחד להמליץ על הענקת 3 פרסים ואלה הזוכים:

★ חנה ורציג – על שלושה מאמריה ב"משא", הכוסף הספרותי של "דבר": "מענה של הרמוניות פרשיות" (על "התגנבות יחידים" מאת יהושע קנז), "לא לילדים בלבד" (על ספרו של גבריאל צורן "בורי המזיר"), "כמו אורנידיראה" (על ספרה של הודה לזר "בראה לאטוכה") וכן על שני מאמרי ביקורת ב"הארץ" ושני מאמרי ביקורת ב"מעריב".

★ אריאל הירשפלד על מאמרו ב"הארץ" על ספרו של חיים באר, "עת הזמיר".

★ יהושע אופנהיימר על מאמרו ב"מעריב" על ספר שיריו של אהרן שבתאי "אהבה".

ועדת השופטים היתה בהרכב: פרופ' הלל וייס וגרשון הגדל. הפרסים יוענקו לזוכים ביום פתיחת שבוע הספר העברי.

נובמבר 1945, סתיו בנשמה

מאת צביקה דרור

שוב מצא עצמו באותו נתיב, נתיב הצלת יהודים. זה מקרוב גוייס לארגון ה„בריחה" בפולין: המרחק מארץ־ישראל אל ארץ היעד הלך והצטמצם במסע סתור־סתור. את גבול פולין חצה צבי נצר באמצעות תעודת שחרור של עציר ממחנה הריכוז וכמהגר. בקבלו לידיו את ה„עבייר" נתן את לבו לכך, שבבואתו לעסוק בהצלת „שארית הפליטה", עליו להתחזות לעציר לשעבר במחנה ריכוז נאצי. נמסר לידיו נייר והוא לקחו. משמעותו של הדבר הכתה בתודעתו מאוחר יותר, לכשהתוודע עין בעין עם זירת פעילותו.

בדרכו לפולין השתהה במפקדת „הבריחה" בגראץ, אוסטריה, שם פגש שניים מחבריו מלפני המלחמה – אנטק (יצחק צוקרמן) ואוסקר הנדלר. מאנטק נפרד בשלהי 1939 בוילנה, לפני צאתו לפעולה בה נאסר על־ידי הסובייטים. מאוסקר נפרד באסיה המרכזית הסובייטית בסוף 1942 ועתה, בתוולדת נובמבר ארבעים וחמש, מחצית השנה לאחר סיום מלחמת־העולם השניה, נופלים איש על צוואר רעהו באופן בלתי צפוי. המפגש של השליח מארץ־ישראל עם שניים משארית־הפליטה הזכיר לצבי את פולין שלו: עוד בטרם דרך שוב על אדמתה, כבר שהה בה כביכול. לאמיתו של דבר, בכל אשר עבר עליו עד הנה היה ספוג בפולין, בבית הוריו שם, בהוד תנועתו, ביהודים. אנטק – גבוה, רזה, חיוור. בהימצאם בחברת אנשים נשמע איש המחתרת היהודית בגיטו ורשה שוטף בלשונו, שנון, אפילו הומור לצון. בהימצאם ביחידות אמר לצבי: „לעולם לא אוכל לחזור ולהיות אותו אדם שהייתי; לעולם לא אצליח להשתחרר מהקושמאר שעבר עלינו". במחיצת חבר מימי נעוריו אנטק מרשה לעצמו להשתחרר, לספר ואף להצביע על המקומות בגופו בהם נותרו עקבות פגיעות של כדורים. צבי מוצא „שהוא חריף, פיקח, ידידותי. נעים הליכות, אבל פגוע עד עמקי נשמתו". צבי התקשה לזהות בו את המדריך מימי „החלוץ־הצעיר", המדליק את חניכיו בשירתו ובריקוד „הורה" עד שתולצתו הופכת על גופו כסחבה לחה.

שנים היו יחד עם אוסקר:

אוסקר מביט בצבי וצבי מחזיר לו מבט, כמו בנגינה. אין ניכרים בו אותות הימים. כשנפרדו שלוש שנים קודם לכן נותר אוסקר בסמרקנד אשר באסיה הסובייטית, אדם רעב, חולה וחסר בטחון עצמי. עתה מתחלף מצב רוחו. פעם פעלתן, מציע הצעות ופעם שתקן, מכונס בתוך עצמו. אנטק יצא את גראץ לעיניה, וצבי ואוסקר נותרו בלא היין. שניהם חששו להתמודד עם סיפור חיי היחד שלהם כפליטים, לא דיברו בזה, הם דילגו על הצל המעיב ויצאו לערוך ביקורים אצל יהודים, „שארית הפליטה". באותם ימים הולה להתרכז „שארית הפליטה" במחנות עקורים (D.P). באחד מהמחנות בהם ביקרו שוכנו ילדים. הנומים הילכו בקרב יתומי־המלחמה. בחירוך אנוש שהפריחו על שפתותיהם, חשבו לאמץ את רוחם. בעודם משיחים עם הילדים עלה באפם ריח חריף, ריח של גופות אדם מתפוררות. בתקופת הכיבוש הנאצי היו כאן מחנות־שבויים רוסיים. המחבר, שער אותה עת לא נמצאו מי שיכסה בעפר את גוויותיהם המוטלות בבורות. הריח החריף־מתקתק הנודף מקורבנות המלחמה ליווה את צבי בחודשים הבאים.

שחקנית־זמרת יהודיה עבדה במחנות העקורים שיוקה וזימרה ביידיש בפני יהודים כמהים. צבי, שנקלע להופעתה, רשם על פיסות נייר את מלות השירים והעבירם היישר לקיבוץ אלונים. תיאור הנסיבות בהם נרשמו, וכן שורות השיר המקוטעות, הקנו לקוראים את התחושה כי השליח שלהם בשליחותו מרגע שדרכו רגליו על אדמת אירופה.

עקב נסיבות הזמן התארכה דרכו לפולין. והנה נודע לאוזניו כי באחד המחנות שוהים ניצולים מהעיירה זאמברוב, מקום הולדתה של חיה אשתו. צבי דלק אחריהם עד שהשיגם. עכשיו תדע חיה בוודאות: „ב־20.1.43 שילחו הגרמנים את יהודי זאמברוב לאושוויץ", כתב לה, „ביניהם היו גם אמך ואחיך יוסף ויצחק. את אבא רצחו כבר [illegible] זמן מה בעבודות כפיה אבל [illegible] נמצאו מרכזי התנועות הלוחמות, [illegible] היה „מעין". צבי הגיע אליה בשעות הערב ולמחרת יצא לוורשה. אנטק חיכה לו ולקחו עוד באותו בוקר אל גלי ההריסות, שנותרו מהגיטו. תלים גבוהים ומגובבים. עולם שלם שקוע. כשהוא אינו מרפה מידו הוביל אותו אנטק באותו תוואי בין עיי המפולת. מפעם לפעם התיישב על גל אבנים, הרים בידו גדל אבן, השליכה בתנופה על הארץ ומפיו מתגלגלות אנחות כבדות. במקומות אותם זיהה כעמדות והבונקרים לשעבר של הארי"ל – „האירגון היהודי הלוחם" – חפן בחוזקה בכף ידו שברי־לבנה, תקע בה על הקרקע חוזר וחבוט: „למה, הגד לי – למה?" הזדעק. לאחר ישיבה שתוקה פנו ויצאו מתחום הגיטו, נכנסו לבית־הקפה הראשון שנזדמן להם. אנטק הזמין בקבוק וודקה, שתה ושתק, שתק ושתה. לאחר שחזר ואגר כוח, תפס בחוזקה את ידו של צבי והזהירו להלך בין התלים ההריסות. בעוד שבארץ ובעולם הולו היהודים נאחזים במרד גיטו וארשה כניצוץ של גבורה, העביר אנטק לצבי את תחושת האבדן. „אתה", הפנה אמירה אל בן לוויתו, „אתה באת משם, אתה באת מעמק יזרעאל – מדוע רק עכשיו, מדוע רק עכשיו, הרשקה?" „הרשקה", נפלט לו, כשמו מבית אבא.

חודשיים לאחר מכן הזדמן צבי לעיר בנדין. צבי הכשיר את לבבו לקראת הביקור. בלילה אשר קודם לצאתו נדדה שנתו. לא קל היה בעיניו לחזור על סיפו של בונקר בו נפלו חברי הארי"ל במרידה, שחללו כאן לאחר התמוטטות המרד בגיטו ורשה. צבי ידע מה שהיה עדיין חסוי בפני הציבור: זמן לא רב בטרם פתחו המורדים בלחימה הגיע אל הגיטו בבנדין שליח לא יהודי שנשלח מטעם ועד ההצלה בקושטא. הבלדר מסר לחברים מכתב וכסף. בתשובתם, אשר נמסרה על־ידי פרומקה פלוטניצקה, כתבה: „עשו כל מה שתוכלו. אני מסופקת אם תוכלו לעזור לנו בעוד מועד, כי אנו עומדים בפני ימינו האחרונים".

יתכן שצבי בא אל הבונקר כדי לבקש, כמנהג היהודים, מחילה. בפוסט כשמה הגיעו לשעבר פגע מכתב במספר לא מבוטל של בונקרים. „קשה לתאר כיצד אנשים שהו במקומות אלה במשך חודשים ארוכים", כתב הביתה. באחת החזרות מצאו ספרים עבריים פזורים, „שמעט" של כתבי קודש. בבונקר הפיקוד גילה ספרי חולין – „חלק מספריית מועדון התנועה – שנמצאו שלמים. בכל הנראה, איש עדיין לא מצא צורך לאוצרם. צבי נטל אותם עמו והניחם למשמרת בספריית „המכון היהודי ההיסטורי" שהלך והוקם בוורשה. הביקור בבנדין כמעט הביא אותו אל נקודת השבירה. אילמלא הלחץ בעבודה, שלא התיר בידו שהות, היה נשאר בבנדין כדי לשבת שם „שבעה".

לאחר זמן קצר נסע צבי לקרקוב והתארח בקיבוץ הנושא את שמו של לאבאן (מי שעמד בראש פעילות הארי"ל בעיר ונפל מידי הגרמנים). אנטק הגה בחיבה את שמו של לאבאן (אברהם לייבוביץ). צבי סיפר לאנטק על סיורו בקרקוב, על שעבר במקומות בהם פעל הארי"ל, וביניהם גם במקום בו נפגע אנטק בליל „ציגנריה" הנודע. אנטק סבר פניו, מצמץ בעיניו המלוכסנות, קצות שפמו התרים כמו השתפלו ומפיו עלה המהום: „אה הרשקה, הרשקה, הו הרשקה".

בביקוריו במקומות השונים הקדיש צבי תשומת־לב גם לקיבוצי־ילדים. על רושם מיוחד שהותיר בו מקרה מסויים קראה חיה במכתב ממנו: „יום אחד שמעתי בפלצות, כי אחד הילדים נפטר מטיפוס־הבהרות. לא יכולתי להבחין בין הילדים שום התרגשות. הם התנהגו כאילו הדבר לא קרה כלל. המקרה אופייני לאנשים כאן. חדלים להתרשם ולהתרגש ממקרה מוות. זה הפך לדבר רגיל, יומיומי, שאינו מעורר תגובה".

כאחד הימים נקרה למשרדו של צבי איש מקובל עיר הולדתו. ואז שמע לראשונה פרטים מאדם שהיה נוכח סמוך למקום ההתרחשות: אדם ששהה מחוץ לגיטו כאשר הובלו יהודי קובל אל מחנות־המוות. מפיו נודע לצבי שנכבדי הקהל, ובתוכם גם אביו, נלקחו מבתיהם כשלושה שבועות לאחר הכיבוש הגרמני. אמו ואחיו שהו בגיטו עד אלול אלף תשע מאות ארבעים ושתיים. עם יהודי קובל האחרים כונסו בני משפחתו לבית־הכנסת אשר שימש נקודת־איסוף לקראת השמדתם. בימים הבאים נפגש עם שלמה פרלמוטר, גם הוא מבני קובל. אביו של שלמה, כאביו של צבי, היו בין היהודים שנשלחו לעבוד בעבודת פרך. שלמה – נמלט. האבות, שלו ושל צבי, ניספו עם האחרים. אחרי המלחמה, המשיך שלמה וסיפר, עבר בקובל, ביקר בבית־הכנסת והעתיק למחברתו את הכתובות שנותרו על כתליו על־ידי היהודים בטרם הוצאו משם. מאות כתובות בפולנית, יידיש ועברית – כתובות פרידה: לימים הובאו הדברים בספר קהילת קובל. בעיניים כלות תר צבי ברישומים שרשם שלמה ביד רועדת. את עיניו צדה הכתובת:

שינדל שאריץ 27.8.42
רחל פרלמן
לאה פיש
דוד אייזנברג
„קבוצת חלוצים"

[illegible] פעל. מספר פעמים סמוך לקובל אליהם. הנסיבות לא אפשרו לו להגיע אליה. מה עוד שחשש שמא עלולה פגישה עמו לפגוע באנשי המקום וחששה [illegible] עבודתו עלולה אף היא להפגע. בסכנתו נשא איפוא את קובל זו שעבר אותה בשנת 1939 בזמן המסע מגרוכוב לוילנה.

בהזדמנות הראשונה נסע לראות מה נשאר מקיבוץ־ההכשרה בו שהה בפרוץ המלחמה. קיבוץ גרוכוב נמצא בפרבר הוורשאי פראגה. הוא שיתף בחוויה את חיה רעיתו. „מהמקום נשאר מעט מאד. הבנין המרכזי נהרס כליל, לא נשאר אפילו סימן שהיה קיים. בשורות – עזובה. נשארה הרפת בשלימותה וכן חדרי המגורים הצמודים, אותם קראנו משק. גם שם אנשים זרים. פסעתי על־פני השדות הבלתי מעובדים ובין העצים [illegible] היה נדמה לי שאני מהלך בין קברים".

(פרק מתוך „בנתיבי ההצלה", סיפור חייו של צבי נצר, שיראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד)

קינה כאוטוביוגרפיה

מאת ירון גולן

אברהם צביון, „רקוויאם לאשת נעורים", הוצאת „רבדים", 1987; 311 עמ'.

כשנתיים אחרי שקבר אברהם צביון את אשת־נעוריו, שרה, העלה מתהום הנשייה פרשיות דרמטיות מסיפור־אהבתם מ„קן הנשרים" ועד ל„בירה השלושה עשר" בירושלים, וגיבשן בגלמוס מוחו לרומאן המנציח את דמותה הייחודית. אגב כך שיחזר התרחשויות ממשיות ובדיוניות, ערך חשבון נפש סלחני ונוקב עם עצמו, סגר חשבונות מוקדמים ומאוחרים ונפרע מאלו שהותירו באשתו ובו צלקות נסתרות. צלקות שמשמעותן חורגת מטראומות ברשות היחיד ומאירות מקצת מהעוולות במקומותינו.

התוצאה: רומאן וידויי מפתיע, לעיתים מרגש ולעיתים מייגע משהו, המגולל את מאבקיו של רומנטיקן חינוכי נמרץ ואגוצנטרי מדור תש"ח שנקלע בסערת־נפש ובהתעוררות, לעימותים עם הממונים עליו שהעריפו על פניו „אמרי כך" מובהקים. קצה הקרחון של תולדות התגעשויות ארכאיות אלו, במדרשת שדה־בוקר שאותה ניווט המחבר ופיתח כמעט מתחילתה ועד להתפטרותו הכפויה ב־1970, ובמשרד החינוך שבו „הוכנה" לניהול המחלקה לחינוך מבוגרים שנים אחרות אחר כך – הגיע לתודעת הרבים.

הרומאן מאפשר להאיר את עצמו ורעייתו בין דמויות נרדפות האלמוניות שדרכם הצטלבה בדרכה. דמויות אלו, ובראשן דוד בן־גוריון, מתוארות על פי רוב בחולשתן ובערוב ימיהן, במעין תקופת דמדומים אנטי־הירואית. תגובותיהן הטעונות במימד פאתטי, לעיתים סאטירי, ועל פי רוב סטראוטיפי, כמו מאירות את מהמתו האישית והחברתית של מחבר נטול אירוניה עצמית המעז להתרפק על אשתו ולהפיח בה רוח חיים.

הספר ראוי אמר לפני: יותר משנה וכמו שרה נדחק אף הוא לקרן זווית. אולי כתוצאה מרתיעה מסיפורת וכרונית ממשית ובדיונית תיקנית מדי שטובעה בחותם של ערכים ועימותים שעבר זמנם ובטל קורבנם.

יחסי המיוחד לרומאן נובע, ממרכיביו האנושיים והריטוריים שאליהם התוודעתי לפני כשלוש שנים, כשביקש ממני המחבר לסייע בעריכתו ובהוצאתו לאור. ספק אם העובדה שערכתי רומאן־מפתח זה עוד משלבי היותו בגדר [illegible] מתסכם וכושה ומפתיע ועד לגיבושו ולסגנונו, תורמת לאוביקטיביות של רשמותי. אולם כמי שיש לו חולשה מיוחדת לפרוזה המנציחה מעולמם של בני דור תש"ח מצאתי עניין ברומאן אותנטי ויחודי זה יותר מאשר ברומאנים אופנתיים ומהוקצעים יותר שמחבריהם הרחיקו עדותם.

כבר במהלך עריכת רומאן סנטימנטאלי זה הופתעתי מהעזתו של המחבר לשחזר דמויות יהודיות ואופייניות מתוך החירה אקסטאטית להנציח מרכיבים אנושיים תריגים ובאנאליים כאחד, ולהקנות להם מימד ספרותי וערכי.

העובדה שהיכרתי את המחבר עוד מתקופת נעורי באוניברסיטה, כאחד מהרומנטיקנים המטוסרים, מאלו שהופכים את מרעותם המיוחדת באשר לזהות היהודית והאנושית לשליחות אובססיבית, עוררה בי תהיות נבובות שראוי לפרטן כבר כאן. כך, למשל, שאלתי את עצמי מה הביא את המחבר על סף העשור השביעי שלו, לחזור אל ממלכת הספרות אחרי היעדרות ארוכה (מהרומאן ביכורים טוסרי שפירסם בצעירותו) באמצעות רומאן וכרוני בעל מימד נקרופילי המחייה מעימותיו דמויות שחלק נכבד מהן הן „רוחות־רפאים" הרדופות אחריו הרבה אחרי שנעלמו מעל בימת החיים עד כמה מעבר לתיראפיה הנפשית שבקינה האוטוביוגרפית, מעבר להפיכת רגשי־אשם עמומים ליצירה ספרותית, מסתתרת הארה משמעותית של הווית חיינו. במילים אחרות: עד כמה „מימש" המחבר את המלצתו של גוסטב פלובר שהמליץ בפני הכותב ביוגראפיה של מקורבו – להתייחס לכך כאל מי שבא לנקום את נקמתו. חששתי, שברומאן־קינה עלולים להתרחק ממנו אוהדי הז'אנר התיעודי הן בשל יומרנותו הספרותית והארכאית ה„נמלצת" והן בשל התחשבנויותיו הלהוטות מדי של המחבר, על תוך גיבור חיובי תמים חלש הנפרע בעוולות אישיות שאינן בדיוק בעלות „חשיבות" היסטורית. במקביל, חששתי שאף אוהדי הסיפורת הבדיונית יירתעו מיצירה שאינה מסמך אישי־ערכי המשתלב במסורת הסיפורת של בני דור תש"ח, על אכזבותיהם מעצמם, ממגבביהם והמציאויות שהיה להם חלק בעיצובה.

אחד הויכוחים שהיו לי כעורך הרומאן עם המחבר הוא בנוגע לשמו. מאחר שלב הרומאן נראה לי בדמותה של שרה הצעתי את השם „רקוויאם לאשת־נעורים" בעוד שהמחבר ביקש להדגיש את טראומת העקירה כמרכזית. מבחינה מסויימת משתלב רומאן זה בנסייתם המאוחרת של מספרי תש"ח להציג את המשפחה בעבר מקודש כמעט ואת המתחים במשפחה כמוטיב חשוב בחייהם.

הרומאן עשוי להפתיע לא רק את אלו שזוכרים את הרומאן הבכורי הראשון שפירסם צביון לפני שלושים שנה, אלא את אלו שמגלים עניין בטיפוסים ישראליים אותנטיים ובחשיפה מקצת מהנסתר בעולמן של דמויות אלמוניות ונודעות שבמחיצתו פעל. מקצתן מאופיינות בכינויים שקופים שאין בהם ברזון נוהק – דוד בן־גוריון ומקצתן מאופיינות בכינויים בדיוניים המכונים, למשל: אירגולה מאגמה מאושר הסוציבון הגדול. שני אנשי חינוך מוכרים ליודעי חן במשרד החינוך ומחוצה לו, שמואלים באמצעות סיפור גרוטסקי של שרה, באור סרקאסטי החושף את התסתרותם.

במהלך לישוש היחודי ונינוש לרומאן והתוצאה מעצם יכולתו של המחבר לשרטט מתוך זיקה נפשית מעוצמת, טיפוסים והתרחשויות טעונות מקואה ישירה ועקיפה על גילויים חברתיים במקומותינו. רבות מהדמויות שברומאן נעשו חלק ממשי מסביבתו הריאלית. עשרות דמויות ממשיות מוכרות ואלמוניות, שכל אחת מהן נושאת צלקת נסתרת שנחרטה כתולדה מעוול חברתי ואישי שנגרם לה.

כרבים מבני דורו מבקש אברהם צביון להוכיח ביצירתו כי ברובד הפנימי, המשמעותי באמת, נותר נאמן לערכים שעליהם חונך בנעוריו. לפנינו דין וחשבון על נאמנות שנשאה לעיתים אופי פאראדוקסאלי, הן ברשות הפרט והן ברבים. נאמנות נפשית לדמויות, כמו שרה, שמתוארות במיוחד בחולשתן.

אין פלא שפרשת העקירה מהמדרשה והיחסים עם ה„זקן" (דוד בן־גוריון), ממש כמו תיאור סערות בחיי משפחתו – תופסים מקום בולט ברומאן התיעודי הזה. רומאן הנוטה להיסגפות מאידיאליזציה, אף שלעיתים איננו נטול אידיאליזציה. רומאן הנוטה לנתץ מיתוסים כוזבים ולבנות ממשיים תחתיהם, לחשוף חולשות אנושיות בדמויות קרובות, ולהוקיע להלכה דמויות אצילות מרומסות ונסתרות. ברובו על אהבותיו ושנאותיו, הכאביו וחשבונות נפשו, ניתן להתייחס אל הרומאן, מבחינה זאת, כמשקף את דיוקנו האנושי והיהודי של אחד מנושאי מורשתו של ברל כצנלסון המבוגר, המשמש למחבר כמעין „דמות אב".

אברהם צביון

הרומאן חורג בסיקור מהמישור העובדתי, ממחיש הלכי רוח אנושיים ומאיר דמויות שנסיונותיהן פאתטיים לממש את חלומות הנעורים ההוהרים האידיאליסטיים ברוחו של כצנלסון והוא מבליט את דיוקנה של החברה הישראלית כחומרנית, קארייריסטית ואוכלת יושביה. מבחינה זאת, כבר שמו של הרומאן מרמז על הגעגועים שעלים ממנו. געגועים לימי הנגב שהגירוש ממנו נתפס כגירוש מגן־העדן.

שמו של הרומאן והגיבור הגאה על עקישתו, מעשה ישי רבי קיימו, מרמזים כי מוטיב העקירה מהנגב והתרפקות על הימים שבהם ניהל המחבר את מדרשת שדה־בוקר תופסים מקום מרכזי ברומאן. המחבר מאיר את עצמו ואת שרה כקורבנות ששילמו מחיר נפשי כבד על סילוקם מגיזום המדרשה, שבה ראו את פיסגת חלומותיהם. כשליש מפרקי הרומאן, המובאים כחוזרים בשעת אזכרה, לאו דווקא לפי סדר כרונולוגי, מאירים את הטראומה הנפשית של העקירה ואת הצלקת הנפשית שהותירה בו ובשרה. העקירה נתפסת כמו פרשת המים בחיי המחבר ורעייתו. כל אחד מהם מתואר כמי שהגיב בדרכו שלו על טראומה אבסורדית ובעלת מימד טראגי זאת: המחבר, האקטיבי והקארייריסטי, הזל לשקם את חייו באמצעות לימודים אקדמיים ופעילות נמרצת בביזוז במחלקה להשכלת מבוגרים במשרד החינוך – ואהבה מאוחרת. לעומתו שרה, שילמה מחיר נפשי ופיסי כבד: מחלתה התמידה, נסיגתה לתקופת עצמי לא עלו ברוכן יפה, והיא דעכה אחר כך.

מאליה נתפסת תקופת המדרשה שעליה מרמז המספר, כמעין שיא חייהם של המספר ורעייתו. הנגב על אורות השקיעה שלו מצטייר לאו דווקא כמטאפורה סטראוטיפית, לארץ הגזירה ששממה אלא כמקור לגעגועים, להתהות מחלומות עם אידיאה. בלב געגועים אלו מצוייה צלקת שאותה חושף המספר מנקודת מבט שונות.

יש משהו מקסים לעיתים בתפיסתו הערכית מדי של המחבר. אולם תפיסתו הערכית התמימה מקנה למאבקים החינוכיים שבהם השתתף ושאליהם הודבן על־ידי שרה, שהזדהתה עמו באדיקות יתר, מימד של מיסמך אנושי חינוכי החורג מרשות הפרט. המימד החינוכי בולט בפרשיות שונות, כגון בפרק „יער המלאכים" המגולל את זעזוע המתגשא של המחבר מהמנטאליות של בני עדות המזרח החוגגים את ה„מימונה" מבלי שהם „מעכלים" את ערכי התרבות העברית המתגבשת כאן ושה„פטרונים" ממשרד החינוך מבקשים להקנות להם.

תריסר פרקי הרומאן שלפנינו הם, קודם כל, סיפורים קצרים שבראש כל אחד מהם אפיזודה אחת, דמות אחת. עם זאת, בתריסר הפרקים ה„חוט המקשר" הוא עולמה של שרה, אשת נעוריו של המחבר, שעליה מתרפק המספר מזוויות שונות ושאת אישיותה ה„לא הירואית" והאצילית חושף הווידוי. מבחינה זאת לפנינו סיפור ארוך החושף בהחזרים לעבר, הוגמת סיפורים־קצרים רבים של בני הדור, שורת „נשמות אילמות", שכשלון מעלליהן טמן משהו אנושי ונוגע ללב, שיש בו כדי להאיר את הוויית חיינו.

אכן בצל סגולותיו הייחודיות של רומאן ערכי זה, הוא משקף בהרבה ממאפייניו ומרכיביו, את חשבון־נפשם הצדקני משהו של רבים מחניכי הארץ בני דור תש"ח, שכמו המחבר נלחמו בצעירותם על הקמת המדינה, בבגרותם הקימו משפחות וניסו להטביע את חותמם על התפתחותה החברתית־חינוכית והתאכזבו מגילויים שונים ומשונים שהותירו בהם צלקות אישיות וחברתיות טראומטיות השזורות אלו באלו. אף מי שאין לו חולשה מיוחדת ל„אקסהיביציוניסטים מבוקרים" – יוכל למצוא עניין בנסיונות לחשוף צלקות שטרם הגלידו, לסגור חשבונות טראומטיים שאלמלי היה בהם מימד טראגי היו עשויים להיראות אבסורדיים: לנתץ תדמיות ולעצב באמצעותם מיקם מילולי „אגדה" פרטית ולשחרר במתח רגשי ובשקט, אירועים שלעיתים אינם חורגים מרשות הפרט ומעוררים חשד כי מדובר, קודם כל, בתיראפיה נפשית של היוצרים.

המספרים בני דור תש"ח נבגעו עד כה מהתמודדות עם המתח בין ה„איש הזה" ו„רעייתו המתה". על רקע זה בולטת עצם העזתו של המחבר לחשוף את יחסיו עם רעייתו מבלי לטשטש אחורים מ„חטאיו" שלו. כמו ביצירות רבות של מספרים בני דור תש"ח עצם הווידוי מסתר את המחבר ומגלה אותו, ברובד הפנימי והסהוד של ההתרחשויות, כמי שבעיני עצמו ובעיני רעייתו שלו עצמו שמר לה אמונים, אפילו לא היה מימיו „צדיק תמים".

אם ברומאן הראשון שלו התגלה אברהם צביון כאחד משורה ארוכה של מחברים שניסו להתמודד בדרך באנאלית עם חוויות המלחמה שלהם בתש"ח, הפעם לפנינו רומאן משפחתי ואישי למהדרין המאיר בעת ובעונה אחת ובאופנים שונים את עולמו של המחבר כאיש־חינוך. נמצא כאן „חיסול חשבונות" עם רבים מאלו שעמדו במשימותיו החינוכיות: מוועדת מנהלת שדה־בוקר שהביאה – על כרחו – לפיטוריו מתפקיד מנהל המדרשה ושהיוו מכמה בחינות הם מוקד הרומאן ועד טראומות „סדויות" יותר מתוך פעילויותיו כחולש על האגף לחינוך מבוגרים במשרד החינוך.

זמן רב לאחר שמניחים על המדף את הרומאן, על חולשותיו והשגיו, עדיין שבות ועולות תמונות ממנו שבהצטרפותן התגלו, לי לפחות, כאחד ההישגים המעניינים והמפתיעים בפרוזה הישראלית המאוחרת של דור תש"ח.

זהות מטלטלת

מאת טליה רפפורט

עזי אסד, „רסי הזהות", מוזיאון לאמנות ישראלית, רח' אבא הלל סילבר, רמת־גן.

עזי אסד הוא האמן הדרוזי הראשון שזוכה לתערוכת יחיד מוזיאלית. יש הרואים בכך עובדה משמעותית הזוקפים אותה לזכות מאיר אהרונסון, מנהל מוזיאון רמת־גן, שמוכיח לא רק פעלתנות אלא גם פתיחות. בלי קשר לפתיחות של אהרונסון, שכבודה במקומה מונח, לא צריך להתפעל במיוחד מכך שאמן דרוזי מוצג במוזיאון, כפי שלא צריך להתרגש מכך ששני נציגינו בוונציה הם בני עדות המזרח, או שהזוכה בפרס סנדברג השנה (רפי לביא) הוא ממוצא יקי. עם זאת, כן חשוב לדעת שעזי אסד הוא דרוזי מסיבה אחרת לגמרי – משום שהנתון הזה תורם להבנת פיצול האישיות התרבותי־חברתי שבא לידי ביטוי ביצירתו.

בן שפרעם, כפר שבו גרים יחד דרוזים, מוסלמים ונוצרים, סבכי שהוא קלט דימויים, צורות, צבעים וסמלים משלושה סוגי מיעוטים אלה וכגורם השפעה נוסף צריך עוד להזכיר גם את החברה היהודית, בה פגש עזי בבית הספר התיכון, בצבא, באוניברסיטה ובחיי היום־יום בתל־אביב. כתוצאה מרקע מעורב כזה לא פלא שציוריו מכילים שעטנז של יסודות מכל המינים. ומתוך המציאות שמהווה ציר המשכי בתערוכה הנו צפה במשך כל המשקעים המנוגדים הללו ותהה על מקומה, שייכותה וזהותה. ללא הבנת הסיטואציה המיוחדת הזו שבה פועלת תודעתו של עזי אסד, העבודות אינן מקבלות את מלוא משמעותן – זו הסיבה הרלוואנטית היחידה, שבגללה צריך להזכיר את נתוניו האישיים. לאור המערכת המורכבת המקיפה אותו אפשר אולי גם להבין יותר את החזרה הכמעט כפייתית על קלסתרו שלו, כנקודת אחיזה קבועה יחידה בתחלופת ההקשרים, ההשפעות והמסגרות התרבותיות־חברתיות שדרכם עוברים חייו.

אפשר היה לחוש באינטנסיביות הפנימית ובכוח הציור של עזי אסד כבר בתערוכתו הראשונה, הבוסרית יחסית, בגלריה „אחד־העם" לפני שנים אחדות. עבודותיו בתערוכת קבוצת „רגע" במוזיאון ישראל בירושלים לפני למעלה משנה היו כבר הרבה יותר מתקדמות וחזקות והמגעי הצבעים העזים יצרו בהן חייה מרשימה. בתערוכת היחיד שלו בגלריה „ארטיפקט" ב־1987 הצבעוניות פחתה, אך העבודות היו לא פחות אקספרסיביות. בכל התערוכות הנוכחות ביצבצו פה ושם סממנים ביוגראפיים וסימני אי־שקט פנימי של אמן בעיר, מתלבט, שמגשש בלהט בכיוונים שונים כדי למצוא את עצמו ואת דרכו האמנותית. שורת הדיוקנים העצמיים המוצגת בתערוכה הנוכחית ברמת־גן היא כבר מסע אישי האמנותי מוגדר ומגובש יותר של חיפוש הזהות.

את החיפוש הזה עורך עזי אסד על שלושה מישורים: האישי (באמצעות ציור פניו וכתיבת מספר הזהות שלו) התרבותי (דרך מוטיבים מתולדות האמנות) והסביבתי (על־ידי שיבוץ אורנאמנטיקה מזרחית בעבודות).

ברוב הדיוקנים בתולדות האמנות הרקע בא לפרט ולחזק את האישיות, התרבות או האווירה שהדמות מקרינה. לא כך הוא במקרה של עזי אסד. ההיפך הוא הנכון. במקרים רבים הרקע דומיננטי יותר מהדמות, שכמעט נבלעת בשפע הפרטים והעיטורים. במקרים אחרים דיוקנו עצום עיניים וחסר הבעה ובאחרים הוא מפושט לגמרי והופך לראש חסר תווי פנים או זהות, לצורת ביצה או לכתם אמורפי לכתמה.

עזי אסד, „פורטרט עצמי"

בעבודות אחרות מרחף הראש מעל צורה מלבנית מוארכת דמויית קבר או אבן מצבה. באחרות הוא מצייר בתוך מדליון סגלגל שמפקיע אותו ממציאות יומיומית ושותל אותו בתוך הקשר מסורתי של האמנות. בסוג נוסף של עבודות הופכת המצבה למעין חזית של כנסיה בעלת מבנה מרכזי (שמעבר ממוקם הראש) ושני מגדלים צרים וגבוהים משני צדיו.

המוטיבים שעזי אסד שואל ממגוון התרבויות השונות שעימם הוא בא במגע דרים בעבודותיו בכפיפה אחת: הפרונטליות החגיגית, הסימטריות והמכובלגסיות של איקונה ביזנטית, ערבסקות איסלמיות, דגם קישוטי מהגדה של פסח, עיטורים גיאומטריים ברוח עממית־פולקלוריסטית והמזכירים רקמות אתניות, קישוטי כלים, שטיחים וכו'. לכל אלה יש להוסיף גם כמה איזכורים של אמנים מודרניים כגון מגזרות נייר דקורטיביות נוסח מאטיס, או בליל קווים בוטוליים שמזכיר את ג'קסון פולוק המוקים וגם את קבוצת „רגע", שאליה קשור עזי אסד. האסוציאציות העולות בתמונות האלו ללא הרף יוצרות סביבה ציורית דחוסה, טעונה ותוססת מבוהה, עולם שמיטלטל מתוך לאוף ונע בין רמות שונות של הזדהות (דת, תרבות, פולקלור וכו').

את הצבעוניות הלוהטת של עזי אסד, המגישה אדומים וכתומים לוהטים עם כחולים, ירוקים וסגולים, אפשר אולי להגדיר כ„צבעוניות מזרחית", ויש אולי־עוד כמה סממנים לקיטשיים כמו הלבן הבוהק שיוצר קרינה דוחה לו של האור הים תיכוני המסנוור. במקרים אחרים הצבעים אינם תחושתיים־חווייתיים, אלא סמליים יותר, כמו, למשל, הארגמן והזהב המלכותיים המופיעים באחד הציורים, או התכלת העזה והמבאית שמזכירה את הגוון שבו מסיידים רבים מבתי הכפרים הערביים כהגנה מפני השטן.

ההחלטה של מאיר אהרונסון להציג את עזי אסד בקנה מידה מוזיאלי נראית לי נכונה, אך סידרת הדיוקנים העצמיים קצת נמתחת מדי. על אף משמעותה כ„רסי זהות" ועל אף המשקל הטבעתי של הדבקות הכפייתית באני הנבוך והמבולבל מעוטם המסעים, אחרי שניים מתוך ארבעה הקירות לאורכם נפרשות התמונות, מתחילים להרגיש במונוטוניות ובחזרה קצת מעייפת. ייתכן שעזי אסד וגם הקהל היו נשכרים יותר מתערוכה שכוללת עבודות בנושאים שונים ומשלבים שונים בהתפתחותו לאורך חמש השנים האחרונות.

פשוט יפה

יורם אפק, ציורים, גלריה גילי מ., רח' בליקמן 7, ת"א.

יורם אפק מציג לראשונה ציורים ולא פסלים וזהו דווקא הפתעה נעימה. אין אלה ציורים גדולים ויומרניים, אלא קטנים ואינטימיים יחסית, אך יש בהם יופי ורגישות. שני מונחים שקצת מסוכן היום להשתמש בהם ביחס לאמנות פלסטית, משום שהם התבסלו והתקפלו בשנים האחרונות בשבי מושגים אופנתיים ונמרצים יותר כמו „כוח", „מסר", „תיחכום" וכו'. ובכל זאת, מדי פעם אפשר עדיין להיתקל בתערוכה סימפטית כזו, שמציגה הוויה שהנה לא אל המוח ולא אל הבטן הרכה, אלא אל האינטואיציה, הרגישות והדמיון החזותי.

הציורים של יורם אפק מופשטים כמעט לגמרי ורק באחדים מהם עולות אסוציאציות תת־יומיות עקב צורות אורגניות המזכירות אלמונים או תפרחות מפותלות בכחול דיו עמוק ורחב. הן מוקפות בטיפולים שכבתיים עשירים של נגיעות צבע, חריטות וכדי וכך בקטעים לידיים מעודנים. התוצאה משהו יפה.

דחיסות אורבנית

בוקה כהנוב, גלריה „מימוזה", רח' סוטנסקי 51, ת"א.

בוקה כהנוב מציגה עבודות גדולות, דינמיות, גדושות בצבעים חזקים ובצורות מבניות וטופוגרפיות. יש בהן קטעים שעשויים להזכיר מבט ציפור על חבל ארץ ואחרים שרומזים לגושי בניינים, כבישים ומסלולים המבטאים דחיסות וקצב אורבניים. העבודות יוצרות תחושת לחץ, מתח ומהומה, אך אמצעיהן קונוונציונליים ומנושמים מדי.

פוזה מצועצעת

גלריה „שלוש", רח' שלוש 15, נווה צדק, ת"א.

גלריה „שלוש" מסכמת בדבקות מספר ציירים בעלי בשורה ניאו־אקספרסיוניסטית, אף שרובם כי המגמה הזו כבר כמעט מיצתה עצמה והולכת להיעלם מן השטח.

יש בין האקספרסיוניסטים־מרובב שלוש כאלה שהציור שלהם מצליח ליצור הווייה מרוכזת ומשכנעת (כגי זולברמן), אך במקרה הנוכחי, כל הסממנים המתילים, תנועות ושבולי הרטבות, הרמויות המרותות הצבעוניות והעצביות [illegible] מתבללת לפעמים בקיטש, אינם מצליחים ליצור ביטוי חזק, אלא רק תחושה של פוזה תאוסלית מצועצעת.

יורם אפק, גלריה גילי מ.

דפדוף ראשון
ספרים חדשים

סיפורת

שיר העמק מצלצל

רומן רוסי / מאת מאיר שלו, עם עובד – ספריה לעם / 394 עמ'.

ברוך שנהר התייתם מהוריו בעודו בן שנתיים וגדל בידי סבו יעקב מירקין, מן האבות המייסדים של מושב בעמק. מסבו ינק את נפלאות החלוצים ואת רזי הטבע המטע. הוא שציווהו לקחת נקם מאנשי המושב על שגירשו מתחומם את הבן־הדוד אפרים שנשחתו פניו בשירות הוד מלכותו, הוא שנטע בו את הרעיון לכונן „בית־עולם" לחלוצי העליה [illegible] מתחומרת להפליא שיש בה שקאים הנושאים דואר מרוסיה, פר מגודל הנישא על כתפיים, סליק חבוי בבור שתן, נאופים בראש מגדל המים, צבוע וינבוט, צירקין מנדולינה חונה קרימצ'אקית ושאר יצירי דמיון־היסטוריה המרנינים את הנפש. ואם נזכיר, למשל, כי „אליעזר ופאניה ליברסון היו הזוג המאוהב ביותר שנראה אי־פעם על אדמות הקרן הקיימת" ושכסיפור אהבתם נתלתה פרשה שלמה של איבה אידיאולוגית בין הקיבוץ והמושב, לא הבאנו אלא טיפה מן הים.

עלילות בצפת

אני ביתדימון / מאת יהושע בר־יוסף / מועדון קוראי מעריב / 241 עמ'.

ביתדימון היא על פי כל הסימנים צפת בשנים הראשונות למדינה, העיר שבר־יוסף נולד בה וידעה לפני ולפנים. רבים סיפוריה ואגדותיה [illegible] תגובתו של „עסאר", דנוך שבית הקפה שלו מוכר ב„דבר השבוע" של ראשית שנות החמישים, והמשנן־עם מגדל היליג שמועצת העיריה היא רשות היחיד שלו ואהרון אגוזי שמשרד המסחר והתעשיה מונח בכיסו. האם אותו אגוזי טועם טעם של טועם מים גנובים במיטתה של

מחזות

אנדרטה ומיסטריה

לילות פרנקפורט העליזים / מאת יוסף מונדי / שוקן / 162 עמ'.

שלושה מחזות מפרי עטו של מונדי – שקובצו יחדיו. הראשון, „אנדרטה הפוכה", מביא בכפיפה אחת הרצג־גוסר, ארבעה מהסכבים ושלושה ערבים, סמל דת וקוקטיל. [illegible] ויש בה סמים ושודדי־אנשי דרך של יהודים. „עלילות פרנקפורט העליזים", שנתן לקובץ את שמו, הוא סיפור הידרדרותם של וולי חלוץ, יהודי בעל מועדון־לילה בפרנקפורט, ושל אחד מעובדיו, צעיר שהגיע לישראל. יש שם, בין השאר, „הומו חולה איידס שרוצה להיכנס למועדון כדי שיצלמו אותו" ועוד טיפוסים מן החבורה הגרמנית בת ימינו. זמן ועשיותיהם כבר נודע ועוררו סערה מעת שהמחזה הוצג בתיאטרון חיפה.

סאטירה

הכל התגשם

בעצם, עד העצם / בעריכת אמנון בירמן / כתר / 306 עמ'.

ארבעים שנות המדינה הן לכאורה גם ארבעים שנות סאטירה ישראלית. אבל אמנון בירמן מזכירנו כפתולדדר, כי „כשפוצה המדינה היתה לה כבר סאטירה מוכנה, תפורה לפי מידותיה, ברמתם של „פרקים של ספר המדינה" לשמואל יוסף עגנון, שנכתבו עוד באמצע שנות הארבעים". לא זו בלבד, „לא סטירקון אחד ולא שניים... שילחו מעל דפי העיתון את הגיגיהם הפרועים ביותר וכאשר קמו בבוקר, וראו שהכל התגשם". מה נותר אפוא אם לא לאסוף לקט, לערוך אותו לנושאיו וכמו „פרי־אורים" „אינם פתוים" או „קיש מיד אין שופט", לאיירו בציורי איתן קרמי ולהגיש לשולחני הכל בכל. כ־150 יצירות שנלקחו מטורים סטיריים בעיתונות ומן התיאטרון, מן השירה ומן הספרות היפה.

ערים

ללא גבולות ואופק

עיר השמחה / מאת דומיניק לאפייר / תרגם מאנגלית שלמה נתן / מודן / 398 עמ'.

השמחה שורה בעיר השמחה לכאורה בלי הצדקה. מתחת לשם הזה מסתתרת שכונת עוני בלב העיר כלכתה – יותר משבעים אלף בני־אדם המצטופפים במבני ארעי בתוך שטח שגודלו אינו רב מזה של שני מגרשי כדורגל הנתונים במאבק יומיומי על ההימצאות מעבר לקו של התת־תזונה. כל אלה דבקים, בין השאר בישו (ואם תרזה נמצאת בסביבה), במוחמד, בבודהה וגם בכמה אלילים. אבל מסתבר שגם שמחה יש שם. כמוה כשאר רגשות וחוויות של המין האנושי אין היא מצטמצמת רק לעשירים לבדם וכפי שמדגיש לאפייר, וגם כידוע לכל בר־בי־רב, יש ועוצמתה גדולה ב„עיר השמחה" יותר מאשר באזורים עשירים פי כמה וכמה. המחבר, שהתגורר בשכונה במשך ימים רבים (ונשבה בכלל בקסמי כלכתה, „עיר ענקית, ללא גבולות ואופק"), מגולל את קורותיה אפיזודות אפיזודות, מקצתן בשינוי זהות של דמויות ומצבים, אך מתוך התחייבות לשמור על נאמנות „לרוח של מקום לארגיל זה". הקורא העברי הכירו כשותף ל„האם פאריס בוערת?" ול„ירושלים ירושלים".

תעודה

הפרת הסכם כאוב

נידון למאסר עולם / מאת סמי אלקיים / ספריית פועלים / 163 עמ'.

בן 13 הגיע סמי אלקיים לארץ, לאחר כמה שנים של התוודעות לחיי העולם התחתון בקזבלנקה, וכעבור שנה כבר היה בין כותלי בית־הסוהר. אחר כך יצא וחזר ונכנס וחזר חלילה עד שנידון למאסר עולם בגין רצח. בכלא לימדו מיכאל צור לקרוא ולכתוב וכך יכול היה לכתוב את היומן המשמש כבסיס לספר הזה. לימים הופיע שמו בטורי החברה כמי שנישא לשחקנית חווה אורטמן, הוליד תאומות והתגרש. בעתיד הלא־רחוק ישתחרר ויצא מן הארץ ועל פי הבטחתו שוב לא יכירנו מקומו בין הפושעים. בינתיים, הנה עדותו מבפנים על מכות ועינויי נפש, על התאבדויות ומשכב זכר ועל שאר צרות שהן כדבריו חלק מ„מחיר כבד" שהוא משלם לחברה „על הפרת הסכם כאוב בינו לבינה".

מקבץ

כנס בינלאומי בירושלים על מורשת עגנון

כנס „מורשת עגנון – 100 שנה להולדתו: סופרים וחוקרים על יצירתו של ש"י עגנון" יתקיים מטעם החוג לספרות העברית שבמכון למדעי היהדות של האוניברסיטה העברית בירושלים בכ"ז וכ"ט בסיון (12 ו־14 ביוני) באולם וייז, קריית האוניברסיטה העברית בגבעת רם.

יומו הראשון של הכנס, ביום ראשון 12.6, כולל 4 מושבים – שניים עם חוקרים ושניים עם סופרים. במושב הראשון יציגו פרופ' דן מירון, פרופ' עדי צמח ופרופ' גרשון שקד את מחקריהם. תמרת עגנון יקרא מכתבי אביו. במושב השני ידברו הסופרים חיים באר, דן בניה־סרי ועמר שלו. המושב השלישי יוקדש להרצאותיהם של חוקרים בני הדור הצעיר יותר: ד"ר ישראל ברטל, אריאל הירשפלד וד"ר חנן חבר. במושב הרביעי ישתתפו הסופרים א.ב. יהושע, עמוס עוז ומשה שמיר. קריאה מכתבי עגנון: ד"ר מלכה שקד ושלמה ניצן. ההרצאות ידונו בנושאים שונים ביצירותיו של עגנון וגם בנושאים כלליים כמו ההומור העגנוני (א.ב. יהושע); תבנית הבית הנעול ביצירתו של עגנון (פרופ' גרשון שקד); עגנון; סליחה, מי זהו (דן בניה־סרי) ועוד.

ביומו השני של הכנס, ביום שלישי (מושב ערב 18.00–20.30), ידברו הסופרים האמריקאים סינתיה אוזיק וד"ר חיים פוטוק וכן החוקרים פרופ' ארנולד באנד מאוניברסיטת קליפורניה בלוס אנג'לס ופרופ' א. הראל פיש מאוניברסיטת בר־אילן.

מפגש עם חיים גורי

המפגש האחרון לשנת תשמ"ח בסידרת המפגשים „ספרות כאן ועכשיו – מפגשים עם ספרים וסופרים", הנערכת מטעם החוג לספרות עברית שבמכון למדעי היהדות ומשרד דיקן הסטודנטים של האוניברסיטה העברית, יוקדש לספר שיריו החדש של חיים גורי – „חשבון עובר".

המפגש יתקיים ביום חמישי, א' בתמוז (16.6), בשעה 20.00 בבניין הסנאט ע"ש ליטווינסקי, קרית האוניברסיטה העברית בהר הצופים. ישתתפו: חיים גורי, פרופ' מנחם ברינקר, פרופ' גרשון שקד. ינחה: פרופ' עזרא פליישר.

מחווה לשלמה טנאי

מחווה למשורר שלמה טנאי, ביום שבוע הספר העברי, תתקיים ביום ראשון, כ"ז בסיון (12.6) בשעה 8.30 בערב ב„בית הסופר" ת"א. פותח ומנחה: יעקב אורלנד, יו"ר אגודת הסופרים העברים. איתמר יעוז־קסט ידבר על שירתו של שלמה טנאי. בן ייקה דברים דוד גיב, מנהל ראשי של ועדת חגיגות העשור למדינה. משוררים יקראו משירתם: יעקב בסר, סנה דוד, ע. הלל, עוזי רבין, [illegible] קריאה משירי שלמה טנאי: יחיאל גלאי ובני הנדל.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

התעוררתי ואני באירופה / ארנון מגן

אפשר שהייתי מהמר על אוסטריה

ביקור בסלובניה, המפותחת ביותר ביוגוסלוויה, מלמד כי בארץ סוציאליסטית המצב לא חייב להיות רע. המדריכה הלבושה לפי מיטב האופנה האיטלקית לא מבינה למה שואלים "והיכן התור ללחם?"

כותב שורות אלה "גילה" את יוגוסלוויה לפני הרבה שנים, בטרם פרצה מלחמת ששת הימים, כאשר עדיין היו קיימים יחסים דיפלומאטיים בינה ובין ישראל. ביקשתי להגיע לאוסטריה ובחרתי בדרך הזולה, אך הקשה למדי: טיסה לאתונה ומשם, ברכבת, לזלצבורג – מסע בן קרוב ל־48 שעות, שכמחצית ממנו עבר בתחומה של יוגוסלוויה. זכורני כי בשעות אחה"צ של אחד מימי ספטמבר חצינו את הגבול בין יוון ליוגוסלוויה ואת ההיכרות הראשונה עם המדינה הבלתי־מוכרת לי עשיתי באמצעות כפר זנוח ומוזנח, ג'בגליה, שבתיו היו עלובים ביותר למראה וכיוצא בכך בגדי תושביו, בדרכי הרפש שלו התרוצצו חזירים – ואלמלא נערכה בו ביקורת הגבולות, איש לא היה יודע את שמו. המשכנו בנסיעה, ברפובליקת מצדוניה (או מקדוניה), ועדיין היינו נתונים לרושם של עזובה גמורה, של הרים וגבעות קרחים כמעט.

בינתיים הלך וירד הערב. את הבירה, בלגראד, חצינו בחצות בקירוב, שעה שישנו שנת ישרים. והנה למחרת היום התעוררתי ומצאתי את עצמי ואת רכבתי נוסעים לאורך הנהר סאווה, מיובליה הגדולים של הדנובה, בין כרי מרעה ושדות ירוקים, ליד בתים נאים למראה, גבעות והרים מיוערים, בקיצור: נוף מרכז־אירופי מובהק. רק כשהגעתי לכאן, לנופה של קרואטיה וסלובניה, הרפובליקות הצפוניות־מערביות של יוגוסלוויה, חשתי שבאתי לאירופה כפי שזכרתיה במעומעם מימי ילדותי הרחוקים וכפי שהצטיירה כל השנים ברמיוני.

והנה עתה עשיתי קפיצת דרך: חברת "אדריה" היוגוסלווית, המקיימת מאז דצמבר 1987 – עדיין בלי קשרים דיפלומאטיים, שנותקו ב־1967 – טיסה שבועית אחת מלוד ללובליאנה, בירת סלובניה, הטיסה אותנו, קבוצה קטנה של עתונאים מישראל, היישר ברפובליקה המפותחת ביותר ביוגוסלוויה. במהלך ביקורנו הקצר סיירנו בתחומיה של סלובניה, זו שהיתה פרובינציה אוסטרית עד להקמת יוגוסלוויה ב־1919, עם "פסיעה" בת יומיים בקירוב לחלקה המערבי של קרואטיה, אף הוא מן האזורים המשגשגים יחסית, ה"מרכז־אירופיים", של יוגוסלוויה. אלמלא ידעתי היכן אני נמצא ונתנו לי לנחש, אפשר שהייתי מהמר על אוסטריה.

על יוגוסלוויה נאמר, כי זו ארץ אחת עם שני כתיבים (הלטיני והקירילי), שלוש דתות (הקתולית, האורתודוקסית והאיסלאם), ארבע לשונות, חמישה עמים ושש רפובליקות. אנחנו הצטמצמנו לשתי רפובליקות עם שני עמים ושתי לשונות וכתיב אחד ודת אחת, אבל ממה שסיפרו לנו בני שיחנו המקומיים עדיין עומדים בעינם הניגודים התהומיים בין חבליה השונים של מדינה זו, שגודלה לערך כגודלה של בריטניה או של מערב־גרמניה לערך. אותם בני שיח, סלובנים וקרואטים, גם לא הסתירו מאיתנו, כי הם עצמם, כמו שאר תושבי החבלים המפותחים, אינם ששים כלל לסייע, כפי שהם נדרשים, לתושבי החבלים הנחשלים, והוסיפו שכל הסיוע הזה הריהו כשפיכת מים לתוך חבית מחוררת, מפני שהמקדונים והמונטנגרים והבוסנים, כך אמרו, פשוט אינם מוכנים לעמול קשה. הם גם שפכו קיתונות של לעג על ההסדר הנהוג מאז מותו של טיטו ב־1982, שהנשיא מתחלף מדי שנה, ברוטציה בין שש הרפובליקות, כדי לא לתת חלילה פתחון פה לטענות של קיפוח מצד רפובליקה זו או אחרת.

אנחנו, כאורחים לרגע, לא יכולנו כמובן לפתור בביקורנו הקצר את הבעיה בה"א הידיעה של יוגוסלוויה, האופיינית לעוד כמה מדינות באירופה המזרחית שקמו אחר מלחמת העולם הראשונה בגבולות שהותוו על הנייר, בצורה מלאכותית למדי. לא נותר לנו אלא להיזהר בכך, שגם בתנאים של משטר סוציאליסטי (אמנם, במקרה זה, בעל אופי מיוחד ושונה צנטרליסטי מן המקובל בשאר מדינות אירופה המזרחית) ייתכנו גם ייתכנו הבדלים עמוקים בהתפתחות – הבדלים הנובעים בעיקר ממסורת ומורשת בת מאות בשנים יותר ממה שהם נובעים ממשטר שלטון בני עשרות שנים בלבד, ובוודאי יותר ממה שהם נובעים מתנאים אובייקטיביים. אישור לכך מצאנו אפילו בחוברת רשמית מטעם ממשלת יוגוסלוויה, שבוודאי אינה מעוניינת להבליט את ההבדלים הפנימיים, וכך נאמר בה: "סלובניה היא המפותחת ברפובליקות של יוגוסלוויה. אף שבהשוואה לרפובליקות אחרות יש בה רק מעט אדמות חקלאיות, ומשאביה הטבעיים (...) דלדלים פחות או יותר עוד לפני המהפכה (רוצה לומר: לפני כינון המשטר הסוציאליסטי ב־1945), שגשוגה הכלכלי של סלובניה מבוסס על מסורתה התעשייתית, על הארגון הטוב של כלכלתה ועל מיקומה הגיאוגראפי בנקודת מעבר". ועוד נאמר שם, כי ב־1983 תרמה רפובליקה זו 14 אחוזים מכלל ההכנסה הלאומית של יוגוסלוויה – בעוד מבחינת שטחה (לערך כשטח מדינת ישראל בגבולות "הקו הירוק") ומבחינת מספר תושביה (פחות משני מיליון) היא מהווה רק 9 אחוזים או אף פחות מכלל המדינה. ולעומתה, מקדוניה שבגבול בולגריה, יוון ואלבניה תרמה פחות מ־6 אחוזים מכלל ההכנסה הלאומית של המדינה, אף שהיא גדולה ומאוכלסת יותר מסלובניה. נוסיף כי מה שאמרנו על סלובניה חל במידה רבה גם על שכנתה קרואטיה, אף היא בעלת "עבר" אוסטרי או אוסטרי־הונגרי.

ואולי המדד המובהק ביותר הוא... מספר המכוניות הפרטיות. על כבישיה של סלובניה – הצרים מדי, כמו אלה של ישראל – נעות כמעט חצי מיליון מכוניות פרטיות. יחסית למספר התושבים היא דומה, איפוא, לארצנו, אם כי היא מפגרת אחרי מדינות אירופה המערבית. מה שנכון, דגמי המכוניות של סלובניה אינם מן המשופרים, אם להשתמש בלשון המעטה, ורובן הן מתוצרת מקומית או מתוצרת צ'כוסלובקיה, מזרח־גרמניה ורומניה. גם לבוש התושבים איננו לפי האופנות המערביות האחרונות. אפשר לספר גם על בית־חרושת לזכוכית שביקרנו בו, אשר שיטות העבודה שלו מזכירות לא את "פיניציה", כי אם בתי־מלאכה בחברון; את מיעוט הטרקטורים בשדות (אבל, אגב, נשים עודרות במעדר כבר ראיתי גם באיטליה, ואפילו בצפונה המפותח של מדינה זו); גם בתי האיכרים והשיכונים בסלובניה נופלים מאלה של אוסטריה, למשל. ואם לא די בכל אלה, הרי ביוגוסלוויה דוהרת האינפלציה (כמעט כמו בישראל ב"ימים הטובים"), וזמן קצר לאחר שובנו לארץ הפעילה ממשלת בלגראד תוכנית צנע כלכלית ופיחות של 24 אחוז.

מדוע זה צמוד תמיד לביקורם של עתונאים מישראל – לא ברור לי. כך קרה גם לפני מספר שנים, כאשר קבוצת עתונאים ביקרה ברומניה – ולא אחרי הביקור, אלא במהלכו.

ובכל־זאת, לא הרי סלובניה – ומלווינו מוסיפים: יוגוסלוויה כולה – לא כהרי רומניה או פולין, למשל. למבקר מומלץ לסוב ברחובותיה של לובליאנה או של זאגרב, בירת קרואטיה, או גם של כל עיירה קטנה, להתבונן בחנויות או להיכנס לאחת ממסעדותיה. כבר סבבתי בימי חלדי בכמה וכמה מדינות, שתושביהן ידועים בגרגרנותם, אבל מה שראיתי במסעי זה עלה על כל דמיון. במהלך סיורנו ביקרנו גם באתרי מרפא, בהם כאלה המתמחים בטיפול בחולי לב, ורופאיהם נאלצו להסכים לדעתי, כי התפריט הנהוג ביוגוסלוויה כמו נועד להרבות את המטופלים הנזקקים להם.

ארוחה בשרית דשנה אחת ליום היא המינימום שבמינימום שהאורח היוגוסלווי המצוי מוכן להסתפק בו. מדריכתנו, עלמה קרואטית צעירה, יפה ומשכילה, לבושה לפי מיטב האופנה האיטלקית, שחה באוזנינו את מרי ליבה: "באים אלי תיירים מן המערב והם שואלים אותי, היכן התורים ללחם..." על כך יכול אני להוסיף, לצורך ההשוואה, מנסיוני האישי זכרון טראומאטי הקשור בכריך בשר בלתי־אכיל להלוטין, שקניתי לפני כשנתיים בתחנת הרכבת של בודפסט, בירת המדינה הנחשבת בגוש הקומוניסטי כ"גן עדן של צרכנות".

סלובניה וקרואטיה מוצפות אמנם תיירים, ויש להלל סיבות למכביר לבוא לכאן. די שנזכיר את שמורת פליטוויצה על מאות מפלי המים שלה, את מערת הנטיפים פוסטוינה שכדי לראות ולו מקצת מחמודותיה נכנסים לתוכה ברכבת זוטא, את העיירה בלד שעל שפת ימה ציורית באלפים היוליים, את עיירות הקיט שלחוף הים האדריאטי או את אתרי המרפא על מלונותיהם הנקיים מכל רבב, מה גם שהמחירים כאן נמוכים כדי עשרות אחוזים מאלה הנהוגים במערב. אבל את המסעדות ואת החנויות גודשים לא רק תיירים מאוסטריה וממערב־גרמניה, מאנגליה ומארה"ב, כי אם גם "ילידים" – הרבה "ילידים".

האם צריך להזכיר, כי יוגוסלוויה היא המדינה הסוציאליסטית ("לא קומוניסטית", חוזרים ומטעימים מארחינו) היחידה, שאזרחיה חופשים לצאת את ארצם וגם ליטול איתם מטבע חוץ ככל שיחפצו, שאתה יכול להחליף בה דולרים ומארקים גרמניים בכל בנק ובכל מלון והשוק השחור שלה למטבע זר איננו משגשג יותר מזה הישראלי? ודאי אחת התשובות ל"פלא" אחרון זה הוא המוני היוגוסלווים העובדים במערב, אבל זוהי תשובה חלקית בלבד. חלק אחר טמון אל־נכון במבנהו המיוחד של המשטר הכלכלי־חברתי במדינה זו, הדצנטרליסטי־קואופרטיבי, משטר שמנסה לשלב הכוונה ממשלתית־מפלגתית עם יוזמה פרטית – עד כדי כך שאפילו חברת התעופה "אדריה" שהסיעתנו, השניה בגודלה ביוגוסלוויה, עם 12 מטוסים, איננה חברה ממלכתית, כי אם מעין קואופרטיב השייך רשמית לעובדיו, משהו דומה ל"אגד" שלנו. הדגם היוגוסלווי מסובך במקצת אך לפי מבט חטוף בתוצאותיו – אלה נראות לגמרי לא רעות, ומכל מקום שונות בהרבה ממה שאפשר לראות בהונגריה, למשל, שלא לדבר על רומניה.

ואחרון־אחרון, כמעט שכחתי: בני שיחנו דיברו איתנו – עתונאים זרים – חופשי־חופשי ולא נרתעו מלהשמיע דברי ביקורת נוקבים. בזכות עניין זה בלבד ראויה יוגוסלוויה הסוציאליסטית לכל הפרסים.

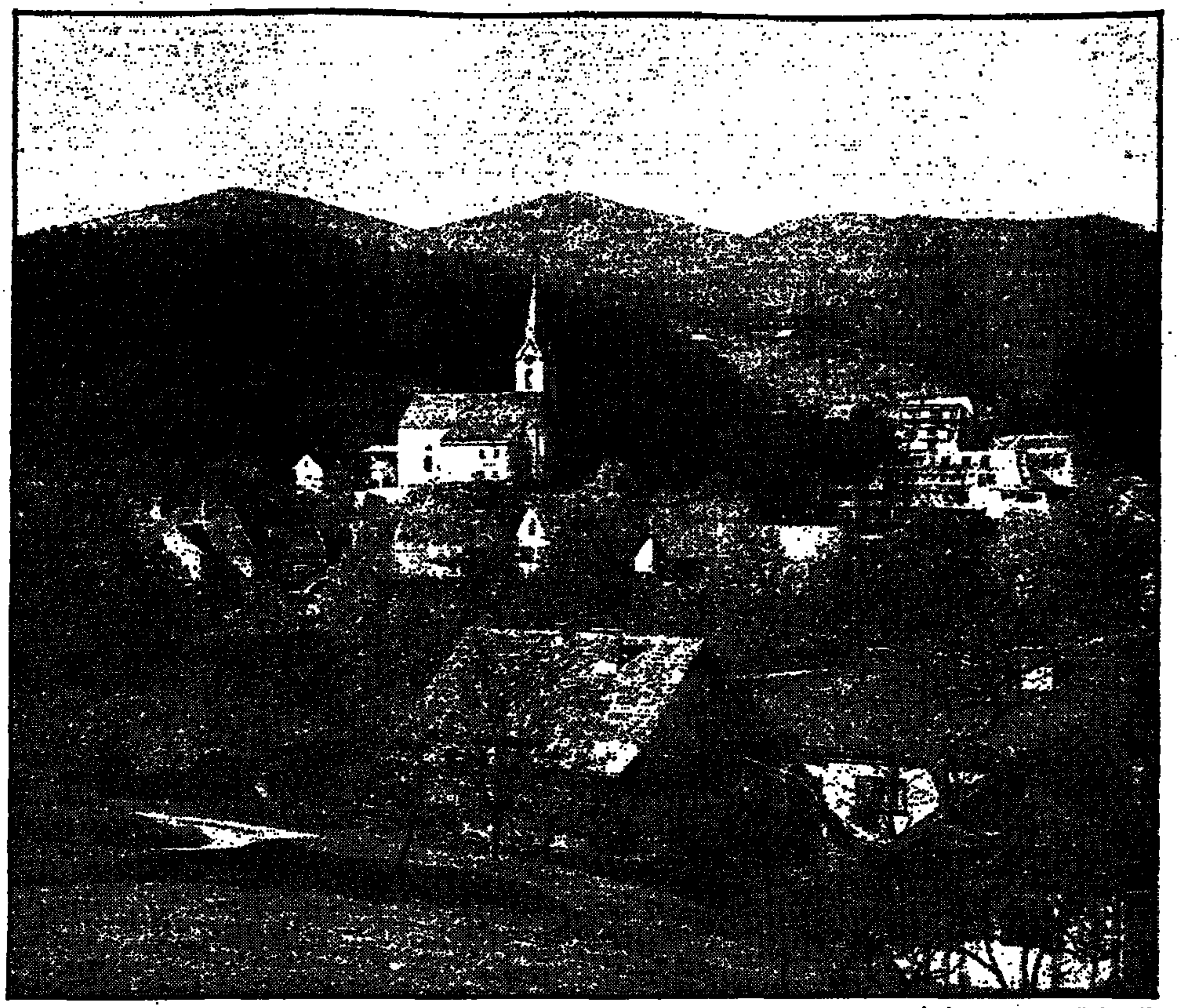
דוברנה. מאתרי המרפא של סלובניה

בית־חולים מתחת לאדמה

המאורע המרגש ביותר שאירע לנו בעת מסענו ביוגוסלוויה איננו מאורע כלל, כי אם סיפור – סיפור ששמענו מפי המדריכה־המלווה שלנו, שעה שנסענו על הכביש מזאגרב לחוף דלמציה.

הוא קשור לא בהווה, אלא בהתרחשויות שהתרחשו לפני כ־45 שנה, בעיצומה של מלחמת העולם השניה, כאשר יוגוסלוויה היתה המדינה היחידה באירופה הכבושה שהתקיימה בה מחתרת אנטי־נאצית בצורת צבא של ממש, צבא הפרטיזנים בפיקודו של טיטו – צבא שבשיא כוחו, ב־1944, מנה קרוב לחצי מיליון לוחמים וריתק אליו כמספר הזה של חיילים מצבאות הציר, שאלמלא כן היו נשלחים קרוב לוודאי אל החזית הרוסית. יוגוסלוויה גם היתה המדינה היחידה, שהשתחררה מעול הכיבוש הגרמני בכוחות עצמה.

כאשר הגיעה מכוניתנו למקום מסוים בכביש זה, לא הרחק מן העיר קרלובץ, סיפרה לנו מלוותנו, כי לא הרחק מכאן נמצא בזמנו בית־חולים של צבא טיטו לטיפול בחיילים הפצועים של צבא הפרטיזנים. היה זה בית־חולים לכל דבר, שבשעת הצורך אף ביצע ניתוחים – אלא שהוא היה תת־קרקעי וסודי, כמובן. הגרמנים ידעו על עצם קיומו, אך כל מאמציהם לאתרו עלו בתוהו. ההסוואה היתה מושלמת: החיילים, הרופאים והאחיות באו ויצאו בו בפתחים נסתרים, ובגישתם אליו חצו נהרות כדי לטשטש את עקבותיהם.

ועוד סיפרה, כי אחת מאחיות בית־החולים לקתה בטיפוס ובטרם מותה ביקשה שיקברוה מול אחד הפתחים החשאיים ויציבו אבן על קברה עם ציון סיבת מותה – כדי להרחיק מן המקום חיילים גרמנים.

ועוד סיפרה, כי החיילים הפצועים הושכבו על הקרקע, בהיעדר מיטות. אותה האחות נוכחה לדעת, ואף רשמה זאת ביומנה, שבחלק מסוים של בית־החולים התת־קרקעי נרפאו בדרך פלא פצעיהם של החיילים שהושכבו שם, בעוד פצועים שהושכבו בחלקים אחרים לקו בזיהומים לרוב. היא לא הבינה את פשר הדבר, אך לימים, לאחר תום המלחמה, כאשר קרא מי שקרא את יומנה, נבדק אותו מקום ונתגלה כי גדלות בו פטריות פניצילין.

חן המקום. טיול / צבי אילן

אל מערות הכרמל

בימים חמים של ראשית קיץ מבוקשים אתרים שהנסיעה אליהם אינה ארוכה. אם אפשר רצוי שיימצאו בהר וסמוך לחוף הים. הפעם הכוונה היא למערות האדם הקדמון בכרמל, בנחל המערות, לא הרחק מחופי נוה ים, הבונים ודאר־נחשולים. הגישה לנחל המערות קלה ומשולטת. הגישה למערות היא בין הקילומטרים 186־187 בכביש הישן חיפה־תל־אביב, בין המסעפים לעין כרמל וגבע כרמל. כביש גישה קצר מוליך אל מגרש חניה, שממנו יוצא שביל מסומן המקיף את שמורת נחל מערות.

נחל מערות מתחיל מדרום מערב לכפר הדרוזי דלית אל כרמל והוא נשפך לים דרומית לעתלית. המקום בו חותר הנחל ברכס הכרמל, מעמק מהר"ל לעבר מישור החוף הוא שמורת טבע. זו כוללת את המדרונות המיוערים משני צידי הנחל ואת האיזור המצוקי בו נמצאות מערות האדם הקדמון. הצמחיה במקום כוללת את האלון המצוי והאלה הארץ־ישראלית, מלווה בשיחי קידה ואשחר, וכמובן צמחיה נמוכה יותר וגם בעלי חיים רבים.

מערות האדם הקדמון כאן הן מהחשובות באיזור. בארבע מערות נערכות חפירות כבר למעלה מימות דור – מערות תנור, גמל, הנחל והגדי (בכיוון מצפון לדרום). במערות הללו נמצאו שרידי אדם ותרבותו בתקופה שנמשכה רבע מיליון שנים, בהתקופה הפליאוליתית הקדומה ועד התקופה הנטופית, כתריסר אלפי שנה, עת ראשית העיסוק בחקלאות בידי האדם. המקום נחקר בדור האחרון בידי אוניברסיטת חיפה, שאף הקימה מעבדת־מחקר באתר.

מערת הנחל (אל ואד) היא הנוחה, היפה והמעניינת לביקור במקום. אורכה כ־70 מטר, יש לה פתח מרכזי ומעין שני פתחים צדדיים. האדם גר רק בתחום שאליו חדר האור. כדי להעמיק עתה במערה יש להצטייד בפנסים. במדרגה שלפני פתח המערה יש משטח ובו גומות עגולות אחדות חצובות בסלע. היה זה משטח קבורה ומקום פולחן. מציאת חלקי חרמשים וגמלים מעידה על העיסוק החקלאי. הנוף מתוך המערה לחוף הכרמל והים הוא יפה.

השביל הרגלי מרגלי המערות נמשך דרומה תחילה במישור, ואחר־כך במדרגות, עולה בהר, וממנו תצפיות לחוף הכרמל, עובר בחורשת אורני בר, מגיע לתצפית לנחל המערות ולכרמל הגבוה, יורד בפיתולים לנחל המערות, ואתו מגיע שוב אל המערות ואל מגרש החניה. שעתיים בסך הכל.

היות ונחל המערות הוא שמורה אין בו סידורים לשהיית מטיילים. מי שרוצה ליהנות מצל ונוף בסמוך יכול לגשת ליער כרם מהר"ל, אליו מסתעף מהכביש הראשי כביש כ־3.5 ק"מ דרומה מהמסעף לנחל המערות. אפשר כמובן ליהנות מחופי הים שבסמוך.

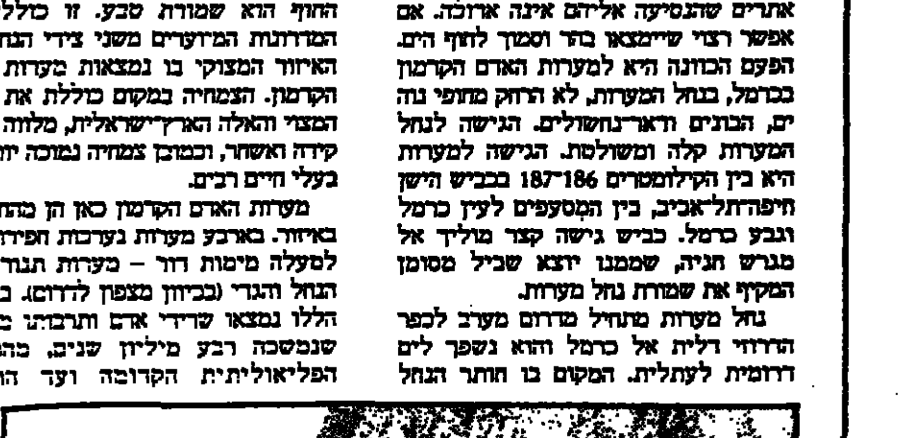

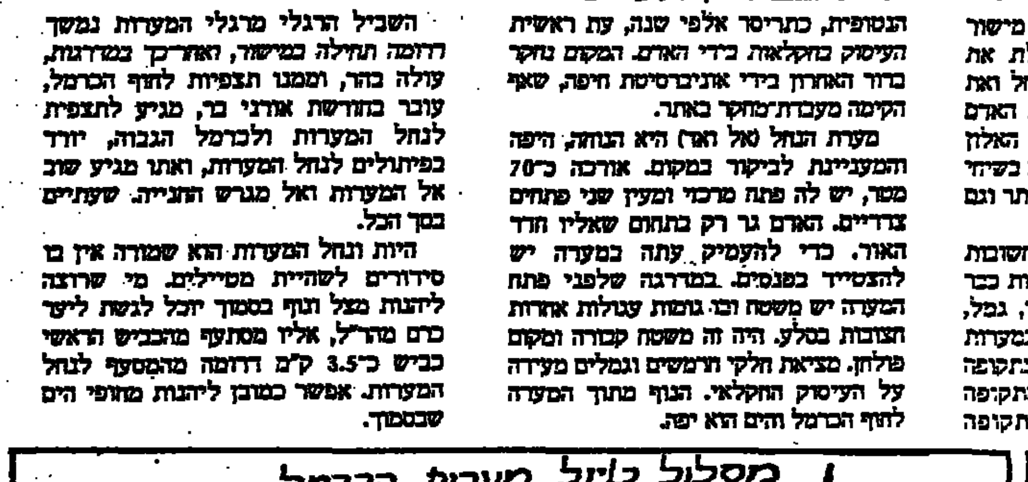

אֶלְמֶקְס משחת השיניים
יעילה פי 3 במניעת עששת

תורנות בתי מרקחת

יום שישי
תל־אביב
כט – פרישמן 66 – 237326
סיני – שד' ירושלים 70, יפו – 822995
ירושלים
מרפאת רוממה, המ"ג 28 – 523191
חיפה
מזור – המגינים 97 – 524113
פתח־תקוה
סופרפארם – שפירא 43 – 909030
בת־ים – חולון
מזור – הביבה רייק 20, בת־ים – 583360
קרית בן־גוריון – לנדאו 16 חולון – 5523954
בני־ברק – רמת־גן
רמת־גן – ביאליק 51 רמת־גן – 721514
יום שבת
תל־אביב
כט – פרישמן 66 – 237326
צפון – יהודה המכבי 35 – 449995
כט – פרישמן 66 – 237326 – מוצ"ש
צפון – יהודה המכבי 33 – 449995 – מוצ"ש
ירושלים
הר הזיתים – הר הזיתים – 287480
מרפאת רוממה – המ"ג 28 – 523191 – מוצ"ש
חיפה
גורדון – גורדון 13 – 664039
פתח־תקוה
רסל – רוטשילד 89 – 911406
בת־ים – חולון
קופ"ח עין יהב – עין יהב 2 חולון – 884854
קרית בן־גוריון – לנדאו 16 חולון – 5523954
בני־ברק – רמת־גן
המגן – ביאליק 30 רמת־גן – 723674

אֶלְמֶקְס
מוצרת ע"י טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ ברשיון GABA

מודעון

מוקד מידע טלפוני
של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03־433300
בימים א' עד ה'
מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' וערבי חג
מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא מס. 49 – טלפון 03־284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות חגים – מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הגפן 26 קומה ג' – 04־523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות חגים מ־20.00 עד 23.00
ער"ן עזרה ראשונה נפשית
בתל־אביב – 03־5461111
קו לילדים ונוער – 03־261113
ירושלים – 02־227171
חיפה – 04־672222
נתניה – 053־335316
כרמיאל (גליל) – 04־988410
כפר־סבא – 052־913999
באר־שבע – 057־418111.
קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922
קו פתוח לקשיש 02־690685
האגודה להגנת האזרח בישראל – סניף תל־אביב – בן יהודה 146
טל: 239207 בימים א' – ה' 3 – 9

נהג!
עשה את המינימום למען אלה העושים את המכסימום.
תן טרמפ לחייל!

שערי מטבע חוץ ביום 09.06.88

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.002	1.54	1.61	1.54	1.61	1.54	1.61	1.5742	1.5938	1.5747	1.5943	1.5742	1.5940	1.5843
1 מארק גרמני	+0.006	0.90	0.94	0.90	0.94	0.89	0.94	0.9152	0.9266	0.9137	0.9252	0.9136	0.9251	0.9198
1 ליש"ט	-0.012	2.78	2.91	2.80	2.93	2.80	2.93	2.8509	2.8864	2.8502	2.8857	2.8508	2.8866	2.8715
1 פרנק צרפתי	-0.001	0.26	0.28	0.26	0.28	0.26	0.28	0.2707	0.2740	0.2708	0.2741	0.2707	0.2741	0.2727
100 יינים יפאניים	-0.001	1.23	1.29	1.24	1.29	1.23	1.29	1.2579	1.2735	1.2577	1.2754	1.2578	1.2736	1.2644
1 גולדן הולנדי	-0.003	0.80	0.83	0.80	0.84	0.80	0.84	0.8148	0.8249	0.8140	0.8241	0.8145	0.8248	0.8195
1 פרנק שווייצרי	-0.006	1.07	1.12	1.08	1.13	1.07	1.13	1.0970	1.1107	1.0970	1.1107	1.0944	1.1082	1.1024
1 כתר שוודי	-0.001	0.26	0.27	0.25	0.27	0.25	0.27	0.2625	0.2658	0.2625	0.2658	0.2623	0.2656	0.2642
1 כתר נורבגי	-0.001	0.25	0.26	0.25	0.26	0.24	0.26	0.2512	0.2543	0.2509	0.2541	0.2509	0.2541	0.2528
1 כתר דני	-0.001	0.24	0.25	0.24	0.25	0.23	0.25	0.2406	0.2436	0.2407	0.2437	0.2404	0.2435	0.2421
1 מארק פיני	-0.001	0.38	0.39	0.38	0.40	0.37	0.40	0.3856	0.3904	0.3859	0.3907	0.3855	0.3903	0.3882
1 דולר קנדי	+0.004	1.26	1.32	1.27	1.31	1.26	1.32	1.2877	1.3037	1.2894	1.3055	1.2866	1.3028	1.2960
1 דולר אוסטרלי	-0.003	1.19	1.31	1.22	1.31	1.23	1.32	1.2664	1.2822	1.2663	1.2821	1.2656	1.2815	1.2739
1 ראנד דרא"פ	—	0.46	0.55	0.42	0.84	0.44	0.62	0.7021	0.7109	0.7026	0.7114	0.7019	0.7108	0.7069
10 פרנקים בלגיים	-0.002	0.43	0.45	0.42	0.45	0.42	0.45	0.4352	0.4406	0.4378	0.4432	0.4372	0.4427	0.4402
10 שילינגים אוסטריים	-0.005	1.27	1.33	1.28	1.34	1.28	1.35	1.3008	1.3162	1.3005	1.3165	1.3009	1.3173	1.3083
1000 לירטות איטלקיות	-0.004	1.20	1.27	1.21	1.28	1.21	1.30	1.2323	1.2476	1.2326	1.2480	1.2327	1.2482	1.2392
1 "סלי" (ECU)	-0.007	—	—	—	—	—	—	1.8986	1.9221	1.8991	1.9228	—	—	1.9116
1 דינר ירדני	+0.005	4.15	4.41	4.35	4.63	4.39	4.69	—	—	—	—	—	—	4.2776
10 לירות לבנוניות	—	—	—	0.09	0.30	0.03	0.04	—	—	—	—	—	—	0.0422
1 לירה מצרית	+0.001	0.64	0.68	0.60	0.64	0.65	0.71	—	—	—	—	—	—	0.6971

דבר של היום הוא דבר חדש

דרוש **מנהל עבודה** (תיקונצ'יק) לעבודות גמר לאזור רחובות
טל' 03-9234616 בערב. 04-714030, 04-714127 משרד.

הפניקס הישראלי
חברה לביטוח בע"מ
משרד ראשי: רח' לבונטין 30, תל-אביב 65116, טל. 620111 (03)

לאגף האלמנטרי של חברתנו
הידועה ברמת מקצועיותה הגבוהה

דרושים

א. לתפקידי גיוס, הדרכה, הפעלה וניהול סוכנים

ב. כעתודה לתפקידי ניהול בחברה

מועמדים בעלי השכלה אקדמאית בתחום מדעי החברה, המשפטים וההנדסה, בעלי נסיון בהפעלת עובדים, בגיל 36–27.

המועמדים המתאימים יוכשרו במסגרת החברה בקורס שייערך בת"א ויועסקו בה כשכירים.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 2070 ת"א בצרוף קורות חיים והסטוריית עבודה.

למפעל סמבור באזור הצפון
דרוש/ה
טכנאי/ת /הנדסאי/ת כימיה
לעבודה במעבדת ביקורת איכות
רצוי נסיון קודם של שנתיים לפחות בתעשיה.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 2238 עכו. מיקוד 24101 לכח אדם.
סמבור 50 שנות יצירה
לצעיד עם זמן

עלית הנוער
הדסה-נעורים
בית-ספר תיכון מקצועי ומכללה טכנולוגית
דרוש/ה
מדריך / ה חברתי / ת לפנימיה
חובת מגורים במקום
תחילה עבודה: תשמ"ט
המעוניינים יפנו למחלקת כח-אדם "הדסה נעורים" דאר נעורים 40298
טל. 053-666831/8

עירית רחובות
לשנת הלימודים תשמ"ט דרוש
מדריך למכונאות רכב
לפנות "למפתח" ת.ד. 27 רחובות
טלפון: 08-415722
י. הרמלך
ראש העיר

דרושה
אשת עסקים עם מלפל
לנהל עסק עם אתגר רק רציניות ובעלות נסיון ת.ד. 31868 ת"א

מועצה אזורית ערבה תיכונית
השרבה
(עידן, חצבה, עין-יהב, מרכז-ספיר, צופר, פארן) לבי"ס "שיטים" בערבה
דרושים
1. מהנדס / הנדסאי חשמל / אלקטרוניקה
בעל ידע במיחשוב ובקרה – להוראה.
2. מורה לגיאוגרפיה
(הדגשה על לימודי סביבה ואקולוגיה).
3. מורה לערבית
4. מורה לסוציולוגיה
למועמדים המתאימים מובטחים תנאי דיור טובים והטבות
על המעוניינים להתקשר:
בשעות הבוקר – 057-81225/6, 057-81144
בשעות הערב – 057-81345, 057-81385

אמנות לעם"
דרוש
מנהל מחוז צפון
כישורים:
תואר אקדמאי בתחומי חינוך ו/או חברה
מגורים באזור הצפון
נסיון בהפעלה ותיאום מערכות תרבות
התפקיד כרוך בנסיעות רבות
נא לפנות בצירוף קורות חיים, „אמנות לעם" תל-חי 3 תל-אביב עבור „מחוז צפון".
מועד אחרון לקבלת הצעות – 20.6.88.

למשרד עו"ד בת"א
דרוש/ה
עורך/ת דין
לחצי משרה
טל' 03-5055000.

למשתלת אייל
דרוש
שתלן
בעל נסיון בדברי גידול
צמוד גן העצי נוי
08-226544

דרושים
מפיצים
לעיתוני מגזרים בכל הארץ
04-750457, 04-916716

למרכז הנופש מבטחים בזכרון יעקב
דרוש/ה
מנהל/ת למשרד הקבלה
עדיפות לבעלי ידע ונסיון בהפעלת מערך ממוחשב
על המועמדים המתאימים לפנות בכתב למרכז קופ"ח — ענף ההבראה רח' ארלוזורוב 101, תל-אביב

הכפר הירוק
ע"ש לוי אשכול
כפר נוער לחינוך תיכוני
דרושים **מורים** (במשרות חלקיות)
* מורה בכיר לאנגלית (תנאים מיוחדים)
* למגמת האופנה
מורה לתולדות הלבוש וציור אופנה
* לכימיה טקסטילית
* לאלקטרוניקה ובקרה
זוג נשוי:
* **מדריך חברתי ואם בית**
* **אם בית** (רווקה)
* **עוזר טבח/אחראי משמרת**
* **מדריך למקהלה**
נא לפנות בכתב יד להנהלת הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול מ. 47800

לחברה בינלאומית לגיוס כח-אדם
דרוש
מנהל חשבונות
לתיפעול מערכת הכספים של החברה
כישורים:
* סוג 3 בהנה"ח לפחות
* נסיון בהנה"ח ממוחשבת
* נסיון במערכת שכר
* ידיעת השפה האנגלית
* יכולת לביצוע עבודה עצמאית
השכר ייקבע עפ"י כישורי המועמד.
כפרטים מלאים נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים עבור "חשב" לת.ד. 572 ראשל"צ מיקוד 75104

דרוש
חוקר
בעל רשיון
עם נסיון בחקירות, גוף ורכוש למשרה מלאה כושר ביטוי ורשיון נהיגה
להתקשר מיום א' 03-622753 לגלעד
– סודיות מובטחת –

לחברה קבלנית דרושים
1. קבלני שלד
עם ציוד וחומר לעבודה בנתניה
2. טפסנים מעולים
לאזור המרכז
להתקשר מיום א' 03-807832
03-807838

מנהל כח אדם
מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר
לפרטים נוספים:
תל-אביב: 03-622233-4 רחל גרבה
ירושלים: 02-226335-6 יאיר צוברי
חיפה: 04-645333-4 אריה טל

תפן
הנדסת תעשיה ונהול ונתוח מערכות
מקבוצת תפן בע"מ
דרושים:
להרחבת צוות הקבוצה המונה 40 עובדים
* מהנדסי תעשיה ונהול מתחילים (כולל מסיימי השנה)
* מהנדסי תעשיה ונהול מנוסים.
* אנשי חקר שווקים (M.B.A או לקראתו)
* מתכנתי PC.
נא לפנות בכתב בתוקם לתמוך — רחוב בן יהודה 8 רמת-גן מיקוד 52474

המערכת ללימודי מבוגרים
דרוש/ה
מנהל/ת אדמיניסטרטיבי/ת למחוז ת"א והמרכז.
*** אקדמאי/ת
*** בעל רכב.
*** נסיון מוכח בעבודה מינהלית בנושא כ"א וכספים.
בדבר פרטים נא להתקשר לטלפונים: 03-5101176, 03-5101857.
מדי יום בין השעות 8.00–13.00.

קיבוץ שדה-יואב (ליד אשקלון)
מחפש
מורה לכיתות יסוד
עדיפות תינתן למורות בעלות ניסיון בעבודה, בנורות אורנים וסמינר הקיבוצים ת"א.
טלפונים בשעות היום:
051-21202 לנאווה
051-21211 לשרה
ובשעות אחה"צ והערב –
051-21285 לעדית

לחברה העוסקת ביבוא מתכות באיזור רחובות
דרושים
1. כתבנית
עברית/אנגלית (שפת אם אנגלית)
עבודה במשרה מלאה והפעלת מעבד תמלילים.
2. מנהל מחלקה
בעל רקע טכני ושליטה באנגלית, בעל נסיון קודם בנושא פלדות יבוא ושיווק.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים לת.ד. 303 רמת-גן מיקוד 52109

למוסד גדול
דרושים/ות
פקידים/ות
לעבודה עם-קהל בת"א והסביבה
מועמדים בעלי השכלה תיכונית לפחות, מתבקשים לפנות לטלפון:
03-638048
בין השעות: 8:30–13:30

דרוש
טכנאי מפעיל
למערכות קשר
ויועדפו מועמדים בעלי רקע צבאי בתחומים הבאים:
א) מערכות תקשורת נתונים.
ב) מערכות תקשורת טלגרפיה/טלפרינטר.
התפקיד כולל אחזקה והפעלה של מערכות וציוד קשר בארץ ובחו"ל.
מועמדים מתבקשים לפנות לטל' 02-303404 או 02-303400

לחב' שפיר
הנדסה אזרחית וימית בע"מ
דרושים:
הנדסאי/טכנאי מדידות
לעבודה באשקלון.
2. מהנדס ביצוע לעבודות הנדסה אזרחית
באזור המרכז
נסיון 3 שנים לפחות
תנאים טובים למתאימים
טל. 03-9233054

גל-יעד
שרותים לתעשיה בע"מ מקבוצת הדרים
דרושה
אקדמאית
נמרצת ואחראית
לתפקיד מעניין. מקום העבודה – חולון.
לפנות מיום א' לשרה 03-9247001, 03-9248001

לכימגת 2000
דרושה
פקידה
למשרה מלאה
5 ימים בשבוע
רצוי מאיזור חולון בת-ים
להתקשר מיום א'
03-9611670/80

לכפר הנוער הדר רואל, הרצליה
דרוש/ה
מנהל/ת מסבח
בעלי נסיון קודם יפנו לת.ד. 211 הרצליה או טלפון 052-551774

לעתון יומי דרושים
דפס אופסט לרוטציה
דפס אופסט למכונה רולנד
צלם אופסט
מונטז'ר
מכין לוחות אופסט
למידע נוסף וקביעת פגישה
נא להתקשר לטלפון 03-720248

לחברה ארצית
בתחום ההתראה האלקטרונית
מנהל מכירות/רכז סניף
אם אתה: בעל פוטנציאל אישי גבוה
כושר שכנוע והופעה
נסיון במכירות ובעל רכב
בוא לשכנע אותי כי אותך חיפשתי
טל. 03-828112 — ענת

למפעל בראשל"צ
פקיד/ת מכירות נמרץ/ת
א' עד ה' 8:00 עד 16:00
ו' 8:00 עד 13:00
טלפון 03-994370, 03-948517
לפנות לפנינה

לחברות מחשבים גדולה בת"א
דרושים
מפעילי מחשב
עם נסיון, רצוי על P-E
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ומספר טלפון. לת.ד. 20294 ת"א
(עבור משרה 120)
פונים מתאימים ייענו

לחברת האחזקה של פרויקט גן-העיר
דרושים
א. חשמלאים מוסמכים
ב. אינסטלטורים
נדרש ניסיון קודם במתקנים דומים
טלפון: 03-5449371

עיריית קרית גת
דרושה
מנהלת מדור לגיל הרך
כישורים: גננת מוסמכת או מורה מוסמכת לגיל הרך בעלת ותק של 5 שנים.
דרישות:
★ יכולת ארגונית ומנהלית.
★ מעורה בתוכניות הדרושות לגיל הרך.
★ בעלת חשיבה ויוזמה לפיתוח תכניות חדשות.
★ כושר הבעה בכתב ובע"פ.
★ יכולת לנהל מו"מ עם מוסדות ממשלתיים וגופים צבוריים אחרים.
★ ניהול מערכת תקציבית השעלתה.
★ תיאום בין המערכות המקצועיות.
★ מגורים במקום חובה.
על המועמדות לפנות בכתב אל מר שלמה שמאי, המנהלה להכוון, עיריית קרית-גת, ת.ד. 1 קרית גת 82100.

לקרט שווק דרושים:
1. אנשי מכירות
מעולים למרפסות לייזר קנה.
ידע ונסיון בענף הבדיה.
עדיפות לבעלי רכב.
2. מתקינה/ מדריכה/תומכת
למרפסות לייזר. ידיעת מעבדי תמלילים הכרחית – חדרים, א–ב, איינשטיין.
לפנות לאברהם טל. 03-663721

דרושה
מנה"ח עצמאית
5 שנות נסיון, רצוי נסיון בחשבשבת.
משרה מלאה, 5 ימי עבודה, באזור התעשיה ובת-החייל ת"א
לטלפן 483126, 490110 למר נוטמן

למשרד עורכי דין בת"א דרושה
מזכירה
שליטה בהדפסה בעברית – אנגלית יתרון
לשעות 8:30–17:00, 5 ימים
03-295193-4-5 לפטמי.

השקעה עתידית ומשתלמת ביותר בתחום מתפתח ומבטיח בנושא האבטחה האלקטרונית.
מיועד לחושב צפוני בלבד, רצוי מאיזור נהריה, בעל יוזמה ורקע בנושא בטחון.
סכום ההשקעה כ-100,000 דולר
המעוניין ישלח פרטים וקורות חיים לת.ד. 44994 חיפה.
– סודיות מובטחת –

מועצה אזורית מטה יהודה
המחלקה לשירותים חברתיים
דרוש/ה
* **עובד/ת סוציאלי/ת** כשיר/ה
למשרה מלאה, לטיפול במשפחות
* **עובד/ת סוציאלי/ת** כשיר/ה
לחצי משרה, לטיפול במשפחתונים במגזר הערבי.
בדבר פרטים טלפון: 02-381678, 02-3805014

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה,
התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם או מעמדם האישי או הורות. אלא אם מוחו של התפקיד מחייב הבחנה. הוראות החוק חלות על מודעות דרושים.

גרפיקאי/ת מבצע/ת
(עם נסיון 3 שנים לפחות)
בוא/י להצטרף לצוות!
ש.ב.ח שרותי ברושטיין חליף בע"מ
הפקה ודפוס טל: 03-280191

לחברה תעשיתית בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות
בעל נסיון וידע
בהנהלת חשבונות ממוחשבת
למשרה מלאה / 5 ימי עבודה בשבוע
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים, ותק ונסיון מקצועי, הדרישות שכר לת"ד 347 ירושלים 91002 / עבור מנהח"ש

צעירים/ות בוגרי צבא
בואו לנסות משהו חדש
קיבוץ כפר גליקסון
מקבל צעירים בגיל 30–22 לעבודה בתעשיה הקיבוצית
עבורך זוהי התנסות ששכרה בצידה
(מענק נדיב בסיום שנת העבודה)
המעוניינים יצרו אתנו קשר
ביום א' 12/6/88 בין השעות 16.00–22.00
וביום ב' 13/6/88 בין השעות 16.00–22.00
טלפון 06-389539 06-389540

לקיבוץ יגור
דרושה
מורה לכתה א'
עם ניסיון קיבוצי, בגורים בבמקום
בעבודה טל: 04-848139
בשמים: 04-846283

למשרד אדריכל ליטוסדורף
דרוש
אדריכל
עם נסיון גם בנושאי ת.ב.ע.
טלפון: 03-441828

הלוח הכללי
השבילים והשבילים!

בוא להנות באינטל
אינטל היא החברה המובילה בישראל בפיתוח וייצור רכיבי VLSI למחשבים ולמערכות ספרתיות
לפיתוח מערכות מבוססות על הדור הבא של רכיבי מיקרופרוססורים של אינטל
דרושים
מהנדסי מחשבים או אלקטרוניקה
(משרה מס' 9099)
* בעלי נסיון של שנתיים לפחות בפיתוח חומרה סביב 80386 או 80286
* נסיון בפיתוח תוכנה — יתרון.
אנא פנה/י בכתב למחלקת גיוס עובדים בצרוף קורות חיים.
מס' תעודת זהות.
גיליון ציונים ומספר טלפון.
תוך ציון מס' המשרה.
אינטל ישראל (74) בע"מ
ת.ד. 1659 חיפה 31015
– סודיות מובטחת –
intel.
פסגת הטכנולוגיה

مكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

בזכרון־יעקב מה־הברון קוטג'ים בתנאים מיוחדים שלפון (7417) 06-396817

בהרצליה קוטג'ים מיוחדים בצמרת־הנציב, במחיר ללא תחרות (20573) 052-81856

ברעננה קוטג' חמודי ומיוחד! 145 מ"ר לא בשבת!!! 168,000$ (10087) 052-916620

בהרצליה־פיתוח 8 חדרים שקט 560 מגרש 052-552734 $330,000 (18567)

בזכרון־יעקב החומר 26 קוטג' מפואר+ נוף, בבניה 03-470652 (17533)

בנס־ציונה קוטג' 9 חדרים לרציניים דולר 290,000 (21035) 08-470554

למכירה בית חדש ומרווח (195 מ"ר) +שטח אדמה 4 דונם באזור חיפה לרציניים בלבד! ת.ד. 315, קרית מוצקין 26100 ליצחק (15782)

בעל/ת בית אם רצונך למכור בנין ישן באיזור מגורים שקט בת"א אנו מתפשים לקנות (9704) 03-5131030

סביון, למהירי החלטה! 5, 1¼ דונם, "סנטר" (8387) 03-346441

קבלנים מציעים

מגדלי דוד ר"ג, פרוייקט מפואר ברח' בן־גוריון (מודיעין) ליד רח' ז'בוטינסקי דירות מרווחות, 5, 4 חדרים ודירות גג (דופלקס). במבצע החל מ־144,000 ש"ח (90,000 דולר+ מע"מ) ערבות בנקאית מלאה, אפשרות למשכנתאות יזום ובצוע: מגמיה בוני מגדלי דוד ברמת־גן. משרדי מכירות בלעדיים: אנגלו סכסון. ביאליק 32 ר"ג טל' 03-738121, בכר־המדינה רח' ה'באייר 44 טל' 03-217256-7-8 המשרדים יהיו פתוחים במוצאי־שבת בין השעות 19.30־21.00 (10955)

פרוייקט חדיש ויוקרתי, בנס־ציונה, דירות 5 חדרים. ואנטקן ובנו בע"מ 03-999126 (3482)

מבחר הדירות הגדול היותר ברעננה "מור־השרון" 052-911331 (10868)

ברמת־גן דירות 4, 5+ דירות גג המלך־יוסף 27, ובן־אליעזר 44 (10463) 03-7514506

ברמת־גן המתמיד 34 4+ דירות גג 03-734748 (10255) 03-7514506

בשיכון "ל" בת"א, דירות מרווחות+ מרפסת בבנין איכותי "מונופול בע"מ" 03-244452 03-243008 (16157)

בצפון תל־אביב "נתיבי בנין תל־נר" מציעים: דופלקס מפואר 6+ גג, במשרד 03-883760, 03-867472 בערב (23613)

חב' ירון ישעיהו מציעה בכפר־גנים בפ"ת מבחר דירות קוטג'ים, דירות בנות 3 וחצי, 4, 5, 6 חדרים+ מרפסות שמש ודירות גג 03-912068, (9618) 03-906132

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בהזדמנות! 4 בזול בבגרשוב ק"ב, חזית, "תווך" 03-296215 (3042)

במגדל שאול־המלך! 5 לוקסוס מלא, מתושב חוץ, מיידית! (2652) 03-295303

מבצע מיוחד ברמת־אביב ג' הנחות גדולות על מזומן! חידוש! משכנתאות עד 150,000 ש"ח ל־10 שנים! בדירות סופר יוקרתיות המבצע עד 14/6 "ישקו" "ISCO" 03-426293-4-5-6 (10010)

בכבר מלכי־ישראל! 4 (130 מ"ר) ק"ג לחזית +מעלית, 03-200450-5 (18550)

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דן

וילות ובתים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בגבעתיים וברמת־גן בבניה דירות יוקרה 4, 3 ודירות גג "מימון" (420) 03-323562

בפ"ת בכפר־גנים 4+ גג קרוב מפוארת ומיוחדת (16572) 03-9229202

דירות למכירה 3–3½ חדרים

ת"א–יפו

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בפרוייקט חדיש ויוקרתי בתוכנית ל' המלה הרשמה לדירות 5 חדרים בסטנדרט גבוה ביותר הכולל: בריכת שחיה ומתקני ספורט, לובי מפואר עם שוער ומרפסות שיזוף החל מ־166,00 דולר במזומן בתוספת מע"מ, אפשרות לתשלומים נוחים ומשכנתאות "ישקו" 03-426293-6 "ISCO" (16031)

"בוני מואב" בונה בצפון א.ברנשטיין בסטנדרד גבוה. 03-447234 (14824)

דירות למכירה 3–3½ חדרים

3, ברמת־אביב, מושקעת, ק"ג, (בלי) לרציניים $105,000 (9796) 03-423670

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

חולון–בת־ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

שרון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

במרכז חולון במגדלי בבניה 4 בבנין שלוש קומות, דירה בקומה. פרטים במשרד כבר־ ויצמן 3 חולון (4622)

דירות למכירה 2–2½ חדרים

בבתים, בתשלומים+ משכנתאות, דירות ופנטהאוזים בבניה ע"י הפארק, 03-5524159, 03-219635 בערב (19106)

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דרום

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

נאות־דברת ברחובות דירות 4 חדרים 120 מ"ר נוי במחירים מפתיעים תנאי תשלום נוחים במיוחד מכירות: דיור פלוס רחובות בית הפועלים 6 08-469520 (22377)

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות גג

פנטהאוז יוקרתי מפואר, 4½, שתי גגות בפ"ת כפר־גנים. מושקע 295,000 דולר +תוספת פינוי לשנה לרציניים בלבד! 03-9232176 (10959)

"בוני מואב" בונה בצפון א.ברנשטיין בסטנדרד גבוה. 03-447234 (14834)

בפתח־תקוה בהרצל 4½ +גג. מפוארת דירה בקומה 03-907561 בית 03-907577 בעבודה (8328)

דירות להחלפה

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

בהרצליה בנוה־אמירים בבנין חדש ומפואר דירות 5, 4 חדרים 140 מ"ר+ תוספת אפשרות השכרה לטווח ארוך־ כניסה מיידית "קוראל" 03-288943 (19359) 03-292616,

דירות מרוהטות

דירות בדמי מפתח

● במרכז ת"א, 3 חדרים מיד, הפגנת תמונה (15595) 03-252410

● ברמה מפוארת במרכז תל־אביב 4 חדרים 150 מ"ר +חניה +מעלית (11928) 03-612367 40,000 דולר

● בתל־אביב לתבוע במחיר 03-842744 (10237)

● בפתח־תקוה 2 גדולים ליד בלי מרפסת (14631) 03-918277

● בפתח־תקוה 3 חדרים (24606) 03-910934

חדרים מרוהטים

● ברמת גן לחדר מרוהט (2687) 03-460656

● בת"א הדר ברחוב לבחורה (9999) 03-9246870

● 3 כלל גן העיר (14723) 03-5463089

עסקים

● בהרצליה למכירה/ שכירות (3583) 052-547595

● להשכרה בסלון לכלות מספרה (3564) 03-990492

● מעוניינים במפעל (3475)

● דרוש משקיע שותף (5464)

● למכירה זכות הלוקה (3391) 03-350944

● למשרד מיטב (3229) 03-915540

● ביליארד (3060) 9231620 03-349282

● בעל 4 משאיות (2909) 03-841248

● להשכרה (2977) 5708105

● למכירה (2938) 06-359554 052-63538

● למכירה מפעל (2906) 03-5567565

● למכירה (2827) 03-238542 03-5449902

● "המרכינגל" דרושים עסקים/ שותפות (2826) 03-241351

● מתפש עסקה מאגר (2817) 03-241351

שותף בעל קשרים וידע בענפי הדפוס וההוצאה 03-318731 לאור בערב (2815)

● אל תקנה עסק (2807) 03-241351

● אל תמכור את עסקך (2804) 03-241351

● חנות אופנה (2795) 03-241556 03-299344

● בנווה דקלה להשכרה (2724) 052-910875

● בהרצליה (2501) 052-77252

● למכירה (2453)

● רק לרציניים (2451) 47180

● דרוש שותף (211)

● למכירה (8) 04-892441 04-338799

● קו להלוקה (12551) 03-5536724

בחיפה להשכרה /שותפות 200 מ"ר במרכז דהיים צומת ק.אתא 04-725332 (12480) 04-256254

● בראשון (12112) 03-247826 03-224348

● ממוקמת (11549) 053-332684

● להשכרה (2241)

● להשכרה (11036) 052-436804

● דרוש משקיע 5180,000 (11034) 04-539668

● לרציניים (10979) 03-372491

● בהזדמנות (10887) 03-471511 03-476637

● אחד (10877) 03-803510

● למכירה (10851)

● מפעל (10749) 03-955805

● למכירה (10673) 08-228286

● בהרצליה (10197) 03-9304092, 03-482726

● קפטריה (10181) 03-264477

● למוסך (9548) 03-9343774 03-812459

● למכירה (9457) 03-842426

● למורי (9453) 02-434651

● שותפה (9359) 03-7525482 08-461418

● צבת (8985) 03-310434 03-876387

● שותף (8595) 03-660783 03-658656

● חנות (8546) 03-9611277

● ממולי (8496) 03-772416 03-722361

"יטאנקי אילת" מפעלי תיירות בע"מ מציעה: יחידות נופש באילת באיכות גבוהה ביותר, במחיר הזול ביותר. רהוט מלא, 4 כוכבים החל מ־$13,600 +משכנתא $30,000 לפרטים: 052-85343 (8555) 052-85204

● למשתתפים (8285) 03-659157

● דרוש משקיע (8322) 03-312144 03-735645

● למכירה (8258) 30,000 03-737060

● צעיר (8541) 03-581722

● למכירה (8542) 03-826275

● לרציניים (8219) 03-5535991 03-5526952

● המכירה (9465) 03-813676

אולמות

● למכירה, השכרה (148) 03-5743239 03-778228

● דרוש (24868) 03-9233675 03-410261

● בגבעתיים (41605) 03-866390

● באילת (8666) 089-72011

● להשכרה (14570) 03-200327 03-472578

להשכרה בבני־ברק 250 "500 מ"ר ק"א +מעליות. "רשף־נכסים" (24036) 03-5742777

● להשכרה (64777) 03-915965

חנויות

● במרכז (149) 03-9649250

● ברחובות (4234) 03-471176 08-473502

● בשכ"ת 80 מ"ר (2770) 03-831268

● בגבעתיים (344) 03-674428 03-9250892

● למכירה (24993) 03-352888

● להשכרה (24843) 03-257343

● חנות להשכרה בראשל"צ (15614) 03-591155 03-9666743

● בחולון (15590) 03-659232

● ר"ת, בני־ברק (15584) 03-368588

● למכירה (15411) 03-7515872 32,000

● ברמת־השרון (15314) 03-485932

● בשכונה (15286) 03-844343

● למכירה (15209) 03-863704

● בראשל"צ (9174) 08-236142

● בפתח־תקוה (9025) 03-9303494

להשכרה ליד הבורסה 12 דולר למ"ר 130/250 "רשף" 03-5742777 (5953)

● ברי"ג חנות לבגדי ילדים (45201) 03-743125 03-769516

● למכירה (5182) 03-359775

● לבורסה (5188) 03-449794

● להשכרה (5882) 03-287477

"גלרי סנטר" (הקאנטרי) מתוך 3 חנויות בלבד! (אופנה, אמנות ויופי) (3880) 03-5449524

● להשכרה (5673) 03-918461 03-9228557

● בגבעתיים (5491) 052-541562 052-555138

● בגבעתיים (2945) 03-454207-8

● בגוש דן (2723) 053-611538

● בהרצליה (4297) 052-457666 052-457895

● בתל־אביב (2041) 03-540713 052-552522

● חנות פינתית (05) 03-665673

● בפ"ת להשכרה (12110) 03-9324807 03-914661

● בתנופה (11799)

● בפ"ת (11570) 03-913677 03-9301652

● למכירה (11562) 03-223778 052-555840

● ברחובות (10976) 08-456541

● להשכרה (10952) 03-857951

● להשכרה (10937) 03-7511646

● להשכרה (10768) 03-829671

במרכז מסחרי מעיל, למכירה. חנויות משוכרות בגדלים שונים. המפתחות תשואה שנתית. תנאי תשלום: 20,000 דולר בחוזה והיתרה בתשלומים החל מ־1000 דולר לחודש (10747) 03-9663714

● להשכרה (10664) 03-810405

● ברוכים (10199) 03-450756

● בגבעתיים (9995) 059-72011

● להשכרה (9987) 03-9330679 03-918579

● להשכרה (9564) 03-615058

● קלאסי (9942) 03-712410

● להשכרה (8612) 03-446491 03-449794

● בראשל"צ (9490) 03-732748

● להשכרה (6033) 03-372180

● בבניינים (4364) 03-585610

● בפ"ת (4512) 902990

● בבנייה (4072) 03-5537307

● למכירה (4453) 03-213124 03-319388 03-5057037

● הבית (14) 03-9244545

● למכירה (17086) 9440804 35,000

● בתל־אביב (17423) 03-803753 03-829888

● בהוד השרון (16318) 052-912617

● חנות 20 מ"ר בראשל"צ (16268) 03-9459722 03-9461950 03-9462372

להשכרה 180 מ"ר+ חניה ליד המסגר, מדצמבר 03-449249 (16134)

● להשכרה (24234) 03-736729

● למכירה (21030) 03-658526 200,000

● בהרצליה (16648) 03-219488

● בת"א (16592) 03-803753 03-829888

● בהרצליה (16569) 052-540186

● להשכרה (21098) 03-9243088 08-242963

● ברחובות (8671) 08-471176 08-473502

משרדים

● בתל־אביב (373) 03-314010 03-541236

● בשוק (25214) 03-5464565

להשכרה מול קניון ר"ג 250 מ"ר 6½ דולר למטר בלעדי ל"רשף נכסים" 03-5742777 (24532)

בהזדמנות! להשכרה ברוטשילד ת"א 750/ 325 מ"ר "רשף נכסים" (24509) 03-5742777

למכירה/ השכרה ליד הבימה 600 מ"ר מפוארים "רשף נכסים" (24476) 03-5742777

● להשכרה 500 מ"ר (20618) 03-285774

● למכירות (14721) 03-5465529 03-5465697

● למכירות (14708) 03-5465697 03-5465529

● במשרד (6956) 03-7512662

● בחולון (5121) 03-494484 5800

● במשרד (2758) 03-7512662

בתל־אביב ורמת־גן: 150 500 מ"ר, מפואר. נ.ת.מ נכסים (11071) 03-372169

● להשכרה משרד 2 חדרים (10970) 03-380620

● להשכרה משרדים (10921) 286181

● להשכרה (10904) 286181

במרכז מסחרי מעיל, להשכרה, מעוצבת משרדים ב־200 מ"ר, 2000 דולר לחודש, משרד בודד, 300 דולר לחודש תשלום חודש בחודש. 03-9663565 (10737)

● ליד הבורסה להשכרה (10719) 03-738121

● להשכרה בת"א (10528) 03-208327 03-472578

● להשכרה בפ"ת (10055) 03-9548805

● להשכרה (9568) 03-5712255

● להשכרה משרד (8646) 03-5467488 03-451959

● להשכרה (14423) 03-479812

● להשכרה (20085) 03-247788 03-248644

להשכרה 350 מ"ר משרדים ברמה גבוהה ליד צומת אכדיה, הרצליה 052-556543 (18951)

● להשכרה (18237) 03-236871

● בהרצליה־פיתוח (17451) 03-336754

בת"א, ר"ג: 150 250 מ"ר, מפואר. "נ.ת.מ" נכסים 03-375735 (3499)

● בפ"ת (29482) 03-738250 03-263838

● בקרית־אריה (18389) 03-9252675 03-9252439 03-418244

● להשכרה (15049) 03-5411998 03-5412005

● להשכרה (29137) 03-867472

מבני תעשיה

להשכרה: ביבנה עד 4000 מ"ר, בבתים כ־5000 מ"ר, בחולון כ־600 מ"ר, באזור־יהודה כ־1000 מ"ר, בהרצליה פיתוח כ־1000 מ"ר פלוס נכסים 03-264625 (מלו"ן) (4864)

● בהרצליה־פיתוח להשכרה 1200 (4157) 052-550066

● להשכרה (3558) 03-9658713 03-962426

בפתיקות להשכרה מבנה 2000 מ"ר למחסן, 057-943572 (3204) 057-941568

● היידן (11573) 03-9232675 03-418261 03-9232659

בחולון וראשל"צ: 700־ 3000 מ"ר ק"ק, מיידי "נ.ת.מ נכסים" (11065) 03-372169

● בבת־ים (11045) 03-805934

● למכירה 200 מ"ר (10081)

להשכרה בבת־ים (רמת־ים) בבניין עצמאי 3 קומות 1500 מ"ר אפשרי כל קומה בנפרד למזון /לחנות מפעל /ולכל מטרה 03-9302921 בעבודה. (9688)

● 320 מ"ר (8444) 03-227998

● אולם 1200 (7974) 03-814963

● בהרצליה 400 מ"ר (7886) 03-201475

● ליד 1400 מ"ר (4475) 344270

● להשכרה (2656) 03-886197

● בחולון (28213) 807631 1000

להשכרה באזה"ת החדש בראשל"צ ליד אלקטרה כ־370 ק"ב (25943) 03-9665976

להשכרה בפתח־תקוה 15 6000 מ"ר ק"ק+ דונם. "רשף־נכסים" (24061) 03-5742777

● להשכרה (16711) 052-443477 328

● באזור־יהוד (15787) 03-344770

● להשכרה (8527) 06-370282-3

● בפ"ת (7859) 03-909105

מגרשים

● למכירה (6244) 03-880967 145,000 03-5566635

● למכירה (4529) 03-397952

● ברחובות (4341) 08-491103

● בשפיה (4022) 448161

● בכפר־סירקין (3912) 052-573096 5408,000

● בקרית־אריה (24924) 03-9221476 03-416261

● להשקעה (21682) 03-5465438

● ארצה (18047) 04-893477 11074/50

בדרגה בפרויקט חדש מגרשים בגדלים שונים "לבניה עצמית" בשכונה היפה ביותר הקודם זוכה! "ישראהאוז" (15534) 052-441088

● בקיסריה (15516) 03-883155

● למכירה (14772) 06-791967

● בנתניה (14666) 052-912586 582,000

● ברעננה (14628) 052-563540 052-541835 052-540658

● בהרצליה (14618) 052-87626 130,000

● 545 מ"ר (26837) 03-881088 579,000

● ברעננה (14620) 052-573772 20,000

● בהרצליה־פיתוח (4520) 052-550066

● חייב להמכר (3622) 03-9227843

● בכפר־סבא (3509) 052-449966

ברמת־גן מגרש ל־6 דירות במזומן. "בני השקעות" 03-722331 (3075)

● בבנימינה (2666) 03-495537

● בהרצליה (3371) 052-543317

● מתאים (48) 052-573522 03-484142

● בהוד־השרון (12540) 06-397086

● למכירה (6896) (11062) 03-611394-5

● בחולון (11009) 03-720842

● בכפר־סבא (10920) 052-441521

● למכירה (10870) 03-5461511 03-443481

● בהרצליה (18127) 03-259905

● בהרצליה־פיתוח (9810) 03-673212

● בפרדסיה (8620) 03-783984

● בבנימינה (8048) 053-28286

● בכפר־יעבץ (14720) 08-224859

● בפ"ת (14704) 907090

● ביהוד (14670) 03-344770

● בהרצליה־פיתוח (14551) 052-573257 052-552692

● בשרונה (13597) 03-5446864 03-5447489

● בפ"ת (2569) 03-917932 03-913198 45,000

● ביבנה (19826) 08-439960

● למכירה (18436) 03-495570

● בפתח־תקוה (16003) 03-9302788 03-9303494

● בקרית־טבעון (17671) 03-9647758

● בקרית־ביאליק (16441) 03-5365738 585,000 08-538574

דרושים מגרשים ברמת גן תל־אביב ומשרין "בני השקעות" 03-722654 (16228)

● למכירה (16147) 03-355852 03-239506

● מגרש (16125) 03-9234697 03-9232202

● בהרצליה (24167) 052-88585

דרושים מגרשים לבניה תל־אביב, גוש־דן, ראשל"צ "קיון נכסים" (18181) 03-9667730

● בסביבת (17901) 03-912776

● בגבעתיים (25948) 04-661371 03-5449810

● חברה (23937) 04-661371

● בפ"ת (12628) 03-907090

הצעות עבודה

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

● איש אחזקה (8096) 03-352772

● מדריכה (5762) 02-384670

בעלות ידע כללי רחב והרגם מערבית לעברית (3716) 03-611976

● פקידה (3715) 03-611976

● איש מכירות (3713) 03-658968

"DENTEMP", כח אדם למרפאות שיניים, מציע עבודה קבועה וזמנית לסייעות ושיננית 03-232202 (3704)

● דרושים/ות (3597)

טלפניות למכירות דרך הבית, הכנסה גבוהה +החזר הוצאות מאזור תל־אביב, רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים בלבד, לילי 03-5744819-820 (3521)

● דרושות (3501) 052-24890

● תדמיתיים (3445) 03-351392

● בפ"ת (15536) 03-701122

● דרושים (3251) 03-378845 03-371924

עובדי ייצור, מיידי, שכר גבוה +צ'ופרים!!! 03-907634 (3238) 03-9342336

● משכורות (5230) 03-594544

● דרושות (3119) 03-269095

● למספרה (3099)

לרהיטי ירדנה ברמת־גן דרושים מוכרים מנוסים בענף הרהיטים (3063) 03-724567

● לחברת (2963) 03-5102849

● למעבדת צילום (2948) 03-5403258 03-5403736

● עבודה (2915) 03-448668

● מכשר (2910) 03-725011 03-883636 03-737122

● הסמינר (2909) 03-737122 03-725011 03-883636

● למשרד (2902) 03-9666129

● עובדים/ות (2891) 737122 725011 883636

● בפ"ת (2865) 03-9234187

● למפעל (2860) 03-448446

● לחברה (2843) 03-630467 03-655454

● שלום (2791) 03-450383

● דרושה (2699) 03-230138

● לחברת (2691) 03-267222

● למלאי (2645)

● מלונה (2637)

● למשרד (2642) 03-623504-5

● למייבי (2630)

● פעלים (2607) 03-5792867 03-702148

● למשרד (2578) 03-5792867 03-702148

● לחברה (2551) 03-5792867 03-702148

עובד ארוזה לחברת אלקטרוניקה בת"א פרופיל גבוה לעבודה במשמרות "א.ו.ת" (548) 03-371465

מסגר פחח לעבודה קבועה, ביתוף פחים ריתוך אוטוגני "חבר" (540) 03-5101420

עובדי/ות ייצור פרופיל 72+ בעלי סיווג בטחוני גבוה הסעות +ארוחות "חבר" 03-5101420 (531)

מפעילי מיתקנים ביומיים פרופיל גבוה גיל 38־22 לתושבי חולון ומלה לוד רחובות 03-5101420 (520)

פועלי ייצור ומפעילי מכונות לבני־ברק ופ"ת "חבר" 03-5101420 (516)

טכנאי מיזוג אויר וקירור תנאים טובים "חבר" (500) 03-5101420

● למחסן (2547)

● להראשונים (2528) 03-822059

● שפר (2535) 03-381317

● עובדות (2497)

● גנן (1858) 03-371465

● פועלים (585) 03-371928

● לתחזוקה (488) 03-5101420

● מלונים (477) 03-5101420

● מפעל (458) 03-5101420

● בבטבך (469) 03-5101420

● בבטבך (452) 03-5101420

● לחברת (424) 03-359262

● דרוש (428) 03-202333

● לאולם (398)

● קבוצת (367) 03-9631010

● מדריך (345) 03-225211

ל"קריירה": תופרים/ות +פרופיל 72 ומעלה, 03-5449848, 053-338901 (285) 08-465277

● למעצב (263) 03-424386

ל"קריירה": עובדי/ות ייצור +פרופיל צבאי 72 ומעלה למגוון משרות. 03-5449848 053-338901 (277) 08-465277

● שומר (194) 03-872251

● 1200 (79) 03-734288-9 03-842409

● 1500 (103) 03-290324

● קניות (71) 03-734288-9 03-842409

● פועלים (57) 116

מתפשות מנוסות קוראות שרטוט 5 ימים בשבוע הסעות, ארוחות, תנאים מעולים "דנאל" גורדון 88 ת"א, 03-245531, 03-245541 (12444) 03-222266

מפעילי מכונות בעלי רקע טכני לעבודה במשמרות בפ"ת "דנאל" גורדון 88 ת"א, 03-245531, 03-245541 (12387) 03-222266

● לעבודה (12395) 057-72742 057-34813

● לרפת (12513) 03-267659

עובדים כלליים +רשיון ב' תושבי פ"ת לעבודה במשמרות "דנאל" גורדון 88 ת"א, 03-245531, 03-245541 (12175) 03-222266

דרוש צורף מודליסט מעולה לייצור והדרכה בנתניה 053-343640 (11964)

עובדות תדר אוכל לעבודה בר"ג 5 ימים בשבוע 9.30 15.00 "דנאל" גורדון 88 ת"א, 03-245531, 03-245541 (11951) 03-222266

● נשים (11615) 052-541946

● בלחימות (11616) 03-5791555

עוזר צבע תעשייתי לעבודה מושכת במפעל משרד באיזור ת"א, "מנפאואר", רח' בן־יהודה 12, תל־אביב א' ה' 14 8, (11622) 03-298877

אדריכל גנים/ מבנים לעבודה מושכת באיזור ת"א "מנפאואר", רח' בן־יהודה 12, תל־אביב, א' ה' 14 8, (11612) 03-298877

● מנהל (11682) 284537

● דרוש (11596) 03-9230442

● דרושים (11585) 03-9329523

● מנהל (11556) 03-692121

● דרושות (11050) 03-237798

● למפעל (11017) 03-881121-3

● לסניפים (10992) 06-378525 06-396080

● גברים (10089) 03-441525

דרוש סוכן מנוסה לשיווק מוצרי חשמל לחנויות 052-952905 לא בשבת (10875)

● מכונאים (10864) 03-5467437

● עובדת (10835) 03-441525

● לחברה (10830) 03-725776 03-727255

טכנאי מעבדה/ לבורנט/ בוגר ביוכימיה כולל עבודה בייצור לתקופה מושכת באזור תל־אביב. "מנפאואר" רח' בן־יהודה 12 תל־אביב א' ה' 14 8 (10819) 03-298877

● לאבורי (10802) 03-7522204

● לחבר (10787) 03-55160821 03-55160021

● דרושים (10726) 03-75175111-2

● עובדי (10710) 03-611810

● תופרות (10703) 03-221736 03-225083

● דרושים (10700) 03-334502 03-332558

עובדי ייצור למפעל מסודר+ משמרות באיזור ת"א והמרכז "אטלס", 03-225083 (10691) 03-221726

עובד/ עובדת ייצור לעבודה מושכת באזור ת"א "מנפאואר" רח' בן־יהודה 12 תל־אביב א' ה' 14.00 8.00 (10694) 03-298877

ל"קריירה": טכנאים/ות להנדסת סקונדרום לתכנות +נסיון בכרסום C.N.C ומשתמש שיש 03-5449848 (10667) 08-465277

● דרוש (10633) 03-658126

פקידי מידע ומודיעין (למשמרות) בחברה גדולה מהאזורים: הרצליה ונתניה (10607) 03-286111

● בתנאים (10596) 08-473852 08-463185

● בפ"ת (10588) 03-912858

● דרושה (10498) 03-916682

● סודות (10258) 053-347377 053-23773

● דרושה (10221) 03-373976

● מלגון (10207) 03-913703 03-337578

● בולקים (10209) 052-450908

● עובדים (10144) 03-5449111

לחברת טלייעד מקבוצת תדיראן דרושים עובדים בלתי מקצועיים למחלקת ייצור מזגנים לרכב ראותת בימים א', ב' לשלמה בשעות 13.00 16.00 של (10040) 03-9248001

● בנהל (10001) 053-347377 053-23773

● במעל (9988) 053-347377 053-23773

● דיילת (9997) 03-337578 03-283236

● איש אחזקה (9982) 053-347377 053-23773

● ככונאי (9977) 053-347377 053-23773

● מתגרים (9959) 053-347377 053-23773

● דרוש (9946) 053-347377 053-23773

● דרושה (9713) 03-5446132

גברים למשרה מלאה וקבועה למכירות בשקמים למוצרי חשמל, עדיפות לבעלי נסיון בכל הארץ בגדים ת"א ראשל"צ מוצקין חיפה נתניה אשקלון וטבריה, 03-7513872 (9578) 03-7511615

● לחברת (9560) 03-9233273

ל"קריירה": מרכזן/ת מנוסה בוגר/ת תיכון למשרה זמנית בחולון. (9505) 03-5449848

● 5 ימים (9459) 03-370558

● לדזהו (9648) 03-5463736

לטל־ייעד שרותים לתעשיה דרושים מתקינים למיזוג אויר לרכב יוצאי ת"א/ חימוש בעלי רקע טכני הכשרה תינתן במקום לפנות מיום א' ליוניש משה שלוחה 41 (9506) 052-540325

● עובדי ייצור (9003) 03-283236 03-5030553

● שליחים (9193) 053-697881 053-699853

● בגר (9976) 03-5030553 03-283236

● למלון (8581) 03-296444

● קונדטורים (8456) 052-25527

● דרושים (8406) 03-880634 03-880340

למפעל אריגה באזור התעשיה של אזור דרוש אורג ל־3 משמרות 03-5592930-1-2 ליוסי (8383)

● לחברה (8392) 03-813155

● דרושות (8315) 03-280493

● מתקין (8250) 03-348848

● בשכר (8264) 03-289505

● חרין (8220) 03-257961

דרושים צעירים/ות אחרי צבא עד גיל 25 בלבד! לעבודה במשרה מלאה, בשכר גבוה תנאים מלאים מס' מקומות מוגבל (8310) 03-621587

● למפעל (8155) 03-813993

● צייד (8112) 03-342966 03-717259

עבודות ייצור והרכבות למשרה מלאה במפעל תעשייתי באזור ר"ג (8186) 03-286111

לצעיר 24+ נמרץ ודינאמי הזדמנות יוצאת דופן לעבודה מעניינת ודבת אתגר ברשת סוכנויות ביטוח מהמובילות בארץ. אפשרויות קידום ושכר גבוה למתאים. לפנות החל מיום א' אזור ת"א והמרכז 03-630227 או לאייל לאזור חיפה 03-630225 ולפליקס ולצפון 04-662674 (8118)

● סטודנטים (9961) 03-209505

● למפעל (7918) 03-343415

● דיילות (8745) 03-7522978

● צבע (7865) 03-476173

● עוסקים (7983) 03-5830146

● כשכר (6399) 03-284494

תנאים מצויינים! למחסנאי קבלה עצמאי ומנוסה באלקטרוניקה ומכניקה. לרחובות (7177) 08-476173

● דרושות (7585) 03-481256

● קסאי (14786) 03-284439 03-282964

● במעט (14696) 03-284439 03-282964

פקידים/ות

● למשרד (5741) 03-447192

דרושה פקידת ייבוא בעלת נסיון, כולל הפעלת טלקס וידע בהדפסה בעברית ואנגלית. נא לפנות לת.ד. 6237, תל־אביב 61061 (3582)

● דרושה (3479) 03-337510 03-334935

● לעסק (3466) 561566 2.30 15.30

● למשרד (3435) 03-661721

● למשרד (3425) 03-762972

● דרושה (3195) 03-383602

● דרושה (3158) 03-5615311

● למפעל (2888) 052-550858

● למפעל (2851) 03-252372

● לסוכר (2788) 472532

מזכירות מנוסות (רצוי הדפסה באנגלית) +מעבד תמלילים לעבודות קבועות מיידיות "א.כ.א" (2756) 03-451729

● חברת (2743) 03-451729

● לחברת (2635) 03-9613653

● לעבודה (2633) 03-373332

● כתבניה (1016) 03-371465

● כתבניה (511) 03-783436

● פרקים (582) 052-547777 053-335564

● פקידת (7065) 03-701148 03-702148

● דרושה (10745) 470060 496363

● דרושה (10677) 03-295858

● בהרצליה (10655) 052-358361 052-537858

מזכירה ברמה, רצוי שפת אם אנגלית או אנגלית מעולה, נסיון בעיבוד תמלילים (כל תוכנה שהיא) +טלקס, פקס, קורספונדנציה, משרה מלאה /חלקית בר"ג. 03-702148 (2548) 03-5792867

מנהלת משרד נסיון במזכירות, דינמית ואינטלגנטית, הדפסה מעולה עברית/ אנגלית על מכונה חשמלית או מעבד תמלילים רצוי (א.ב) יחסי אנוש טובים, משרה מלאה. 03-702148 (2537) 03-5792867

לחברה גדולה בדחיפות: 1. כתבנית טובה אלפא נומרי. 2. כתבנית או מעבדת תמלילים עברית/ אנגלית כל תוכנה שהיא משרות מלאות באיזור ר"ג 03-702148 (2532) 03-5792867

● לשלה (503) 03-232268 232265

ל"תיאום" "מזכירה מנוסה +מעבד שליטה באנגלית, 03-230177 (506) 03-227967

● לבית (504) 447080 454337

● דרושות (429) 03-5610917

● למשרד (347) 03-203122

● למשרד (541) 03-203122

● דרושה (346) 03-5610971

● למשרד (320) 14496/א

● מעבדת (327) 03-371465

● למשרד (170) 03-255255

● פקידה (160) 03-3447910

● כתבנית (67) 052-547777 053-335564 03-734288-9 03-842409

● פקידה (66) 03-768337

● למוסך (61) 03-5740240-1

● פקידה (45) 052-547777 03-734288-9

● דרושה (16) 03-653804

● מעבדת (7) 03-842409 03-734288-9

● מזכירה (12843) 052-547777 03-734288-9

● דרושה (12468) 03-281188

● דרושה (12688) 03-774724

● למשרד (12514) 03-245146

לחברה תעשייתית עתירת ידע דרושה מזכירות מחלקת כח אדם הכוחי נסיון של שנתיים לפחות בתחום. הדפסה עברית טובה על מעבד תמלילים, משרה מלאה. 5 ימים בשבוע. נא לפנות בכתב לת.ד 9045 ת"א 61090 יעדם מועמדות מפ"ת וסביבתה (12354)

מזכירה עברית +הדפסה לעבודה באזור ת"א "דנאל" גורדון 88 ת"א, 03-245531, 03-245541 (12132) 03-222266

● דרושה (12202) 03-829362 03-827836

מזכירה עברית /אנגלית רמת שפת אם ידע במעבד תמלילים משרה מלאה באזור ת"א "דנאל" גורדון 88 ת"א, 03-245531, 03-245541 (12105) 03-222266

● דרושה (11803) 03-282967 03-285746

● דרושה (11714) 03-813882-4

לחברת אי.סי.איי דרושה מזכירה כתבנית למחלקת שווק ייצוא דרושה ידיעת השפה האנגלית על בוריה, הדפסה אנגלית ועברית מעולה, על מעבד תמלילים. משרה מלאה, 5 ימים בשבוע. 03-333241, יועדמו מועמדות מאיזור פ"ת. (11587)

● דרושה (11564) 03-299533

● למשרד (11551) 03-243519

● פקידה (10987) 03-914211

● לחברה (10959) 03-380620

● לחברת (10820) 03-909766

● פקידה (10816) 03-282121

● מזכירות (10711) 03-229083

● מזכירה (10688) 03-283495

● פקידת (10685) 03-305495

● למפעל (10626) 03-333188

● דרושה (10745) 470060 496363

להוצאה לאור בת"א פקידה לאחר שרות צבאי, בעלת שליטה בהדפסה עברית־אנגלית, למשרה מלאה 03-203489 טלי. (10665)

ל"קריירה": פקידים/ות עבריות, עבריה־אנגלית, הדפסה על מעבד התמלילים 02-245001 (10641)

מזכירה מנוסה לניהול משרד, ידע בעיבוד תמלי (וורדמיל) עברית/ אנגלית למשרות מעניינות בת"א 03-286111 (10610) 03-9659733

● מזכירה (10609) 03-664828

● נערה (10599) 03-833646

● למשרד (10555) 03-320934

● פקידה (10543) 03-287822

פקידה ל־½ יום למוסך רשיון נהיגה חובה! (10227) 03-803174

● למשרד (10179) 03-655779 03-659855

● למשרד (10175) 03-5611777

● לחברת (10129) 18148

● קלדנית (10172) 03-372304

● לאחה"צ (10102) 03-283234

● מעבדת (10130) 03-372304

● בפ"ת (10066) 03-9342954

● פקידה (10085) 03-283236 03-556079

מזכירה עברית/ אנגלית מנוסה (אנגלית טובה)+ עיבוד תמלילים למפעל עתיר ידע בחולון 03-286111 (9913) 03-9659733

● בפ"ת (9767)

● דרושה (9591) 03-825452 03-832821

● דרושה (9496) 03-9250248

● מזכירה (9505) 03-297013

● כתבניות (9513) 03-297013

● פקידה (8623) 03-372304

● מנהלת (8581) 03-372166

● מזכירה (8493)

● קלדנית (8470) 03-372384

● מזכירות (8415) 03-336079 03-5050553 03-913703 03-283236

● דרושות (8350) 03-5446132

● למשרד (8360) 03-612237 03-623537

פקידת חוזים, להזרמת נתוני מחשב בחברת מחשבים באזור הצוליה 03-286111 (לחצי שנה) (8057)

ל"קריירה" קלדן/ת מנוסה בתוכנת הנה"ש למשרה מלאה בת"א 03-5449848 (8096) 08-465277

● למספרה (7899) 052-910293

● לחברת (7676) 03-381492 03-380698

● למשרד (7552) 03-5447102

● גיל 35 (14719) 03-282964 03-284439

● כתבנית (14731) 03-282964 03-284439

עובדי מחשב

● לחברת (3017) 03-5103522

● כונות (2503) 03-371465

● במפעל (5381) 03-371465

● מפעילי (8451) 03209130703

ל"קריירה" תמלילן/ית ספרדית מנוסה למשרה מלאה בצפון ת"א (8150) 03-5449848

● לחברה (C889) 03-200716-7

מורים וגננות

● גננת (10898) 03-261497

עוזרות ומטפלות

● מטפלת (5736) 03-443117

● לבית (5650) 03-945734

● בצפון (3628) 03-349928

● מטפלת (3443) 03-453360 03-5101370

● בחולון (3216) 03-7517124 03-416993

● בהרצליה (3155) 052-547850

● עוזרת (2983) 295558

● דרושה (2894) 03-868902

● בתל־אביב (2664) 03-424986

● דרושה (12127) 03-7517314

● עוזרת (10994) 03-455833 03-5467944

● בהרצליה (10804) 052-87191

● בפ"ת (10212) 03-9226215

● מטפלים/ות (9974) 03-915911 03-736671

● מטפלת (9900) 03-623023

● מטפלת (8757) 03-413428

● דרושה (8543) 052-559947

טבחים — קונדיטורים

● לקונדטוריה (28899) 03-5562808

● ע.מטבח (353) 08-444272

● טבחים (352) 03-5314618

● דרושה (10873) 03-879131

● לקונדטוריה (14787) 03-9612149

גזירה תפירה

● לאופנת (3765) 03-822582 03-833766

● דרושות (3477) 03-294979

● למעץ (3463) 03-440418-9-0

● דרושה (3279) 03-822373

● לסוחר (3218) 03-5412841 03-5461760

● ל"אליניס" (3112) 03-851369

● תופרות (5114) 03-829546

לאופנת לירוז'י תופרות מודלים בתנאים טובים, 03-653877 (2921) 03-423011

● מפעל (2857) 03-9342017

● לגרקנירמה (2718) 03-440418-9-0

● דרושות (2692) 03-336945

● דרושה (2680) 03-869101 03-5517103

● הגנה (2619) 03-702148 03-5792867

● לאשקלון (2528) 03-822059

לדורנה דרושה/ות תופרת/ת מקצועית/ות וחרינה/ות בלבד ביום א' 03-658828 03-657435 (487)

● למפעל (436) 03-376392

● לגזל (279) 03-839086

● למפעל (12899) 03-373707

● למשרד (11695) 03-232831

● ל"אלוף" (11687) 03-980134 03-980019

● בתנופה (10975) 03-378541

● למד"ל (10752) 03-826568

● תופרות (10759) 253991 265822

● תופרות (10698) 03-221726 03-225083

● העבצת (10676) 03-815313 03-5564175

● בשכר (10576) 08-463103 08-473852

● תלבושה (10316) 03-287822

תיבוניסטיות בואו לעבוד וללמוד מקצוע לעתיד במפעל לתפירה שכר גבוה תנאים טובים (9860) 03-831491

תופרות לאוברלוק ויוננר בעלות מקצוע מעולות לאזור "הצהריים 15.20 10 ש"ח לשעה רק בעלות מקצוע בלבד. (9827) 03-837724

● תופרות (9547) 03-203428 03-204239

● מקצועיות (9465) 03-370558

● עוזר (8645) 03-919596

● דרושה (8630) 03-838043 03-822529

● דרושה (8572) 03-827170

● לבוהל (8489) 03-654915

● תופרות (8346) 03-749035 03-749820

● דרושות (8325) 03-817104

● לבגדי (8264) 03-458287 03-451620

● דרושות (8103) 03-292048

مكذا من الأصل

هكذا من الأصل

תפרות אוברלוק וזיגזג לבעלת מקצוע מעולה ותויות שכר גבוה 7.- ש"ח לשעה 5 ימים לאנשי יפו הסעה מרבית הבוהרה .03-831491 (8144)

תדמיתנ/ית מקצועי/ת ביותר תופרת דגמים מעולה, ותופרות בית לבגדי ערב 03-662429 (14786)

הנהלת חשבונות

לחברת בניה בהרצליה מנהל/ת חשבונות מנוסה נדרש ידע בהפעלת מחשב דיגיטל 03-204120 P.D.P. בשעות העבודה (272)

מנהח"ש 1. סוג 1-2 בתל-אביב ובחולון 2. סוג 2-3 עם 5 שנות נסיון בתל-אביב שכר גבוה למתאימים "תנופה" 053-335564 052-547777 03-842409 (58) 03-734288-9

מנהח"ש מנוסה סוג 2, ידע במחשב ועבודה עם ספקים להב' מחשבים בהרצליה 03-286111 (10618)

טכנאים הנדסאים

סטודנטים! הנדסאים, מהנדסי מכונות בעלי ידע בעיבוד שבבי לעבודה במשמרות 2-3 שעות ארוחות תנאים טובים!! "דנאל" גורדון 88 ת"א 03-245531, 03-24554 (11811) 03-222264

"קריידה" הנדסאי/ת אלק'+ נסיון 5 שנים מעלה בבדיקות סופיות דיגיטלי ואנלוגי+ נסיון 03-5449848 (10603)

טכנאי מיזוג אויר +נסיון תנאים טובים: 03-295398 03-20263 (8513)

שרטוט וגרפיקה

שרטטות בכירים לעבודה באיזור ת"א. "מנפאואר", רח' בן יהודה 12, תל-אביב, א'-ה' 14- 8 03-298877 (11800)

עובדי דפוס

למעבדת אופסט שותף,מונטז'ר צלם מעולה בערב (2806) 03-318731

דפס מעולה להיידלברג חצי גיליון חדישה תנאים טובים למתאים (11581) 03-377595

חשמל ואלקטרוניקה

חשמלאי מוסמך לעבודה מיידית באיזור ר"ג "א.כ.א" (2762) 03-5467044

מחולט/ת ניסיון של שנתיים בתעשיה ובהלחמה של צמות וקונקטורים. ידיעת תקנים צבאיים, קריאת שרטוט. לעבודה מושכת במפעל מסודר באיזור רמת-גן. "מנפאואר", רח' בן יהודה 12, תל-אביב, א'-ה' 14- 8, 03-298877 (11759)

עובדי יהלומים

למפעל תכשיטים ברמת-גן דרושים 1) משבץ בעל נסיון בשיבוץ יהלומים גדולים 2) צורפים, 3) פולישר 03-7520816 לכרמל (8378)

ספרים/ות

השתלמויות לתסרוקות בהדרכה אישית, דיוויד אומן התסרוקות הבינלאומי 03-242358 (3262)

נגרים

ל"רופל" בע"מ דרוש נגר 03-948210, בבית 03-948219 (3234) 03-9644962

נהגים

דרושים נהגי מערבלים לגוש-דן. להתקשר לאבנר: 03-5365190 (2869) 03-5365298

דרושים נהגי טיולית/ אוטובוס תנאים טובים למתאימים 03-216256 (2627)

נהגי טיוליות דרושים לחברה להסעות בולל תשקעה. תנאים מצויינים 052-913517 נייד: בשבת משרד (417) 052-911882

מחסנאים

מחסנאי שבני, נסיון במחסן רכיבים/ קבלה+ ידע בעבודה במחשב (רצוי תוכנת חשבשבת) לחברות עתירות ידע בת"א ורחובות 03-286111 (10628) 03-9659733

רשת קוויק קופי מתרחבת דרושים לנו אנשי מכירות בחנות תפקיד מעניין ואחראי הדרוש: כושר ניהול מ"ס סדר, יחסי אנוש מעולים. והופעה נאה. אפשרויות קידום ותנאים טובים לודי 03-216872 (10962)

מוכרים/ות

לקסטרו-מודל דרושות מוכרות מנוסות לשעות הבוקר ולאחה"צ (2674) 03-814424-5-6

סוכנים - מקדמי מכירות

דרושה מקדמת מכירות באמצעות טלפון (3236) 03-622676

להפצת מוצר מהפכני בתחום הספורט שבשב את אירופה 08-521744 (3211) 08-521402

לפרוייקט פרסומי יחודי דרושים רוכשי מודעות מנוסים באזור ת"א והשרון +שכר +בונוסים 03-5464163 (11046) 03-5461096

ל"שדות-ישראל" דרוש/ה מפיק/ה לאזור תל-אביב למוצרי פרחים יחודים 04-842852 (9539)

מפעילי ציוד מכני

מלגזנים 'רשיון ב' תושבי פ"ת לעבודה במשמרות "דנאל" גורדון 88 ת"א 03-245531, 03-245541 (12269) 03-222266

פועלים/ות

עובדי נקיון

עובדי מתכת

לאי.טי.אם "הרצליה" מפעל לעיבוד שבבי דרושים: 1. עובדי ייצור בוגרי בתי-ספר מקצועיים. 2. עובד מבוגר למחסן (40+) עם רשיון נהיגה מגורים בסביבה. לפנות לנועם (3553) 052-559124

מסגר/ רתך מנוסה בתעשיה לעבודה מיידית קבועה בת"א 03-5467156 "א.ב.א" (2761)

מסגר רתך לאחזקת מכונות תעשיה בגוש-דן 03-5101420 "חבר" (447)

רתכים עם נסיון חרט, אפשרי ללא נסיון!! למפעל העובר לא.ת. פ"ת בעוד כחודשים: (282) 052-554912

מסגרים/רתכים בכל חרמות לעבודות מגוונות, תנאים טובים "דנאל" גורדון 88 ת"א 03-245531, 03-245541 (12329) 03-222266

כרסמים/ חרטים לעבודה מושכת באיזור המרכז. "מנפאואר", רח' בן יהודה 12, תל-אביב, א'-ה' 14- 8, 03-298877 (11926)

מסגרים מעולים ועוזרים לאזור אשדוד ולכל הארץ 03-381003 (11570)

מסגרים/ רתכים לעבודה מושכת באזור המרכז "מנפאואר" רח' בן-יהודה 12 תל-אביב א'- ה' 8.00 - 14.00 (10672) 03-298877

ל"קריידה": כרסמים/ות קונבנציונלים/יות ו/או C.N.C, פרופיל צבאי 72 ומעלה 02-245001 (10637)

רתכים/ צנרים, נסיון בצנרת תעשייתית לחברה גדולה באזור המרכז 03-286111 (10642) 03-9659733

עובדי מוסך

שומרים

שומרים /מאבטחים פרופיל 72+ לעבודה במשמרות הסעות, ארוחות, תנאים טובים "דנאל" גורדון 88 ת"א 03-245531, 03-245541 (12055) 03-222266

שומרים ומאבטחים למתקן יוקרתי בת"א תנאי שכר טובים 03-226647 (8347) 03-5448375-6

מאבטחים צעירים מעל 1.80 גובה לארועים יוקרתיים צוות בטחון רייוס 23 תל-אביב. (7931)

פנסיונרים

שרותי אחיות

עובדי סעד

שליחים

לחברת שיווק בהרצליה דרושים שליחים לחלוקת סחורה על וספה באזור גוש-דן, בוגרי 10 שנות לימוד לפחות, לאחר שירות צבאי, אחראים, לפנות לאביבה טלפון: (11601) 052-559491

ביקוש עבודה

חניה

דירות

הצעות עבודה

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי או היותו הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

אשדוד

דירות

באר שבע והדרום

דירות

הצעות עבודה

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי או היותו הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

אילת

דירות

מכוניות

אאודי

אינוצנטי

אלפא רומיאו

אמריקאיות

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

ב.מ.וו

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

וולבו

טלבוט

טנדרים

לנציה

שוק המציאות

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

מי מצא?

ריפוי והדרכה

כלי נגינה

הלוואות

חליפי רכב משומשים

מציעים למכירה

בהזדמנות! מכשירים חדשים למשקאות קרים תוססים בכוסות 4 טעמים 03-364025 (10063)

רנו

רוצים לקנות

תקלאות

נתניה

מכוניות

דרוש/ה
הנדסאי/ת
מכונאי/ת
אדריכלות
למשרד ליד תל-השומר
03-348584

דרושים
למפעל אריגה דרום
* אורג לשתי משמרות
לנול + ותסטס. לפנות לשמעון
* עובד לא מקצועי
לפנות לשמוליק
03-471245/6

למשרד תיכון בתל-אביב דרוש
* מהנדס תנועה
* שרטט/ת
* מזכירה לשעות
(13:00-17:00)
03-288627 ביום א'

רוקח/ת
לבית מרקחת בת"א
תנאים מצוינים
03-204650
ובבית 03-5466693

לדפוס אופסט באיזור פ"ת
דרוש
דפס מעולה
בעל ותק לעבודה במשמרות על מכונות גדולות
קווית חיים ת.ד. 14122
ת"א מיקוד 61141
סודיות מובטחת

דרושים/ות
★ אחיות
★ בת עזר
★ פיזיותרפיסט
★ אם בית
★ מזכירה
בי"ח "מעונות מרגוע"
03-784121-4-5-6

לישיבת אחוות יעקב
רח' 31, גן-יבנה 70850
טל' 08-574328, 08-574414
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ט
מורים למקצועות:
* עברית-ספרות ולשון
* אנגלית * תנ"ך
* אלקטרוניקה * חשמל * מחשבים
* עבודות סוציאליות
נא לפנות עם פרוט השכלה ונסיון להנהלת בית הספר

זיפות גגות

מנעולים וכספות

הודעות

בולים

תערובות

פוליש וניקיון

מחשבים

עתיקות

ציוד תקשורת

טרקטורים

מקררים

טלוויזיות

טיולים

בתי כנסת

סידות

מזגני אויר

וידיאו טייפ

אופנועים וקטנועים

מערכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

ביקוש רכב

פיאט

פורד

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה-קרייזלר

פולקסווגן

פיג'ו

סטיישן 84 1600 אפשרות החלפה בחדשה, שניה (10960) 051-881151

מרצדס

סובארו

משאיות

טרנספורטר 79 2000 מצב מצוין מחירון 03-225818 (10812) 052-924086

מכזا من الأصل

مكانه الأصل

אגמנה / טוביה מנדלסון

זילות הטלוויזיה

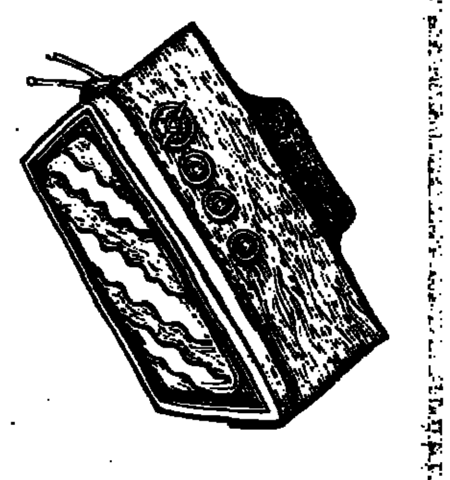

יום שני היה יום של משפט, חוק, צדק וסדר בטלוויזיה. אחרי הצהריים הקרינה הטלוויזיה הישראלית, במסגרת תוכניות הנוער, משפט פומבי שנושאו חופש הביטוי. בערב ראינו את הפרודוקציה המשפטית היקרה והיוקרתית של רשת „תמז" הבריטית. בטלוויזיה הישראלית נמצאו נער ונערה ישראלים, שקראו לחופש ביטוי, אשמים בהמרדת הנוער ובעידוד לשימוש בסמים ובשאר עבירות איומות ונוראות שעשו בשם „חופש הביטוי". בטריבונאל הבין-לאומי של הטלוויזיה הבריטית יצא קורט ולדהיים זכאי. מתוך כוונות שאין סיבה לפקפק בטוהרן, תוך שיקול דעת ותיכנון קפדני, לקחו מפיקי שתי התוכניות נושאים כבדים, רגישים, מסובכים וטעוני-רגש והפכו אותם לתוכניות טלוויזיה: חופש הביטוי והשימוש בסמים בתוכנית בידור „רצינית" לנוער, ותפקידיו של קורט ולדהיים במלחמת העולם השניה כתוכנית טלוויזיה המשודרת בו-זמנית בכמה מדינות בעולם, מעין אירוויזיון משפטי, שבסיומו היה אפילו מי שיצא מנצח.

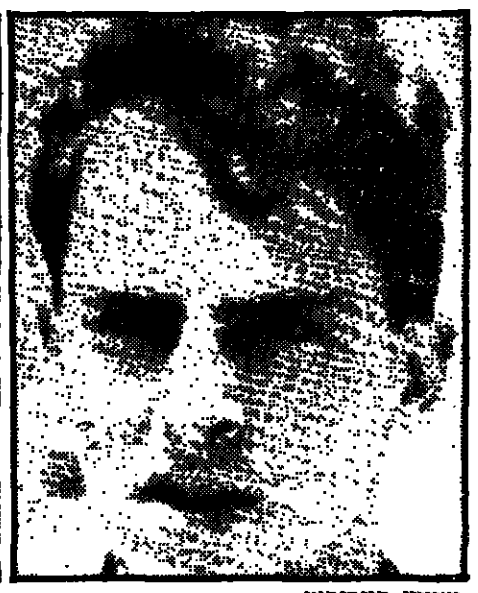

מצויין. פינקוביץ

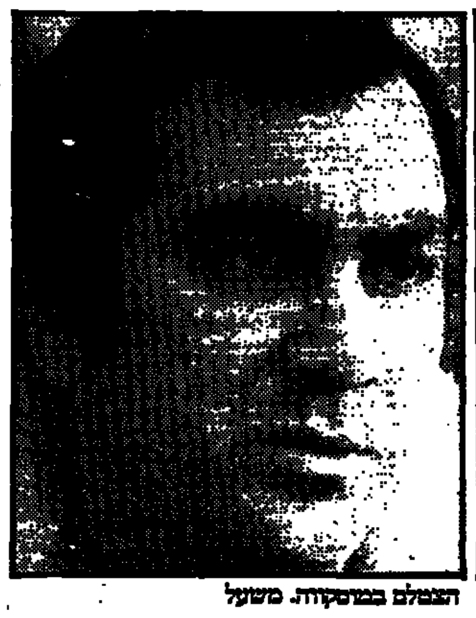

הצטלם במוסקווה. משעל

המשפט הפומבי ששודר בטלוויזיה ביום שני אחרי הצהריים, שבו השתתפו כמה מבכירי המשפטנים בארץ, התבסס על תסריט, שמעבר להיותו וולגארי וסר-טעם הוא קיפל בתוכו, בלי התחכום של משפט ולדהיים כמה שעות מאוחר יותר, את האיום והסכנות מפני משפטים פומביים שכאלה הנערכים על-ידי הטלוויזיה. במשפט, שנושאו היה חופש הביטוי, נאשמו תלמיד ותלמידת תיכון בכך שהפעילו תחנת שידור פרטית, שבה קראו בין השאר לתלמידי בתי-הספר לשבות בגלל הצנזורה שהנהלות בתי הספר מטילות על מה שמתפרסם בעלוני התלמידים. אבל יוצרי התסריט, שהיה התשתית לדיון המשפטי שבא אחריו, התכוונו להעביר מסרים הרבה יותר משמעותיים לתלמידים ולהוריהם הצופים במשפט הזה. מה טבעי יותר לקשור לנושא כמו „חופש הביטוי" אם לא את הקריאה והעידוד לשימוש בסמים? כיצד יצליחו להעביר לנוער את המסר שחופש הביטוי הוא בעצם דבר מסוכן ומעוות, המהווה סכנה לדמוקרטיה, אם לא ישזרו לתוכו, בגסות דידאקטית המאפיינת את הדרך שבה מעבירים מסרים לבני הנוער שלנו, גם את הקריאה לפטור צעירים שאינם רוצים להתגייס לצבא מטעמי מצפון? אתם מבינים, ילדים טובים: חופש הביטוי זה בכלל לא מה שאתם חושבים. כששני תלמידי תיכון, כמו השניים הנאשמים לפנינו, מדברים על חופש ביטוי, ומנפנפים במגילת העצמאות כבסיס לתביעתם, הם למעשה מסיתים אתכם, ממרידים אתכם וקוראים לכם לעבור על החוק.

ואכן, בית-הדין הטלוויזיוני, בהרכב המכובד של פנינה דבורין ועורכי-הדין אלי בר-טובים וצבי מידן, מצא את הצעירים אשמים. יתר על כן, במשחק הסימולציה הטלוויזיוני הזה נפסקה גם הלכה משפטית בדבר מעמדה של מגילת העצמאות – כשם שאליבא דקורט ולדהיים נפסק דינו בבית-הדין של רשת „תמז". שהרי השופטים קבעו שמגילת העצמאות איננה חוקה ואינה חוק אלא רק חזון, והיא מבטאת את הרצוי ולא את המצוי וממילא – וזו המסקנה מתוצאות המשפט הפומבי – מי שמדבר על נושא כמו חופש הביטוי ומתבסס, בין שאר טיעוניו, על מגילת העצמאות, מעמיד את כל טיעוניו על כרעי תרנגולת. האירוניה העצובה והמפחידה היא, שהמשפט הפומבי הזה, שנעץ עוד מסמר בארון המתים של הדמוקרטיה הישראלית, שודר מן הסתם במסגרת התרומה של תוכניות הנוער בטלוויזיה לאודיציה הכללית של „החינוך לדמוקרטיה", חינוך שבסיומו יצמח לנו דור שידע להפעיל, בתנאים דמוקרטיים, את כל כללי המשחק הטוטליטרי.

לרשת הטלוויזיה הבריטית המסחרית, „תמז", היתה יומרה גדולה ומסוכנת הרבה יותר מהמשפט הפומבי על חופש הביטוי של הטלוויזיה הישראלית. כאן לא היה, כביכול, משחק סימולציה, שהתבסס על תסריט דמיוני ועלוב שחובר לצורך העניין. „תמז" עשתה את מה שלא עשה שום בית-משפט אחר בשום מדינה אחרת בעולם – היא העמידה את קורט ולדהיים לדין. בהשקעה של שלושה מיליון דולר מימנה הטלוויזיה המסחרית בבריטניה את ההגנה, התביעה, את הבאת העדים ואת ההרכב המכובד מאד של בית-הדין. אם במשפט הפומבי בתוכנית הנוער של הטלוויזיה הישראלית העריכה היתה מעליבה, קטועה ותזזיתית, הרי שההפקה הבריטית, כתמיד, היתה מלוטשת ומקצוענית, וסייעה להתייחס אל כל העניין כאל משפט אמיתי ולא כאל עוד תוכנית טלוויזיה. המשמעויות מרחיקות לכת. מעתה הטלוויזיה איננה עוד אמצעי להעברת חדשות, תוכניות בידור או תוכניות לימודים, אלא גם בית-משפט, ואפילו בין-לאומי. אם כולנו מכירים ברצינות שבה התייחסה „תמז" למשפט ולדהיים, אם כולנו מכירים בהרכב המיוחד של בית-הדין, בטיעוני התביעה ובטיעוני ההגנה – כלום יש מקום לפקפק בפסיקת בית-הדין הזה? לא רק בעיני קורט ולדהיים, שמיהר לברך מריאר על תוצאות הדיון המשפטי, אלא בעיני מיליוני הצופים בתוכנית, קורט ולדהיים נמצא זכאי באשמות שיוחסו לו.

ההצלחה של „תמז" במשפט ולדהיים עשויה לדרבן אותה להמשיך בסדרה. מעניין אם כל מי שהתפעל השבוע מהיומרה והסגנון והמסורתיות של הטלוויזיה הבריטית יתפעם באותה מידה, אם ההפקה היוקרתית הבאה של „תמז" תהיה משפט בין-לאומי שבו יואשם שר הבטחון יצחק רבין בגין מדיניותו בשטחים בחודשי האינתיפאדה, או אם יוחלט על קיום משפט פומבי נגד יצחק שמיר, על פעילותו נגד הבריטים בתקופת המנדט. אחרי הצפיה בשני המשפטים הפומביים ששודרו הרגשתי פתאום שאמנם עברנו בינתיים בשלום את 1984 אבל אנחנו הולכים ומתקרבים למשהו מסוכן יותר ורע יותר מהחזון האפוקליפטי של ג'ורג' אורוול.

נהג מונית במוסקווה

לידיו של נסים משעל, כתב הטלוויזיה הישראלית בוואשינגטון, נפלה זכות גדולה: הוא קיבל אשרת כניסה לברית-המועצות כדי לסקר משם, עבור הטלוויזיה הישראלית, את פגישת הפסגה בין רונאלד רייגן ומיכאיל גורבאצ'וב. סיפור עתונאי גדול מכל זווית שמסתכלים עליו: גם מנהיגי שתי המעצמות הגדולות, גם הדו-קרב הנפלא בין נאנסי (אלקסיס קולבי) רייגן לבין ראיסה (קריסטל קארינגטון) מאקסימובנה גורבאצ'ובה וגם הראשוניות בעצם היותו למעשה כתב הטלוויזיה הישראלית הראשון, המשדר ישירות ממוסקווה לירושלים. כאמור, סיפור עתונאי גדול מכל זווית שמסתכלים עליו, חוץ מהזווית שממנה ראה נסים משעל את האירוע ההיסטורי שסיקר. מכל המראות, האירועים, הנופים והאנשים שהסתובבו במוסקווה, בימים שמשעל היה שם, בחר כתב הטלוויזיה שלנו לפתוח את סקירתו ב„יומן" של יום ו' בציטוטים ארוכים ממה שאמר לו נהג מונית בדרך מהמלון לקרמלין או ההיפך. תהרגו אותי אם אני יודע למה, אבל נהג המונית של משעל נשמע לי כל-כך מוכר, כמעט כמו נהג המונית הישראלי שלי, וכמו נהגי המוניות של עוד כמה מעמיתי בעתונות, נהג שימושי כזה, שתמיד אפשר לחזור אליו כאל מקור אמין, לעולם תמים, המשקף את דעתם של עמך בית ישראל או, במקרה של משעל, את דעת הפרולטריון המוסקואי.

עוד אני מדבר על משעל והא זה פלא: נהג המונית שהסיע אותי השבוע בירושלים הרגיש לפתע שאני מתלבט ומתחבט כיצד להתייחס בביקורת הטלוויזיה לדיווחו של משעל ממוסקווה. תעשה לי טובה אישית, אמר נהג המונית, תשאל את משעל בשמי מדוע אני צריך להדליק טלוויזיה אם את מה שהוא דיווח ממוסקווה אפשר היה לשדר ברדיו? אולי הוא היה בלי צלם, אמרתי לנהג, מנסה איכשהו להגן על כבודו של עמיתי מן הטלוויזיה הישראלית. איזה בלי צלם, בחייך, התרגז הנהג, מה אתה רוצה לספר לי שלדוד ויצטום שנשאר בירושלים היה צלם שהצליח לצלם מכאן את מה שקרה במוסקווה? לא מבין אותכם בתקשורת, אמר הנהג, שולחים עתונאי לרוסיה בשביל להצטלם עם חליפה ולדבר חצי שעה מול המצלמה, וזה שנשאר בארץ עושה כתבה כאילו הוא ליווה את הפמליות במוסקווה והשתתף בכל האירועים, אתה מבין את זה?

נבוך, שאלתי את הנהג: ומה אתה מציע? הוא עצר את המונית והסתכל הישר לתוך עיני: אתה שואל ברצינות? השבתי בחיוב. נהג המונית אמר: אתה יודע מה? בפעם הבאה שיש אירוע כזה תשלח אותי לרוסיה, אתה יודע מה? תשלח אותי בלי צלם בלי בטיח, אני כבר אתפוס שם איזה כתב טלוויזיה ואביא לך אחלה כתבה, וואלאק פוליצר אני אקבל עליה, מה אתה אומר? סע, השבתי.

איינגערמאנצ'יק

אינני שותף לדיעה השלילית כל כך שביטאה אבירמה גולן במדור זה בשבוע שעבר, על תוכניות הדת המשודרות במוצאי שבת, ויש לי הרגשה שהיא לא תהיה שותפה להתפעלות שלי מקונצרט ההצדעה ששודר במוצאי שבת שעבר לחזן הוותיק שמואל ויגודה. ויגודה, שהוצג על-ידי מנחה קונצרט ההצדעה, מרדכי פרימן, כזקן החזנים בדורנו, אחראי לכמה לחנים נפלאים ולכמה ביצועים נפלאים לא פחות. בגיל 93, אף שהוא מכנה את עצמו איינגערמאנצ'יק, קולו של ויגודה בוגד בו מפעם לפעם כשהוא מחזן את „השיר שהלוויים היו אומרים בבית המקדש", אבל יופיו של הקטע, הרגש והחום, שויגודה והחזנים המלווים אותו בקטע זה משמרים ומטפחים – מחפה על חולשות אחרות, אנושיות כל-כך. בקונצרט החזנות הזה הופיעו גם בן ציון מילר, בנימין מילר ואליהו גרינבלט, והוא היה תחליף מרגש למי שכבר מזמן שכח את טעמה של סעודה שלישית בשבת.

הגברת כבר לא נעלמת

ידעתי שהיא תחזור יום אחד. איכשהו רק התחילה הקריירה שלה לפרוח – היא נעלמה, כמעט בו זמנית עם הופעת סרט הקולנוע הבינוני שכיכבה בו, „הגברת נעלמת". אבל מי שראה אותה אז ב„גברת נעלמת" ובסרטים אחרים ידע שהיא תחזור יום אחד: בלונדינית, גבוהה, חטובה, חושנית וכובשת, סיביל שפארד. בלשים בלילה. יום שני אחרי 11. אל תחמיצו.

אורחים ראויים לשמם

בגלל כל הדברים הנוראים שנכתבו על הדרמה המקורית של הטלוויזיה הישראלית, חשוב דווקא השבוע להתייחס ל„אורחים" (במאי: אנטואן סלח, תסריט: חנן פלד וירון לונדון, על-פי תסכית רדיו של יעקב שביט), ואני עושה זאת למרות שיש לי סיבות אישיות טובות להימנע מהתייחסות לסרטי קולנוע או טלוויזיה ישראליים. אבל, מי יכול לעמוד בפיתוי ולא להגיד מלה טובה, והרבה יותר מזו, למי שהיו אחראים לדרמה המרתקת ששודרה ביום שני? היה סיפור. היתה דרמה. היה מתח. היו דיאלוגים. היתה ערנה פלידל נפלאה. היה רוני פינקוביץ' מצויין. ושוב נוצר תקדים: שלא יבלבלו את המוח, עם האנשים הנכונים אפשר גם בטלוויזיה הישראלית ליצור דרמה מקומית ומקורית.

ואלה שמות (רשימה חסרה) לשבוע הספר / מירי פז

עשרת המומלצים

התכיפות של העשיה הספרותית עשתה את המעקב אחרי כל ספר חדש למשימה בלתי אפשרית. הרשימה הזאת פסחה על ספרים רבים שמתוכם היה אפשר להרכיב עשיריה אחרת

הבהילות והתכיפות של העשיה הספרותית בשנה האחרונה הותירה אותנו קצרי נשימה. אפילו המעקב אחר כל ספר חדש הרואה אור נעשה למשימה כמעט בלתי-אפשרית, שלא לומר על קריאת הספרים כולם, ולו גם מחציתם. רשימת עשרת המומלצים בין ספרי השנה האחרונה היא, על כן, רשימה חסרה. היא חסרה את הביוגרפיה של וירג'יניה וולף מאת קוונטין בל (שוקן), ששבוע הספר תפס אותי רק בראשית קריאתה, את קובץ הסיפורים „סוסים על כביש גהה" מאת סביון ליברכט (ספרית פועלים), שרק שניים מתוכו – מצויינים – הספקתי לקרוא, את „קללת הכלים השבורים" מאת עמנואל ולד (שוקן), ספר חשוב שרק הספקתי לעלעל בו, את „שורשי אוויר" מאת רות אלמוג (כתר), שלא קראתי כלל ובעלי טעם המליצו עליו. בתום, ובוודאי רבים אחרים שמתוכם אפשר להרכיב ודאי עשרת מומלצים אחרים.

הרשימה הזאת פסחה על כמה ספרים שהיו או יהיו רבי-מכר מבטיחים, כמו „עת הזמיר" מאת חיים באר (עם עובד), „כסף קטן" מאת יהודית הנדל (סימן קריאה / הקיבוץ המאוחד), „אפריקה, אפריקה" מאת תמר גולן ואמנון דנקנר (ספרית מעריב). כולם מדוברים מאוד.

שלו. סוף-סוף רומן-כפר

יורסנאר. קיסר בגוף ראשון

שטרנהל. המשיחים-כשיטה

תרגום

1. „האיש בלא תכונות" מאת רוברט מוסיל, (שוקן). באיחור ניכר תורגמה יצירת מופת זו לעברית בידי אברהם כרמל שהוסיף גם מבוא מאיר עיניים. „האיש בלא תכונות" הוא רומאן אידאי רחב יריעה על חיפוש השלמות שב„פרות הנפש". העלילה, כמו ברומאנים הגדולים של זרם התודעה „פנימית" והיא מתארת את התפתחותו של הגיבור אולריך, שכמו יוצרו מוסיל, חתר אל אוטופיית המזיגה בין כוחות השכל, החשיבה הטהורה לבין כוחות הנפש – הרגש והדמיון, ברוח האידיאל האפלטוני. „היום הכל מתפורר", אומר ולטר, אחד מגיבורי „האיש בלא תכונות", „תהום פעורה של אינטליגנציה... עוצמתה של נפש שלמה אין הוא יודע...". מתוך הרהורים האלה שעל סף התפוררות יוצא מוסיל מן הפרט אל הכלל בתאור נוקב ואירוני של אימפריית קקניה (אוסטרו-הונגריה) השוקעת, תוך התעכבות ביקורתית על על המגמות החברתיות ועל זרמי התרבות – פילוסופיה, פסיכולוגיה ומדע – שטילטלו אותה.

2. „זכרונות אדריאנוס" מאת מארגריט יורסנאר, (זב"מ). זכרונותיו של קיסר רומי, מסופרים בגוף ראשון, בעטה המיומן והשנון של מספרת גדולה. מחקר היסטורי מדוקדק הוא בסיס הרומאן הזה על מדינאי ואיש שררה חכם, שמשפטיו הם תורה על מהות השלטון והשררה בכל הזמנים. אף שבהיסטוריה היהודית אין אדריאנוס זכור לטוב, מתארת אותו יורסנאר כשליט רחב אופקים ונאור, שבין הרפורמציות שלו היתה גם חקיקה פמיניסטית. „העניקותי לאשה חירות בה יותר בניהול רכושה... הקפדתי על כך, ששום נערה נערה לא תובא בברית הנישואים כנגד רצונה: אונס חוקי זה מתועב הוא ככל אונס אחר". מה שמייחד את אדריאנוס משליטים אחרים, אפילו נאורים בני זמננו, הם התבונה והשיפוט העצמי שלו. במות אהובו הוא אומר: „...אולם לא כאהבה תלוי היה קולר אותה הנאה, אותה קשיחות, אותה אדישות המעורבת בתשוקה כחול הסתף המעורב בזהב שהנחל גורף עמו, אותו עיוורון גס של אדם מאושר יתר על המידה ומזדקן. האפשר שהייתי כה גדוש שביעות רצון אטומה..."

3. „זמן שאול" מאת פרימו לוי, (הסדרה הפתוחה). „זמן שאול" הוא הטוב מבין שני ספריו של פרימו לוי שתורגמו השנה לעברית (השני הוא „הטבלה המחזורית" ב„הספריה"). בתוך החוקיות האנומלית של מחנה הריכוז מטמיע פרימו לוי יסודות אנושיים ואירוניים על מפגשים בלתי אפשריים לכאורה. כמו המפגש בין הקאפו לבין החזן עזרא המבקש ממנו שישמור לו את מנת המרק שלו עד תום צום כיפור. הקאפו רואה בו „משוגע", אבל בעיני לוי עזרא הוא „יורש מסורת עתיקה, מיוסרת ומוזרה, שעיקרה הוא הרחקת הרע והשמת סייג לתורה, למען יסתנן הרוע מבעד לחרכי הסייג ויכרית את התורה". במבט-האוהב של פרימו לוי יש הרבה תובנה, חום וסלחנות אפילו כלפי ראש הגטו משתף הפעולה. הנוסח העברי היפה הוא של מירון רפופורט.

4. „משחק העיניים" מאת אליאס קאנטי, (זב"מ). הכרך השלישי בזכרונותיו של אליאס קאנטי (הזדמנות לרכוש גם את השניים הקודמים „הלשון שניצלה" ו„הלפיד באוזן") הנקרא כלקסיקון אישי מאוד של כל המי ומה בווינה שבראשית המאה. גדולתו של קאנטי בכשרון האמן שלו לשרטט בשורות ספורות בלבד דיוקנאות שלמים ביניהם של רוברט מוסיל, הרמן ברוך, ד"ר סונה (הוא המשורר העברי אברהם בן יצחק), המנצח הרמן שרחן, אנה האלמה מאהלר ורבים אחרים. אבחנותיו חדות העין והשיפוט הערכי של תופעות ואישים מספקים פנורמה רחבה וססגונית, ועושים את „משחק העיניים" ל„רומאן וינאי" מעולה לאין שיעור מן הרומאנים הוינאיים המוכרים.

ישראלי

5. „ציפורי צל" מאת דן בניה סרי, („הספריה"). סיפוריו האפלים של דן סרי מתארי שכונת צל ירושלמית בראשית שנות ה-40 הם חידוש בסיפורת העברית הן מבחינת הנושא, הן מבחינת הסגנון. אין כאן שום נסיון לשאת חן ולתאר „רומנסרו ספרדי" מיופייף ונוטף דבש. סיפורים אכזריים על אנשים קטנים, צייקנים וצדקנים, על רקע עוני מנוול, פיסי ונפשי. הסיגנון הוא מלאכת מרכבה של לשון חכמים ושפת רחוב. סרי ניחן בכשרון מספרים גדול, בראייה חדה וחסרת רחמים שהאירוניה הדקה מחודדת ומזככת אותה בעת ובעונה אחת.

6. „מיסת מכשירים" מאת אמנון נבות, (כתר). אמנון נבות כמו תיעד את עולמן של חבורות ילדים בשכונות עולים בראשית שנות ה-60, שיחזר את שפתם המיוחדת, והכול במעין זרם תודעה קולח השואב דווקא ממיטב הספרות העברית (עגנון, ברנר). ב„מיסת מכשירים" הציב נבות נקודת ציון משמעותית בספרות העברית העכשווית. הוא עשוי באופן מהמם כבר מן המשפט הראשון: „ובשנת 1948 נולדה פה המדינה מתוך הדם ומתוך התוהו ומתוך חוטי הכשר של השיליה ומתוך האופל שלפני היש והיא עוד מדממת... ופרקי ידיה קשורים אל המיטה ואל תוך עורקיה הזריק אז אוברשטורמפיהרר היינץ שולץ את זרע משיח הרייך הרביעי...". אין זו משימה קלה להתמודד עם הספר ועם סגנונו, אך המאמץ ראוי וכדאי.

7. „רומן רוסי" מאת מאיר שלו, (עם עובד). סוף סוף רומאן כפר ישראלי, מעין נהלל-א-פרובאנס, כתוב בחן מובהק, בהומור ובאירוניה. נסיון לפענח, לא לנתץ, את מיתוס האבות המייסדים בראיה אנושית שאינה מתעלמת מרפיון הבשר של ולעיתים גם מן הרוח שאינה גדולה כפי ששיערנו. חושני מאוד בתיאורי טבע הגוף והאדם, ולמרות היקף היריעה יש בזה משהו מינורי כמו במשפט: „איש מהם לא העז לשלוח יד אל סבתא שלך. רק חיזרו אחריה בלי הרף בדברי הבל ולצון והצחיקו אותה די צורכה והרם המתוק שלהם חיסן אותה מפני כל קדחת ודיכאון". מהנה מאוד לקריאה.

8. „אח'תיה" מאת אמיל חביבי, (עם עובד). סיפור פלשתינאי, לא מגויס, אלא מבודח ומטען בעיקצוצים דקים בביזיון המצב הישראלי. זה הטעם בהכללתו בקטגוריית „ישראלי" שבין עשרת הספרים המומלצים. מעשה בפלשתינאי התקוע בפקק תנועה ישראלי מאוד, ומספר לעצמו את תולדות עמו ומאיר קצת את אחיו היהודים באור המחודש גם להם משהו על עצמם. הוא מהרהר, למשל, בטיבם של צירופי מלים הכלאות שבעיני אחיו היהודים הם מבשרי איזו קידמה. „רבות אצלם החברות ששמותיהן מתחילים או מסיימים ב„אמ" קיצור של „אמריקה". „אמפל", למשל, כלומר, 'אמריקה-פלסטיין'. ו'אמקור'... אלא שה'קור' שלה נשאר סתום בעיני. אולי בא מ'קורפורריישן', שפירושו חברה, ואולי אינו אלא 'קור' סתם, שפירושו בעברית קור... ואין הם מסתפקים בכך, אלא מחילים את ההכלאה אף על התנועות שלהם... מן המפד"ל והד"ש ועד צה"ל הסמכי הצר"ל המודגש. ולשירותי הבטחון יקראו שב"כ, כדי לשאת אימה ופחד בלבם של 'חוטי התילוס' המקומיים, מחמת דמיון הצלילים בין השב"כ ובין ה„כואק' האיירני"...

עיון

9. „לא ימין ולא שמאל" מאת זאב שטרנהל, (עם עובד). מחקרו המאלף של זאב שטרנהל על שורשי הפאשיזם הצרפתי שחידש הרבה במיוחד לצרפתים: שטרנהל מבאר כיצד מעוגן הפאשיזם כשיטה בשורשי הציוויליזציה הצרפתית והוא מתפתח בה, במקביל לרעיונות הליברליזם והדמוקרטיה, שצרפת נחשבת לאחת מבכירות מבשריהם והולדתם. יש בזה לא רק אקטואליה מוחשית, עם הנץ לה פן החדש עם המצעים הישנים, אלא חשיבות תקפה מאוד גם מחוץ לגבולות צרפת.

10. „בודדים במועדם" מאת דן מירון, (עם עובד). תחיית השפה העברית וספרותה הן, כנראה, הצלחתה הבולטת יותר של המהפכה הציונית. דן מירון בוחן את התחייה של הספרות העברית, ממפה אותה לקבוצות ולדורות ומצביע על כיווניה בהקשר ההיסטורי הרחב, על רקע המגמות החברתיות והלאומיות. הכל מעוגן באבחנות מפתיעות ופרובוקטיביות, בחלקן שאפשר לא להסכים להן, אך תמיד הן מעוררות סקרנות ומחשבה. ניתן לסווג את „בודדים במועדם" כרומאן תקופה שגיבורתו היא הספרות העברית. מסיבה זו ייהנה הספר גם מי שמעדיפים סיפור על עיון.

חטף פתח / ורדה צימרמן

פסטיבל בלי אווירה

ריכוז המופעים בערב ופיזורם בירושלים ובתל-אביב הפיגו את הרגשת הפסטיבל. אך אלמלא הכותרת הזו חלק מהמופעים לא היו מגיעים כלל לישראל

נניח שקנית חבילה של שבעה מופעים. קיבלת 50 אחוזי הנחה ואפשרות לפרוש את התשלומים על פני ארבעה חודשים. סך הכל שילמת 275 ש"ח: מחיר ממוצע, על-פי נתוני אנשי פסטיבל ישראל. לא היית היחיד, 80,000 אלף מתוך כ-100,000 הצופים במופעי הפסטיבל עשו כמוך.

נמשיך להניח שרכשת כרטיסים זוגיים, וזו הנחה סבירה ביותר, ואז עליך להכפיל סכום זה בשניים. ועוד נניח שחמישה מתוך שבעת מופעים אלו נערכו בירושלים. ואתה, מה לעשות, תל-אביבי ובחברה טובה: כ-60 אחוזים מקהל המבקרים בפסטיבל עולה אליו משפלת החוף. שבע פעמים בחודש האחרון, הזמנת בייבי סיטר, חמש פעמים מלאת את מיכל הדלק במכוניתך, יצאת בשעה מוקדמת יחסית בערב לבירה, בהפסקה קנית לך ולבת זוגך איזה קפה מרענן ועוגה. בחשבון סופי עלה לך כל ערב כ-50 ש"ח נוספים. כלומר הפסטיבל עלה לך, כ-900 ש"ח. משכורת ממוצעת במשק. גותית, ללא ספק.

בחבילה היו בוודאי כרטיסים למופעים המעניינים – והיקרים – ביותר שהוצגו בפסטיבל. אלא מה? ראשית, הסכום עדיין נכבד ביותר. שנית, בפועל לא קיבלת הנחה של 50 אחוזים כמובטח, שכן למופעים החשובים נמכרו הכרטיסים בעסקות חבילה בלבד. כלומר לקהל לא הגיעו כלל כרטיסים במחיר מלא. בקופת הרגע האחרון – שם נמכרו כעשרת אלפים כרטיסים נוספים – קיבלו הקונים את אותה הנחה בדיוק. ועוד, למופעים רבים נמכרו כל הכרטיסים במוקדם או במאוחר במחיר מלא לכאורה. אך זה לא היה למעשה אלא מחיר מוזל.

ישי עמרמי, מנכ"ל הפסטיבל, מודע לבעיית מחירי הכרטיסים והוא מונה נושא זה בסעיף „הפקת הלקחים" של הפסטיבל המסתיים. „לגבי מחירי הכרטיסים עברנו איזה גבול מסוים שנצטרך להרהר בו", אמר במסיבת העתונאים לסיכום הפסטיבל. „תלונות על מחירים נשמעו גם בשנים קודמות, אבל השנה הן הגיעו גם מאותם אנשים שהם הקהל הרגיל של הפסטיבל. ואם בשנים קודמות נאנחו ושילמו, הרי השנה אפילו להיאנח ולקנות לא יכלו, והם הצביעו ברגליים". מסקנות? יהיו ככל הנראה בשני כיוונים: או הגברת גיוס הכספים וסבסוד או צמצום כמות המופעים.

ואולי העזרה התל-אביבית תהיה תשובה חלקית. שיתופה של עיריית תל-אביב במימון תמורת „הורדת" המופעים לתל-אביב השנה הגדילה את מספר אירועי הפסטיבל בשפלה. יש המתלוננים על כך. השם הרשמי, הם אומרים, הוא עדיין פסטיבל ישראל ירושלים, והפרישה התל-אביבית מחלישה את צביונו המיוחד, מפזרת לכל רוח את מה שנהוג לכנות האווירה הפסטיבלית. לגבי עמרמי היתה לתופעה „השפעה לחיוב ולשלילה וצריך להפיק לקחים ולסכם מדיניות לגבי השנים הבאות". יוסי קיסו, מנהל אגף התרבות בעיריית תל-אביב, שהשתתף אף הוא במסיבת העתונאים טען, כי „כמות המופעים לא נתנה לתושבי העיר תחושת חג. ואם המטרה שלנו היתה למנוע זרימה מחוץ לתל-אביב, לא בלמנו אותה. כמות התל-אביבים שהגיעו לירושלים לא פחתה במידה ניכרת ותל-אביב לא לבשה חג", סיכם. אולם, אמר, „אמליץ בפני הנהלת העיריה על המשך השותפות. איחוד משאבים בארץ כמו שלנו הוא דבר נכון ואני חושב שיהיה זה עוול אם לא נעשה זאת."

מסקנה מתבקשת היא, אם כן, כי אווירה פסטיבלית או חוסר אווירה שכזו איננה תלויה אך ורק בפיזור או ריכוז המופעים במקום אחד. „הבעיה של אווירה היא בעיה תקציבית", אמר עודד קוטלר, מנהלו האמנותי של הפסטיבל. ה„שממה" או „התגנבות היחידים" לאולמות תיאטרון ירושלים, כפי שהוגדרו הדברים בפי קוטלר, גרמה לכך שבשבוע השני של הפסטיבל, למרות קשיי המימון, הוקמו שוב, כבשנים קודמות, הדוכנים למכירת חפצי אומנות ברחבה, נסיון מאוחר ליצוק עניין כלשהו באזורים שמחוץ לאולמות.

ואולי אותן הבעיות המרכזיות, לפחות לגבי תחושתם של רבים ש„לא מרגישים את הפסטיבל" היא אורכו וריכוז המופעים בשעות הערב בלבד. גם על כך יש לקוטלר תשובה. מופעים בשעות הבוקר מציבים בעיה של קהל. „כי תיירות, כמו במקומות אחרים, בעייתית כאן", הוא אומר. גם במכירה המוקדמת נמנעו מלרכוש כרטיסים למופעים שנערכו בשעות בלתי שיגרתיות. הפסטיבל נערך בימי עבודה רגילים, המצב הפוליטי-בטחוני לא עזר במשיכת תיירים לישראל, ואזרחיה – עובדים ולומדים – פנויים בחול משעה מסוימת בלבד. קשה ליצור אווירה כאשר מגיע צופה דקותיים לפני תחילת המופע, ובסיומו ממהר לחטוף את שעות השינה שנותרו לו לפני הבוקר שלמחרת, במקום עבודתו. ובכל אופן, מהם הגירויים שהציב הפסטיבל לצופים להגיע מעט לפני תחילת המופע? לבלות יום תוסס-תרבות בירושלים?

„לדעתי", אמר קוטלר, „זה היה הפסטיבל המגוון ביותר בשלושת השנים האחרונות. והיו הרבה מופעים שאי-אפשר היה להביאם ארצה אלא על-ידי הפסטיבל". בין מופעים אלה הוא מונה אחדים שהיו בין המעניינים ביותר. „פרופסור ברנרדי", „תיאטרון השמש", בלט כז'אר לוזאן, חגיגת הג'אז, סינתיה קלארי, ואפילו ג'נגו אדוארדס. על איכות הגיוון הזה בוודאי יכתבו המבקרים לכל תחום.

עיון בסיכומי פסטיבלים מן השנים הקודמות מעלה, כי גם בעבר נותרו בזכרון שניים-שלושה אירועים בלבד מתוך השפע העצום. השאלה אם אלה מצדיקים או לא פסטיבל בן שלושה או ארבעה שבועות נשארת פתוחה.